

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
UNIVERSITY OF WEST ATTICA

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

**Μια έρευνα κι ένα animation
επάνω στη Συντροφική Κακοποίηση**

από τους Πολυξένη Κάτσαρη και Κωνσταντίνο Σολωμίδη

Επιβλέπων Καθηγητής: Δρ Ρωσσέτος Μετζίτακος

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Π.Μ.Σ ANIMATION

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

UNiWA
animation

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ: “Ο κύκλος της βίας”, μια έρευνα κι ένα animation επάνω στη συντροφική κακοποίηση.

Επιβλέπων Καθηγητής: Δρ Ρωσσέτος Μετζίτακος

ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ: 2021-2022

Τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής της διπλωματικής εργασίας των Πολυξένη Κάτσαρη και Κωνσταντίνου Σολωμίδη με θέμα:

“Ο κύκλος της βίας, μια έρευνα κι ένα animation επάνω στη Συντροφική Κακοποίηση”.

Όνομα Επιβλέποντος Καθηγητή
Δρ Ρωσσέτος Μετζίτακος
Επίκουρος Καθηγητής

Όνομα Μέλους Επιτροπής
Δρ Ελένη Μούρη
Καθηγήτρια

Όνομα Μέλους Επιτροπής
Δρ Σπυρίδων Σιάκας
Αναπληρωτής Καθηγητής

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οι κάτωθεν υπογεγραμμένοι με όνομα Κάτσαρη Πολυξένη και με αριθμό μητρώου am20674257 και Σολωμίδης Κωνσταντίνος με αριθμό μητρώου am20674268 φοιτητές του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Animation Δισδιάστατο & Τρισδιάστατο Κινούμενο Σχέδιο του Τμήματος Γραφιστικής και Οπτικής Επικοινωνίας της Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών & Πολιτισμού δηλώνουμε ότι:

"Είμαστε συγγραφείς αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και κάθε βοήθεια την οποία είχαμε για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία.

Οι όποιες πηγές από τις οποίες κάναμε χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο.

Βεβαιώνουμε ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από εμάς αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μας, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μας ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μας".

Οι Δηλούντες

Κάτσαρη Πολυξένη

Σολωμίδης Κωνσταντίνος

Επιβλέπων Καθηγητής
Δρ Ρωσσέτος Μετσητάκος
Επίκουρος Καθηγητής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τίτλος	σελ. 10
Λέξεις - Κλειδιά	σελ. 10
Ευχαριστίες	σελ. 11
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	σελ. 12
ABSTRACT	σελ. 13
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	σελ. 15
Γιατί επιλέξαμε να συνεργαστούμε	σελ. 15
Γιατί αυτή η θεματική	σελ. 15
Σκοπός της ερευνητικής	σελ. 16
Σκοπός του animation	σελ. 16
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	σελ. 17
ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	σελ. 17
A. Παρατήρηση Οπτικοακουστικών Έργων	σελ. 17
Δείγμα και τρόπος δειγματοληψίας	σελ. 17
Περιορισμοί της έρευνας	σελ. 17
B. Συνεντεύξεις με Ειδικούς Επιστήμονες	σελ. 18
Δείγμα και τρόπος δειγματοληψίας	σελ. 18
Τόπος και χρόνος	σελ. 18
Εργαλεία της έρευνας	σελ. 18
Κριτήρια αποδοχής και αποκλεισμού δεδομένων	σελ. 18
Περιορισμοί της έρευνας	σελ. 18
ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	σελ. 19
Δείγμα και τρόπος δειγματοληψίας	σελ. 19
Τόπος και χρόνος	σελ. 19
Εργαλεία της έρευνας	σελ. 19
Περιορισμοί της έρευνας	σελ. 19
ΚΥΡΙΩΣ ΘΕΜΑ	σελ. 20
ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ	σελ. 20
ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	σελ. 26
Η Συντροφική Κακοποίηση στον Κινηματογράφο & στην Τηλεόραση	σελ. 26
ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ	σελ. 26
Ελληνικά Ντοκιμαντέρ	σελ. 26
Ξενόγλωσσα Ντοκιμαντέρ	σελ. 27
ΤΑΙΝΙΕΣ	σελ. 29
Ελληνικός Κινηματογράφος	σελ. 29
Χρυσή Εποχή (δεκαετίες '50 έως '70)	σελ. 29
Το Ελληνικό Χαστούκι	σελ. 30
Το Τραγούδι στον Ελληνικό Κινηματογράφο	σελ. 31
Σύγχρονος Ελληνικός Κινηματογράφος	σελ. 31
Ξενόγλωσσος Κινηματογράφος	σελ. 32
Θεματικά Μοτίβα	σελ. 32
Ανάλυση Ταινιών με βάση τα Μοτίβα	σελ. 34
Μοτίβο 13 - Η Αλληγορία	σελ. 35
Μοτίβα 5 και 8 - Επιστροφή στις ρίζες και Αντίδραση Κοινωνίας / Οικογένειας	σελ. 37
Το Χαστούκι	σελ. 39
Άντρες, Θύματα Συντροφικής Κακοποίησης	σελ. 40
Ταινίες Άξιες Ξεχωριστής Αναφοράς	σελ. 40
ΣΕΙΡΕΣ	σελ. 43
Ελληνικές Σειρές	σελ. 43
Ξενόγλωσσες Σειρές	σελ. 44
Περίληψη Συνεντεύξεων με Ειδικούς Επιστήμονες	σελ. 45

ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	σελ. 48
Ερωτηματολόγια	σελ. 48
Αποτελέσματα Ερωτηματολογίων	σελ. 52
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ / ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ / ΣΥΖΗΤΗΣΗ	σελ. 65
Συμπεράσματα Μικτής Έρευνας	σελ. 65
Προτάσεις για μελλοντικούς ερευνητές	σελ. 70
ANIMATION	σελ. 72
Μικρό Εισαγωγικό Κεφάλαιο	σελ. 72
Ανάλυση Τεχνικής Animation, Γραμματοσειράς και Επιλογής Χρωμάτων	σελ. 73
Σενάριο	σελ. 74
Storyboard	σελ. 76
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	σελ. 96
Διδακτορικές και Διπλωματικές Εργασίες	σελ. 96
Βιβλία	σελ. 96
Ελληνικά	σελ. 96
Ξενόγλωσσα	σελ. 97
Άρθρα	σελ. 98
Ελληνικά	σελ. 98
Ξενόγλωσσα	σελ. 102
Διαδικτυακοί Τόποι και Οπτικοακουστικό Υλικό σε Social Media	σελ. 105
Ελληνικοί	σελ. 105
Ξενόγλωσσοι	σελ. 105
Έρευνες - Εκθέσεις - Επιστημονικά Άρθρα	σελ. 106
Νόμοι	σελ. 106
Online Λεξικά - Εγκυκλοπαίδειες	σελ. 107
Φιλμογραφία	σελ. 108
Ελληνική	σελ. 108
Ταινίες - Σειρές - Ντοκιμαντέρ	σελ. 108
Ξενόγλωσση	σελ. 109
Ταινίες	σελ. 109
Σειρές	σελ. 110
Ντοκιμαντέρ	σελ. 110
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	σελ. 112
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: Προσωπικές Συνεντεύξεις με Ειδικούς Επιστήμονες	σελ. 112
Συνέντευξη με την κ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΛΙΑΦΟΥ	σελ. 112
Συνέντευξη με την κ. ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΣΠΑΝΕΑ	σελ. 120
Συνέντευξη με την κ. ΑΝΤΩΝΙΑ ΤΣΙΡΙΓΙΩΤΗ	σελ. 127
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: Πληροφορίες Φορέων	σελ. 134
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: Μικρού Μήκους Ταινίες και Τηλεοπτικά Spots	
Κατά της Συντροφικής Κακοποίησης στην Ελλάδα	σελ. 135
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ: Τίτλοι Ταινιών / Σειρών / Ντοκιμαντέρ που Εμφανίζουν	
τη Θεματική της Συντροφικής Κακοποίησης	σελ. 137
Ελληνικά (Ταινίες, Σειρές, Ντοκιμαντέρ)	σελ. 137
Ξενόγλωσσα	σελ. 139
Ταινίες	σελ. 139
Σειρές	σελ. 143
Ντοκιμαντέρ	σελ. 144
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε: Σίχτοι Τραγουδιού "Θέλω τα ώπτα μου"	σελ. 145

Οι λέξεις έχουν μια μαγική δύναμη.
Μπορούν να φέρουν τη μεγαλύτερη ευτυχία
ή τη μεγαλύτερη δυστυχία.

-Sigmund Freud

Τίτλος

“Ο κύκλος της βίας”, μια έρευνα κι ένα animation επάνω στη συντροφική κακοποίηση.

Πολυξένη Κάτσαρη
Κωνσταντίνος Σολωμίδης

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Λέξεις - κλειδιά

συντροφική κακοποίηση, κύκλος της βίας, ενδοοικογενειακή βία, animation

Ευχαριστίες

Η Διπλωματική εργασία για ένα Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα όπως το ΠΜΣ Animation στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, είναι ένα δύσκολο έργο, που απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή και συντονισμό και πάνω από όλα ανθρώπους, που μπορούν και θέλουν να το στηρίξουν με κάθε τρόπο.

Έτσι, φτάνοντας στο τέλος αυτής της καταπληκτικής διαδρομής, νιώθουμε την ανάγκη να ευχαριστήσουμε όλους αυτούς που μας βοήθησαν, προσφέροντάς μας απλόχερα, πολύτιμο χρόνο, γνώσεις, προσωπικές και επαγγελματικές εμπειρίες.

Ευχαριστούμε τις ειδικούς επιστήμονες που μας παρέιχαν ευγενικά τις γνώσεις και την κλινική τους εμπειρία επάνω στο θέμα της συντροφικής κακοποίησης, κυρίες Β. Λιάφου από τη W.I.N. Hellas, Α. Τσιριγιώτη από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας και Ε. Σπανέα από τη Γραμματεία Ισότητας.

Ευχαριστούμε τους συμμετέχοντες στην έρευνα που διενεργήσαμε, για τον πολύτιμο χρόνο που διέθεσαν και τις ειλικρινείς τους απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο που θέσαμε.

Ευχαριστούμε θερμά τις Διαχειρίστριες και τα μέλη του Facebook Group "Καταγραφή έμφυλων περιστατικών - Sexist incident recordings GR", που μας επέτρεψαν την πρόσβαση στην ομάδα τους, δίνοντάς μας την ευκαιρία να μάθουμε πολλά και σημαντικά από τις προσωπικές τους εμπειρίες.

Θα θέλαμε επίσης να ευχαριστήσουμε όλους τους καθηγητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Animation, που με υπομονή και αγάπη κατά τη διάρκεια των σπουδών μας, μας μεταλαμπάδευσαν χωρίς τον παραμικρό δισταγμό, παρά τις δύσκολες συνθήκες της πανδημίας, γνώσεις και εμπειρίες που ενίσχυσαν σημαντικά το υψηλό επίπεδο των σπουδών μας.

Τέλος, θα θέλαμε να εκφράσουμε το πιο μεγάλο ευχαριστώ και την ευγνωμοσύνη μας, στον Επιβλέποντα Καθηγητή μας κύριο Ρωσσέτο Μετζητάκο, που από την αρχή πίστεψε σε μας και υποστήριξε την προσπάθειά μας σε κάθε βήμα, οδηγώντας μας στη σωστή κατεύθυνση, υποστηρίζοντας το έργο μας με επαγγελματισμό και ενθουσιασμό, ενθαρρύνοντάς μας κάθε στιγμή, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην επιτυχή ολοκλήρωση της εργασίας μας.

*Γεωργιάνη Κιάσαρη
Αωνόσταυτίνος Δοξαμπίδης*

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα διπλωματική εργασία μελετήθηκε το φαινόμενο της συντροφικής κακοποίησης. Ακολουθήθηκε μικτή έρευνα (τόσο ποιοτική όσο και ποσοτική), προκειμένου να μπορέσουν να αντληθούν τα κατάλληλα δεδομένα.

Η ποιοτική έρευνα βασίστηκε στην παρατήρηση ταινιών με θέμα σχετικό με τη συντροφική κακοποίηση και σε συνεντεύξεις με ειδικούς επιστήμονες που ασχολούνται επαγγελματικά με το θέμα αυτό.

Όσον αφορά στην παρατήρηση ταινιών, εξήλθε το συμπέρασμα ότι η συντροφική κακοποίηση παρουσιάζεται πολύ διαφορετικά στον ελληνικό και στον ξενόγλωσσο κινηματογράφο. Στον μεν ελληνικό και κυρίως στον παλιό ελληνικό κινηματογράφο, η συντροφική κακοποίηση, εμφανίζεται ως κάτι φυσιολογικό, ενώ στον ξενόγλωσσο, η συντροφική κακοποίηση είναι συνηθισμένη ως θεματολογία. Το τελευταίο, έχει ως αποτέλεσμα, τη δυνατότητα κατηγοριοποίησης των ταινιών αυτών, με βάση σεναριακά μοτίβα που εξηγούνται αναλυτικά.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον, παρουσιάζει η διαφορετική αντιμετώπιση του χαστουκιού στον ελληνικό και στον ξενόγλωσσο κινηματογράφο.

Οι τηλεοπτικές σειρές, τόσο οι ελληνικές, όσο και οι ξένες, σπάνια παρουσιάζουν τη συντροφική κακοποίηση ως κύρια θεματική τους. Τα ντοκιμαντέρ στην Ελλάδα και το εξωτερικό παρουσιάζουν παρόμοια δομή, με κάποιες ωστόσο, ενδιαφέρουσες διαφορές, όσον αφορά στον τρόπο εμφάνισης των θυμάτων, αλλά και στον αντίκτυπο που έχουν στην κοινωνία και στη λειτουργία του κράτους.

Οι συνεντεύξεις με τους ειδικούς επιστήμονες κατέληξαν στο συμπέρασμα, ότι η συντροφική κακοποίηση αφορά οποιονδήποτε, ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας, μορφωτικού επιπέδου ή κοινωνικοοικονομικής κατάστασης. Στις συνεντεύξεις τους, παραθέτουν πολλά ενδιαφέροντα παραδείγματα συμπεριφορών και φράσεων που εμφανίζονται σε τέτοιες κακοποιητικές σχέσεις. Επιπλέον, μιλούν για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της συντροφικής κακοποιητικής σχέσης και πως μπορούν αυτά να αναγνωριστούν έγκαιρα από τα θύματα. Καταγράφεται η άποψή τους για την θετική και αρνητική επιρροή των οπτικοακουστικών μέσων, αλλά και για το επίπεδο ενημέρωσης του κοινού στο θέμα αυτό στην Ελλάδα, σήμερα.

Η ποσοτική έρευνα αφορούσε σε ερωτηματολόγιο που τέθηκε στο ευρύ κοινό προκειμένου να διαπιστωθούν οι γνώσεις και οι προσωπικές εμπειρίες επάνω στο θέμα, αλλά και απόψεις του κοινού για τους τρόπους αντιμετώπισής του.

Οι απαντήσεις και τα στατιστικά αποτελέσματα από το ερωτηματολόγιο, έδειξαν ότι ένα εντυπωσιακά μεγάλο ποσοστό των ερωτηθέντων έχουν υπάρξει μάρτυρες περιστατικού συντροφικής κακοποίησης, ενώ λίγο περισσότεροι από τους μισούς, έχουν υποστεί οι ίδιοι κάποια μορφή συντροφικής κακοποίησης. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα καταγράφουν τις εμπειρίες τους, αποκαλύπτοντας ιδιαίτερα σημαντικά και ίσως μη αναμενόμενα για το ευρύ κοινό, συμβάντα, όπως για παράδειγμα την κακοποίηση ανδρών από γυναίκες. Στην έρευνα, παρουσιάζεται η ενδιαφέρουσα κατάταξη των μορφών συντροφικής κακοποίησης με βάση τη σοβαρότητά τους. Σημαντικό στοιχείο που προκύπτει από την έρευνα αυτή, είναι το γεγονός ότι οι περισσότεροι δεν είναι διατεθειμένοι να μείνουν αδρανείς μπροστά σε φαινόμενα συντροφικής κακοποίησης που συμβαίνουν στο περιβάλλον τους, όμως θεωρούν ότι τα θύματα γενικά, δε μπορούν να βρουν εύκολα υποστήριξη από την κοινωνία και ακόμα περισσότερο από την πολιτεία.

Τέλος, το εντυπωσιακό ποσοστό 83,9%, πιστεύει ότι η διαθέσιμη ενημέρωση στην Ελλάδα δεν είναι επαρκής, ενώ ένα λίγο μικρότερο ποσοστό (71,2%), θεωρεί ότι τα τηλεοπτικά ή διαδικτυακά σποτ, βοηθούν σημαντικά στην αφύπνιση της κοινωνίας και στην ενημέρωση των θυμάτων για τους τρόπους αντιμετώπισης της συντροφικής κακοποίησης.

Τα συμπεράσματα της ερευνητικής αυτής εργασίας, οδήγησαν στην επιλογή του Target Group και στην τεκμηρίωση μιας ταινίας animation, η οποία δημιουργήθηκε με σκοπό την αφύπνιση και ενημέρωση του ελληνικού κοινού επάνω στο θέμα της συντροφικής κακοποίησης.

ABSTRACT

In this dissertation, the phenomenon of intimate partner violence, was studied. A mixed survey (both qualitative and quantitative) was followed, in order for the appropriate data to be extracted.

Qualitative research has been based on observation of films with the subject of intimate partner violence and later with interviews with expert scientists working professionally on the subject.

Regarding the observation of films, it was concluded that intimate partner violence is presented very differently in Greek than foreign cinema. In Greek and especially in the old Greek cinema, intimate partner violence appears as something normal, while in foreign countries, intimate partner violence is a common theme for films. The latter, as a result, has the ability to categorize these films, based on the script patterns that are thoroughly analyzed.

The act of slap and the different treatment it has in Greek and foreign cinema is of special interest. In both Greek and foreign TV series, intimate partner violence is rarely presented as their main theme.

The Greek and foreign documentaries have a similar structure, with some interesting differences in terms of the way the victims are presented and also when it comes to the impact they have on society and the function of the state.

The interviews with scientists have concluded that intimate partner violence affects anyone, regardless of gender, age, educational background or socioeconomic status. In their interviews, they cite many interesting examples of behaviors and phrases that appear in abusive relationships. In addition, they talk about the special characteristics of the abusive relationships and how they can be recognized in time by the victims. Furthermore, the scientists point out the positive and negative influence of the audiovisual media in the wide audience and also the level of information of this issue in Greece today.

The quantitative research presented a questionnaire that was given to the general public in order to determine the knowledge and personal experiences on the subject, as well as the public's views on how to deal with intimate partner violence.

The answers and the statistical results from the questionnaire showed that a remarkably large percentage of the respondents have witnessed a case of intimate partner violence, while a little more than half, have suffered some form of intimate partner violence themselves. The participants of the research share their experiences, revealing particularly important and unexpected events for the general public, such as the abuse of men by women. The research presents the interesting classification of the types of intimate partner violence based on their severity.

An important fact that emerges from this research is the fact that most of the respondents are not willing to remain inactive in the face of the phenomena of social abuse that occur in their presence. They also believe that the victims in general, cannot easily find support from society and even more so by the state.

Last but not least, the impressive percentage of 83.9% believes that there is no sufficient information on this subject that is available in Greece, while a slightly smaller percentage (71.2%), believes that TV or online spots help significantly in awakening society and inform victims on how to deal with intimate partner violence.

The conclusions of this research, determined the Target Group, and validated the creation of an animation film, which was created aiming to awake and inform the Greek public on the subject of intimate partner violence.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Γιατί επιλέξαμε να συνεργαστούμε

Η ομαλή και αποδοτική συνεργασία δύο ή και περισσότερων ανθρώπων, είναι πάντα ένας από τους βασικούς λόγους μιας πετυχημένης εργασίας. Η έρευνα, αλλά και η δημιουργία μιας ταινίας animation, είναι εξ ορισμού διαδικασίες, οι οποίες απαιτούν συνεργασίες, ώστε να επιτευχθεί ένα σωστό και ολοκληρωμένο αποτέλεσμα.

Η διπλωματική αυτή εργασία, αφορά στις σχέσεις των δύο φύλων. Θεωρήθηκε από την αρχή σημαντικό, οι ερευνητές και στη συνέχεια δημιουργοί της ταινίας που θα προέκυπτε ως αποτέλεσμα, να ανήκουν και στα δύο φύλα, ώστε να αντιπροσωπεύονται επάξια οι δύο -πιθανόν διαφορετικές- οπτικές γωνίες.

Παράλληλα, η συνεργασία αυτή είχε κι έναν ακόμη στόχο, έναν συμβολισμό. Τη δημιουργική συνεργασία δύο ανθρώπων με σημαντική διαφορά ηλικίας, με σκοπό την παραγωγή ενός έργου που θα απευθύνεται σε όλες τις ηλικιακές ομάδες και αποσκοπεί και σε μια ουσιαστική επικοινωνιακή συνεισφορά σε ένα μείζον κοινωνικό πρόβλημα.

Η επιτυχία της συνεργασίας αυτής, θα μπορούσε να αποδείξει ότι η τέχνη του animation μπορεί να είναι ο άξονας πάνω στον οποίο, με την υποστήριξη ενός έμπειρου ακαδημαϊκού, δύο διαφορετικά φύλα, δύο πολύ διαφορετικές ηλικίες, μπορούν να λειτουργήσουν αποτελεσματικά μέσα στο περιβάλλον του Πανεπιστημίου, δίνοντας το παράδειγμα για ακόμα περισσότερες αντίστοιχες δημιουργικές συνεργασίες.

Γιατί αυτή η Θεματική

Η ανησυχητική αύξηση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών σε όλο τον κόσμο αλλά και στην Ελλάδα, τα τελευταία χρόνια, ειδικά κατά την περίοδο της πανδημίας Covid-19, είναι ένα θέμα που απασχολεί ιδιαίτερα τις οργανωμένες κοινωνίες σήμερα.

Το κοινωνικό αυτό απόστημα, που για δεκαετίες κρυβόταν πίσω από τις κλειστές πόρτες των σπιτιών ή αντιμετωπιζόταν από όσους γνώριζαν, ως μία απόλυτα οικογενειακή υπόθεση στην οποία οφείλουν όλοι να δείξουν διακριτικότητα και σεβασμό, έσπασε.

Ο κόσμος ευαισθητοποιείται κάθε μέρα και περισσότερο, ενώ οι Φορείς αντιμετωπίζουν το θέμα πιο μεθοδικά και οργανωμένα. Παράλληλα, η πολιτεία και οι Αρχές έχουν ξεκινήσει να αναγνωρίζουν πως το φαινόμενο δεν πρέπει πια να θεωρείται και να αντιμετωπίζεται ως μια ιδιωτική υπόθεση, αλλά ως ένα κοινωνικό πρόβλημα με επικίνδυνες προεκτάσεις, για το οποίο πρέπει να θεσπίζονται σύγχρονοι νόμοι και να διατίθενται οι κατάλληλοι πόροι.

Παρόλα αυτά, βρισκόμαστε ακόμα ως χώρα, πολύ μακριά από την εξάλειψη του φαινομένου, και η ανάγκη ανάληψης ακόμη περισσότερων πρωτοβουλιών για την καταπολέμηση της συντροφικής βίας μέσω της αύξησης των πηγών αφύπνισης και πληροφόρησης δείχνει να είναι μεγαλύτερη από ποτέ.

Βιώνοντας καθημερινά αυτή την πραγματικότητα, η επιλογή αυτής της θεματικής, θεωρήθηκε επιβεβλημένη ευθύνη απέναντι στην ελληνική κοινωνία. Η δημιουργία μιας ταινίας που θα λειτουργήσει ως ένα ακόμη οργανωμένο βήμα που θα βοηθήσει στην καταπολέμηση του φαινομένου της συντροφικής βίας, θα είναι η δική μας συμβολή.

Εάν η ταινία αυτή αποτελέσει την αφορμή για να αφυπνιστεί και να σωθεί από μία κακοποιητική σχέση έστω και ένα θύμα, η ταινία θα έχει πετύχει τον στόχο της και η επιλογή της θεματικής θα έχει δικαιώσει τους δημιουργούς της.

Η συγκεκριμένη έρευνα έρχεται σε συνέχεια των ερευνών της Κίτσιου Χριστίνας "Μορφές ενδοοικογενειακής βίας: διερεύνηση των αιτιών και των συνεπειών της βίας στο οικογενειακό περιβάλλον", Φλώρινα 2017, των Θούπη Ραφαέλλας, Ματσίντσκα Εντίτα, Ρουσσάκη Μαρία και Χριστοδούλου Σμαράγδας "Η συντροφική κακοποίηση κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης", Ηράκλειο 2011, και της Κυριακοπούλου Διονυσίας, "Οι απόψεις και οι εμπειρίες των επαγγελματιών των Συμβουλευτικών Κέντρων κατά της βίας των γυναικών για την κακοποίηση που δέχονται οι γυναίκες", 2019.

Σκοπός της ερευνητικής

Ο σκοπός της έρευνας είναι η τεκμηριωμένη συλλογή στοιχείων που θα εξυπηρετήσουν στη δημιουργία της ταινίας.

Παράμετροι όπως οι εμπειρίες των θυμάτων, οι απόψεις των ειδικών ψυχολόγων, οι αντιδράσεις της κοινωνίας, αλλά και η έως τώρα αποτύπωση της ενδοοικογενειακής κακοποίησης γυναικών στα οπτικοακουστικά μέσα (κινηματογράφος, τηλεόραση), θα προσφέρουν ουσιαστική, αντικειμενική και πολύπλευρη γνώση του θέματος, προκειμένου η ταινία να δημιουργηθεί με βάση πραγματικά και όχι υποθετικά στοιχεία.

Μέσα από την έρευνα αυτή, επιθυμητό είναι να αναζητηθούν συγκεκριμένες φράσεις και λέξεις που λέγονται σε σχέσεις που καταλήγουν στην κακοποίηση ή ακόμη και στη δολοφονία (ή συγκεκριμένα, σε περίπτωση που το θύμα είναι γυναίκα, στη γυναικοκτονία), αλλά και αντίστοιχες συμπεριφορές θύτη και θύματος. Οι φράσεις, οι λέξεις και οι συμπεριφορές αυτές, θα χρησιμοποιηθούν στην ταινία, για να λειτουργήσουν ως ενημέρωση για το ευρύ κοινό, αλλά και ως αφύπνιση για τους ανθρώπους που είναι, ήδη ή εν δυνάμει θύματα.

Σκοπός του animation

Σκοπός της ταινίας animation που θα δημιουργηθεί είναι η αφύπνιση των θυμάτων ενδοοικογενειακής κακοποίησης, η ενημέρωση των ατόμων που αποτελούν εν δυνάμει (υποψήφια) θύματα κακοποίησης μέσα στην συντροφική/συζυγική τους σχέση, αλλά και η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας για τη στάση της απέναντι στην κοινωνική αυτή εκτροπή.

Πεδίο εφαρμογής της ταινίας animation που θα δημιουργηθεί, είναι η προβολή της στα ελληνικά φεστιβάλ animation, οι διοργανώσεις/εκδηλώσεις φορέων (δημόσιων ή ιδιωτικών) κατά της συντροφικής/συζυγικής κακοποίησης, αλλά και η τηλεόραση και το διαδίκτυο (ιστοσελίδες ενημέρωσης, κοινωνικά δίκτυα), προκειμένου να επικοινωνηθεί το μήνυμά της σε όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους σύμφωνα με το Target Group.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η έρευνα που ακολουθήθηκε είναι μικτή. Συνδυάζει δηλαδή την ποσοτική και την ποιοτική μεθοδολογία προκειμένου να επιτευχθούν πιο εκτεταμένα αποτελέσματα και να γίνει μια πιο λεπτομερής και ακριβής μελέτη του φαινομένου.

ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Η ποιοτική έρευνα περιλαμβάνει δύο σκέλη.

- A.** Παρατήρηση οπτικοακουστικών έργων με θέμα σχετικό με την ενδοοικογενειακή κακοποίηση.
- B.** Συνεντεύξεις με ειδικούς επιστήμονες (ψυχολόγους-κοινωνικούς λειτουργούς) με εμπειρία στο θέμα της ενδοοικογενειακής κακοποίησης γυναικών.

A. Παρατήρηση Οπτικοακουστικών Έργων

Δείγμα και τρόπος δειγματοληψίας

Για την υλοποίηση της έρευνας αυτής, ακολουθήθηκε η ερευνητική στρατηγική παρατήρησης μέσω οπτικού υλικού και ανάλυσης βιβλιογραφίας (ανάλυση αρχειακού υλικού). Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα ξεκίνησε με τη συλλογή τίτλων ταινιών, σειρών και ντοκιμαντέρ που παρουσιάζουν με κάποιο τρόπο ή θίγουν θέματα συντροφικής κακοποίησης, ανεξαρτήτως του είδους της ταινίας/σειράς. Καθώς το εύρος των τίτλων είναι πολύ μεγάλο, η έρευνα βασίστηκε σε προβολή τίτλων που επιλέχθηκαν με τυχαίο τρόπο μετά τη συλλογή τους. Στη συνέχεια έγινε παρακολούθηση και παρατήρηση των ταινιών αυτών καθώς επίσης και βαθιά εξέταση αρχειακού υλικού πάνω στους σχετικούς τίτλους.

Περιορισμοί της έρευνας

Το οπτικοακουστικό υλικό στη σημερινή εποχή είναι πολύ μεγάλο, με αποτέλεσμα η έρευνα αυτή να περιοριστεί σε ταινίες, σειρές, ντοκιμαντέρ και κινούμενα σχέδια, μεγάλου μήκους (10 λεπτών και άνω). Ο λόγος που έγινε αυτός ο περιορισμός, είναι επειδή οι μικρού μήκους ταινίες, τα τηλεοπτικά σποτ, οι διαφημίσεις κλπ. είναι πολύ δύσκολο να βρεθούν, οπότε δε μπορεί να γίνει η σωστή καταγραφή τους¹. Ως αποτέλεσμα αυτού του περιορισμού, στην έρευνα δε βρέθηκαν ταινίες κινουμένων σχεδίων που να παρουσιάζουν συντροφική κακοποίηση. Ομοίως, ένας ακόμα περιορισμός της έρευνας είναι οι ειδησεογραφικές-ενημερωτικές εκπομπές, τα ρεπορτάζ και τα reality shows. Στην Ελλάδα ασχολούνται ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια με το θέμα της συντροφικής/συζυγικής κακοποίησης. Κάποιες φορές μάλιστα αφιερώνεται αρκετός χρόνος και παρουσιάζονται απόψεις θυμάτων αλλά και ειδικών ακόμη και σε δελτία ειδήσεων τα οποία παίζονται σε ώρες υψηλής τηλεθέασης. Στο εξωτερικό όμως, το συγκεκριμένο είδος παρουσίασης γεγονότων είναι αρκετά παλιό (π.χ. 60 Minutes – τηλεοπτικό πρόγραμμα ειδησεογραφίας από το 1968 και το 20/20 από το 1978), καθιστώντας με αυτό τον τρόπο αδύνατη την εύρεση των επεισοδίων που ασχολούνται με τη θεματική της συντροφικής κακοποίησης και τη σωστή καταγραφή τους.

¹ Τα μικρά τηλεοπτικά (μικρού μήκους) ή/και διαφημιστικά σποτ, και οι ταινίες μικρού μήκους, δεν είναι κομμάτι της έρευνας καθώς -όπως προαναφέρθηκε- είναι δύσκολη η εύρεσή τους για τη σωστή συλλογή αποτελεσμάτων, παρόλα αυτά παρατίθενται στη σελίδα 135 στα Παραρτήματα, ορισμένοι τίτλοι τηλεοπτικών/διαδικτυακών σποτ που εντοπίστηκαν, και αξίζει να αναφερθούν. Λειτουργούν στοχευμένα για να χτυπήσουν την ενδοοικογενειακή βία και συντροφική κακοποίηση και παρέχουν τις σωστές πληροφορίες, αλλά ίσως δεν έχουν την προβολή που θα έπρεπε να έχουν.

B. Συνεντεύξεις με Ειδικούς Επιστήμονες

Δείγμα και τρόπος δειγματοληψίας

Στην έρευνα συμμετείχαν 3 επαγγελματίες που εργάζονται σε ελληνικούς Φορείς κατά της βίας των γυναικών. Για το δείγμα επιλέχθηκε ένας εκπρόσωπος από τον Δημόσιο Φορέα και οι υπόλοιποι από Ιδιωτικούς, τα κεντρικά γραφεία των οποίων βρίσκονται στην Αθήνα.

Η επιλογή των Ιδιωτικών Φορέων έγινε με τυχαίο τρόπο από τους διαθέσιμους Φορείς στην Ελλάδα, ενώ για τον Δημόσιο Φορέα δεν τέθηκε θέμα επιλογής καθώς αυτός είναι μόνον ένας.

Η αρχική επικοινωνία με όλους έγινε μέσω email (οι διευθύνσεις των οποίων ήταν διαθέσιμες στις ιστοσελίδες των Φορέων). Στο email αυτό ζητήθηκε να δοθεί η δυνατότητα προσωπικής συνέντευξης με ειδικό επιστήμονα που εργάζεται για τον Φορέα και έχει εμπειρία πάνω στο θέμα της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών. Στη συνέχεια και μετά την ανταπόκριση του Δημόσιου Φορέα και των δύο εκ των τριών Ιδιωτικών, εξηγήθηκε μέσω email ή τηλεφωνικά, ο τρόπος διεξαγωγής των συνεντεύξεων, γνωστοποιήθηκαν τα ερωτηματολόγια ανοικτού τύπου και κανονίστηκαν οι συναντήσεις.

Τόπος και χρόνος

Το ειδικό επιστημονικό προσωπικό που συμμετείχε στην έρευνα δέχθηκε με προθυμία να συμμετάσχει, όμως λόγω του περιορισμένου χρόνου τους, η διαδικασία έως την τελική συνάντηση κράτησε πολύ σε χρόνο με αποτέλεσμα να μην υπάρχει η δυνατότητα για διεύρυνση του δείγματος, ώστε να υπάρχουν περισσότερες απόψεις.

Η συνέντευξη με την ειδική επιστήμονα του Δημόσιου Φορέα έγινε στο γραφείο της, ενώ αυτές με τις ειδικούς επιστήμονες των Ιδιωτικών Φορέων πραγματοποιήθηκαν μέσω τηλεδιάσκεψης λόγω έλλειψης χρόνου από την πλευρά των ειδικών. Ο χρόνος στον οποίο πραγματοποιήθηκαν οι συνεντεύξεις ήταν από μέσα Μαρτίου έως αρχές Απριλίου.

Εργαλεία της έρευνας

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με συνέντευξη βασισμένη σε ερωτηματολόγιο ανοικτού τύπου.

Η συνέντευξη καταγράφηκε σε δύο μηχανήματα καταγραφής ταυτόχρονα προς αποφυγή απώλειας πολύτιμου υλικού λόγω μηχανικής δυσλειτουργίας. Προϋπόθεση για την καταγραφή ήταν η ενημέρωση και σύμφωνη γνώμη του συνεντευξιζόμενου ειδικού επιστήμονα πριν την έναρξη της συνέντευξης. Στη συνέχεια, η συνέντευξη απομαγνητοφωνήθηκε και κρατήθηκαν τα στοιχεία που αφορούσαν τα αρχικά ερωτήματα. Ολόκληρες οι συνεντεύξεις παρατίθενται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α της εργασίας αυτής.

Κριτήρια αποδοχής και αποκλεισμού δεδομένων

Στη συγκεκριμένη έρευνα χρησιμοποιήθηκαν τα στοιχεία που δόθηκαν από τις συνεντεύξεις και αφορούσαν τα αρχικά ερωτήματα, ενώ αποκλείστηκαν αυτά που ήταν σχετικά με άλλες μορφές βίας εκτός της συντροφικής/συζυγικής.

Περιορισμοί της έρευνας

Οι επιστήμονες που θα συμμετείχαν στις συνεντεύξεις, έπρεπε να έχουν επαγγελματική εμπειρία επάνω στη συντροφική κακοποίηση και να εργάζονται -έστω και ως εξωτερικοί συνεργάτες- με κάποιον από τους επίσημους Φορείς που ασχολούνται με την ενδοοικογενειακή κακοποίηση.

ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Η ποσοτική έρευνα έγινε με τη μορφή δομημένου ερωτηματολογίου κλειστού τύπου με πολλαπλές επιλογές απαντήσεων.

Δείγμα και τρόπος δειγματοληψίας

Η μέθοδος δειγματοληψίας που χρησιμοποιήθηκε ήταν η στρωματοποιημένη τυχαία δειγματοληψία.

Το δείγμα της έρευνας επιλέχθηκε με τα εξής κριτήρια:

-Ηλικίες 13 και άνω. Ο περιορισμός της ελάχιστης ηλικίας του δείγματος, καθορίστηκε από τους κανόνες λειτουργίας του διαδικτυακού μέσου με το οποίο επικοινωνήθηκε το ερωτηματολόγιο.

-Πρόσβαση σε ηλεκτρονικό υπολογιστή συνδεδεμένο με το διαδίκτυο.

Τόπος και χρόνος

Ο τόπος διαμονής του δείγματος ήταν η Ελλάδα, χωρίς περιορισμό σε γεωγραφικό διαμέρισμα ή αριθμό πληθυσμού περιοχής περιοχής ή το εξωτερικό, αρκεί να προϋπήρχε διαβίωση στην Ελλάδα στα προηγούμενα χρόνια.

Το ερωτηματολόγιο ήταν διαθέσιμο από τις 5 έως τις 20 Μαΐου.

Εργαλεία της έρευνας

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με ανάρτηση του ερωτηματολογίου στο Facebook και ελεύθερη συμμετοχή και αποστολή του μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στα ιδρυματικά email του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.

Το ερωτηματολόγιο δομήθηκε με τρόπο ώστε σε συγκεκριμένες απαντήσεις να ανοίγονται περισσότερες σχετικές ερωτήσεις με σκοπό την άντληση πιο αναλυτικών στοιχείων από άτομα που είχαν προσωπική εμπειρία ενδοοικογενειακής κακοποίησης.

Ως μέσο διαμόρφωσης του ερωτηματολογίου, χρησιμοποιήθηκε το Google Forms.

Περιορισμοί της έρευνας

Η έρευνα κάλυψε έναν αριθμό 392 ατόμων, με ηλεκτρονική ανώνυμη υποβολή απαντήσεων στο ερωτηματολόγιο.

Ο περιορισμός της χρήσης ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου, απέκλεισε περιπτώσεις απαντήσεων από άτομα που δεν είχαν πρόσβαση σε ηλεκτρονικό υπολογιστή και διαδίκτυο, περιορίζοντας το δείγμα σε ηλικίες και μορφωτικό επίπεδο.

Ένας ακόμη περιορισμός ήταν η υποχρεωτική κατοχή ιδρυματικού λογαριασμού στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής ή η κατοχή προσωπικού λογαριασμού στο Facebook, αποκλείοντας όσους δεν διέθεταν κάτι από τα δύο.

ΚΥΡΙΩΣ ΘΕΜΑ

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ

Συντροφική κακοποίηση είναι η βία ή κακοποίηση γενικότερα, που εμφανίζεται σε οικογενειακό περιβάλλον, σε σύναψη σχέσης, γάμο ή συμβίωση. Διαπράττεται από ένα από τα άτομα σε στενή σχέση εναντίον του άλλου ατόμου και μπορεί να λάβει χώρα είτε σε ετεροφυλικές σχέσεις είτε σε σχέσεις ομοφυλοφίλων είτε μεταξύ πρώην συζύγων ή συντρόφων.

Ένας άλλος ορισμός της συζυγικής/συντροφικής βίας, υποστηρίζει πως “είναι ουσιαστικά μια συμπεριφορά η οποία χαρακτηρίζεται από την άσκηση ελέγχου και την κατάχρηση της δύναμης από τον έναν (συνήθως τον άνδρα), στον άλλο (συνήθως τη γυναίκα) μέσα σ’ ένα πλαίσιο στενής ερωτικής σχέσης. Μπορεί να εκδηλωθεί με διάφορους τρόπους συμπεριλαμβάνοντας τη σωματική, σεξουαλική, συναισθηματική και οικονομική βία, την επιβολή κοινωνικής απομόνωσης, αλλά και τον συνδυασμό όλων των παραπάνω” (Greater London Authority 2001).

Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης (Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας/ΦΕΚ Α/5.4.2018) «Ο όρος “βία κατά των γυναικών” νοείται ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μια μορφή διάκρισης κατά των γυναικών και σημαίνει όλες τις πράξεις βίας βασισζόμενης στο φύλο οι οποίες έχουν ή ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική ή οικονομική βλάβη ή πόνος για τις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων των απειλών τέλεσης τέτοιων πράξεων, του εξαναγκασμού ή της αυθαίρετης αποστέρησης της ελευθερίας, είτε αυτή συμβαίνει στο δημόσιο ή τον ιδιωτικό βίος».

Σύμφωνα με το Άρθρο 3 του ΦΕΚ 62 Α-2018:

- α.** Ο όρος “βία κατά των γυναικών” νοείται ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μια μορφή διάκρισης κατά των γυναικών και σημαίνει όλες τις πράξεις βίας βασισζόμενης στο φύλο οι οποίες έχουν ή ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική ή οικονομική βλάβη ή πόνος για τις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων των απειλών τέλεσης τέτοιων πράξεων, του εξαναγκασμού ή της αυθαίρετης αποστέρησης της ελευθερίας, είτε αυτή συμβαίνει στο δημόσιο ή τον ιδιωτικό βίος.
- β.** Ο όρος “ενδοοικογενειακή βία” σημαίνει όλες τις πράξεις σωματικής, σεξουαλικής, ψυχολογικής ή οικονομικής βίας οι οποίες συμβαίνουν εντός της οικογένειας ή οικογενειακής μονάδας ή μεταξύ πρώην ή νυν συζύγων ή συντρόφων, είτε ο δράστης διαμένει ή διέμενε στην ίδια κατοικία με το θύμα είτε όχι.
- γ.** Ο όρος “φύλο” υποδηλοί τους κοινωνικά δομημένους ρόλους, συμπεριφορές, δραστηριότητες και ιδιότητες, που μια δεδομένη κοινωνία θεωρεί κατάλληλες για τις γυναίκες και τους άνδρες.
- δ.** Ο όρος “βία κατά των γυναικών που βασίζεται στο φύλο” σημαίνει τη βία η οποία καταφέρεται εναντίον μιας γυναίκας για μόνο το λόγο ότι είναι γυναίκα ή η οποία επηρεάζει τη γυναίκα κατά τρόπο δυσανάλογο.
- ε.** Ο όρος “θύμα” σημαίνει οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο υπόκειται σε συμπεριφορά που προσδιορίζεται στα εδάφια α και β.
- στ.** ο όρος “γυναίκες” συμπεριλαμβάνει και κορίτσια ηλικίας κάτω των 18 ετών.

Σύμφωνα με τον ΟΗΕ, η συντροφική βία περιλαμβάνει κάθε πράξη ή παράλειψη ή συμπεριφορά που προκαλεί σωματική, λεκτική, συναισθηματική, οικονομική, θρησκευτική, αναπαραγωγική ή σεξουαλική κακοποίηση, ψυχολογική, βλάβη ή οδύνη, οικονομική βλάβη καθώς και τον περιορισμό της προσωπικής ελευθερίας. Μπορεί να κυμαίνεται από λεπτές, καταναγκαστικές μορφές, έως συζυγικό βιασμό και άλλης μορφής βίαιη σωματική κακοποίηση, όπως πνιγμό, ξυλοδαρμό, ακρωτηριασμό γυναικείων γεννητικών οργάνων και ρίψη οξέος που μπορεί να οδηγήσει σε παραμόρφωση ή θάνατο. Στην ψυχολογική βία περιλαμβάνεται και η συνεχής και συστηματική υποτίμηση της αξιοπρέπειας που οδηγεί στην προσβολή της προσωπικότητας. Στην έννοια της σωματικής βίας περιλαμβάνονται οι σωματικές βλάβες και η ανθρωποκτονία (www.un.org).

Η συντροφική βία, περιλαμβάνει επίσης τη χρήση τεχνολογίας για παρενόχληση, έλεγχο, παρακολούθηση, καταδίωξη ή χακάρισμα. (Woodlock, 2017; WESNET, 2020) Ο ενδοοικογενειακός φόνος, περιλαμβάνει λιθοβολισμό, καύση νύφης, δολοφονία τιμής ή λόγω προίκας, ο οποίος μερικές φορές αφορά και μέλη της οικογένειας που δε συγκατοικούν.

Σύμφωνα με την Χ. Κίτσιου, ("Μορφές ενδοοικογενειακής βίας: διερεύνηση των αιτιών και των συνεπειών της βίας στο οικογενειακό περιβάλλον, Φλώρινα 2017"), οι γυναίκες που έχουν υποστεί συντροφική κακοποίηση εμφανίζουν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά. Το πιο έντονο κοινό χαρακτηριστικό είναι η χαμηλή αυτοεκτίμησή τους. Οι κακοποιημένες γυναίκες νιώθουν μειονεκτικά, θεωρούν πως δεν είναι πετυχημένες μητέρες, σύζυγοι, σύντροφοι, ακόμα και γυναίκες. Θεωρούν πως αξίζουν την κακοποίηση που τους ασκείται από τον σύντροφο. Επίσης, πολλές γυναίκες υπήρξαν θύματα παιδικής κακοποίησης ή μάρτυρες κακοποίησης των μητέρων τους, κάνοντάς τες ποιο ανεκτικές σε θέματα βίας, καθώς μεγάλωσαν μαθαίνοντας να ζουν με αυτήν. Γι' αυτόν τον λόγο είναι πιο επιρρεπείς στη συμμόρφωση αλλά και στην ανοχή και αποδοχή κάποιας επιθετικής συμπεριφοράς. Έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση. Ακόμα έχουν ανεπτυγμένη την αίσθηση της ντροπής με αποτέλεσμα να προσπαθούν να αποκρύψουν από τους άλλους τα σημάδια της βίας ψυχολογικά και σωματικά και να αποσύρονται συναισθηματικά από τον οικογενειακό τους κύκλο. (Ζουλινάκη, Κατσική, Ξυδοπούλου, Παπαμιχαήλ, 2003)

Ομοίως, στην έρευνα της Κίτσιου παρατηρείται και μία κοινή συμπεριφορά στους άνδρες που είναι θύτες συντροφικής κακοποίησης. Χαρακτηριστικά αυτών, δεν ορίζει μόνο τον βιολογικό παράγοντα μεταξύ των δύο φύλων αλλά και τον κοινωνικό. Τα κοινωνικά πατριαρχικά στερεότυπα που υπάρχουν, προωθούν λανθασμένες αντιλήψεις, υποστηρίζοντας πως ο άνδρας είναι ο αρχηγός στο πλαίσιο της οικογένειας, δικαιολογώντας με αυτόν τον τρόπο τη βίαιη συμπεριφορά του.

Οι άνδρες που ασκούν βία συνήθως είναι αρκετά αγχώδεις, φοβούνται τη συναισθηματική δέσμευση, νιώθουν ανασφάλεια και έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση. Η ζήλια τους και η αποκλειστικότητα που ζητούν από τη σύντροφό τους, πυροδοτούν τα περιστατικά βίας. Οδηγούνται, σε αρκετά πιεστική συμπεριφορά προς τη σύντροφο, με αποτέλεσμα να αδυνατεί η ίδια να αυτονομηθεί και οι σχέσεις με φίλους, συγγενείς συναδέλφους να περιορίζονται αρκετά. Το αποτέλεσμα είναι, η γυναίκα να παραμένει αρκετές ώρες στο σπίτι ,να απομονώνεται και ο σύντροφος να ελέγχει την πρόσβαση στα οικονομικά και την εργασία της. Όταν ο σύντροφος αισθανθεί, ότι η γυναίκα είναι αδύναμη και εκείνος σε κατάσταση ισχύος, του παρέχεται ικανοποίηση και αναπλήρωση για οποιοδήποτε αίσθημα άσκησης αδυναμίας άσκησης ελέγχου που μπορεί να βιώνει σε άλλους τομείς της ζωής του, όπως στον επαγγελματικό χώρο (Ζουλινάκη, Κατσική, Ξυδοπούλου, Παπαμιχαήλ, 2003).

Οι παράγοντες που επηρεάζουν την άσκηση βίας είναι οι παρακάτω:

1. Ως παιδιά οι θύτες έχουν βιώσει κακοποίηση και παραμέληση ή εγκατάλειψη από τους γονείς τους.
2. Έχουν περάσει χωρισμούς, καυγάδες, διαζύγια από τους γονείς τους και πολλές μετακινήσεις, αλλαγές σχολείων.
3. Ήταν παρατηρητές σε καυγάδες, διαφωνίες, βία μεταξύ των γονέων ή άλλων μελών της οικογένειας στην παιδική και εφηβική ηλικία.
4. Είχαν αντιμετωπίσει bullying ή άλλες δυσκολίες στο σχολικό περιβάλλον ή στον στρατό σε νεαρή ηλικία
(Ζουλινάκη, Κατσική, Ξυδοπούλου, Παπαμιχαήλ, 2003).

Τέλος, η Κίτσιου προσθέτει πως οι άνδρες χρησιμοποιούν την σεξουαλική πράξη για να αυξήσουν την αυτοεκτίμησή τους. Το σεξ θεωρούνταν ένδειξη εξουσίας και υποταγής. Συνεχίζοντας, η έρευνα των Θούπη, Μασίτνσκα, Ρουσσάκη και Χριστοδούλου ("Η συντροφική κακοποίηση κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, 2011") καθώς επίσης και της Κυριακοπούλου Διονυσίας, ("Οι απόψεις και οι εμπειρίες των επαγγελματιών των Συμβουλευτικών Κέντρων κατά της βίας των γυναικών για την κακοποίηση που δέχονται οι γυναίκες, 2019"), είναι βασισμένες σε μεγάλο βαθμό επάνω στην έρευνα της Walker Lenore για την κακοποιημένη γυναίκα.

Η Lenore Edna Walker (1942) είναι μια Αμερικανίδα ψυχολόγος που ίδρυσε το Domestic Violence Institute (Ινστιτούτο Ενδοοικογενειακής Βίας). Έχει καταθέσει ως εμπειρογνώμονας σε δίκες που αφορούσαν ενδοοικογενειακή κακοποίηση. Έχει αναπτύξει εκπαιδευτικά προγράμματα για την ενδοοικογενειακή βία και συνέταξε σχετική νομοθετική μεταρρύθμιση. Η Walker εισήχθη στο Hall of Fame των γυναικών του Κολοράντο το 1987.

Η Walker πήρε συνέντευξη από 1.500 γυναίκες που είχαν υποστεί ενδοοικογενειακή βία και διαπίστωσε ότι υπήρχε ένα παρόμοιο μοτίβο κακοποίησης, που ονομάζεται “ο Κύκλος της Κακοποίησης”. Με βάση αυτό, έγραψε το βιβλίο “The Battered Woman” (μτφρ. Η Κακοποιημένη Γυναίκα) , για το οποίο κέρδισε το Distinguished Media Award το 1979.

Ο κύκλος της κακοποίησης, είναι μια θεωρία κοινωνικού κύκλου που ανέπτυξε η Walker το 1979, για να εξηγήσει τα πρότυπα συμπεριφοράς σε μια κακοποιητική σχέση. Η φράση χρησιμοποιείται επίσης γενικότερα για να περιγράψει οποιοδήποτε σύνολο συνθηκών που διαιωνίζουν κακοποιητικές και δυσλειτουργικές σχέσεις, όπως κακοποιητικές πρακτικές ανατροφής παιδιών που τείνουν να μεταδοθούν. Η Walker χρησιμοποίησε πιο στενά τον όρο, για να περιγράψει τα μοτίβα της ηρεμίας, της βίας και της συμφιλίωσης μέσα σε μια κακοποιητική σχέση. Οι κριτικοί παρόλα αυτά, θεωρούν ότι η θεωρία βασίστηκε σε ανεπαρκή ερευνητικά κριτήρια και επομένως δε μπορεί να γενικευθεί.

Σύμφωνα με τη Walker, για να χαρακτηριστεί μια γυναίκα ως κακοποιημένη, θα πρέπει το ζευγάρι κατά τη διάρκεια της σχέσης του, να έχει περάσει από τον κύκλο της κακοποίησης τουλάχιστον δύο φορές. Ο κύκλος συνήθως πηγαίνει με την ακόλουθη σειρά και θα επαναλαμβάνεται μέχρι να σταματήσει η σύγκρουση, συνήθως όταν ο επιζών εγκαταλείπει εντελώς τη σχέση (Bencroft, 2002) ή εάν έχει υπάρξει κάποιας μορφής παρέμβαση (Willis, 2010). Ο κύκλος μπορεί να συμβεί εκατοντάδες φορές σε μια κακοποιητική σχέση, ενώ ο συνολικός κύκλος διαρκεί από μερικές ώρες έως ένα χρόνο ή και περισσότερο για να ολοκληρωθεί. Ωστόσο, η διάρκεια του κύκλου συνήθως μειώνεται με την πάροδο του χρόνου. Έτσι, τα στάδια “συμφιλίωσης” και “ηρεμίας” μπορεί να εξαφανιστούν, ενώ η βία γίνεται πιο έντονη και οι κύκλοι γίνονται πιο συχνοί (Willis, 2010).

Σύμφωνα με τη Walker, ο κύκλος της βίας έχει τα εξής στάδια:

1. Η Δημιουργία Έντασης

Το άγχος δημιουργείται από τις πιέσεις της καθημερινής ζωής, όπως οι συγκρούσεις για τα παιδιά, τα συζυγικά ζητήματα, οι παρεξηγήσεις ή άλλες οικογενειακές συγκρούσεις. Δημιουργείται επίσης ως αποτέλεσμα ασθένειας, νομικών ή οικονομικών προβλημάτων, ανεργίας ή καταστροφικών γεγονότων, όπως πλημμύρες, βιασμοί ή πόλεμοι (Willis, 2010). Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, ο θύτης αισθάνεται ότι αγνοείται, απειλείται, ενοχλείται ή αδικείται. Το συναίσθημα διαρκεί κατά μέσο όρο αρκετά λεπτά έως ώρες, αν και μπορεί να διαρκέσει και αρκετούς μήνες (Scott, 2006).

Για να αποφευχθεί η βία, το θύμα μπορεί να προσπαθήσει να μειώσει την ένταση με το να γίνει υποχωρητικό και παίρνει τη μορφή του φροντιστή. Προσπαθεί να αποφύγει οποιαδήποτε ένταση, πιέζει τον θυμό της, χαμηλώνει τον τόνο της φωνής της, κατεβάζει το βλέμμα της ώστε να μη πυροδοτήσει μια κατάσταση και του κάνει τις χάρες. Η σύντροφος προσπαθεί να κρατήσει τις ισορροπίες (Κυριακοπούλου, 2019).

Εναλλακτικά, το θύμα μπορεί να προκαλέσει τον θύτη να τελειώσει την κακοποίηση, να προετοιμαστεί για τη βία ή να μειώσει τον βαθμό του τραυματισμού. Ωστόσο, ο θύτης δε δικαιολογείται ποτέ να εμπλέκεται σε βίαιη ή κακοποιητική συμπεριφορά. (Scott, 2006). Συμβαίνουν μικροεπεισόδια όπως ψυχολογική πίεση, ελεγχόμενα υβριστικά σχόλια, γκρίνια και παράπονα. Η εσωτερική ένταση κλιμακώνεται και ο θύτης ξεκινά αρχικά με σιμπήματα και χαστούκια (Walker, 1997).

Όσο η βία κλιμακώνεται, τόσο οι καθησυχαστικοί μηχανισμοί που χρησιμοποιεί το θύμα λειτουργούν αναποτελεσματικά. Σε αυτή τη φάση κυριαρχούν τα αισθήματα του φόβου και της αγωνίας, ενώ θύτης και θύμα ξεκινούν να βιώνουν το δεύτερο στάδιο του κύκλου της βίας.

2. Το Συμβάν (Έκρηξη)

Σε αυτό το στάδιο, ο θύτης προσπαθεί να εξουσιάσει το θύμα του. Συμβαίνουν εκρήξεις βίας και κακοποίησης που μπορεί να περιλαμβάνουν λεκτική κακοποίηση (Willis, 2010) και ψυχολογική κακοποίηση (Scott, 2006). Στη συντροφική βία, τα παιδιά επηρεάζονται αρνητικά από το γεγονός ότι έχουν δει την κακοποίηση και η σχέση του συντρόφου υποβαθμίζεται επίσης. Μετά την έκρηξη της έντασης ο θύτης μπορεί να αισθάνεται ή να εκφράζει ότι η συμπεριφορά του “άξιζε” στο θύμα. Όταν το θύμα νιώθει ότι δεν μπορεί να αποφύγει το επεισόδιο βίας τότε προκαλεί τον σύντροφο του, ώστε να τελειώσει το επεισόδιο νωρίτερα (Dutton, 1995).

Σύμφωνα με την Κυριακοπούλου, στο συγκεκριμένο στάδιο του κύκλου, ο θύτης βρίσκεται σε μια μορφή αποσύνδεσης του νου από το σώμα. Μπορεί ο θύτης να είναι απρόβλεπτος, όπως για παράδειγμα να ασκήσει βία την ώρα που η σύντροφος κοιμάται (www.womensos.gr, 2018). Τα χτυπήματα μπορεί να οδηγήσουν ακόμα και στον θάνατο. Η βία διαρκεί από 2 μέχρι 24 ώρες. Εμφανίζεται μετά από συγκεκριμένο γεγονός ή συνδυασμό καταστάσεων που μπορεί να είναι απροσδόκητα. Οι γυναίκες βιώνουν τα περιστατικά αυτά σαν να μη συμβαίνει στις ίδιες. Αποσυνδέονται και βρίσκονται σε κατάσταση σοκ. Αισθάνονται μίσος και θυμό. Μετά τα δύο πρώτα εικοσιτετράωρα παρουσιάζουν συμπτώματα μετατραυματικού σοκ, όπως αλαλία, κατάθλιψη και ανημποριά. Αν επαναλαμβάνεται ο κύκλος της βίας, τότε ο θυμός είναι πολύ έντονος, αλλά και η ανακούφιση που τελειώσει το επεισόδιο της βίας. Ένα μεγάλο ποσοστό θυμάτων, ενώ μπορεί να χρειάζεται ιατρική περίθαλψη, αποφεύγει την επίσκεψη στο γιατρό και απομονώνεται από συγγενείς, προσπαθώντας να γιατρέψει τις πληγές μόνο του. Το θύμα νιώθει ντροπή και μίσος προς τον εαυτό του που δεν κατάφερε να καταγγείλει τον σύντροφο. Ένα άλλο ποσοστό επικοινωνεί με τους εκάστοτε φορείς που παρέχουν φροντίδα στον συγκεκριμένο πληθυσμό γυναικών (www.womensos.gr, 2018).

3. Η Συμφιλίωση

Ο θύτης μπορεί να αρχίσει να νιώθει τύψεις, ενοχή ή φόβο ότι ο/η σύντροφός του θα φύγει ή θα καλέσει την αστυνομία. Το θύμα αισθάνεται πόνο, φόβο, ταπείνωση, ασέβεια, σύγχυση και μπορεί κατά λάθος να αισθάνεται υπεύθυνο (Willis, 2010).

Με κύρια χαρακτηριστικά την εκδήλωση στοργής, την ύπαρξη συγγνώμης ή, εναλλακτικά, την αγνόηση του περιστατικού, αυτή η φάση σηματοδοτεί ένα προφανές τέλος της βίας, με διαβεβαιώσεις ότι δε θα ξανα συμβεί ποτέ ή ότι ο θύτης θα κάνει ό,τι μπορεί για να αλλάξει. Κατά τη διάρκεια αυτού του σταδίου, ο θύτης μπορεί να αισθάνεται ή να ισχυρίζεται ότι αισθάνεται τύψεις και θλίψη. Μερικοί κακοποιοτές, απομακρύνονται από την κατάσταση με λίγα σχόλια, αλλά οι περισσότεροι τελικά θα πλημμυρίσουν το θύμα με αγάπη και στοργή. Ο θύτης μπορεί να χρησιμοποιήσει αυτοτραυματισμό ή απειλές αυτοκτονίας για να κερδίσει τη συμπάθεια ή/και να αποτρέψει το θύμα να εγκαταλείψει τη σχέση. Οι κακοποιοτές, είναι συχνά τόσο πειστικοί και τα θύματα τόσο ανυπόμονα για τη βελτίωση της σχέσης, που τα τελευταία (που συχνά φθείρονται και μπερδεύονται από τη μακροχρόνια κακοποίηση) παραμένουν στη σχέση (Walker, 1979, Brewster, 2006).

Σύμφωνα με την Κυριακοπούλου, σε αυτή τη φάση ο κακοποιητής αρνείται ότι συνέβη η κακοποίηση. Δείχνει μετανιωμένος. Αναφέρει στη σύντροφο του ότι εκείνη είναι η μόνη του σωτηρία και αν συνεχίσει τη διαδικασία, την απειλεί ότι θα αυτοκτονήσει. Αφενός, ο σύντροφος δημιουργεί στη γυναίκα το αίσθημα της παντοδυναμίας, ότι η ζωή του και το μέλλον του εξαρτάται από εκείνη. Αφετέρου, η σύντροφος πιστεύει ότι ο πραγματικός χαρακτήρας του συντρόφου της είναι αυτός. Κάποιες γυναίκες έχουν συναισθήματα για τον σύντροφό τους, τον θεωρούν καλό και θέλουν με κάποιο τρόπο να σταματήσουν τα περιστατικά βίας και να παραμείνουν μαζί. Η παραπάνω φάση δεν κρατά πολύ, ο σύντροφος αισθάνεται πάλι άγχος, ανασφάλεια, ζήλια και πάλι ξεκινά ο κύκλος της βίας (www.womensos.gr, 2018).

4. Η Ηρεμία

Σε αυτή τη φάση (που συχνά θεωρείται στοιχείο της φάσης του μήνα του μέλιτος/συμφιλίωσης), η σχέση είναι σχετικά ήρεμη και ειρηνική. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, ο θύτης μπορεί να συμφωνήσει να συμμετάσχει σε συμβουλευτική συνεδρία, να ζητήσει συγχώρεση και να δημιουργήσει μια κανονική ατμόσφαιρα. Σε στενές σχέσεις συντρόφου, ο θύτης μπορεί να αγοράσει δώρα ή το ζευγάρι μπορεί να κάνει παθιασμένο σεξ (Willis, 2010).

Με την πάροδο του χρόνου, οι συγγνώμες και τα αιτήματα του θύτη για συγχώρεση γίνονται λιγότερο ειλικρινείς και γενικά δηλώνονται με σκοπό να αποτρέψουν τον χωρισμό ή κάποια εξωτερική παρέμβαση (Scott, 2006). Ωστόσο, αναπόφευκτα θα προκύψουν διαπροσωπικές δυσκολίες, οδηγώντας και πάλι στη φάση 1: της Δημιουργίας Έντασης. Από τις έρευνες (Straus & Sweet, 1992, Straus, Gelles & Harrop, 1991, Walker, 1989), προέκυψε πως η άσκηση ψυχολογικής βίας συχνά είναι πιο οδυνηρή από τη σωματική. Φαινομενικά ανώδυνες κουβέντες, υπαινιγμοί, υποδείξεις, σεξιστικά και ειρωνικά σχόλια, υποτιμητική συμπεριφορά.

Η επίδραση του συνεχούς κύκλου μπορεί να περιλαμβάνει απώλεια αγάπης, περιφρόνηση, αγωνία και/ή σωματική αναπηρία. Οι σύντροφοι μπορεί να χωρίσουν, να τραυματιστούν ή στην ακραία περίπτωση, κάποιος να σκοτωθεί (Willis, 2010).

Σύμφωνα με την έρευνα των Θούπη, Ματσίντσα, Ρουσσάκη, Χριστοδούλου και Κυριακοπούλου, η κακοποίηση των γυναικών μέσα στη συντροφική σχέση μπορεί να πάρει διάφορες μορφές: α) την ψυχολογική/ λεκτική ή συναισθηματική κακοποίηση, β) τη σωματική κακοποίηση γ) τη σεξουαλική κακοποίηση, δ) την οικονομική αποστέρηση και τέλος ε) την κοινωνική κακοποίηση.

1. Ψυχολογική / Λεκτική ή Συναισθηματική Κακοποίηση

Η ψυχολογική κακοποίηση δεν είναι φανερή μορφή βίας, συνεπώς είναι πολύ πιο δύσκολα προσδιορίσιμη και μετρήσιμη συγκριτικά με τις άλλες μορφές βίας. Η ψυχολογική κακοποίηση ορίζεται ως η εκούσια παραμέληση ικανοποίησης και ανταπόκρισης του δράστη στις συναισθηματικές ανάγκες του θύματος. Η ψυχολογική κακοποίηση δεν καταλήγει πάντοτε σε σωματική, αλλά μια σωματικά κακοποιημένη γυναίκα, έχει σίγουρα υποστεί ψυχολογική κακοποίηση (Αδαμάκη, 2001). Κυμαίνεται από την ταπείνωση του θύματος έως τη σοβαρή ψυχολογική του βλάβη και κοινωνική του δυσλειτουργία σε τομείς όπως οι διαπροσωπικές σχέσεις, οι επαγγελματικές επιδόσεις, η ανάληψη πρωτοβουλιών και η διεκπεραίωση υποχρεώσεων (Φαρσεδάκης, Αρτινοπούλου, 2003).

Επιπρόσθετα, περιλαμβάνει την εκούσια παραμέληση ικανοποίησης και ανταπόκρισης του δράστη στις συναισθηματικές ανάγκες του θύματος. Ενδεικτικά, οι πιο συνηθισμένες συμπεριφορές ψυχολογικής/ συναισθηματικής βίας είναι η συναισθηματική πίεση και ο εξαναγκασμός του θύματος, η εξύβριση και ο εξευτελισμός, η καταστροφή αντικειμένων και η επίθεση σε κατοικίδια, ο υπερβολικός έλεγχος και ο περιορισμός, η παθολογική ζήλια και η καχυποψία, ο οικονομικός έλεγχος και η απομόνωση του θύματος από το στενό και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον (Αδαμάκη, 2001).

Σύμφωνα με τις Τουφεξή και Τσαμαλή (2009), η λεκτική είναι η συνηθέστερη και ίσως η πιο καταστροφική από τις συμπεριφορές εξαναγκασμού. Είναι η κριτική, τα παράπονα και οι γκρίνιες που δεν απέχουν πολύ από τη σωματική κακοποίηση. Η ψυχολογική βία κυμαίνεται από την ταπείνωση έως τη σοβαρή ψυχολογική βλάβη και έκπτωση του θύματος στην κοινωνική του λειτουργικότητα (Αρτινοπούλου, 2006).

Η Κυριακοπούλου (2019) χαρακτηρίζει τη λεκτική και ψυχολογική βία ως έναν τρόπο εξαναγκασμού για υποταγή με απειλές, υποτιμητικούς χαρακτηρισμούς, συνεχή χυδαία υβριστικά σχόλια, συνεχή εκφοβισμό και τρόμο, γελοιοποίηση του θύματος σε δημόσιους ή κοινούς χώρους, κτητικότητα και κοινωνική απομόνωση, συνεχή έλεγχο και υποτιμητικά σχόλια για την εμφάνιση, το σώμα, κλειδωμα στο σπίτι ή εγκατάλειψη σε άλλο χώρο με σκοπό την τιμωρία (www.womensos.gr, 2018).

2. Σωματική Κακοποίηση

Οι σωματικές κακοποιήσεις κυμαίνονται από πολύ μικρές μέχρι πολύ μεγάλες. Ως μικρές θεωρούνται: το χαστούκι στο πρόσωπο, το τσίμπημα, το δάγκωμα, το σπρώξιμο, το τράβηγμα μαλλιών. Αυτές οι ενέργειες μπορεί να γίνονται υπό τη μορφή παιχνιδιού, όταν όμως επαναλαμβάνονται χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η σωματική ή ψυχική κατάσταση στην οποία υποβάλλεται το θύμα, τότε μπορούν να θεωρηθούν ως σωματικές κακοποιήσεις. Επιπλέον, είναι συχνό αυτές οι μικρές επιθέσεις σταδιακά να κλιμακώνονται, διότι χτυπώντας μια φορά το/τη σύντροφο του ένας θύτης, φαίνεται πως γίνεται πιο εύκολο μετά να το ξανακάνει (Walker, 1989). Η συμπεριφορά μετέπειτα, μπορεί να γίνει ανεξέλεγκτη.

Οι σοβαρότερες μορφές σωματικής κακοποίησης περιλαμβάνουν χτυπήματα στο πρόσωπο και το κεφάλι, κλοτσιές και γροθιές σε όλο το σώμα, φράξιμο της αναπνοής μέχρι λιποθυμίας, σπρώξιμο και πέταγμα πάνω σε τοίχους ή σε έπιπλα του δωματίου ή ακόμη και στη σκάλα, στραμπουλήγμα ή σπάσιμο οστών, καψίματα από τσιγάρο, σίδερο ή και καυτά υγρά, βίαιο ξύρισμα του ηβικού τριχώματος, βίαιες σεξουαλικές επιθέσεις, μαχαιρώματα και ακρωτηριασμούς καθώς και τραύματα από τη χρήση όπλων (Walker, 1989). Σίγουρα αυτή η μορφή βίας είναι η πιο φανερή και η πιο επικίνδυνη τόσο για την σωματική ακεραιότητα, όσο και για την ίδια τη ζωή της γυναίκας. (Κυριακοπούλου, 2019; www.womensos.gr, 2018).

3. Σεξουαλική Κακοποίηση

Οι βίαιες συμπεριφορές που λαμβάνουν χώρα στη συντροφική σχέση δεν περιορίζονται μόνο στην άσκηση σωματικής ή ψυχολογικής βίας. Ενδέχεται να έχουν και μορφή σεξουαλικής κακοποίησης. Όταν ένα θύμα

υποχρεώνεται, μέσω της άσκησης βίας ή της απειλής αυτής, σε ερωτική πράξη ή επαφή από τον σύζυγο ή τον σύντροφο του, κακοποιείται σεξουαλικά. (Αδαμάκη, 2001)

Η σεξουαλική κακοποίηση ορίζεται ως ο καταναγκασμός για τη συμμετοχή στη σεξουαλική διαδικασία, καθώς και την υιοθέτηση τρόπων σεξουαλικής συμπεριφοράς, όχι μόνο μη αποδεκτών, αλλά και απωθητικών για τη γυναίκα (Σαμαρτζή, 1996). Πρόκειται για κάθε ανεπιθύμητη συνουσία ή διείσδυση που γίνεται με την επιβολή βίας ή απειλής βίας, ή όταν η σύντροφος είναι ανίκανη να συναινέσει σε αυτήν (Bergen, 1996. Russell, 1990). Ο βιασμός στον γάμο είναι η κυρίαρχη, η χειριστη μορφή σεξουαλικής κακοποίησης. Κατά τους Finkelhor και Υλλο (1995) πρόκειται για μία πράξη τρομακτική και κτηνώδη και συνήθως λαμβάνει χώρα στα πλαίσια μίας βίαιης και καταστροφικής σχέσης. Είναι λάθος να πιστεύει κανείς ότι σχετίζεται με την ερωτική πράξη. Στην πραγματικότητα, έχει να κάνει με τον εξευτελισμό, την υποβίβαση, τον θυμό και τη μνησικακία.

Παραδείγματα συμπεριφορών σεξουαλικής κακοποίησης είναι: βιασμός ή απόπειρα βιασμού, ανεπιθύμητα σεξουαλικά αγγίγματα, εξαναγκασμός συμμετοχής σε υποτιμητικές σεξουαλικές πράξεις, εξαναγκασμός σε σεξουαλική επαφή χωρίς προφυλάξεις, εξαναγκασμός σε σεξουαλική επαφή με άλλα άτομα ή σε πορνεία.

4. Οικονομική Αποστέρηση

Ένα από τα βασικά θεμέλια που οδηγούν στη δημιουργία θυμάτων συντροφικής κακοποίησης είναι η οικονομική αποστέρηση. Ο θύτης αφαιρεί την οικονομική ανεξαρτησία από το θύμα, κάνοντας τα θύματα συντροφικής κακοποίησης να μη μπορούν να ξεφύγουν από την κακοποιητική σχέση. Ο μόνος τρόπος για να γίνει αντιληπτή η κακοποίηση των γυναικών από τον σύντροφό τους, είναι με το να υπάρξει η κατανόηση της αλληλεπίδρασης που υπάρχει μεταξύ των οικονομικών παραγόντων και των ψυχολογικών δεσμών (Walker, 1989).

Το θύμα σπάνια αισθάνεται την οικονομική σταθερότητα, ακόμη κι όταν είναι οικονομικά ανεξάρτητο. Όταν το θύμα είναι γυναίκα και ο θύτης άνδρας, κατά κύριο λόγο το φαινόμενο της οικονομικής αποστέρησης συμβαίνει διότι λόγω του φαινομένου της πατριαρχίας και των στερεοτυπικών απεικονίσεων του άνδρα και της γυναίκας, όπου οι άνδρες έχουν τον έλεγχο των χρημάτων.

Αυτό δικαιολογείται, συνήθως, από την ανάγκη που έχει ο άνδρας να στηρίξει οικονομικά την οικογένεια του.

Τα οικονομικά μέσα μπορούν να χρησιμοποιηθούν με δύο τρόπους σε μία σχέση κακοποίησης. Ένας τρόπος είναι να παγιδευτεί η γυναίκα στη σχέση, από το φόβο πως εξαρτάται οικονομικά από τον σύντροφό της. Ο δεύτερος τρόπος, είναι να χρησιμοποιηθεί το χρήμα ως μέσο καταναγκασμού. Αυτός ο τρόπος χρησιμοποιείται σε όλα τα κοινωνικοοικονομικά επίπεδα και είναι το ίδιο ισχυρός τόσο ανάμεσα σε χαμηλόμισθους όσο και ανάμεσα σε άτομα με ψηλότερο βιοτικό και κοινωνικό επίπεδο. Η οικονομική σταθερότητα των ζευγαριών στα οποία παρουσιάζονται κακοποιήσεις, αποτελεί συνήθως ένα μεγάλο πρόβλημα. (Walker, 1989)

5. Κοινωνική Κακοποίηση

Σύμφωνα με τις Τουφεξή και Τσαμαλή, η κοινωνική κακοποίηση είναι η επιβολή της κοινωνικής απομόνωσης. Το πρόσωπο που έχει τον έλεγχο, αφαιρεί το δικαίωμα στον άλλο για οποιαδήποτε κοινωνική επαφή, ελέγχει ή παρακολουθεί τις επαφές με τους φίλους του, την οικογένειά του και το ευρύτερο κοινωνικό του περιβάλλον. Αυτό συμβαίνει σε πολλές περιπτώσεις και όταν το ζευγάρι έχει χωρίσει, όπου έχει παρατηρηθεί, η βία να στρέφεται ακόμη και εναντίον τρίτων προσώπων. Στον ίδιο κύκλο ανήκουν και η αποστέρηση της εκπαίδευσης και της εργασίας.

ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Η Συντροφική Κακοποίηση στον Κινηματογράφο & στην Τηλεόραση

Στη σημερινή εποχή, θεωρείται πλέον μέρος της καθημερινότητας, η επαφή των ανθρώπων με οπτικοακουστικά μέσα. Η παραγωγή ταινιών και σειρών ολοένα και αυξάνεται. Ωστόσο η αποτύπωση της συντροφικής κακοποίησης μέσα σε αυτά παραμένει ίδια.

Στις σύγχρονες κοινωνίες τα μαζικά μέσα ενημέρωσης αποτελούν έναν σημαντικό μηχανισμό κατασκευής και αναπαραγωγής σεξιστικών προτύπων, τόσο μέσα από την ίδια τους τη διάρθρωση όσο και μέσα από το περιεχόμενο, τη γλώσσα και τα αφηγήματα που χρησιμοποιούν, διαμορφώνοντας έτσι μια στρεβλή εικόνα της κοινωνικής πραγματικότητας και επηρεάζοντας το ευρύ κοινό. Επομένως τα ΜΜΕ δεν αντανakλούν απλώς, αλλά συμμετέχουν στην κατασκευή και στον ορισμό της πραγματικότητας, επιλέγοντας, παρουσιάζοντας και δομώντας “πραγματικότητες” (Καούνη, 2020).

ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

Ελληνικά Ντοκιμαντέρ

Τα περισσότερα από τα ελάχιστα ελληνικά ντοκιμαντέρ που έχουν δημιουργηθεί με θέμα την συντροφική/ συζυγική κακοποίηση, παρουσιάζουν μαρτυρίες θυμάτων-γυναικών που έχουν ολοκληρωτικά ή σχεδόν απεμπλακεί από την κακοποιητική σχέση. Τα θύματα συνήθως μιλούν με τη φωνή τους παραποιημένη, ή με το πρόσωπό τους, ακόμα και τον χώρο που δίνουν τη συνέντευξη θολό, όπως στο “Συντροφική Βία”(2021), ή με την πλάτη στην κάμερα. Υπάρχει ωστόσο και η περίπτωση εμφάνισης θυμάτων χωρίς κανένα κρυμμένο χαρακτηριστικό όπως συμβαίνει στο ντοκιμαντέρ της σειράς “Μια μέρα για όλο τον κόσμο - Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας” με τίτλο “Από το σκοτάδι στο Φως” (2021).

Οι διηγήσεις περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με την εμπλοκή των θυμάτων στη σχέση, την εξέλιξη και τον τρόπο με τον οποίο αντιλήφθηκαν και αντιμετώπισαν την κακοποίηση έως τη στιγμή που πήραν την απόφαση να αποδράσουν από αυτή. Στο ντοκιμαντέρ “Η Βία στις Σχέσεις” (2021) γίνεται αναφορά, αλλά υπάρχει και μαρτυρία για ενδοσυντροφική βία κατά των γυναικών σε ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα. Το ντοκιμαντέρ αυτό δίνει έμφαση στην ένταση του φαινομένου κατά την περίοδο της πανδημίας Covid-19.

Παράλληλα με τις συνεντεύξεις των θυμάτων, εμφανίζεται και μια παρουσίαση του νομικού πλαισίου για την ενδοοικογενειακή βία. Γίνεται μια ιδιαίτερη αναφορά στον νόμο που θεσπίστηκε το Μάιο του 2021, ο οποίος υποχρεώνει στη συνεπιμέλεια των παιδιών μετά των χωρισμό, αλλά και στη μακροχρόνια και επίπονη διαδικασία της δικαστικής διαμάχης που ακολουθεί. Μέρος του ντοκιμαντέρ ασχολείται με το πρόβλημα της διαβίωσης της γυναίκας με το παιδί ή τα παιδιά μετά την απομάκρυνση από την κακοποιητική σχέση. Κατά την αφήγηση της δημοσιογράφου, αναφέρεται ότι τα ονόματα των θυμάτων που μιλούν έχουν αλλάξει για την προστασία τους, επιβεβαιώνοντας την αδυναμία του ελληνικού συστήματος να αντιμετωπίσει με άμεση προτεραιότητα και σε σύντομο χρόνο τις περιπτώσεις αυτές.

Αναλύεται το παράδοξο της δυσανάλογης σχέσης κλήσεων σε συμβουλευτικά/υποστηρικτικά κέντρα σε σχέση με τις επίσημες καταγεγραμμένες καταγγελίες, δείχνοντας την έλλειψη εμπιστοσύνης των κακοποιημένων γυναικών στις Αρχές. Παράλληλα, παρουσιάζονται οι δράσεις/αλλαγές στη δομή της Ελληνικής Αστυνομίας καθώς και η εξειδικευμένη εκπαίδευση προσωπικού για τη σωστή αντιμετώπιση του φαινομένου από την εκπρόσωπο τύπου της Ε.Α. Επίσης, μιλάει η Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων Μ. Συρεγγέλα για τις ενέργειες που έγιναν στην Ελλάδα από την πολιτεία για την αντιμετώπιση του φαινομένου στα τελευταία χρόνια.

Συνηθισμένο στα ελληνικά ντοκιμαντέρ, είναι να μιλούν ειδικοί επιστήμονες (κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολογικής στήριξης, νομικοί σύμβουλοι συμβουλευτικών σταθμών) για τα σημάδια μιας κακοποιητικής σχέσης, τα οποία μπορούν να αναγνωρίσουν οι γυναίκες και δίνουν τις κατάλληλες κατευθύνσεις αλλά και την παρότρυνση στο ευρύ κοινό να μη μένει αμέτοχο. Παρουσιάζουν στατιστικά δεδομένα και προβάλλουν

τους τρόπους επικοινωνίας των θυμάτων αλλά και των θεατών-μαρτύρων ενδοοικογενειακής βίας με τις αρμόδιες Αρχές ή Φορείς.

Τα ελληνικά ντοκιμαντέρ που αφορούν στη συντροφική/συζυγική κακοποίηση προβάλλονται μέσα από την τηλεόραση ως μέρος σειράς ντοκιμαντέρ των καναλιών ή μέσα από κανάλια επικοινωνίας του διαδικτύου. Τις περισσότερες φορές, γυρίζονται εν όψει κάποιας σημαντικής ημέρας (π.χ. Ημέρα της Γυναίκας, Διεθνής ημέρα για την εξάλειψη της βίας κ.λπ.) ενώ συνήθως αφού έχουν προβληθεί, υπάρχουν διαθέσιμα κατόπιν αιτήσεως. Ωστόσο, η εύρεσή τους δεν είναι πάντα εύκολη υπόθεση.

Ξενόγλωσσα Ντοκιμαντέρ

Η πλειοψηφία των ξενόγλωσσων ντοκιμαντέρ που επικεντρώνονται στη συντροφική κακοποίηση αναφέρονται χρονικά στη στιγμή που πια, η γυναίκα βρίσκεται στη φυλακή, ή έχει καταλήξει παραμορφωμένη, ή δικάζεται για τη δολοφονία του συντρόφου. Επικεντρώνονται στο πόσο εγκλωβισμένες ένιωθαν ακόμα και κοινωνικά, φτάνοντας στη συνειδητοποίηση, πως αν δεν πάρουν τον νόμο στα χέρια τους, δε θα καταφέρουν να ξεφύγουν από αυτή την κατάσταση. Στα ντοκιμαντέρ *One Minute to Nine* (2007), *Defending our Lives* (1993), η γυναίκες-θύματα, καταλήγουν γυναίκες-θύτες, αφού δολοφόνησαν τους συντρόφους τους, και καταδικάστηκαν σε φυλάκιση. Αντίστοιχα, το ντοκιμαντέρ *Crime After Crime* (2011) παίρνει μια διαφορετική τροπή, καθώς αναλύει την αθώωση γυναίκας-θύματος που έχει φυλακιστεί για τη δολοφονία του άντρα-θύτη της, δείχνοντας ταυτόχρονα και την προδιάθεση που υπάρχει στην κοινωνία, να θυματοποιήσει και να καταδικάσει τη γυναίκα-θύμα σε φυλάκιση, ακόμα και αν, εν τέλη, είναι αθώα.

Ομοίως, το σουηδικό ντοκιμαντέρ *No Burqas Behind Bars* (2012), επικεντρώνεται στη φυλάκιση των κακοποιημένων γυναικών στο Αφγανιστάν και το πόσο χειρότερο θεωρούνταν κοινωνικά και ηθικά, η γυναίκα να αφήσει τον άντρα-κακοποιητή της, ακόμα και από το να τον δολοφονήσει. (IDFA, 2012). Ωστόσο, παρόλο που οι ιστορίες των γυναικών είναι στενάχωρες και οι πλειοψηφία των θυμάτων είναι κλεισμένες στην φυλακή, ή για πάντα παραμορφωμένες τόσο σωματικά², όσο και ψυχικά, αξίζει να σημειωθεί πως η πλειοψηφία των ντοκιμαντέρ αυτών έχουν βραβευτεί σε αρκετά φεστιβάλ.

Στο εξωτερικό, αρκετά από τα ντοκιμαντέρ που έχουν προβληθεί, έχουν καταφέρει να αλλάξουν ακόμα και νομοθεσίες στις πολιτείες στις οποίες βρίσκονταν. Το ντοκιμαντέρ *Sin by Silence* (2009) παρουσιάζει την ίδια θεματική: γυναίκες-θύματα καταλήγουν θύτες και βρίσκονται στη φυλακή λέγοντας την ιστορία τους. Παρόλα αυτά, οι γυναίκες αυτές παρουσιάζονται ως 'επιζήσαντες' και όχι ως θύτες. Το ντοκιμαντέρ παρουσιάζει μια ιστορική αναδρομή του *Battered Woman Syndrome* (μτφρ. Σύνδρομο Κακοποιημένης Γυναίκας)³ στην Καλιφόρνια της Αμερικής και καταρρίπτει τις λανθασμένες αντιλήψεις γύρω από αυτό. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το ντοκιμαντέρ αυτό είχε έναν τεράστιο αντίκτυπο στην πολιτεία της Καλιφόρνιας, καθώς ευαισθητοποίησε την κοινωνία πάνω στη 'σιωπή' της συντροφικής βίας και το 2012, η βουλευτής Fiona Ma πρότεινε τα νομοσχέδια AB 1593 και AB 593, επιδιώκοντας να διευρύνει τον Ποινικό Κώδικα 1473.5 με ονομασία *The Sin by Silence Bills* (εμπνευσμένα από το ομώνυμο ντοκιμαντέρ). Με τα νομοσχέδια αυτά, επιδιώκει να παράσχει στα θύματα συντροφικής βίας, τη δυνατότητα να παρουσιάσουν τα αποδεικτικά τους στοιχεία αποτελεσματικά και χωρίς προκαταλήψεις για την αποφυλάκισή τους. Τα νομοσχέδια δημιουργήθηκαν ώστε να διασφαλίσουν το δρόμο προς την ελευθερία σε επιζώντες συντροφικής κακοποίησης που εκτίουν την ποινή τους στις φυλακές της Καλιφόρνια. (<https://thefledglingfund.org>).

² Η επίθεση με οξύ ή βιτριόλι, είναι μια μορφή βίαιης επίθεσης, που περιλαμβάνει την πράξη της ρίψης οξέος ή μιας παρόμοιας διαβρωτικής ουσίας στο σώμα ενός άλλου, με σκοπό να παραμορφώσει, να ακρωτηριάσει, να βασανίσει ή να σκοτώσει. Οι δράστες αυτών των επιθέσεων, ρίχνουν διαβρωτικά υγρά στα θύματά τους, συνήθως στα πρόσωπά τους, καίγοντάς τα και καταστρέφοντας τον ιστό του δέρματος, συχνά εκθέτοντας και μερικές φορές διαλύοντας τα οστά. Οι λόγοι πίσω από αυτές τις επιθέσεις, συνήθως προέρχονταν από τις κακές διαπροσωπικές σχέσεις και την οικιακή μισαλλοδοξία προς τις γυναίκες. Επιπλέον, οι γυναίκες-θύματα προέρχονταν συνήθως από χαμηλές κοινωνικοοικονομικές τάξεις και είχαν χαμηλή εκπαίδευση.

³ *Battered Woman Syndrome* (μτφρ. Σύνδρομο Κακοποιημένης Γυναίκας) είναι ένα μοτίβο σημείων και συμπτωμάτων που εμφανίζονται από μια γυναίκα που έχει υποστεί επίμονη βία από σύντροφο: ψυχολογική, σωματική ή σεξουαλική. Μπορεί να διαγνωστεί ως υποκατηγορία της διαταραχής μετατραυματικού στρες (PTSD). Η πάθηση ερευνήθηκε για πρώτη φορά εκτενώς από τη Lenore E. Walker, η οποία χρησιμοποίησε τη θεωρία της μαθημένης αδυναμίας του Martin Seligman για να εξηγήσει γιατί οι γυναίκες παρέμειναν σε σχέσεις με κακοποιητικούς άνδρες. Αν και η διάγνωση επικεντρώθηκε κυρίως στις γυναίκες, έχει εφαρμοστεί περιστασιακά σε άνδρες όταν χρησιμοποιούν τον όρο σύνδρομο κακοποιημένου ατόμου, ειδικά ως μέρος μιας νομικής υπεράσπισης.

Ομοίως, το ντοκιμαντέρ *Private Violence* (2014) επηρέασε και αυτό με το δικό του τρόπο την Πολιτεία της Νότιας Καρολίνας. Η κυβερνήτης Nikki Haley, συντόνισε την προβολή του ντοκιμαντέρ σε όλους τους νομοθέτες της Πολιτείας της, όταν ανακάλυψε πως η Νότια Καρολίνα ανήκε σταθερά στην πρώτη πεντάδα για ανθρωποκτονίες που σχετίζονται με συντροφική βία. (*When Men Murder Women*, September 2014). Μέχρι τότε, όλα αυτά τα αδικήματα χαρακτηρίζονταν ως πλημμελήματα⁴. Στη συνέχεια, δημιουργήθηκαν υπηρεσίες με τους αντίστοιχους εκπροσώπους που έρχονται σε επαφή με επιζώντες και τα παιδιά τους σε όλη την πολιτεία της Νότιας Καρολίνας. Πλέον, έχει ψηφιστεί αυστηρότερη νομοθεσία στην πολιτεία με ένα από τα υψηλότερα ποσοστά ανθρωποκτονιών ενδοοικογενειακής βίας στη χώρα (democracynow.org, 2014; humanrightscareers.com).

Το ντοκιμαντέρ *A Better Man* (2017), είναι από τις λίγες περιπτώσεις όπου συζητείται η θεματική της γυναίκας-θύματος, να έρχεται αντιμέτωπη με τον πρώην σύντροφο και κακοποιητή της, προσπαθώντας να διεκδικήσει ξανά τη δύναμή της. Το ντοκιμαντέρ αυτό χρηματοδοτήθηκε μέσω καμπάνιας crowdfunding⁵. Θεωρήθηκε από τις πιο επιτυχημένες καμπάνιες crowdfunding του Καναδά, μαζεύοντας πάνω από 110,000 канаδικά δολάρια για την υλοποίησή του (Kevin, 2017), δείχνοντας με αυτόν τον τρόπο και το πόσο η κοινωνία αναζητά συζητήσεις πάνω σε τέτοιες 'ταμπού' θεματικές, προσπαθώντας να σπάσει αυτές τις σιωπές. Το ντοκιμαντέρ απέσπασε κυρίως καλές κριτικές και αναδείχθηκε ως τα τοπ 10 καλύτερα φιλμ του 2017, από το *The Globe and Mail*. (Taylor, 2018).

Επίσης, η γυναίκα-θύμα στα ντοκιμαντέρ ζει είτε στη φυλακή, είτε στα πρόθυρα της εξαθλίωσης ή σε καταφύγια. Στα ντοκιμαντέρ *Winter Buoy* (2015), η πλειοψηφία των γυναικών που παρουσιάζονται, ζουν σε τέτοια καταφύγια ή παλεύουν με τα ναρκωτικά και τους εθισμούς. Ενώ στο *Power and Control: Domestic Violence in America* (2010), η γυναίκα-θύμα ενώ κατάφερε να φύγει από τον κακοποιητή σύζυγό της, δείχνει τον διαρκή της αγώνα να βρει δουλειά, να φροντίσει τα παιδιά της, να βρει σπίτι και να παρέχει ένα ασφαλές περιβάλλον σε αυτή και τα παιδιά της (Hillcrest Films, 2011).

Σπάνια γίνεται αναφορά σε γεγονόδες κακοποιημένης γυναίκας που κατάφερε να φύγει νωρίς από την σχέση, ή πριν καταλήξει να δολοφονήσει τον κακοποιητή σύντροφό της. Το ντοκιμαντέρ *Conspiracy of Silence* (1995), περιγράφει το πρόβλημα της συντροφικής κακοποίησης στις Ηνωμένες Πολιτείες καθώς επίσης αναλύει και ορισμένες λύσεις πάνω σε αυτό. Αναφέρεται σε μια άρρητη 'συμφωνία' μεταξύ θύτη και θύματος σε μια κακοποιητική σχέση, όπου ο θύτης δεν αποκαλύπτει την κακοποίηση και το θύμα συμμορφώνεται στην κακοποίηση με την ελπίδα να αποφύγει περαιτέρω τη βία (Delatiner, 1995). Ομοίως, το ντοκιμαντέρ *Private Violence* (2014) επικεντρώνεται στη διάλυση της λογικής της κοινής ερώτησης: "Γιατί δεν έφευγε;"

Οι συνδημιουργοί του *Conspiracy of Silence* (1995) Neal Marshad και Donna Olson, προσπάθησαν να δείξουν πως η συντροφική βία δεν περιορίζεται σε μια κουλτούρα ή κοινωνική τάξη και πως δεν υπάρχει κάποιο τυπικό προφίλ που περιγράφει ένα θύτη ή έναν θύμα. Με βάση το βραβευμένο ντοκιμαντέρ, επικεντρώθηκαν στο καταφύγιο γυναικών *The Retreat* στο Ιστ Χάμπτον της Νέας Υόρκης που βοηθά τις κακοποιημένες γυναίκες και τα παιδιά τους, να αποκτήσουν ασφαλές καταφύγιο και συμβουλευτικές παροχές (domesticshelters.org).

⁴ Ως πλημμέλημα χαρακτηρίζεται το έγκλημα εκείνο που τιμωρείται από το νόμο με φυλάκιση έως πέντε ετών. Είναι η δεύτερη σε βαρύτητα κατηγορία ποινικών αδικημάτων, μετά το πταίσμα, και πριν το κακούργημα.

⁵ Η καμπάνια crowdfunding είναι ένας τρόπος συγκέντρωσης κεφαλαίων για έναν συγκεκριμένο σκοπό ή έργο ζητώντας από μεγάλο αριθμό ατόμων να δωρίσουν χρήματα, συνήθως σε μικρά ποσά και συνήθως σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα, όπως μερικούς μήνες.

ΤΑΙΝΙΕΣ

Ελληνικός Κινηματογράφος

Χρυσή Εποχή (δεκαετίες '50 έως '70)

Σύμφωνα με μελέτες, ο κινηματογράφος απεικονίζει και αποτυπώνει την κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα της εποχής (Νταλάσης, 2016). Στο πλαίσιο αυτό, θα μπορούσαμε με έναν απλοϊκό τρόπο προσέγγισης, να ισχυριστούμε ότι ο ελληνικός κινηματογράφος κατά τη χρυσή εποχή του (δεκαετία '50 έως '70) και μετά, δεν αποτελεί εξαίρεση.

Ο ελληνικός κινηματογράφος συμπεριέλαβε από πολύ νωρίς στη θεματολογία του την συντροφική κακοποίηση σε διάφορες μορφές. Οι ελληνικές δραματικές ταινίες έθιξαν ως ένα σημείο το ζήτημα της συντροφικής κακοποίησης γυναικών, πάντα όμως ως καταγραφή του γεγονότος και ποτέ ως κύριο θέμα.

Έτσι, θεματολογία σχετική με την συντροφική κακοποίηση γυναικών υπάρχει σε πολλές δραματικές ταινίες, στις οποίες μάλιστα προβάλλονται ιδιαίτερα σκληρές σκηνές, ακόμη και δολοφονίες γυναικών από τους συντρόφους τους. Χαρακτηριστική είναι η πολύ γνωστή σκηνή με τη Μελίνα Μερκούρη και τον Γιώργο Φούντα από την ταινία θρύλο του Μιχάλη Κακογιάννη "Στέλλα" (1955), όπου η πανέμορφη, δυναμική, αδιάφορη για τις κοινωνικές συμβάσεις Στέλλα, δολοφονείται βάνουσα από τον πρώην σύντροφό της Μίλτο, στη μέση του δρόμου, επειδή απλά έχοντας ένα πιο ελεύθερο πνεύμα, δε δέχεται παρά την αρχική της θετική στάση, να τον παντρευτεί. Η ταινία προκάλεσε διφορούμενες κριτικές.

Οι λίγες θετικές αντιμετώπισαν τη Στέλλα ως "ατίθαση, υπερήφανη και αρκετά άτακτη κοπέλα" (Βλάχου 2016), ενώ κάποιες από τις αρκετές αρνητικές κριτικές εκφράζουν με σχεδόν υβριστικό ύφος, μέρος της νοστορπίας της κοινωνίας της εποχής. Έτσι γράφτηκαν κριτικές όπως "Το ξετραχηλισμένο αυτό γύναιο, η γυναίκα που δεν θέλει να παντρευτεί για να 'χει το ελεύθερο να γλεντάει τη ζωή της, είναι ένας χαρακτήρας;" ("Επιθεώρηση Τέχνης", Αντώνης Μοσχοβάκης), ή "ξεδιάντροπο μελόδραμα, που προβάλλει ό,τι χαμηλότερο, ό,τι πιο "λουμπεν", ό,τι πιο χυδαίο και καθυστερημένο στοιχείο υπάρχει στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα....(...) Λευτεριά λοιπόν στις γυναίκες να πηγαίνουν με τον πρώτο που θα τους αρέσει, και πετύχαμε την ανεξαρτησία μας! Δυστυχώς, θα 'ναι πολλά τα θύματα της τολμηρότητας του Κακογιάννη" ("Αυγή", Κώστας Σταματίου). Μια άλλη κριτική μιλάει για "Κακοηθέστατον σενάριον που εμφανίζει ένα βρωμερόν γύναιο ως πρόμαχον της ελευθερίας των ηθών και ως εκ πεποιθήσεως εχθρόν του γάμου, τον οποίον θεωρεί απαράδεκτον φυλακήν" ("Εστία") (Μπορδόκας, 2021).

Μεταγενέστερα ωστόσο, η "Στέλλα" ως ταινία αλλά και ως χαρακτήρας εξυμνήθηκε και θεωρήθηκε μία από τις αιτίες "συνολικής κοινωνικής αναδιάρθρωσης, αφού ταρακούνησε αποφασιστικά τη σεμνοτυφία και τον υστερικό παλαιολιθισμό της ελληνικής κουλτούρας των 50s" (Νταβανάς, 2019).

Σε μία άλλη δραματική ταινία της δεκαετίας του '60 με τίτλο "Ο κατήφορος" του Γιάννη Δαλιανίδη (1961), ο Νίκος Κούρκουλος (Κώστας) θέλοντας να τιμωρήσει τη σύντρόφό του Ρέα (Ζωή Λάσκαρη) που τόλμησε να φλερτάρει με άλλον σε αντίποινα για τις δικές του απιστίες, την εγκαταλείπει γυμνή σε ερημικό σημείο με σαφή πρόθεση τον εξευτελισμό της, λέγοντάς της "Ο Κώστας τις προσβολές τις ξεπληρώνει πολύ άσχημα".

Το θύμα μετά τον δημόσιο εξευτελισμό κλείνεται στον εαυτό της, αλλά λίγο αργότερα, ξυπνάει μέσα της το ένστικτο της εκδίκησης και σκοτώνει τον θύτη όταν μαθαίνει ότι αυτός δημιουργεί σχέση με την αδερφή της. Η ταινία έδωσε στο τέλος με δραματικό τρόπο, την ηθική δικαίωση για την κακοποιημένη πρωταγωνίστρια, η οποία βέβαια, με κανένα νόμιμο τρόπο στην εποχή εκείνη, δε θα μπορούσε να αντιμετωπίσει τον θύτη.

Στο σενάριο της ταινίας περιλαμβάνεται δίκη, αλλά όχι για την κακοποίηση του θύματος, παρά μόνο για τη δολοφονία του θύτη. Η ταινία, αν και στην αρχή χαρακτηρίστηκε ως σοκαριστικά τολμηρή για την εποχή, με αποτέλεσμα να παίζει σε άδειες αίθουσες, έγινε μία από τις εμπορικότερες και μάλιστα παίχθηκε με επιτυχία και στο εξωτερικό (Φως Team 2021; Παπαδόπουλος 2017; Μηχανή του Χρόνου; Flash Team, 2020).

Το Ελληνικό Χαστούκι

Οι ελληνικές κωμωδίες στον κινηματογράφο έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό όσον αφορά στην κακοποίηση γενικά και αυτό είναι το χαστούκι. Το χαστούκι δίνεται από άνδρα σε γυναίκα, από γυναίκα σε άνδρα, από αδελφό σε αδελφή, από πατέρα σε κόρη ή σε γιο, από γυναίκα σε γυναίκα και από φίλο σε φίλο. Αξίζει να σημειωθεί εδώ πως, η έκφραση βίας με τη μορφή χαστουκιού από το γυναικείο προς το ανδρικό φύλο, συνήθως παρουσιάζεται ως αντίδραση και όχι ως δράση.

Από όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, ενδιαφέρον παρουσιάζει αυτή που σήμερα θα χαρακτηριζόταν αυτόματα ενδοοικογενειακή κακοποίηση, που είναι ίσως και η συχνότερη περίπτωση που συναντάμε σε ταινίες αυτής της κατηγορίας, της εποχής εκείνης. Το χαστούκι δηλαδή του συντρόφου ή συζύγου προς τη γυναίκα. Οι ταινίες που περιλαμβάνουν τέτοιες σκηνές συνήθως ακολουθούν ένα χαρακτηριστικό μοτίβο. Το χαστούκι κάνει την γυναίκα να ερωτευτεί ή να αντιληφθεί πόσο πολύ ερωτευμένη είναι με τον θύτη. Λειτουργεί ως καταλύτης στην εξέλιξη της υπόθεσης που ως γνωστό, είναι στις περισσότερες ταινίες ο ευτυχισμένος γάμος.

Στην ταινία “Φτωχαδάκια και λεφτάδες” του Ορέστη Λάσκου (1961), ο Φώντας (Μίμης Φωτόπουλος) χαστουκίζει τη σύντροφό του Φανή (Μπεάτα Ασημακοπούλου) και μάλιστα μπροστά σε κόσμο. Η αντίδραση μιας άλλης γυναίκας, ήταν, εκτός από την παρατήρηση “μια γυναίκα δε τη χτυπάνε ούτε με τριαντάφυλλο”, η φράση “τον προκαλέσατε όμως κι εσείς, γι αυτό παραφέρθηκε”, ρίχνοντας την ευθύνη για το χαστούκι στο θύμα. Μέσα από τα λόγια της γυναίκας που είναι θεατής στη σκηνή της κακοποίησης, περνούν τα στερεότυπα κλισέ της εποχής που ακούγονται ακόμη και σήμερα στην ελληνική κοινωνία: Κάτι έκανε το θύμα και τον προκάλεσε, δε φταίει ο θύτης. Μετά το χαστούκι, το θύμα, με μεγάλη χαρά αναφωνεί “Φώντα μου, γι’ αυτό μ’ αρέσεις, γιατί είσαι σκληρός”, ενώ ο θύτης, με τον ανδρισμό του επιβεβαιωμένο τη ρωτάει “είσαι εντάξει τώρα;” υπονοώντας ότι αυτό το χαστούκι, το είχε ανάγκη για να νιώσει καλύτερα.

Σε μια άλλη ταινία μιούζικαλ με τίτλο “Μια τρελή τρελή οικογένεια” του Ντίνου Δημόπουλου (1965), η Μίκα (Τζένη Καρέζη) προτρέπει τον πατέρα της Στέλιο (Διονύση Παπαγιαννόπουλο), να της ρίξει χαστούκι θεωρώντας ότι αυτό θα την κάνει να καταλάβει το λάθος που έκανε στη σχέση της η ίδια. Σε μία σκηνοθετική πρωτοτυπία, ο σύζυγος σηκώνει το χέρι για να εκτελέσει το χαστούκι και χαστουκίζει τη σύζυγό του, Τζίνα (Μαίρη Αρώνη). Η κόρη πανηγυρίζει και αγκαλιάζοντας τον πατέρα της, του λέει πως το χαστούκι αυτό έπρεπε να το έχει δώσει εδώ και 20 χρόνια. Μια γενιά μπροστά λοιπόν, επιβεβαιώνει την ενδοοικογενειακή κακοποίηση της γυναίκας ως μία τακτική που δε θα έπρεπε να λείπει από κανένα σπίτι. Σε επόμενο πλάνο, όπου το θύμα βάζει κομπρέσες στο μάγουλο που έπεσε το χαστούκι, κοιτάει φανερά ερωτευμένη τον σύζυγό της, ακολουθώντας πάντα το μοτίβο που αναφέρθηκε και η μόνη της παρατήρηση είναι τις επόμενες φορές που θα τη χτυπήσει να βγάλει το δαχτυλίδι του ώστε να μην της αφήνει σημάδι. Θεωρεί δηλαδή, δεδομένο και πιθανόν αναγκαίο, η κακοποίηση που έχει υποστεί να επαναλαμβάνεται τακτικά, αφήνοντας το υπονοούμενο ότι από τη μια αυτό είναι το μυστικό μιας υγιούς και μακρόχρονης σχέσης και από την άλλη ότι πρέπει να γίνεται επιτηδευμένα ώστε να μην φαίνεται στις κοινωνικές εμφανίσεις. Με απλά λόγια, κακοποίηση πίσω από τις κλειστές πόρτες του σπιτιού, αλλά με προσοχή, ώστε η γυναίκα να μη φαίνεται ποτέ κακοποιημένη στον υπόλοιπο κόσμο.

Ένα από τα πιο “ηχηρά” και ιστορικά χαστούκια του ελληνικού κινηματογράφου ήταν και αυτό του Φαίδωνα Γεωργίση (Φώτη) στη σύντροφό του, Ζωή Λάσκαρη (Μαίρη) στην ταινία “Οι θαλασσιές οι χάντρες” (1967) του Γιάννη Δαλιανίδη. Ενδιαφέρον είναι ότι στη συνείδηση του κόσμου έχει μείνει η γνωστή ατάκα “Αυτή θα σε βάλει μέχρι και το μουστάκι να ξυρίσεις” και όχι η βίαιη αντίδραση του ήρωα στο ειρωνικό γέλιο της συντρόφου του, που μάλιστα συνοδεύεται από τη φράση “Είσαι πρόοτυχη”. Τη σωματική και λεκτική κακοποίηση του ήρωα στη σύντροφό του, ακολουθεί η παρουσίαση της ευαίσθητης πλευράς του καθώς αυτός αποχωρεί από τη σκηνή δακρύζοντας. Την ίδια στιγμή η ηρωίδα δέχεται τη συμπαραράσταση των γυναικών δίπλα της που την παροτρύνουν να τον καταγγείλει στην αστυνομία με μάρτυρες τις ίδιες, κάτι που δε συμβαίνει συχνά, και δείχνει για μία από τις σπάνιες φορές στον ελληνικό κινηματογράφο και αυτή την επιλογή για το θύμα. Η πρωταγωνίστρια βέβαια, δείχνοντας στην κάμερα ένα χαμόγελο κατανόησης για αυτό που της έκανε ο θύτης, τρέχει πίσω του για να τον παρακαλέσει να γυρίσει, ακολουθώντας σταθερά το ίδιο μοτίβο του έρωτα που ενδυναμώνεται με την κακοποίηση.

Το μοτίβο επαναλαμβάνεται ακόμη και για το πιο γνωστό και ακριβοπληρωμένο ζευγάρι του ελληνικού κινηματογράφου στην ταινία “Το πιο λαμπρό αστέρι” του Κώστα Καραγιάννη (1967). Ο Ανδρέας (Δημήτρης Παπαμιχαήλ) εργάζεται στο ίδιο μαγαζί με την Κατερίνα (Αλίκη Βουγιουκλάκη) και μεταξύ τους υπάρχει ένα αίσθημα που ακόμη δεν έχει εκδηλωθεί. Κατά τη διάρκεια μιας έντονης κουβέντας τους ο Ανδρέας χαστουκίζει την Κατερίνα και αμέσως μετά τη ρωτάει αν της άρεσε, για να πάρει την απάντηση “πολύς” και να ξεκινήσει ένας ακόμη μεγάλος έρωτας που χρωστάει την ύπαρξή του στην κακοποίηση της γυναίκας.

Το χαστούκι στις ελληνικές κωμωδίες της εποχής, και γενικά η κακοποίηση, ήταν τόσο πολύ συνδεδεμένη με αστείο, που χρησιμοποιήθηκε ακόμη και σε τίτλους ταινιών της κατηγορίας αυτής, χωρίς καμία τότε αντίδραση από το κοινό ή τους Φορείς της Πολιτείας. Τίτλοι ταινιών όπως “Το ξύλο βγήκε απ’ τον Παράδεισο” (1959) ή “Οι γυναίκες θέλουν ξύλο” (1962), έμειναν έτσι στην ιστορία, ως κάποιες από τις πιο πετυχημένες της χρυσής εποχής του ελληνικού κινηματογράφου (Kastalia, 2022).

Το Τραγούδι στον Ελληνικό Κινηματογράφο

Στον ελληνικό κινηματογράφο της Χρυσής Εποχής, οι ταινίες περιλάμβαναν πάντα τραγούδια, που μέσα από την επιτυχία της ταινίας πετύχαιναν και τη δισκογραφική τους αναγνώριση. Τα τραγούδια σχεδόν πάντα γραφόταν για τη συγκεκριμένη ταινία, εξηγώντας ή αναπαράγοντας τα συναισθήματα των ηρώων ή την πλοκή της ταινίας γενικότερα, ενώ συχνά ερμηνευόταν από τους ίδιους τους πρωταγωνιστές είτε με την πραγματική τους φωνή, είτε με playback⁶. Δεν είναι τυχαίο, το γεγονός ότι πολλές φορές στους στίχους συμμετείχε ο σεναριογράφος, όπως στην περίπτωση της ταινίας “Όλοι οι άνδρες είναι ίδιοι” (1966) του Α.Σακελλάριου. Στην ταινία αυτή, η πρωταγωνίστρια Άννα Φόνσου τραγουδάει με ιδιαίτερα ευχάριστη διάθεση “...Θέλω τα χάνια μου και τη σφαλιάρια μου, από τον άνθρωπο που αγαπώ...” (τραγούδι του Γ.Σπανού με στιχουργό τον Α.Σακελλάριο). Πρόκειται για ένα τραγούδι που απέκτησε μεγάλη εμπορική επιτυχία μέσα από την ταινία και συνόδευσε μεγάλα γλέντια Ελλήνων για δεκαετίες, περνώντας στη συνείδηση όλων πως η σφαλιάρια είναι απόδειξη αγάπης (Σταμάτη, 2021).

Σύγχρονος Ελληνικός Κινηματογράφος

Στον σύγχρονο Ελληνικό κινηματογράφο, υπάρχει γενικά μια στροφή προς σύγχρονα κοινωνικοπολιτικά ζητήματα. Ανάμεσα στις νέες ελληνικές ταινίες, υπάρχουν αυτές που έχουν ως κύριο θέμα τους την ενδοοικογενειακή κακοποίηση γυναικών όπως το “Μικρή Άρκτος” (2015) της Ελισάβετ Χρονοπούλου. Στην ταινία αυτή, με χρήση υποκειμενικού πλάνου, παρουσιάζεται η κακοποίηση μέσα από τα μάτια του άντρα-θύτη, κάνοντας το θύμα κεντρικό πρωταγωνιστή της ιστορίας. Για την σκηνοθεσία, αυτή ήταν η πρόκληση. Να μπορέσει να καταλάβει και να αποδώσει την πλευρά αυτή, προσπαθώντας να σκεφτεί όπως σκέφτεται και να νιώσει όπως νιώθει ο θύτης, να καταλάβει τη διαδικασία που γεννά τη βία μέσα σ’ ένα δεσμό αγάπης (Δασκαρόλη, exotispress.gr; in.gr, 2015).

Παράλληλα, παρουσιάζει πολλά από τα στοιχεία του θύτη, που σύμφωνα με τους ψυχολόγους, χαρακτηρίζουν την διπλή προσωπικότητα που εμφανίζει μέσα στη σχέση του με το θύμα. Έλεγχος, κυριαρχία, ζήλια, κτητικότητα από τη μία, τρυφερότητα, φροντίδα, προστατευτικότητα, μετάνοια από την άλλη (Χρονοπούλου, 2016). Η τραγική κατάληξη, η γυναικοκτονία, είναι το ξεκίνημα της ταινίας, δείχνοντας από την αρχή την επικινδυνότητα μιας τέτοιας σχέσης, τραβώντας το ενδιαφέρον ακόμα και αυτών που δεν αναγνωρίζουν στην υπόθεση στοιχεία των δικών τους σχέσεων (moviesltd.gr, 2016).

⁶ playback: η αναπαραγωγή ήχων ή κινούμενων εικόνων που έχουν εγγραφεί στο παρελθόν.

Ξενόγλωσσος Κινηματογράφος

Στις ξενόγλωσσες ταινίες, διακρίνεται μια διαφορετική θεματική όσον αφορά στην κακοποιημένη γυναίκα⁷. Οι καταλήξεις αυτών, ξεφεύγουν από την πραγματικότητα των ντοκιμαντέρ και αποκτούν μια μορφή ρομαντισμού. Οι γυναίκες-θύματα κατά κύριο λόγο, καταφέρνουν να ξεφύγουν από τους κακοποιητές τους, δε ζουν σε εξαθλίωση, αλλά αντ' αυτού βγαίνουν νικήτριες ψυχικά και οικονομικά. Ορισμένες ταινίες δείχνουν τις γυναίκες-θύματα ως θύτες-δολοφόνους-εκδικητές που παίρνουν το νόμο στα χέρια τους. Ορισμένες ταινίες πάλι, θίγουν πιο αυστηρά τέτοιου είδους θεματικές, αποκτώντας μια αίσθηση ντοκιμαντέρ. Αρκετές ταινίες, δεν έχουν σαν θεματική τους τη συντροφική κακοποίηση αλλά έχουν χαρακτήρες-θύματα συντροφικής κακοποίησης, δείχνοντας με αυτό το τρόπο το πόσο εύκολα μπορεί κάποιος να πέσει θύμα της.

Θεματικά Μοτίβα

Οι ταινίες που έχουν ως κύρια θεματική τους ή κάνουν μια απλή παρουσίαση στη συντροφική κακοποίηση της γυναίκας, μπορούν πολύ εύκολα να δομηθούν στα εξής θεματικά μοτίβα. Μια ταινία μπορεί να παρουσιάσει και συνδυαστικά ορισμένα μοτίβα, αλλά πάντα εμφανίζεται τουλάχιστον ένα στον ξενόγλωσσο κινηματογράφο.

ΜΟΤΙΒΟ 1. Γυναίκα-Εκδικητής. Η γυναίκα δεν καλεί για βοήθεια και δε πηγαίνει στην αστυνομία. Μια εναλλακτική του μοτίβου, είναι να ζητήσει βοήθεια από την αστυνομία, η οποία όμως παρουσιάζεται ως ένα ακόμα ανίκανο μέσο να βοηθήσει το θύμα. Γι' αυτόν τον λόγο, η γυναίκα-θύμα, πολλές φορές καταλήγει (ή και αναγκάζεται) να πάρει την κατάσταση και τον νόμο στα χέρια της. Σκοτώνοντας ή βασανίζοντας τον κακοποιητή της, γίνεται ένας εκδικητής.

ΜΟΤΙΒΟ 2. Η γυναίκα-θύμα, όταν καταφέρει να ξεφύγει από τον κακοποιητή της με οποιονδήποτε τρόπο (να αποδράσει ή να τον δολοφονήσει), καταλήγει να βγαίνει κερδισμένη: είναι επιτυχημένη, πλούσια, ψυχικά δυνατή, με καριέρα, με την τέλεια οικογένεια ή με τον τέλειο νέο σύντροφο. Όλο αυτό δημιουργεί μια μεγάλη αντίθεση με τα ντοκιμαντέρ που παρουσιάζουν την πραγματική κατάσταση των γυναικών που έχουν καταφέρει να ξεφύγουν από την κακοποιητική τους σχέση, καθώς εκεί, καταλήγουν στη φυλακή ή σε καταφύγιο και στην εξαθλίωση.

Σπάσιμο του μοτίβου αυτού, είναι όταν η γυναίκα καταφέρνει να ξεφύγει δολοφονώντας τον θύτη της, και μπαίνει στη φυλακή.

ΜΟΤΙΒΟ 3. Ο άντρας-θύτης παρουσιάζεται κατά κύριο λόγο ως αλκοολικός. Πέρα από το ποτό, μπορεί να εμφανιστεί ο εθισμός του σε άλλες ουσίες (π.χ. ναρκωτικά). Εμφανίζεται δηλαδή ο εθισμός αυτός, ως 'δικαιολογία' των πράξεών του, καθώς δεν είχε ο ίδιος επίγνωση. Η κακοποίηση που προκαλεί, οφείλεται σε εξωτερικούς παράγοντες.

ΜΟΤΙΒΟ 4. Ο άντρας-θύτης και η γυναίκα-θύμα ανήκουν σε κοινωνικές και πολιτιστικές μειονότητες. Πολύ δύσκολα δηλαδή, θα εμφανιστεί σύντροφος-κακοποιητής, που παρουσιάζεται ως πλούσιος, λευκός, χριστιανός.

ΜΟΤΙΒΟ 5. Μια αρκετά ενδιαφέρουσα θεματική σε ταινίες, είναι αυτή όπου παρουσιάζεται ζευγάρι με διαφορετικές κουλτούρες. Συχνό φαινόμενο της θεματικής αυτής, είναι ο παραλληλισμός του άντρα-θύτη, λευκού, της πόλης, της μονοτονίας και της καθημερινότητας και της γυναίκας-θύμα, που ανήκει σε κοινωνική ή πολιτιστική μειονότητα, φεύγοντας από το χωριό, τη φύση, τις παραδόσεις, ώστε να είναι με τον άντρα που αγαπάει. Όταν η κατάσταση ξεφεύγει με τον κακοποιητή της, η γυναίκα επιστρέφει πίσω στις ρίζες της, στην κουλτούρα και παράδοση που άφησε. Επιστρέφει στη φύση.

ΜΟΤΙΒΟ 6. Η συντροφική κακοποίηση των γονιών, παρουσιάζεται από την οπτική των παιδιών. Τα παιδιά όταν μεγαλώσουν καταλήγουν εμπλεκόμενα σε ναρκωτικά και αλκοόλ, δείχνοντας έτσι τη διαταρακτική φύση της συντροφικής κακοποίησης, ακόμα και από τα άτομα που δεν ήταν τα άμεσα θύματα. Οι γιοι καταλήγουν να γίνουν οι ίδιοι κακοποιητές ή οι κόρες καταλήγουν σε κακοποιητικές σχέσεις.

⁷ Στη συγκεκριμένη έρευνα, η αναζήτηση για ταινίες/σειρές/ντοκιμαντέρ με θέμα τη συντροφική κακοποίηση, οδήγησε σε μια συλλογή 192 τίτλων κακοποίησης. Από αυτούς, μόνο οι 4, έδειχναν ή έθιγαν συντροφική κακοποίηση προς άντρα από τη σύντροφό του. Γι' αυτόν τον λόγο, το κεφάλαιο αυτό αναφέρεται κατά κύριο λόγο σε θύματα-γυναίκες.

ΜΟΤΙΒΟ 7. Η γυναίκα που βιώνει μια κακοποιητική σχέση, αποκτά εξωσυζυγικό δεσμό.

ΜΟΤΙΒΟ 8. Αντίδραση του στενού κύκλου ή/και της οικογένειας. Η κακοποιητική σχέση παρουσιάζεται να αφορά όλη την ευρύτερη οικογένεια και στις περισσότερες περιπτώσεις, λειτουργεί κατά της κακοποιημένης γυναίκας. Οι γονείς, αρκετές φορές πιέζουν το θύμα να γυρίσει πίσω στον θύτη. Συχνά, η θεματική είναι γύρω από επιθέσεις με οξύ και δολοφονία τιμής⁸.

ΜΟΤΙΒΟ 9. Η κακοποιητική σχέση δεν παρουσιάζεται ως η κύρια θεματική της ταινίας. Είναι η ιστορία κάποιων δευτερευόντων και τρίτων χαρακτήρων, οπότε δεν δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο γεγονός. Παρόλα αυτά, και αυτή η δευτερεύουσα πλοκή οδηγεί στα υπόλοιπα μοτίβα -χωρίς να επηρεάζει τον πρωταγωνιστή, καθώς απέχει από αυτό. Πολλές φορές είναι ένα μέσο για να δοθεί 'βάθος' σε μικρότερους-δευτερεύοντες χαρακτήρες.

ΜΟΤΙΒΟ 10. Η γυναίκα-θύμα αποφασίζει να φύγει από την κακοποιητική σχέση για το καλό των παιδιών ή όταν νιώθει πως τα παιδιά της απειλούνται. Δεν παρουσιάζεται να φεύγει για το δικό της καλό. Τίθενται έτσι τα ερωτήματα: γιατί μόνο τότε; γιατί δεν έφευγε για το δικό της καλό; Γιατί το υπομένει μέχρι τότε;

ΜΟΤΙΒΟ 11. Η ταινία αφήνει μια αίσθηση πως η απόφαση της γυναίκας-θύμα να φύγει από την κακοποιητική της σχέση, είναι λανθασμένη.

ΜΟΤΙΒΟ 12. Συχνό μοτίβο σε θεματικές ταινιών, είναι η παρουσίαση γυναικών που είναι ήδη θύματα κακοποιητικής σχέσης, ή απλά βρίσκονται σε μια κακοποιητική σχέση να προσπαθούν να ξεφύγουν. Δύσκολα (αλλά χωρίς να αποκλείεται) σπάει αυτό το μοτίβο, παρουσιάζοντας θεματικές όπου η γυναίκα παρατηρεί εξ αρχής κάποια red flags⁹ από το ξεκίνημα της σχέσης.

ΜΟΤΙΒΟ 13. Ένα ακόμα ενδιαφέρον μοτίβο, είναι όταν παρουσιάζεται το φαινόμενο της συντροφικής κακοποίησης με αλληγορικό τρόπο.

ΜΟΤΙΒΟ 14. Η συντροφική κακοποίηση προκαλείται λόγω ζήλιας, τόσο οικονομικής, όσο και ερωτικής, του θύτη προς το θύμα.

⁸ Η δολοφονία τιμής είναι η δολοφονία ενός ατόμου, είτε ξένου είτε μέλους μιας οικογένειας, από κάποιον που επιδιώκει να προστατεύσει αυτό που θεωρεί ως αξιοπρέπεια και τιμή του εαυτού του ή της οικογένειάς του. Οι δολοφονίες τιμής συνδέονται συχνά με τη θρησκεία, την κάστα και άλλες μορφές ιεραρχικής κοινωνικής διαστρωμάτωσης ή με τη σεξουαλικότητα. Τις περισσότερες φορές, περιλαμβάνει τη δολοφονία μιας γυναίκας ή ενός κοριτσιού από άνδρες μέλη της οικογένειας, λόγω της πεποίθησης των δραστών ότι το θύμα ατίμωσε ή ντρόπιασε το οικογενειακό όνομα, τη φήμη ή το κύρος τους.

⁹ red flag (μτφρ. κόκκινη σημαία). Είναι μια σημαία που έχει κόκκινο χρώμα και χρησιμοποιείται ως υπόδειξη κινδύνου ή ως σινιάλο παύσης. Στη σημερινή εποχή, μέσα από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, το red flag ξεκίνησε να αντιπροσωπεύει την έννοια της προειδοποίησης/σήματος κινδύνου, στο πλαίσιο των γνωριμιών και των σχέσεων. Αναφέρεται ως γνωστοποίηση σημαδιών ότι ένα άτομο θα αποδειχθεί (ή είναι) κακός ή προβληματικός σύντροφος.

Ανάλυση Ταινιών με βάση τα Μοτίβα

Ορισμένες ταινίες που ακολουθούν πιστά τα προαναφερθέντα μοτίβα, καθώς επίσης και κάποιες που ξεφεύγουν από τα μοτίβα αυτά, αξίζει να αναφερθούν πιο αναλυτικά.

Οι ταινίες *The Prize Winner of Defiance, Ohio* (2005) και *A Vigilante* (2018) ακολουθούν πιστά τα Μοτίβα 2 και 3, όπου ο σύντροφος-κακοποιητής είναι αλκοολικός, στο τέλος πεθαίνει (ή δολοφονείται από τη γυναίκα-θύμα), αφήνοντας πίσω πολλά λεφτά στη γυναίκα-θύμα (συνήθως τα λεφτά αυτά προέρχονται από την ασφάλειά του). Στην ταινία *A Vigilante* μάλιστα, η γυναίκα-θύμα ακολουθεί και το Μοτίβο 1, όπου όχι μόνο παίρνει τον νόμο στα χέρια της, αλλά στη συνέχεια ακολουθεί πιστά τον δρόμο προς την “εκδίκηση”, πηγαίνοντας να βοηθήσει και άλλες κακοποιημένες γυναίκες, δολοφονώντας τους συντρόφους τους.

Οι ταινίες *Provoked* (2006), *Safe Heaven* (2013), *'Til Death Do Us Part* (2017), *Tyrannosaur* (2011) και *The Burning Bed* (1984), ακολουθούν με τη σειρά τους πιστά το Μοτίβο 1, της γυναίκας-εκδικητή. Οι ταινίες *Provoked*, *Tyrannosaur* και *The Burning Bed*, παρουσιάζονται και με σπασμένο το Μοτίβο 2, όπου η γυναίκα-θύμα καταδικάζεται σε φυλάκιση. Η ταινία *The Burning Bed* μάλιστα, ενώ παρουσιάζει τη γυναίκα ως ικανή να φύγει τόσο ψυχικά όσο και σωματικά, στο τέλος ενώ έχει πάρει τα παιδιά της, έτοιμη να φύγει, τη δείχνει να γυρίζει πίσω και να δολοφονεί το σύζυγό της, θέτοντας τα ερωτήματα: “είναι δικαιολογημένο;”. Ως θεατές, παίρνουμε τελικά το μέρος της ή καταδικάζουμε τις πράξεις της; Γιατί κατέληξε να τον δολοφονεί; Μήπως εν τέλη δεν ήταν ψυχικά “ελεύθερη” έχοντας το φόβο πως θα τη βρει ο σύζυγος αν καταφέρει να ξεφύγει; Στις ταινίες *Til Death Do Us Part* και *Tyrannosaur* παρουσιάζεται και το Μοτίβο 3 με το σύζυγο να παρουσιάζεται ως αλκοολικός.

Η ταινία *Sleeping with the Enemy* (1991) παρουσιάζεται το Μοτίβο 1, αλλαγμένο. Η γυναίκα παίρνει μεν τον νόμο στα χέρια της αλλά δε γίνεται εκδικητής. Αντιθέτως, προσποιείται το θάνατό της, στην προσπάθειά της να ξεφύγει από τον κακοποιητή της. Ο σύντροφος-κακοποιητής της, με τον καιρό την ξαναβρίσκει, οδηγώντας μας για άλλη μια φορά στις ερωτήσεις: μήπως έπρεπε τελικά να πάρει τον νόμο στα χέρια της η γυναίκα-θύμα εξ αρχής; Μήπως αν δολοφονούσε τον σύζυγο-κακοποιητή της θα ήταν επιτέλους ψυχικά ελεύθερη; Στο τέλος της ταινίας ύστερα από όλο αυτό το βάσανο που πέρασε η γυναίκα-θύμα, για άλλη μια φορά σπάει το Μοτίβο 1, όπου εμφανίζεται η αστυνομία και βοηθάει τη γυναίκα-θύμα.

Η ταινία *Enough* (2002) ακολουθεί πιστά τα 3 αυτά μοτίβα: Η γυναίκα-θύμα ξεφεύγει από την κακοποιητική της σχέση, μαθαίνει αυτοάμυνα και γυρίζει πίσω να δολοφονήσει τον σύζυγο-κακοποιητή της. Η γυναίκα-θύμα δεν παρουσιάζεται ως δολοφόνος και δε δικάζεται με ανθρωποκτονία αλλά οι προθέσεις της χαρακτηρίζονται ως γυναίκα-επιζήσασα, δείχνοντας για ακόμα μία φορά, το πόσο διαφορετικά προβάλλεται η γυναίκα-θύμα στον κινηματογράφο από τα ντοκιμαντέρ.

Μια άλλη χαρακτηριστική περίπτωση συνδυαστικών Μοτίβων, είναι η ταινία *Waitress* (2007), όπου η πρωταγωνίστρια βρίσκεται σε κακοποιητική σχέση και μένει έγκυος. Σε αυτή την περίπτωση, έχουμε τους φίλους να αναγνωρίζουν την κατάσταση και να την παρακινούν να φύγει (Μοτίβο 8. Είναι σπάνιο βέβαια να βλέπουμε φίλους-οικογένεια-κοινωνία να παίρνουν το μέρος του θύματος). Η αστυνομία για ακόμα μία φορά εμφανίζεται ως ένα μέσο που δε μπορεί να βοηθήσει (Μοτίβο 1). Η σύζυγος αποκτά δεσμό (Μοτίβο 7), μένει έγκυος οπότε αποφασίζει να φύγει από τον σύζυγο-κακοποιητή της (Μοτίβο 10) και στο τέλος βρίσκει πολλά λεφτά και γίνεται πλούσια κι ευτυχισμένη (Μοτίβο 2).

Το θέμα της ενδοοικογενειακής βίας (και ο συγκεκριμένος όρος) άρχισε να συζητείται για πρώτη φορά στη δεκαετία του 1970, οπότε το 1995, ήταν ακόμα ένα αρκετά πρόσφατο θέμα για ταινίες. (<http://humanrightscareers.com>) Το *Dangerous Intentions* (1995) βασίζεται (όπως ισχυρίζεται) σε μια αληθινή ιστορία. Ακολουθεί μια γυναίκα που έρχεται αντιμέτωπη με τον κακοποιητή σύζυγό της, γονείς που δεν την πιστεύουν και ένα νομικό σύστημα που δεν την προστατεύει. Πρόκειται για μια ενδιαφέρουσα ταινία καθώς είναι μεν παλαιότερη, απεικονίζει όμως προβλήματα που εξακολουθούν να συμβαίνουν ακόμα και σήμερα, όπως η ενοχοποίηση των θυμάτων (Μοτίβο 11).

Το Μοτίβο 6, εμφανίζεται στην ταινία *Reviving Ophelia* (2010), όπου τα παιδιά επαναλαμβάνουν την κακοποίηση. Η κόρη, έχοντας μητέρα κακοποιημένη από τον σύντρόφό της, καταλήγει και η ίδια σε κακοποιητική σχέση.

Μια ταινία στην οποία σπάει το Μοτίβο 6 είναι η *Swimming Upstream* (2003), όπου δείχνει την άρνηση του παιδιού να ακολουθήσει το δρόμο της καταστροφής και την έντονη αναζητήσή του προς την επαγγελματική και ψυχική επιτυχία.

Ομοίως, το Μοτίβο 6 εμφανίζεται και στις ταινίες *Visiting Hours* (1982) και *Yelling to the Sky* (2011). Η *Visiting Hours*, μάλιστα μας οδηγεί και στο Μοτίβο 11, όπου εμμέσως δίνει το μήνυμα πως η γυναίκα-θύμα έκανε λάθος που έφυγε από τον σύντροφο-κακοποιητή της. Το παιδί της (πρωταγωνιστής) καταλήγει ένας κατά συρροή δολοφόνος, που μισεί τις γυναίκες που αμύνονται τον εαυτό τους, καθώς η μητέρα του όντας θύμα συντροφικής κακοποίησης, αντιστάθηκε στον σύζυγο-κακοποιητή της πετάγοντάς του καυτό λάδι, προκαλώντας έτσι τη σωματική του παραμόρφωση.

Στην ίδια λογική κινείται και η ταινία *Boynhood* (2014) ακολουθώντας τα Μοτίβα 3, 6 και 11: Το παιδί ζει σε ένα περιβάλλον όπου ο αλκοολικός πατέρας κακοποιεί τη γυναίκα του. Το παιδί μεγαλώνοντας, βρίσκεται μπλεγμένο στα ναρκωτικά και το αλκοόλ. Παρόλα αυτά, η ταινία φαίνεται να προσδίδει έναν κατηγορηματικό τόνο στη συμπεριφορά της μητέρας-θύματος και τις -σωστές- επιλογές της να φύγει από την κακοποιητική σχέση, ρίχνοντάς της την ευθύνη για την κατάληξη του παιδιού της.

Όπως προαναφέρθηκε, χαρακτηριστικό παράδειγμα του Μοτίβου 3, είναι ο εθισμός του θύτη ως δικαιολογία των πράξεών του. Ο θύτης δεν έχει επίγνωση αυτών και είναι οι εξωτερικοί παράγοντες που τον οδήγησαν στην κακοποίηση. Ένα πολύ καλό παράδειγμα που εμφανίζει τέτοιου είδους "δικαιολόγησης" πράξεων, είναι ο δαιμονισμός, όπως εμφανίζεται για παράδειγμα στην ταινία *Amityville II: The Possession* (1982). Σύμφωνα με τον αρχισυντάκτη του *vhsvrenival*, *Edison Smith*, η ταινία καταφέρνει να τυλίξει μια ιστορία στοιχειωμένου σπιτιού, με δαιμονισμό, ενδοοικογενειακή κακοποίηση, ακόμη και αιμομιξία. Θίγει βαθιά ανησυχητικά πράγματα. Προσθέτει πως το στοιχείο της ενδοοικογενειακής κακοποίησης είναι δύσκολο να παρακολουθηθεί ακόμα και τόσα χρόνια αργότερα.

Το Μοτίβο 14 της κακοποίησης λόγω ζήλιας του θύτη προς το θύμα, εντοπίζεται στις ταινίες *Urban Cowboy* (1980) και *Raging Bull* (1980). Στο *Raging Bull* μάλιστα ο πρωταγωνιστής-κακοποιητής καταλήγει να γίνει ένας αντιήρωας, αποκτώντας τη συμπάθεια του κοινού.

Μοτίβο 13 - Η Αλληγορία

Αρκετά ενδιαφέρων, είναι ο τρόπος που αναφέρεται αλληγορικά η συντροφική κακοποίηση μέσα από τις ταινίες. Μια από αυτές τις αλληγορικές αναφορές, είναι η ταινία *The Invisible Man* (2020) (μτφρ. ο Αόρατος Άνθρωπος). Η πρωταγωνίστρια εμφανίζεται συνεχώς με μώλωπες. Ένας αόρατος άνθρωπος βρίσκεται στο σπίτι της και την χτυπάει. Ωστόσο κανείς στον περίγυρό της δεν πιστεύει πως υπάρχει ένας αόρατος άνθρωπος στο σπίτι της που την κακοποιεί. Ο δημιουργός *Whannell*, ανέφερε πως προσπάθησε να ενσωματώσει στοιχεία μέσα στην ταινία, με τα οποία σύντροφοι-κακοποιητές, προσπαθούν να ελέγξουν τους συντρόφους τους καθώς ορισμένες καταχρηστικές συμπεριφορές είναι λιγότερο εμφανείς από ουλές και μώλωπες (όπως το *gaslighting*¹⁰).

Η ταινία εξερευνά τη ζημιά και τις συνέπειες που μπορεί να παρουσιαστούν από ένα τέτοιο γεγονός (*Vandegriff*, 2020). Για παράδειγμα, οικογένεια και φίλοι δεν πιστεύουν την πρωταγωνίστρια, οδηγώντας τη σε κοινωνική απομόνωση, ένας πολύ κοινότυπος τρόπος των θυτών να κάνουν το θύμα πλήρως εξαρτημένο από εκείνους. Επιπλέον, η ταινία εξερευνά την παγίδα "he said, she said"¹¹, ένα κοινωνικό φαινόμενο που συζητήθηκε αρκετά στην εποχή του #meToo¹², όπου τα θύματα συντροφικής κακοποίησης δε λαμβάνονταν σοβαρά υπόψη, δείχνοντας έτσι το πόσο μόνη νιώθει η πρωταγωνίστρια-θύμα στον αγώνα της εναντίον ενός -εν τέλη- κυριολεκτικά 'Αόρατου Ανθρώπου'. Παρόλο που το *The Invisible Man* είναι ένα έργο φαντασίας, η πραγματικότητα της συντροφικής βίας και οι φρικτές συνέπειές της είναι ένα πολύ πραγματικό πρόβλημα που είναι απίστευτα διαδεδομένο, αλλά τόσο ήσυχο και τόσο... αόρατο. (*Vandegriff*, 2020).

¹⁰ *gaslighting* είναι η ψυχολογική χειραγώγηση, ώστε το άτομο να αμφιβάλλει για τη δική του λογική. Συμβαίνει όταν ένας θύτης προσπαθεί να ελέγξει ένα θύμα διαστρέφοντας την αίσθηση της πραγματικότητας. Μπορεί επίσης ένας θύτης να πείσει τα θύματά του ότι είναι διανοητικά ακατάλληλα ή πολύ ευαίσθητα.

¹¹ "he said, she said" (μτφρ. Αυτός είπε, αυτή είπε). Είναι Αντικρουόμενες αναφορές δύο ή περισσότερων μερών για ένα θέμα, που συνήθως αφορά μια κατάσταση μεταξύ ενός άνδρα και μιας γυναίκας χωρίς άλλους μάρτυρες.

¹² #meToo είναι ένα κίνημα που εφιστά την προσοχή στη συχνότητα με την οποία κυρίως γυναίκες και κορίτσια βιώνουν σεξουαλική επίθεση και παρενόχληση. Πρόκειται για ένα κοινωνικό κίνημα κατά της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής παρενόχλησης

Η ταινία του Whannell είναι «μια εμπειρία που είναι αποτελεσματική και ως πλήρης ταινία τρόμου και ως ανατριχιαστική υπενθύμιση της κακοποίησης που μπορεί να υποστεί κάποιος από έναν υποτιθέμενο σύντροφο.» (Cavanaugh, 2020).

Οι ταινίες *Berlin Syndrome* (2017) και *Gerald's Game* (2017) είναι βασισμένες σε ρεαλιστικές απεικονίσεις της συντροφικής κακοποίησης, παρουσιάζοντάς τις όμως, με αλληγορικό τρόπο. Για πολλούς ανθρώπους, η ιδέα να εγκαταλείψουν έναν κακοποιητή σύντροφο είναι σαν να ζητάει κάποιος από την πρωταγωνίστρια από την ταινία *Gerald's Game*, η οποία είναι κυριολεκτικά κλειδωμένη σ' ένα διαμέρισμα, απλά να φύγει. Ενώ οι τοίχοι της είναι 'σωματικοί', οι ψυχολογικοί 'τοίχοι' είναι εξίσου αληθινοί για όσους υπομένουν συντροφική βία. Η ταινίες αναλύουν τις ψυχολογικές πτυχές της κατάστασης του θύματος, οι οποίες γίνονται πολύπλοκες. Ενώ οι γυναίκες είναι παγιδευμένες και βασανισμένες, αρχίζουν να προσαρμόζονται στη νέα τους "ζωή". Η γυναίκα-θύμα παίζει τον ρόλο μιας υπεύθυνης συντρόφου, μαγειρεύοντας, καθαρίζοντας και παρηγορώντας τον θύτη της. Ωστόσο, όπως συμβαίνει με την συντροφική βία, η αλλαγμένη συμπεριφορά του θύματος δεν είναι αρκετή για τον θύτη και συνεχίζει την κακοποίηση. Το *Berlin Syndrome* κάνει μια εύστοχη δουλειά στο να απεικονίζει τόσο τον κακοποιητή όσο και το θύμα, εξηγώντας γιατί η συχνή φράση "απλώς φύγε" δεν είναι τελικά μια απλή απόφαση. Ομοίως και το *Gerald's Game* είναι μια ισχυρή μεταφορά των επιπτώσεων της συντροφικής βίας και κακοποίησης, ανεξάρτητα από τη διάρκεια του φαινομένου ή το μέγεθος της ψυχολογικής καταπίεσης (humanrightscareers.com).

Η ταινία τρόμου *Uncle Sam* (1996)¹³, ξεφεύγει με τη θεματική της από την 'κλειστή' έννοια της συντροφικής κακοποίησης και την παραλληλίζει με την Αμερική και το πώς κακοποιεί της γυναίκες.

Η δημοφιλής ταινία *The Shining* (1980) με σκηνοθέτη τον Stanley Kubrick, (και η λιγότερο γνωστή σειρά με το ίδιο όνομα (1997)) παρά τη δημοτικότητά τους (της ταινίας περισσότερο), καταλήγουν να μη χειρίζονται καθόλου καλά το θέμα της συντροφικής κακοποίησης. Η ταινία λειτουργεί ως αλληγορία ιστορίας βίας και συντροφικής κακοποίησης, με τον σύζυγο κακοποιητή να είναι αλκοολικός σε ανάρρωση (Μοτίβο 3) (Tyler, 2021). Οι χαρακτήρες δικαιολογούν συνεχώς την κακοποίηση και την κακομεταχείριση του πρωταγωνιστή (Jack Nicholson) απέναντι στη γυναίκα και το παιδί του. Η σύζυγος, ενώ αναφέρει συχνά τα θέματα βίαιης συμπεριφορά του άντρα της, δεν αντιμετωπίζεται -ακόμα και από την ίδια- ως κάτι το σημαντικό (ακόμα και όταν κλειδώνεται στο μπάνιο φοβούμενη την βίαιη επίθεση του άντρα της με τσεκούρι). (Rant, 2020).

Μέσα στο Μοτίβο της αλληγορίας τοποθετείται και η έννοια του *escapism*¹⁴. Τέτοιες ταινίες είναι οι *Tanya's Island* (1980) και *The Purple Rose of Cairo* (1985). Στην πρώτη περίπτωση η πρωταγωνίστρια ονειρεύεται να δραπέτευσει από τον σύντροφο-κακοποιητή της, σε ένα έρημο νησί και το όνειρό που έχει στο μυαλό της

όπου οι άνθρωποι δημοσιοποιούν ισχυρισμούς για σεξουαλικά εγκλήματα.

Η φράση "me too" (μτφρ. "Εγώ κι εγώ...") χρησιμοποιήθηκε αρχικά σε αυτό το πλαίσιο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης το 2006, από την επιζήσασα σεξουαλικής επίθεσης και ακτιβίστρια Tarana Burke. Μετά την αποκάλυψη πολυάριθμων ισχυρισμών για σεξουαλική κακοποίηση κατά του Χάρβεϊ Γουάινστιν (γνωστός παραγωγός ταινιών του Χόλιγουντ) τον Οκτώβριο του 2017, το κίνημα άρχισε να διαδίδεται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Στις 15 Οκτωβρίου 2017, η Αμερικανίδα ηθοποιός Alyssa Milano δημοσίευσε στο Twitter: "Αν όλες οι γυναίκες που έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση ή κακοποίηση, έγραφαν το με τη χρήση του hashtag (#) "me too", θα μπορούσαμε να δώσουμε στους ανθρώπους μια αίσθηση του μεγέθους του προβλήματος". Σύντομα ακολούθησαν διάφορες αναρτήσεις υψηλού προφίλ και απαντήσεις από τις Αμερικανίδες διασημότητες Gwyneth Paltrow, Ashley Judd, Jennifer Lawrence και Uma Thurman, μεταξύ άλλων.

Η ευρεία κάλυψη των μέσων ενημέρωσης και η συζήτηση για τη σεξουαλική παρενόχληση, ιδιαίτερα στο Χόλιγουντ, οδήγησε σε απολύσεις υψηλού προφίλ, καθώς και σε κριτική και αντιδράσεις. Αφού εκατομμύρια άνθρωποι άρχισαν να χρησιμοποιούν τη φράση και το hashtag με αυτόν τον τρόπο στα αγγλικά, η έκφραση άρχισε να εξαπλώνεται σε δεκάδες άλλες γλώσσες. Το πεδίο εφαρμογής έχει γίνει κάπως ευρύτερο με αυτήν την επέκταση, ωστόσο, και η Burke το έχει αναφέρει πιο πρόσφατα ως ένα διεθνές κίνημα για τη δικαιοσύνη για τους περιθωριοποιημένους.

¹³ *Uncle Sam* (μτφρ. Θείος Σαμ) είναι μια προσωποποιημένη αναπαράσταση είτε της ομοσπονδιακής κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών είτε γενικά των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Ο χαρακτήρας του θείου Σαμ έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως στην προπαγάνδα της κυβέρνησης των ΗΠΑ για να ενθαρρύνει την υποστήριξη διαφόρων πολιτικών και στρατιωτικών προσπαθειών, καθώς και στρατολόγησης στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Η πιο δημοφιλής εικόνα του θείου Σαμ βασίζεται σε μια αφίσα στρατολόγησης του Α' Παγκοσμίου Πολέμου που σχεδιάστηκε από τον Τζέιμς Μοντγκόμερι Φλαγκ, η οποία δείχνει έναν αυστηρό θείο Σαμ να δείχνει τον δείκτη προς τα έξω και τις λέξεις "Σε θέλω για τον στρατό των ΗΠΑ". Αυτή η απεικόνιση δείχνει έναν ηλικιωμένο λευκό άνδρα με άσπρο μούσι που φορά ένα καπέλο εμπνευσμένο από αμερικανική σημαία και κόκκινο παπιγιόν. Η εικόνα έχει εμφανιστεί πολλές φορές από τότε, ξεκινώντας από τη δεκαετία του 1910.

¹⁴ *escapism* (μτφρ. απόδραση/φυγή). Είναι η τάση των θυμάτων να αναζητούν απόσπαση της προσοχής, προς ανακούφιση από δυσάρεστες πραγματικότητες, συνήθως μέσω της ψυχαγωγίας ή των φαντασιώσεων.

γίνεται πραγματικότητα, κάνοντας με αυτόν τον τρόπο τον σύντροφό της, να ζηλεύει όλο και περισσότερο στον πραγματικό κόσμο. Στην ταινία *The Purple Rose of Cairo* η έννοια του *escapism* εμφανίζεται ακόμα πιο έντονα με την πρωταγωνίστρια-θύμα να πηγαίνει στον κινηματογράφο για να ξεφύγει από τη ζοφερή ζωή της και τον κακοποιητικό της σύζυγό. Εκεί, ερωτεύεται τον χαρακτήρα της ταινίας που βλέπει, και ξεφεύγει από την πραγματικότητα, αποκτώντας σχέση με τον υπέροχο πρωταγωνιστή. 'Σπάει' ο τέταρτος τοίχος, έχοντας την πρωταγωνίστρια σε ένα ερωτικό τρίγωνο μεταξύ του πραγματικού και του φανταστικού κόσμου. Στον πραγματικό της κόσμο είναι ο κακοποιητής σύντροφός της και ο ηθοποιός που υποδύεται τον χαρακτήρα που βλέπει στη μεγάλη οθόνη, ενώ στον φανταστικό κόσμο, είναι ο πρωταγωνιστής της ταινίας, τον οποίο ερωτεύεται (commonsensemedia.org).

Μια ακόμη αλληγορία πάνω σε ζητήματα συντροφικής κακοποίησης, εμφανίζεται στην ταινία *The Zombie Farm* (2009), η οποία όμως θίγει με αρκετά άσχημο τρόπο τέτοια ζητήματα. Ακολουθείται το Μοτίβο 1 όπου το θύμα συντροφικής κακοποίησης δεν πηγαίνει στην αστυνομία και αντ' αυτού βρίσκει εναλλακτικά μέσα για να ξεφύγει από τον κακοποιητή του. Η ταινία καταλήγει άδοξα στο Μοτίβο 11, όπου κατηγορείται έμμεσα το θύμα και η απόφασή της να ξεφύγει από τον κακοποιητή της. Πιο αναλυτικά, η γυναίκα-θύμα αποφασίζει να ξεφύγει από τον κακοποιητή-σύντροφό της, ζητώντας βοήθεια από μία μάγισσα-βουντού. Η μάγισσα με τη σειρά της, μεταμορφώνει τον κακοποιητή σε ζόμπι. Μαζί με αυτόν, δημιουργεί έναν στρατό από ζόμπι (που κατά κύριο λόγο αποτελείται από μειονότητες), τους οποίους τους χρησιμοποιεί ως σκλάβους ή ως δολοφόνους, σπέρνοντας το κακό. Η ταινία δείχνει έμμεσα με αυτό το τρόπο, πως στην προσπάθεια του θύματος να απελευθερωθεί από την κακοποιητική σχέση, δημιουργείται ένα πολύ μεγαλύτερο κακό, που φτάνει σε όρια ταμπού¹⁵ και δίνει την εντύπωση πως έπρεπε εξαρχής να μείνει στην σχέση της.

Τέλος, μια ακόμα αλληγορική ταινία είναι η *Blue Velvet* (1986). Η ψυχαναλυτική θεωρητικός του κινηματογράφου *Laura Mulvey* υποστηρίζει ότι η ταινία *Blue Velvet* δημιουργεί μια μεταφορική Οιδιπόδεια οικογένεια - "το παιδί", και οι "γονείς" - μέσω σκόπιμων αναφορών στο φιλμ νουάρ. Ο συγγραφέας *Michael Atkinson* ισχυρίζεται ότι η προκύπτουσα βία στην ταινία μπορεί να διαβαστεί ως συμβολική της ενδοοικογενειακής βίας μέσα σε πραγματικές οικογένειες. Για παράδειγμα, οι βίαιες πράξεις του συζύγου μπορεί να φανεί ότι αντικατοπτρίζουν τους διαφορετικούς τύπους κακοποίησης εντός των οικογενειών και ο έλεγχος που έχει πάνω στη σύζυγο, μπορεί να αντιπροσωπεύει την επιβολή ενός κακοποιητικού συζύγου στη γυναίκα του. Το παιδί παρουσιάζεται ως ένα αθώο νεαρό αγόρι που είναι τρομοκρατημένο από τη βία που ασκεί ο πατέρας του μεν, αλλά και δελεάζεται από αυτή ως το μέσο για να αποκτήσει μια σύντροφο για τον εαυτό του, εμφανίζοντας το Μοτίβο 6 (μεταφορά συμπεριφοράς στα παιδιά).

Μοτίβα 5 και 8 - Επιστροφή στις ρίζες και Αντίδραση Κοινωνίας / Οικογένειας

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως στην περιγραφή των Μοτίβων, συχνά σε ταινίες παρατηρείται η σύνδεση γυναίκας με τη φύση και την παράδοση. Η γυναίκα συνήθως ανήκει σε κοινωνικοπολιτική μειονότητα. Από την άλλη, ο άντρας είναι εύπορος, λευκός, μέλος του αστικού περιβάλλοντος¹⁶. Με την απελευθέρωση της γυναίκας από την κακοποιητική σχέση, υπάρχει μια επανασύνδεση με τη φύση, τις παραδόσεις στις οποίες μεγάλωσε, το "χωριό" της, τις ρίζες της. Υπάρχει μιας μορφή αλληγορίας, που δηλώνει πως η γυναίκα ξαναβρίσκει τη δύναμή της. Με την επιστροφή της, αναγνωρίζεται το Μοτίβο 8, όπου πρόκειται για την αντίδραση της οικογένειας και του κοινωνικού της περιγύρου, στην απόφασή της να επιστρέψει. Οπότε, το ένα Μοτίβο έρχεται σε σύνδεση με το άλλο, και εμφανίζονται αρκετές ταινίες που τα χρησιμοποιούν μαζί ή και χωριστά.

¹⁵ Η δουλεία στην Αμερική, καθιερώθηκε επί αποικιοκρατίας, το 1526. Σύμφωνα με τον νόμο, ένας σκλάβος αντιμετωπιζόταν ως ιδιοκτησία και μπορούσε να αγοραστεί, να πουληθεί ή να χαριστεί. Η δουλεία διήρκεσε περίπου στις μισές πολιτείες των ΗΠΑ μέχρι την κατάργησή της, το 1865. Πολλοί Αμερικανοί εξακολουθούν μέχρι και σήμερα να αισθάνονται άβολα να μιλούν για σκλαβιά. Το θέμα της δουλείας παραμένει ταμπού, προκαλεί πικρά συναισθήματα και διαμάχες. Θεωρείτο ένα ντροπιαστικό κεφάλαιο της ιστορίας.

¹⁶ Καθώς οι ταινίες που αναφέρουν τη συντροφική κακοποίηση, απεικονίζουν τη γυναίκα κατά κύριο λόγο ως το θύμα και τον άντρα ως τον θύτη, δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία ώστε να δείξουν το κατά πόσο η συσχέτιση της γυναίκας με τη φύση είναι επειδή είναι γυναίκα (οι γυναίκες ιστορικά απεικονίζονται συχνά ως φύση π.χ. μητέρα φύση) ή επειδή είναι το θύμα. Δεν είναι σίγουρο δηλαδή το κατά πόσο θα υπήρχε η ίδια συσχέτιση με την επιστροφή στη φύση, εάν το θύμα ήταν άντρας.

Στην ταινία *When We Leave* (2010) παρατηρείται το συνδυαστικό Μοτίβο 5 και 8, καθώς η γυναίκα-θύμα έχει ξεφύγει από μια κακοποιητική σχέση και γυρίζει πίσω στην κουλτούρα και στις παραδόσεις της (πιο συγκεκριμένα στην Τουρκία). Από την άλλη καταλήγουμε στο Μοτίβο 8, όπου τα μέλη της οικογένειάς της δεν αποδέχονται την απόφασή της να φύγει από το σύζυγό της και θεωρώντας πως ατίμασε την οικογένειά τους, κανονίζουν δολοφονία τιμής.

Μια ακόμα ταινία μη υποστηρικτικής οικογένειας που ακολουθεί το Μοτίβο 8, είναι η ταινία με τίτλο *Not Without My Daughter* (1991) όπου δείχνει τον αγώνα μιας Ιρανής γυναίκας να ξεφύγει από τον άντρα-κακοποιητή, προσπαθώντας να πάρει μαζί το παιδί της, και την εναντίωση που αντιμετωπίζει για αυτή της την απόφαση, από την οικογένεια.

Η ταινία *The Color Purple* (1985) είναι χαρακτηριστική περίπτωση του Μοτίβου 5. Η Αφρικανο-Αμερικανίδα σύζυγος, φεύγει από τον σύζυγο-κακοποιητή της, γυρνώντας πίσω στην Αφρική μαζί με τα παιδιά της, ξαναβρίσκοντας τις ρίζες της. (Στη ταινία διακρίνεται και το Μοτίβο 2, καθώς με το που γυρίζει στην Αφρική, κερδίζει πολλά λεφτά και γίνεται επιτυχημένη επιχειρηματίας).

Ομοίως και η ταινία *Once Were Warriors* (1994). Ο αλκοολικός σύζυγος (Μοτίβο 3), χτυπάει τη γυναίκα και τα παιδιά του. Η κόρη μεγαλώνοντας, εμπλέκεται κι αυτή σε κακοποιητικές σχέσεις, εμφανίζοντας το Μοτίβο 6 και αυτοκτονεί. Η μητέρα, ανήκοντας στη φυλή Μαορί, βιώνοντας τον θάνατο του παιδιού της, παίρνει τα υπόλοιπα παιδιά της, φεύγει από τον σύζυγο-κακοποιητή της και επιστρέφει στη φυλή της, ανακτώντας τη δύναμή της. Αξίζει βέβαια να σημειωθεί, πως το sequel της ταινίας δε βγάζει τα ίδια συμπεράσματα. Η ταινία *What Becomes of the Broken Hearted* (1999) δείχνει τον σύζυγο-κακοποιητή να εξακολουθεί να δυσκολεύεται να αποδεχτεί τους παλιούς παραδοσιακούς τρόπους του λαού των Μαορί (ως εκ τούτου τη σύνδεσή τους με τη γυναίκα και τις ρίζες). Παρόλα αυτά αρχίζει να συνειδητοποιεί τη σημασία της οικογένειας και μετανιώνει για όσα προκάλεσαν οι προηγούμενες πράξεις του. Προς το τέλος της ταινίας, ο (τέως) θύτης κάνει ό,τι μπορεί για να συμφιλιωθεί με την οικογένειά του, φτάνοντας μάλιστα στο σημείο να σώσει τη ζωή του γιου του, παρά τον μεγάλο προσωπικό κίνδυνο. Αυτή η δράση, μαζί με αρκετές άλλες, τονίζουν την 'αλλαγή' του συζύγου, κάνοντας τη γυναίκα-(τέως)-θύμα, να τον δεχτεί πίσω. Ο ηρωισμός του συζύγου στο να προστατέψει το παιδί του όμως, δείχνει μια χειριστική συμπεριφορά. Δεν υπήρχε σε καμία από τις δύο ταινίες η υπόνοια ότι ο πατέρας δεν αγαπάει τα παιδιά του ή τη σύζυγό του ή ότι δε τους προστατεύει από εξωτερικούς παράγοντες. Αυτό δε σημαίνει όμως πως δε μπορεί να είναι βίαιος απέναντί τους. Παρ' όλο το χαρούμενο τέλος οπότε, το sequel δεν αφήνει τον ίδιο τόνο με την προηγούμενη. Καθώς έχουν εμφανιστεί κι άλλες ταινίες όπου ο κακοποιητής μπορεί να μετανοήσει και να αλλάξει, η συγκεκριμένη ταινία αφήνει μια αίσθηση εκμηδένισης των αποφάσεων της γυναίκας να βρει το θάρρος να φύγει.

Τέλος, οι ταινίες *Dirty God* (2019) και *Chharaak* (2020) εμφανίζονται να ακολουθούν το Μοτίβο 8, με την αντίδραση του στενού οικογενειακού κύκλου, να μη συμφωνεί με την φυγή του θύματος από τον σύντροφό της, και να οδηγούνται σε επίθεση με οξύ ενάντια στο θύμα, επειδή ατίμασε την οικογένεια. Οι συγκεκριμένες ιστορίες, είναι βασισμένες στα τεκταινόμενα μετά το γεγονός. Η γυναίκα-θύμα επίθεσης με οξύ, προσπαθεί να βρει δικαιοσύνη και ψυχική γαλήνη.

Το Χαστούκι

Σε αντίθεση με τον ελληνικό κινηματογράφο, όσο ακραίες και αν είναι οι θεματικές της συντροφικής κακοποίησης στον ξένο κινηματογράφο, το χαστούκι είναι κάτι που περνάει ασυγχώρητο από πολλές ταινίες. Σε αρκετές ξενόγλωσσες ταινίες ανεξαρτήτως της θεματικής, με την εμφάνιση του χαστουκιού από σύντροφο, το θύμα αναγνωρίζει κατευθείαν τα red flags και φεύγει από την (σχεδόν) κακοποιητική σχέση, χωρίς δεύτερη σκέψη.

Μια χαρακτηριστική ταινία βασισμένη σε αυτή τη θεματική είναι η ινδική ταινία *Thappad* (2020) (μτφρ. Το Χαστούκι). Ο σύζυγος χαστουκίζει τη γυναίκα του σε μια στιγμή οργής. Η γυναίκα αμέσως καταλαβαίνει τη σοβαρότητα της κατάστασης και φεύγει από τη σχέση. Ενώ η γυναίκα εμφανίζεται δυναμική από την αρχή, παρατηρείται το Μοτίβο 8, όπου η οικογένεια δεν υποστηρίζει την απόφαση του θύματος να φύγει και είναι αντίθετη στις διαδικασίες για διαζύγιο. Στο τέλος της ταινίας, όταν οριστικοποιείται το διαζύγιο, ο θύτης αναγνωρίζει το λάθος του και ζητά συγχώρεση. Τέλος, φτάνει στη συνειδητοποίηση πως δεν είχε ποτέ το δικαίωμα να χτυπήσει ή να δείξει ασέβεια στη σύντροφό του, με οποιονδήποτε τρόπο. Δίνει με τον τρόπο αυτό στον θεατή, ένα αίσθημα ανανεωμένης ελπίδας (India Today, 2022).

Ένα παρόμοιο red flag, παρατηρείται και στην ταινία *Sleeping with the Devil* (1997). Ενώ ο σύζυγος λέει ψέματα και είναι χειριστικός, τα σημάδια δεν είναι αρκετά ώστε να κάνουν τη γυναίκα-θύμα να φύγει. Με την εμφάνιση του χαστουκιού όμως, η γυναίκα έρχεται σε συνειδητοποίηση πως η σχέση είναι κακοποιητική, και αποφασίζει να φύγει.

Λαμβάνοντας υπόψη τα σημάδια μιας κακοποιητικής σχέσης, αξίζει να αναφερθεί η πολύ γνωστή ταινία αμερικανικής παραγωγής *The Notebook* (2004), η οποία απέδωσε πολύ καλά στα ταμεία και έλαβε πολλές υποψηφιότητες για βραβεία, κερδίζοντας 8 βραβεία Teen Choice, ένα Satellite Award και ένα MTV Movie Award (βραβεία που κατά κύριο λόγο αφορούν το νεανικό κοινό). Η ταινία αυτή, έγινε τεράστια επιτυχία, απέκτησε ένα φανατικό κοινό και θεωρούνταν για πολλά χρόνια η καλύτερη ρομαντική ταινία της εποχής (Fleming, 2014; Greve, 2014; Renshaw, 2014). Με την πάροδο του χρόνου, την εμφάνιση του #meToo, το τρίτο κύμα του φεμινισμού¹⁷, και τη δυνατότητα των μειονοτήτων αλλά και κατ' επέκταση της κοινωνίας να θίγουν τοξικά ζητήματα πατριαρχίας¹⁸, η ταινία ξεκίνησε να αναγνωρίζεται ως άλλη μια ταινία που ρομαντικοποιεί την κακοποίηση και την κάνει να παρουσιάζεται ως η απόλυτη αγάπη. Οι πράξεις του πρωταγωνιστή από την αρχή δεν ήταν τίποτα περισσότερο από συναισθηματική κακοποίηση, χειραγώγηση και εκμετάλλευση ώστε να "κερδίσει" τη γυναίκα που θέλει. Ακόμα και όταν κατάφερε τον σκοπό του, η σχέση εξακολουθούσε να είναι κάθε άλλο παρά υγιής. Το ζευγάρι καβγάδιζε συνεχώς και μέσα από την ταινία αυτό παρουσιαζόταν ως κάτι χαριτωμένο και ρομαντικό. "Αυτό δεν είναι αγάπη, είναι έρωτας... Εμμονή και ναρκισσισμός" (Lakshmi 2021).

Σύμφωνα με την Carly Mallenbaum από το USAtoday.com, "Ο σύντροφος είναι τοξικός, επικίνδυνος, συναισθηματικά καταχρηστικός. Ο πρωταγωνιστής έχει έναν κτητικό κι εμμονικό έρωτα" συνεχίζει, δηλώνοντας πως η ταινία διδάσκει στις νεαρές γυναίκες ότι οι άνδρες πρέπει να τις κυνηγούν και να τις βλέπουν ως θηράματα. Η ταινία ρομαντικοποιεί τις τοξικές σχέσεις και διαφημίζει μια ανθυγιεινή κουλτούρα σπασμωδικής λατρείας.

¹⁷ Το τρίτο κύμα Φεμινισμού είναι το φεμινιστικό κίνημα που εμφανίστηκε στα μέσα της δεκαετίας του '90. Στηρίχθηκε στις νίκες των προηγούμενων δυο κυμάτων του φεμινισμού, αν και άσκησε κριτική σε διάφορες πτυχές τους και επεδίωξε την ολοκλήρωση των όσων έβλεπε ως ημιτελών προσπαθειών για επίτευξη των στόχων του Φεμινισμού. Τα κύρια θέματα με τα οποία ασχολείται ο σύγχρονος Φεμινισμός τρίτου κύματος, είναι η βία σχετιζόμενη με το φύλο (π.χ. βιασμός, παρενόχληση, οικογενειακή βία), τα δικαιώματα αναπαραγωγής, θέματα σεξουαλικής απελευθέρωσης, δικαιώματα διαφυλετικών, υποστήριξη μονογονεϊκών οικογενειών κ.α.

¹⁸ Πατριαρχία ονομάζεται το κοινωνικό σύστημα στο οποίο οι άντρες κρατούν κατά κύριο λόγο την εξουσία και κυριαρχούν στην πολιτική, αποτελούν ηθικές και ιδεολογικές αυθεντίες και διαθέτουν κοινωνικά προνόμια ενώ συνήθως διαθέτουν τον έλεγχο της περιουσίας. Οι πατριαρχικές κοινωνίες είναι συνήθως ανδροκρατικές, δηλαδή η περιουσία και το οικογενειακό όνομα κληρονομούνται από άντρα σε άντρα. Η πατριαρχία στηρίζεται σε ένα σύστημα ιδεών που εξηγεί και δικαιολογεί την ανδρική κυριαρχία και συνήθως την αποδίδει σε εγγενείς φυσικές διαφορές ανάμεσα στους άντρες και τις γυναίκες. Οι κοινωνιολόγοι όμως, τείνουν να θεωρούν την πατριαρχία ως κοινωνικό προϊόν και όχι ως προϊόν εγγενών διαφορών ανάμεσα στα φύλα και μελετούν τους τρόπους με τους οποίους οι ρόλοι των φύλων επηρεάζουν τη δυναμική ανάμεσα στις γυναίκες και τους άντρες.

Άντρες, Θύματα Συντροφικής Κακοποίησης

Ταινίες που κάνουν αναφορά σε συντροφική κακοποίηση έχοντας θύματα τους άντρες, όπως αναφέρθηκε, είναι πολύ λίγες.

Στην ταινία *Men Don't Tell* (1993), ο πρωταγωνιστής προσπαθώντας να σώσει την κόρη του από το να πέσει και η ίδια θύμα κακοποίησης, σπρώχνει τη γυναίκα-θύτη του, η οποία πέφτει σε κόμμα. Ο σύζυγος θύμα, κατηγορείται ως θύτης κακοποίησης.

Στην ταινία *eMANcipation* (2011), η γυναίκα-θύτης εμφανίζεται μετά το γάμο με τον σύντροφό της, να φωνάζει, να είναι βίαιη και να είναι εθισμένη στο αλκοόλ. Ο σύζυγος-θύμα βρίσκεται σε μια μόνιμη άρνηση αυτής της συμπεριφοράς. Η γυναίκα-θύτης, χωρίζει το θύμα και παίρνει μαζί της το παιδί τους. Με τον καιρό ο άντρας-θύμα, καταφέρνει να ξεφύγει από τον δικό του φαύλο κύκλο άρνησης: συνειδητοποιώντας ότι η συμπεριφορά της τέως γυναίκας του ήταν όντως κακοποιητική, αλλά και το πιο σημαντικό, ότι επέτρεψε στον εαυτό του να πέσει θύμα και ότι πρόσθεσε στη βίαιη δυναμική με την παθητικότητα και την έλλειψη ευθύνης. Με τη βοήθεια μιας δικηγόρου, παίρνει την επιμέλεια του γιου του, παίρνει πίσω την παλιά του δουλειά και φεύγει από το καταφύγιο των ανδρών για να ξεκινήσει μια νέα ζωή με τον γιο του.

Η ταινία *The Stranger in Us* (2010) είναι ταινία συντροφικής κακοποίησης, και είναι από τις λίγες ταινίες όπου όχι μόνο δείχνουν άντρα θύμα αλλά δείχνουν τη συντροφική κακοποίηση στη ΛΟΑΚΤΙ+ κοινότητα¹⁹. Ο πρωταγωνιστής αποφασίζει να αφήσει την αγροτική του ζωή και να κατευθυνθεί δυτικά στην Καλιφόρνια για μια οικιακή αστική ζωή (εμφανίζοντας ίσως το Μοτίβο 5). Η συναρπαστική νέα του ζωή γρήγορα αλλάζει καθώς ο σύντροφός του γίνεται βίαιος και κακοποιητικός. Ο πρωταγωνιστής-θύμα είναι οικονομικά και συναισθηματικά εξαρτημένος από τον σύντροφο-κακοποιητή του.

Η σειρά *South Park* είναι μια πολύ γνωστή σατιρική αμερικανική σειρά κινουμένων σχεδίων, η οποία δε φοβάται να θίξει και να σατιρίσει αρκετά ζητήματα. Το 1999 η ταινία, *South Park: Bigger, Longer & Uncut* (1999), δείχνει μία κακοποιητική συντροφική σχέση, μεταξύ του Σαντάμ Χουσεΐν με τον Σατανά. Όντας στην κόλαση, μέρος της τιμωρίας του Σαντάμ, είναι να βασανίζεται συνεχώς. Αυτό όμως, δεν τον αποτρέπει από το να συνάψει δεσμό με τον Σατανά. Ο Σαντάμ όμως, παρά την τιμωρία του, μειώνει και κακοποιεί φραστικά συνεχώς τον σύντροφό του, Σατανά.

Ταινίες Άξιες Ξεχωριστής Αναφοράς

Ορισμένες ταινίες που αξίζει να αναφερθούν ξεχωριστά, επειδή σπάνε ορισμένα Μοτίβα ή θίγουν ορισμένα ερωτήματα, είναι οι εξής:

Στην ταινία *Kettyolaanu Ente Malakha* (2019) γυναίκα-θύμα εμφανίζεται να συγχωρεί τον σύζυγο κακοποιητή και βιαστή της. Δεν παίρνουν διαζύγιο, αντιθέτως, μένουν μαζί, πιο ερωτευμένοι από ποτέ.

Στην ταινία *Unforgivable* (1996), ενώ διακρίνονται πολλά μοτίβα του συζύγου-κακοποιητή, το μοτίβο 'σπάει' όταν ο άνδρας-θύτης προσπαθεί να αλλάξει συμπεριφορά. Στην ιστορία, ο άντρας κακοποιεί τη σύζυγο και η σύζυγος καλεί την αστυνομία. Η συμπεριφορά του θύτη συνεχίζεται, με αποτέλεσμα η σύζυγος να πάρει τα παιδιά και να φύγει από την κακοποιητική σχέση. Ο θύτης απομονώνεται και στην πορεία συνειδητοποιεί πως ο μόνος τρόπος να σώσει τη ζωή του, είναι να πάει σε κέντρο αποκατάστασης. Εκεί συνειδητοποιεί, πως ανήκει στα Μοτίβα 3 και 6, καθώς ο πατέρας του ήταν και ο ίδιος αλκοολικός και κακοποιητής, έχοντας το γιο να συνεχίζει τον κύκλο. Ο πρωταγωνιστής, ύστερα από την αποκατάσταση, ξαναβρίσκει την οικογένεια ζητώντας συγχώρεση, κάτι που δέχονται όλοι εκτός από την κόρη του. Ο θύτης-πρωταγωνιστής, έχοντας ολοκληρώσει την αποκατάσταση, ξαναπαντρεύεται το θύμα και ανοίγουν κέντρα θεραπείας για άνδρες που κακοποιούν γυναίκες στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η ταινία αυτή δείχνει την αλλαγή που μπορεί να κάνει ένας θύτης με τη μετάνοιά του, δείχνοντας πως ο κύκλος κακοποίησης μπορεί να σπάσει.

¹⁹ ΛΟΑΚΤΙ+ είναι ένα αρκτικόλεξο που προέρχεται από τις λέξεις Λεσβία, Ομοφυλόφιλος, Αμφιφυλόφιλος, Τρανς, Κουΐρ και Ίντερσεξ. Το διεθνές αρκτικόλεξο είναι LGBTQIA+(Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender και Queer, Intersex and more). Ο όρος αναφέρεται σε όλα τα άτομα εκτός των ετεροφυλόφιλων και των cisgender (των ατόμων που συμφωνούν με το φύλο που τους αποδόθηκε κατά τη γέννηση), καθώς αυτές οι ομάδες είναι αποδεκτές από την κοινωνία και δεν αντιμετωπίζουν ρατσισμό.

Μια ταινία με παρόμοια θεματική που καταλήγει όμως σε διαφορετικά αποτελέσματα, είναι η *Take My Eyes* (2003). Η κακοποιημένη γυναίκα, φεύγει από τον σύντροφό της, με τη στήριξη της οικογένειας. Ο σύντροφος, εξακολουθώντας να αγαπάει τη γυναίκα του, αναγνωρίζει πως δε μπορεί να συγκρατήσει τα βίαια ξεσπάσματά του, οπότε πηγαίνει σε γκρουπ για να μάθει να διαχειρίζεται το θυμό του, με σκοπό να την κερδίσει πίσω. Ύστερα από αυτό, εμφανίζεται ως ένας ψυχικά αλλαγμένος άνθρωπος και καταφέρνει να κερδίσει ξανά τη γυναίκα που αγαπάει, προσπερνώντας κι αυτή με τη σειρά της όλη τη βίαιη παρελθοντική συμπεριφορά του. Με τον καιρό όμως, ο σύζυγος νιώθει πως απειλείται από την οικονομική ανεξαρτησία της γυναίκας του, και οδηγείται για ακόμα μια φορά σε βίαιη συμπεριφορά. Δείχνει με αυτόν τον τρόπο η ταινία, πως ένας κακοποιητής, δεν μπορεί να αλλάξει και παραμένει για πάντα κακοποιητής.

Μια σχετικά αληθοφανής ιστορία επάνω στη συντροφική κακοποίηση που ακολουθεί πολλά από τα προαναφερθέντα μοτίβα, είναι η ταινία *When No One Would Listen* (1992). Ο σύζυγος απειλεί πολλές φορές τη γυναίκα του πως θα τη σκοτώσει, ακόμα και από την αρχή της σχέσης τους, δείχνοντας με αυτόν τον τρόπο πολλά red flags. Ο θύτης στην πορεία της σχέσης χτυπάει τη σύζυγο – όχι όμως τα παιδιά. Τα παιδιά έχουν επίγνωση της κατάστασης, αλλά νιώθουν ανήμπορα να κάνουν κάτι. Ο άντρας μη καταφέροντας να βρει δουλειά, ξεσπάει συνέχεια στη σύζυγο, η οποία με τη σειρά της γίνεται ο μοναδικός οικονομικός υποστηρικτής στην οικογένειά της. Επίσης, η συγκεκριμένη ταινία είναι μία από τις λίγες όπου εμφανίζεται και ο κοινωνικός περίγυρος να προσπαθεί να βοηθήσει τη γυναίκα-θύμα αλλά και η ίδια η αστυνομία. Η ιστορία παίρνει μια παράξενη τροπή όταν η γυναίκα θεωρεί πως ο ξυλοδαρμός της από τον σύζυγο μεταφέρεται και στα παιδιά τους, οπότε τα παίρνει και φεύγουν, χωρίς όμως να τον καταγγείλει (!) Η γυναίκα καταλήγει σε καταφύγιο προσπαθώντας να ξαναχτίσει τη ζωή της, βρίσκοντας έναν νέο σύντροφο, μέχρι που εμφανίζεται ο θύτης και την πυροβολεί από τη ζήλια του.

Μια ακόμα ταινία που αξίζει να αναφερθεί, είναι η ταινία *Break Up* (1998), η οποία θίγει ζητήματα κατηγοριών κατά του θύματος καθώς και την προδιάθεση της κοινωνίας να καταδικάσει μια κακοποιημένη γυναίκα σε φυλάκιση. Πιο αναλυτικά, η πρωταγωνίστρια-σύζυγος-θύμα, ξυπνάει στο νοσοκομείο, έχοντας την αστυνομία να την κατηγορεί για τον θάνατο του συζύγου-κακοποιητή της. Συγκεκριμένα, αναλύει το ζήτημα του “ένοχος μέχρι να αποδειχθεί αθώος”, καθώς είναι “γνωστό” πως η κακοποιημένη γυναίκα θα δολοφονήσει το σύζυγο-κακοποιητή της. Θέτει με αυτόν τον τρόπο, εύλογα τα ερωτήματα του γιατί η κοινωνία είναι έτοιμη να καταδικάσει το θύμα όταν αναγκαστεί να γίνει θύτης; Γιατί δεν ήταν εκεί να βοηθήσει το θύμα πριν ξεπεραστούν τα όρια;

Τέλος, η αμερικάνικη ταινία *The Girl with the Dragon Tattoo* (2011), έχει πολλές αναφορές επάνω στη συντροφική κακοποίηση. Η σειρά γνωστή με τον τίτλο *Millennium*, είναι μια σειρά έξι βιβλίων ορισμένα εκ των οποίων μεταφέρθηκαν και σε σουηδικές ταινίες. Στην συνέχεια μεταφέρθηκαν και στον αμερικανικό κινηματογράφο, όπου δημιουργήθηκαν τρεις αμερικάνικες εκδοχές των ταινιών αυτών. Η πιο γνωστή ταινία της σειράς, είναι η πρώτη, με τίτλο *The Girl with the Dragon Tattoo*. Υπάρχουν αρκετές διαφοροποιήσεις στην πλοκή μεταξύ των αμερικανικών και των σουηδικών ταινιών, παρόλα' αυτά, το στοιχείο που έχουν κοινό, είναι η πρωταγωνίστρια και το παρελθόν της. Η πρωταγωνίστρια Σαλάντερ, είναι ένα έμμεσο θύμα συντροφικής κακοποίησης, ακολουθώντας το Μοτίβο 6 – όταν ήταν παιδί, μεγάλωνε σε περιβάλλον όπου ο αλκοολικός πατέρας της, χτυπούσε τη μητέρα της. Τα χτυπήματα ήταν τόσο έντονα που κατέληξαν να προκαλέσουν σοβαρά εγκεφαλικά τραύματα στη μητέρα, καθιστώντας την φυτό. Γι' αυτόν τον λόγο η μητέρα κλείστηκε σε κλινική και τα παιδιά κατέληξαν σε ανάδοχες οικογένειες. Η πρωταγωνίστρια μεγαλώνοντας, διαμόρφωσε μια εκδικητική προσωπικότητα, προσπαθώντας να “καταστρέψει” όλους τους άντρες που είναι κατά των γυναικών. Στην πορεία, συναντά έναν δημοσιογράφο, τον συμπρωταγωνιστή Μπλόμκβιστ, ο οποίος θέλει να καταρρίψει τη σουηδική κυβέρνηση -ερευνώντας πλούσια οικονομικά κεφάλια, που κέρδισαν την περιουσία τους παράνομα.

Όσο εξωπραγματική και να είναι η θεματική της ταινίας, οι τίτλοι αρχής που εμφανίζονται στην αμερικάνικη εκδοχή είναι αρκετά συμβολικοί της ιστορίας αυτής, οπότε αξίζει να αναφερθούν:

Ένα ζευγάρι από τραχιά, παραμορφωμένα χέρια, αγκαλιάζουν το πρόσωπο της πρωταγωνίστριας, λιώνοντάς το, αντιπροσωπεύοντας ό,τι είναι κακό στους άνδρες. “Θέλαμε να μοιάζει με εφιάλη – ένα κακό όνειρο που αφηγείται στοιχεία του παρελθόντος της Σαλάντερ”, είπε ο δημιουργός του, Tim Miller στο *TheWrap*, το 2012. Συνεχίζει: “Υπάρχουν δύο διαφορετικές ακολουθίες με τα χέρια, στη μία τα χέρια ανεβαίνουν και χαϊδεύουν το πρόσωπό της (Σαλάντερ) και μετά το λιώνουν. Κάναμε άλλο ένα όπου συμβαίνει το ίδιο πράγμα στον Μπλόμκβιστ, με την μόνη διαφορά πως αυτόν τον σκίζουν/θρυμματίζουν τα χέρια. Ο David (David Fincher - σκηνοθέτης) ήθελε τα χέρια στη Σαλάντερ να αντιπροσωπεύουν σχεδόν ό,τι είναι κακό στους άνδρες. Αν κοιτάξετε τα χέρια στο πρόσωπό της, είναι στραβά και με πολύ τραχιά υφή. Και αν κοιτάξετε τα χέρια του Μπλόμκβιστ, είναι πιο εκλεπτυσμένα, αντιπροσωπεύοντας τον πλούτο και δύναμη που προσπαθεί

να τον φιμώσει και να τον διαλύσει" (Woerner, 2012). Σε αυτόν, συμβολίζονται τα χέρια των πλουσίων, ενώ σε αυτήν, είναι τα χέρια κακών ανδρών. Στους τίτλους αρχής, υπάρχει μια γυναίκα που την ξυλοκοπούν και το πρόσωπό της είναι θρυμματισμένο. Τα θέματα ενδοοικογενειακής βίας γίνονται εμφανή καθώς το πρόσωπο μιας γυναίκας θρυμματίζεται μετά από έναν ανελέητο ξυλοδαρμό. Αυτό συμβολίζει τον ξυλοδαρμό της μητέρας της Σαλάντερ από τον πατέρα της, κάτι που εμφανίζεται μόνο στο δεύτερο βιβλίο (*The Girl Who Played with Fire* (2006) (Woerner, 2012). Η Σαλάντερ έχει παγιδευτεί στη βία αυτού. Οι σκηνές στους τίτλους αρχής δεν είναι μόνο από αυτήν την ταινία, είναι και από τα τρία βιβλία. "Θέλαμε να πούμε την ιστορία και των τριών βιβλίων σε αυτά τα 2,5 λεπτά. Στιγμές όπως ο ξυλοδαρμός της Μητέρας και του Φλεγόμενου Πατέρα είναι από τα μεταγενέστερα βιβλία" (Miller, 2012).

ΣΕΙΡΕΣ

Ελληνικές Σειρές

Οι ελληνικές σειρές αποτελούν ένα μεγάλο μέρος του προγράμματος των ελληνικών καναλιών και πολλές από αυτές έχουν υψηλά ποσοστά τηλεθέασης και συχνά γίνονται αντικείμενο συζήτησης μεταξύ πολλών Ελλήνων στην οικογένεια, στις παρέες ακόμα και στους χώρους εργασίας. Το θέμα της συντροφικής/συζυγικής κακοποίησης των γυναικών προβάλλεται με διάφορους τρόπους και μέσα από αυτές.

Σε παλαιότερες τηλεοπτικές δραματικές σειρές η συντροφική βία με τη μορφή χαστουκιού ήταν αρκετά συνηθισμένη και παρουσιαζόταν ως μια φυσική κατάσταση μιας ερωτικής σχέσης χωρίς περαιτέρω ανάλυση, όπως στην “Αναστασία” (1993) της Μιρέλλας Παπαοικονόμου. Σε μια σκηνή, ο Άλκης Κούρκουλος στον ρόλο του Αλέξανδρου χαστουκίζει δυνατά σε δημόσιο χώρο την κοπέλα του Αναστασία (Μυρτώ Αλικάκη), λέγοντας στους έκπληκτους ανθρώπους γύρω του ότι “προσφέρει στις γυναίκες αυτό που ζητάει ο οργανισμός τους”.

Με την πάροδο των χρόνων το φαινόμενο αποτελούσε όλο και περισσότερο κομμάτι του σεναρίου και αυτό παραδόξως συμβαίνει περισσότερο στις κωμικές παρά στις δραματικές σειρές. Ωστόσο, δεν υπήρξαν σειρές με κύριο θέμα τη συντροφική κακοποίηση.

Η κωμική σειρά “Τι ψυχή θα παραδώσεις μωρή;” των Δ. Αποστόλου και Α. Ρήγα το 2001 έχει ως κύριο θέμα της την κακοποίηση γυναικών, που μάλιστα θίγει από πολλές πλευρές, με μία εκ των οποίων να περιλαμβάνει και τη συζυγική κακοποίηση. Το σενάριο αφορά στην ιστορία τεσσάρων γυναικών που κακοποιήθηκαν σεξουαλικά σε μικρή ηλικία από τον διευθυντή του ορφανοτροφείου όπου μεγάλωσαν και στην επανένωσή τους ως ενήλικες με σκοπό την εκδίκηση του κοινού τους θύτη. Η κάθε μία από τις πρωταγωνίστριες, εξακολουθεί να βιώνει και ως ενήλικη μια κακοποιητική σχέση. Η μία εξ αυτών είναι συζυγική, δίνοντας χώρο στο σενάριο να παρουσιαστεί και μια τέτοια περίπτωση βίαιων συμπεριφορών και παθητικής αντιμετώπισης από τη σύζυγο-θύμα. Η σειρά παρ’ όλη την υψηλή της θεαματικότητα, διακόπηκε πολύ σύντομα. Ο ένας εκ των δημιουργών της, σε πρόσφατη συνέντευξή του θεωρεί ότι το 2001 ήταν πολύ νωρίς για να ειπωθούν στην Ελλάδα αυτά τα θέματα, αφήνοντας ενδεχομένως το υπονοούμενο ότι κοινωνία και πολιτεία δεν ήταν έτοιμες για την αντικειμενική αντιμετώπιση φαινομένων συντροφικής κακοποίησης. (zarrit.gr, 2022; εκπομπή Super Κατερίνα, 2022; Κάππα, 2021)

Έναν χρόνο αργότερα, οι ίδιοι σεναριογράφοι (Δ.Αποστόλου και Α. Ρήγας) δημιουργούν τη σειρά “Οι Στάβλοι της Εριέτας Ζαΐμη” (2002). Πρόκειται για άλλη μια κωμική σειρά με θέμα τις ιστορίες γυναικών που φυλακίστηκαν σε ένα πρότυπο για τα ελληνικά δεδομένα, σωφρονιστικό ίδρυμα. Εκεί, αντιμετωπίζεται με κωμικό τρόπο η ιδιαιτερότητα στον χαρακτήρα κάθε κρατούμενης και η σχέση τους με τη διοίκηση. Οι λόγοι για τους οποίους βρίσκονται στη φυλακή είναι διαφορετικοί για την κάθε μία. Πορνεία, Οικονομικές απάτες, εκβιασμός, δολοφονία, τρομοκρατία, προώθηση λαθρομεταναστών, κλοπές, εμπρησμός. Μία εξ αυτών, σκότωσε τον κακοποιητή σύζυγό της, ενώ μία ακόμη τον κακοποιητή γυναικοκτόνο σύζυγο της αδερφής της. Στη σειρά δημιουργήθηκε μία ερωτική σχέση μεταξύ ενός διοικητικού υπαλλήλου και μιας κρατούμενης. Στο πλαίσιο της σχέσης αυτής, ο άνδρας δε δίστασε όταν ένωσε προδομένος να απλώσει χέρι και να χαστουκίσει τη σύντροφό του, δίνοντας μάλιστα ένα από τα πιο δυνατά τηλεοπτικά χαστουκία. Η σκηνή σχολιάστηκε ως μία από τις πιο έντονες σκηνές της σειράς και σχεδόν κανείς δεν ασχολήθηκε με την έκφραση βίας προς τη γυναίκα. Άξιο λόγου είναι, να αναφέρουμε εδώ ότι φαίνεται να ακολουθήθηκε για άλλη μια φορά το μοτίβο του παλιού ελληνικού κινηματογράφου, όπου η γυναίκα αποδέκτης του χαστουκιού, μετά το περιστατικό, ερωτεύεται ακόμη περισσότερο τον βίαιο σύντροφο (neolaia.gr, 2018; Καλαμπορδάνη, 2017; Σκαμπαρδώνη, 2019)

Μια άλλη κωμική σειρά, η “Εθνική Ελλάδας” του Γ. Καπουτζίδη αρκετά χρόνια αργότερα, το 2015, δίνοντας έμφαση στα κοινωνικά μηνύματα, χαρακτηρίστηκε ως “μια επώδυνη πιστή αναπαράσταση της σύγχρονης Ελληνικής κοινωνίας”. Περιλαμβάνει στο σενάριο και θίγει με πολύ προσεκτικό τρόπο την κακοποιητική σχέση ενός ζευγαριού. Η Φρόσω (Κωνσταντίνα Μιχαήλ) είναι μια γυναίκα της διπλανής πόρτας που ζει με τον ξενοφοβικό, βίαιο σύζυγο, ο οποίος την κακοποιεί καθημερινά λεκτικά και σωματικά. Η σειρά δείχνει μια εξέλιξη στον χαρακτήρα της κακοποιημένης γυναίκας που θα μπορούσε να λειτουργήσει ως κίνητρο για όποια κακοποιημένη γυναίκα την παρακολουθεί. Παρόλο που αρχικά παρουσιάζεται με έντονο τρόπο η εύθραυστη ψυχολογία της, η απομόνωση που επιθυμεί να της προκαλέσει ο κακοποιητής σύζυγος, η ντροπή που νιώθει για να ζητήσει βοήθεια, αυτή, βρίσκει τη δύναμη και τη θέληση να σταθεί και πάλι στα πόδια της και

να μη διστάσει να τον εγκαταλείψει, όσο κι αν τον λυπάται. (Ιωάννου, 2017; Lifo.gr, 2015; Βουκελάτου 2015; Κομιώτη, 2015). Βέβαια, ο θύτης στη συγκεκριμένη περίπτωση δείχνει να μετανιώνει πραγματικά και να καταλαβαίνει μόνος τα λάθη του, μια ιδιαίτερα σπάνια, αν όχι απίθανη περίπτωση. Η σειρά παρά την υψηλή τηλεθέαση που συγκέντρωνε, δεν ολοκληρώθηκε ποτέ, για οικονομικούς λόγους).

Πολύ πρόσφατα, ξεκίνησε στην ελληνική τηλεόραση μια νέα σειρά, βασισμένη σε ξένο φορμά. Η σειρά "Super Mammy" του Μάρκου Σεφερλή ξεσήκωσε θύελλα αντιδράσεων από το τηλεοπτικό κοινό και τους κριτικούς τηλεόρασης για τα σεξιστικά αστεία που προωθούν την έμφυλη βία κατά των γυναικών (aftodioikisi.gr, 2022; news247.gr, 2022; enimerotiko.gr, 2022).

Ξενόγλωσσες Σειρές

Όπως στις ελληνικές σειρές, έτσι και στις ξενόγλωσσες, υπάρχουν αρκετοί τίτλοι που παρουσιάζουν χαρακτηρισ-θύματα συντροφικής κακοποίησης. Ορισμένοι τίτλοι είναι οι Twin Peaks (1990), The Shinning (1980), Weaver on the horizon (2010), Shameless -season 6 (2016), Kyiv Day and Night (2016) , It (1990). Οι πλοκές όμως που περιστρέφονται γύρω από αυτή τη θεματική, είναι πολύ λίγες.

Στη σειρά Big Little Lies (2014), μία από τους κυρίως χαρακτήρες είναι θύμα συντροφικής κακοποίησης, και μάλιστα ανοίγει θέματα για συζήτηση καθώς ο κοινωνικός περίγυρος το αναγνωρίζει και προσπαθεί να βοηθήσει αλλά η γυναίκα-θύμα αποφεύγει τέτοιου είδους συζητήσεις. Η θεματική αυτή πηγαινει ένα βήμα παραπάνω, όταν στη Σεζόν 7, επεισόδιο 'I want to know' η γυναίκα-θύμα πηγαινει στις αρχές, μη θέλοντας η νοσοτροπία του θύτη να μεταφερθεί στα παιδιά της.

Η βρετανική σαπουνόπερα Hollyoaks (2013 και 2016), θίγει κι αυτή στη θεματική της τέτοια ζητήματα. Πιο αναλυτικά, ο εκτελεστής παραγωγός Kirkwood, με την αναχώρησή του από το σόου, δήλωσε "Για πολλά χρόνια είχα το προνόμιο να τρέχω μια σαπουνόπερα με πολύ πιστό κοινό. Πιστεύω με πάθος ότι οι σαπουνόπερες μπορούν να βοηθήσουν τους θεατές να ξεκινήσουν σοβαρές συζητήσεις για τη ζωή τους. Τα τελευταία χρόνια καλύψαμε σημαντικά θέματα, όπως η ψυχική υγεία, η σεξουαλική συναίνεση, η ριζοσπαστική δεξιά, η (σεξουαλική) κακοποίηση και άλλα πολλά τέτοια θέματα, που ίσως αγνοούν άλλες εκπομπές". (Davies, 2020)

Τέλος, η σειρά How to Get Away with Murder (2014), περιγράφει και ρομαντικοποιεί μια κακοποιητική σχέση, ανοίγοντας με αυτόν τον τρόπο, πολλές συζητήσεις πάνω στην κανονικοποίηση της συντροφικής βίας, καθώς οι συνεχείς αναφορές των ΜΜΕ για τη βία έχουν απευαισθητοποιήσει την αντίληψη του κοινού για τη βία μέσω της επανειλημμένης έκθεσης. Η χρόνια και επαναλαμβανόμενη έκθεση στην ενδοοικογενειακή βία πιστεύεται ότι προκαλεί αλλαγές στις συναισθηματικές, γνωστικές και συμπεριφορικές διαδικασίες (Kohlman, Baig, Balice, DiRubbo, Placencia, Skale, Thomas, Flitter, Mirzad, Moeckler, Aquino, 2014).

Περίληψη Συνεντεύξεων με Ειδικούς Επιστήμονες

Οι ειδικοί επιστήμονες με εμπειρία πάνω στο θέμα της ενδοοικογενειακής κακοποίησης γυναικών, συμφωνούν ότι οι γυναίκες που εμπλέκονται στο φαινόμενο, είναι σε ηλικίες από 17 και πάνω. Η κοινή τους παρατήρηση, είναι ότι στα συμβουλευτικά/υποστηρικτικά κέντρα απευθύνονται συνήθως οι νεότερες γυναίκες.

Μία άλλη παρατήρηση σχετικά με αυτό, είναι ότι γενικά στην Ελλάδα δεν υπάρχουν αρκετές μελέτες για να προκύψουν εξειδικευμένα συμπεράσματα, όπως οι ηλικιακές ομάδες που εμπλέκονται στο φαινόμενο. Από την εμπειρία τους όμως, γνωρίζουν ότι το πρόβλημα της κακοποίησης ξεκινάει ακόμα και από τις εφηβικές σχέσεις.

Η κοινή διαπίστωση των ειδικών, είναι ότι καμία σχέση που εξελίσσεται κακοποιητικά δε ξεκινάει με σωματική βία και γι' αυτό είναι δύσκολο στις γυναίκες να αντιληφθούν τι τους συμβαίνει. Υπάρχουν όμως προειδοποιητικά σημάδια, στα οποία μπορούν να δώσουν σημασία από την αρχή. Ένα χαρακτηριστικό σημάδι για την εξέλιξη μιας συντροφικής σχέσης σε κακοποιητική, είναι η συστηματική παραβίαση των ορίων του θύματος από την πολύ αρχή. Στις σχέσεις αυτές, η γυναίκα συνήθως λειτουργεί από την αρχή με τον φόβο ότι κάνοντας κάποια πράγματα, η εξέλιξη είναι πολύ πιθανό να είναι καβγάς ή γενικά μια δυσάρεστη κατάσταση, την οποία η ίδια επιθυμεί να αποφύγει. Έτσι, από τον πρώτο καιρό, καταπιέζει η ίδια την ελεύθερη έκφρασή της και αυτό είναι μια σοβαρή ένδειξη ότι η σχέση εξελίσσεται κακοποιητικά.

Η πίεση για ασυνήθιστα γρήγορη εξέλιξη της σχέσης (συγκατοίκηση, γάμος, παιδιά) και οι υπερβολές στις εκφράσεις συναισθημάτων από την πλευρά του θύτη, είναι κατά τους ειδικούς, επίσης σοβαρές ενδείξεις κακοποιητικού χαρακτήρα που πρέπει να θορυβήσουν τη γυναίκα.

Σχετικά με τις φάσεις εξέλιξης μιας κακοποιητικής σχέσης, οι ειδικοί επιστήμονες μιλούν για τον λεγόμενο κύκλο της βίας, ο οποίος περιλαμβάνει τα εξής στάδια:

- Το πρώτο στάδιο, είναι αυτό της σταδιακής ανάπτυξης της έντασης. Κατά τη διάρκειά του υπάρχει συνήθως λεκτική βία από τον θύτη, ενώ το θύμα προσπαθεί να καταπραΰνει τον θύτη με το να κάνει ότι αυτός ζητάει.
- Στο δεύτερο στάδιο, παρατηρείται μία αύξηση της βίας που αρχίζει να εκφράζεται και σωματικά (π.χ. σπρωξίματα). Ο θύτης είναι σε μία υπερδιέγερση, πάντα έτοιμος για καβγά, ενώ το θύμα είναι σε μόνιμη επιφυλακή για πιθανούς κινδύνους που μπορεί να κάνουν την κατάσταση να εκτροχιαστεί. Η κατάσταση αυτή του έντονου στρες, οδηγεί το θύμα σε σοβαρές ψυχοσωματικές διαταραχές.
- Το τρίτο στάδιο, είναι το στάδιο της έκρηξης. Ο θύτης μπορεί να προκαλέσει ζημιές, κυρίως σε αντικείμενα που ανήκουν στη σύντροφό του ή να επιτεθεί και στην ίδια, ακόμα και να επιχειρήσει να της αφαιρέσει τη ζωή. Το θύμα πολλές φορές, μη αντέχοντας την κατάσταση αναμονής για την έκρηξη, προκαλεί τον θύτη ώστε να συντομεύσει την περίοδο αναμονής, προσπαθώντας έτσι να έχει κάποιου είδους έλεγχο.
- Μετά και την έκρηξη, έρχεται το στάδιο της ηρεμίας, ή όπως οι ειδικοί αποκαλούν "Μήνας του μέλιτος". Ο θύτης εκφράζει τη μεταμέλειά του και το θύμα θεωρεί -μάταια, πως ο κύκλος της βίας δε θα επαναληφθεί.

Ο κύκλος της βίας όμως, επαναλαμβάνεται σε όλο και πιο συχνά διαστήματα και γίνεται κάθε φορά πιο δύσκολος για το θύμα.

Οι ειδικοί συμφωνούν πως τόσο οι θύτες, όσο και τα θύματα, μπορούν να είναι άνθρωποι χωρίς κοινά χαρακτηριστικά σχετικά με τη μόρφωση και το κοινωνικοοικονομικό τους προφίλ. Ειδικά τα θύματα, δεν έχουν καν κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά προσωπικότητας. Οι δε θύτες, είναι πιθανό να έχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά, χωρίς όμως αυτά να αποτελούν απαραίτητα, προϋποθέσεις.

Πολλοί άνδρες που πρωταγωνιστούν σε μια ενδοοικογενειακή κακοποιητική σχέση ως θύτες, έχουν βιώσει ως παιδιά την ίδια κακοποίηση είτε εναντίον της μητέρας τους, είτε κατά των ίδιων και είναι ο μόνος τρόπος που έχουν μάθει ότι λειτουργεί μία συντροφική σχέση. Τους διακρίνει η διάθεση κυριαρχίας μέσα στη σχέση, η ζήλια και η κτητική συμπεριφορά απέναντι στη σύντροφό τους.

Ένα αξιοσημείωτο χαρακτηριστικό που αναφέρθηκε στις συνεντεύξεις, είναι ότι οι θύτες είναι άνδρες ευχάριστοι και γενικά σαγηνευτικοί, οι οποίοι δε δίνουν ποτέ την αίσθηση σε κάποιον έξω από τη σχέση ότι μπορεί να κρύβουν μια εντελώς διαφορετική, κακοποιοτική συμπεριφορά όταν βρίσκονται μόνοι με τη σύντροφό τους.

Σχετικά με τις συγκεκριμένες λέξεις/φράσεις που λέγονται από την πλευρά του θύτη σε μια κακοποιοτική σχέση, οι ειδικοί παρέθεσαν ενδεικτικά τα παρακάτω, τα οποία διαφοροποιούνται ανάλογα με την χρονική εξέλιξη της σχέσης και το σημείο του κύκλου της βίας στο οποίο βρίσκεται το ζευγάρι: “Θέλω να γίνουμε ένα”, “Σε θέλω για μένα”, “Είσαι δική μου”, “Δεν μπορώ να ζήσω χωρίς εσένα”, “Θα αυτοκτονήσω”, “Αν δε σ’ έχω εγώ δε θα σ’ έχει κανείς”, “Χωρίς εμένα τί θα κάνεις;”, “Και χάρη σου κάνω”, “Είσαι πόρνη”. Όλοι συμφωνούν στις κοινές συμπεριφορές των θυτών προς τη σύντροφό τους, που είναι η παρακολούθηση των επικοινωνιών της ή και της ίδιας, οι εκφράσεις ζήλιας, η υποτίμηση της προσωπικότητάς της, η ειρωνεία, οι απειλές, η καταδίωξη, οι βαριές ύβρεις.

Για τους ειδικούς, η κοινωνία και μέσα σε αυτήν και οι άνθρωποι του στενού οικογενειακού κύκλου του θύματος, δεν αντιμετωπίζουν το θύμα και γενικότερα το φαινόμενο αυτό με σωστό τρόπο, ακόμα κι αν έχουν τις καλύτερες προθέσεις. Συχνό φαινόμενο, είναι οι άνθρωποι που γίνονται μάρτυρες περιστατικών ενδοοικογενειακής κακοποίησης γυναικών να θεωρούν ότι πρόκειται για μια οικογενειακή υπόθεση και να λένε “Δε μπορώ να μπλέκω στα οικογενειακά των άλλων”, “Δεν είναι δική μου δουλειά”, “Δε με αφορά”, “Θα μπλέξω”, “Θα βρω τον μπελά μου”. Φοβούνται ακόμη και την αντίδραση του ίδιου του θύματος από το οποίο μπορεί να ακούσουν “Τι δουλειά έχεις εσύ κι ανακατεύεσαι;”. Ακόμα και ανάμεσα στις γυναίκες που δεν έχουν μια τέτοια οδυνηρή εμπειρία, υπάρχουν αυτές που, έχοντας διαφορετικό χαρακτήρα από αυτόν του θύματος, θεωρούν ότι κάτι τέτοιο δεν θα τους συνέβαινε ποτέ. Στο στενό οικογενειακό περιβάλλον, υπάρχει πολλές φορές, (λόγω και του διαφορετικού χαρακτήρα του θύτη που αυτοί αντικρίζουν όταν τον συναντούν), η αίσθηση ότι μερίδιο, ή και ολόκληρη την ευθύνη, την έχει η γυναίκα. Εκφράσεις που λέγονται λοιπόν συχνά, από μέλη της οικογένειας του θύματος είναι: “Ελα, κάτι θα του έκανες κι εσύ, βάλε λίγο νερό στο κρασί σου”, “Γίνε πιο γλυκιά”, “Μη τα παίρνεις όλα τοις μετρητοίς”. Ενώ δε λείπουν και οι περιπτώσεις αναφοράς στην ίδια την οικογένεια της γυναίκας, που νομιμοποιούν μία λάθος κατάσταση που έζησε ενδεχομένως από την παιδική της ηλικία: “Καλά, δε βλέπεις τι τραβάω κι εγώ με τον πατέρα σου τόσα χρόνια;”. Τέλος, λέγονται φράσεις όπως “Εσύ τον διάλεξες”, που αποκλείουν στο θύμα οποιαδήποτε υποστήριξη θα μπορούσε να έχει από την ίδια του την οικογένεια. Στο φιλικό περιβάλλον, συμβαίνει συχνά, ακόμα κι από γυναίκες-φίλες του θύματος, να προσπαθούν να τη στηρίξουν λέγοντας τα λάθος λόγια: “Φύγε!”, “Γιατί είσαι μαζί του;”, “Γιατί τον ανέχεται;”. Όταν η γυναίκα βρίσκεται μέσα στον κύκλο της βίας, οι φωνές αυτές μπορεί να ακουστούν ενοχλητικές, πιεστικές και σίγουρα δεν είναι καθόλου βοηθητικές.

Η σωστή αντιμετώπιση για τους ειδικούς, είναι για αυτόν που θέλει να βοηθήσει, να είναι υποστηρικτικός, να ανοίξει την κουβέντα δίνοντας χώρο να μιλήσει το θύμα και να την προτρέψει, χωρίς πίεση, να παρακολουθήσει κάποια σχετική εκπομπή, μια ομιλία, ή ένα σεμινάριο.

Οι περισσότερες γυναίκες, σύμφωνα με τους ειδικούς, δεν τολμούν να φύγουν από μια κακοποιοτική σχέση με τον σύντροφο ή σύζυγό τους, λόγω του φόβου τους για την τύχη των παιδιών τους. Ειδικά με τον νόμο της συνεπιμέλειας των παιδιών που εφαρμόστηκε πρόσφατα (Ν.4800/2021), σύμφωνα με τον οποίο ακόμη και για μια κακοποιημένη γυναίκα όταν χωρίζει, είναι υποχρεωτική η ανακοίνωση της νέας της διεύθυνσης στον κακοποιητή πρώην σύζυγο, η αίσθηση ανασφάλειας έχει γίνει ακόμη μεγαλύτερη. Βέβαια, για τις γυναίκες που δεν είναι οικονομικά ανεξάρτητες, τα χρήματα είναι ένας επίσης σημαντικός λόγος παραμονής σε μια σχέση, που παρά την κακοποίηση, εξασφαλίζει την επιβίωση, μια εξάρτηση για την οποία συνήθως ο θύτης έχει δουλέψει μεθοδικά αρκετά νωρίτερα. Επιπλέον, το γεγονός ότι οι κακοποιοτικές σχέσεις αιχμαλωτίζουν τον ψυχισμό της γυναίκας, κάτι το οποίο σε συνδυασμό με την αίσθηση ότι κανείς -όπως συνήθως συμβαίνει- από το περιβάλλον τους δεν τις στηρίζει ουσιαστικά, δημιουργούνται οι προϋποθέσεις ώστε το θύμα να μένει για πολύ καιρό στη σχέση.

Οι άνδρες-θύτες, σύμφωνα με τους ειδικούς, είναι πολύ δύσκολο έως απίθανο να καταλάβουν τι προκαλούν με την κακοποιοτική συμπεριφορά τους στη σύντροφό τους. Θεωρούν ότι για να συμβεί αυτό θα πρέπει ο θύτης να βιώσει την αποδοκιμασία όλων γύρω του, ώστε να μείνει μόνος και να δουλέψει πολύ με τον ψυχισμό του. Ακόμα και οι συνεδρίες του ζευγαριού με ειδικό σύμβουλο, έχει αποδειχθεί ότι δεν αποδίδουν.

Εάν ωστόσο υπάρχει κάποια στιγμή στην οποία ο άνδρας ίσως είναι πιο δεκτικός να καταλάβει τι συμβαίνει, είναι η χρονική στιγμή στην οποία η γυναίκα τον εγκαταλείπει. Δυστυχώς όμως, είναι περισσότερες οι περιπτώσεις αυτών που σε μια τέτοια στιγμή, προχώρησαν σε ακόμη χειρότερες πράξεις, όπως η γυναικοκτονία, παρά αυτών που κάπως προσπάθησαν να αλλάξουν συμπεριφορά, αναγνωρίζοντας την ευθύνη τους.

Κατά τους ειδικούς, η ενδοοικογενειακή κακοποίηση της γυναίκας, αποβλέπει κυρίως στο μυαλό κάνοντας τη γυναίκα να χάσει την αίσθηση της πραγματικότητάς της. Αυτό λοιπόν που πρέπει να κάνει μια γυναίκα για να ξεφύγει, είναι καταρχήν να εστιάσει ξανά στον εαυτό της. Αυτό μπορεί να το πετύχει έχοντας γύρω της έμπιστους ανθρώπους, που θα τη βοηθήσουν να ξανασυνδεθεί με την πραγματικότητα. Ένας άλλος επίσης βοηθητικός τρόπος σ' αυτή την κατεύθυνση είναι να γράφει ημερολόγιο, στο οποίο θα μπορεί να κρατήσει την εικόνα του τι πιστεύει και τι νιώθει η ίδια γι' αυτά που της συμβαίνουν.

Αυτό που τονίζεται με έμφαση από τους ειδικούς, είναι ότι σε περιπτώσεις σωματικής βίας, το θύμα πρέπει να επικοινωνήσει άμεσα με την αστυνομία, ώστε να ακολουθηθεί η διαδικασία που θα επιτρέψει την καταγραφή των τραυματισμών αλλά και του ίδιου του περιστατικού στο βιβλίο συμβάντων. Αυτά θα είναι τα πιο σημαντικά της όπλα στην αντιμετώπιση του θύτη αργότερα. Όταν βέβαια μπορέσει να επικοινωνήσει με κάποιο κέντρο υποστήριξης, θα καθοδηγηθεί με βάση τα πρωτόκολλα που υπάρχουν για τις περιπτώσεις αυτές, ώστε να φροντίσει για διαβατήριο, ταυτότητα και γενικά όλα τα απαραίτητα έγγραφα και χρήματα ώστε να μπορέσει να φύγει στην κατάλληλη στιγμή. Τα κέντρα υποστήριξης στη συνέχεια, μπορούν να της παρέχουν φιλοξενία σε ξενώνες, νομική υποστήριξη και συμβουλές για τις περαιτέρω κινήσεις της και κυρίως την ψυχολογική υποστήριξη που χρειάζεται.

Οι απόψεις των ειδικών στα κέντρα υποστήριξης, ταυτίζονται απόλυτα στο θέμα της ενδοοικογενειακής βίας στις γυναίκες της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας. Θεωρούν ότι είναι ένα υπαρκτό αλλά όχι ορατό φαινόμενο. Η κοινωνία και σε πολλές περιπτώσεις και οι Αρχές, τις αντιμετωπίζουν ως μειονότητα με αρκετό αρνητικό φως στραμμένο επάνω τους και δεν αντιμετωπίζουν την ύπαρξή τους ως κανονικότητα, ενώ οι Φορείς δεν έχουν στη διάθεσή τους μελέτες και στατιστικές που θα βοηθούσαν στη σωστή αντιμετώπιση. Ωστόσο, τα κέντρα υποστήριξης γυναικών που είναι θύματα ενδοοικογενειακής βίας, μπορούν να δεχθούν, με τις ίδιες προϋποθέσεις, γυναίκες της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας καθώς, όπως υποστηρίζουν, δεν εξετάζουν τη σεξουαλικότητα ως παράγοντα ανταπόκρισης.

Οι ειδικοί συμφωνούν, ότι η βία που εκφράστηκε με το χαρακτηριστικό χαστούκι στον παλιό ελληνικό κινηματογράφο, σίγουρα λειτούργησε αρνητικά πλάθοντας συνειδήσεις, αντιλήψεις, στερεότυπα και το χειρότερο απ' όλα, πέρασε το λάθος μήνυμα ότι λειτουργεί ως ένδειξη αγάπης. Ωστόσο φαίνεται να αφορά περισσότερο στις παλαιότερες γενιές καθώς οι νεότεροι δεν παρακολουθούν αυτό το είδος. Στα σύγχρονα οπτικο-ακουστικά μέσα, οι ειδικοί θεωρούν ότι γίνονται κάποιες προσπάθειες να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής κακοποίησης των γυναικών πιο σωστά, την ίδια στιγμή όμως, γίνονται άλλες κινήσεις που κάνουν το ακριβώς αντίθετο. Αναφέρθηκε συγκεκριμένα η πρόσφατη εκπομπή "Super Mammy" και το reality παιχνίδι "Bachelor", για τα οποία υπήρχε μάλιστα και δημόσια αντίδραση για τις λανθασμένες απόψεις περί βιασμού και τα σεξιστικά στερεότυπα που προωθούσαν.

Γενικά, η άποψη των ειδικών είναι ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό το μήνυμα κατά της ενδοοικογενειακής κακοποίησης γυναικών, να είναι οπτικό, τόσο για μια γυναίκα που της συμβαίνει, όσο και για τους υπόλοιπους, καθώς η οπτικοποίηση βοηθάει συναισθηματικά. Ειδικά ο κινηματογράφος έχει τη δύναμη να λειτουργεί ως ένα μέσο αύξησης της ενσυναίσθησης καθώς ο θεατής μπαίνει στη θέση του ήρωα. Αναφέρθηκε επίσης, το γεγονός ότι τα λάθος στερεότυπα προωθούνται και μέσα από κανάλια τα οποία δεν αντιλαμβάνεται κανείς εύκολα ή άμεσα, όπως τα τραγούδια. Επιπλέον, οι ειδικοί αναφέρθηκαν σε μια σύγχρονη μορφή ενδοοικογενειακής κακοποίησης, που αφορά περισσότερο στις νεότερες γυναίκες. Η τάση ελέγχου του κακοποιητή σε κάθε είδους επικοινωνία της συντρόφου του από τα πρώτα κιόλας στάδια της σχέσης, σήμερα είναι ιδιαίτερα έντονη μέσα από το διαδίκτυο, τα κινητά τηλέφωνα και τα social media (μέσα μαζικής δικτύωσης). Δυστυχώς, τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται το φαινόμενο της καταγραφής προσωπικών στιγμών ή ακόμα και σεξουαλικών πράξεων όπου πρωταγωνιστεί η γυναίκα, και η χωρίς άδεια δημοσίευσή τους από τον σύντροφο, προκειμένου το θύμα να εκβιαστεί και να εξαναγκαστεί έτσι σε συγκεκριμένες συμπεριφορές. Από τους ειδικούς, τονίστηκε ότι δεν υπάρχει αρκετή ενημέρωση στην Ελλάδα, για το θέμα της ενδοοικογενειακής βίας των γυναικών και αυτό είναι μία ουσιαστική ανάγκη. Επίσης, δεν υπάρχουν ειδικά προγράμματα πρόληψης στην εκπαίδευση, ώστε να μπορέσει η κοινωνία μέσα από τις νεότερες γενιές, να ξεφύγει από τα στερεότυπα που οδηγούν σε πολλά προβλήματα, όπως και στο φαινόμενο αυτό.

Τέλος, στο θέμα της συντροφικής κακοποίησης προς το ανδρικό φύλο, οι ειδικοί με τους οποίους έγιναν οι συνεντεύξεις, δεν έχουν επαγγελματική εμπειρία καθώς οι οργανισμοί ή οι φορείς με τους οποίους συνεργάζονται ασχολούνται με γυναίκες. Ωστόσο, θεωρούν από προσωπική εμπειρία και από ξένες στατιστικές και μελέτες, ότι το φαινόμενο υπάρχει και εκδηλώνεται κυρίως με ψυχολογική ή λεκτική βία. Τα στερεότυπα όμως που αφορούν στα δύο διαφορετικά φύλα, δεν επιτρέπουν εύκολα στους άνδρες να παραδεχτούν ότι έχουν υποστεί κακοποίηση στη συντροφική τους σχέση.

ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Ερωτηματολόγια

1. Φύλο

- Αρσενικό
- Θηλυκό
- Άλλο

2. Ηλικιακή ομάδα

- έως 18
- 19-28
- 29-44
- 45-64
- 65 και πάνω

3. Τόπος κατοικίας (ελεύθερο κείμενο)

4. Οικογενειακή κατάσταση

- ελεύθερος/η
- Παντρεμένος/παντρεμένη
- σε σχέση/συμβίωση
- άλλο

5. Μορφωτικό επίπεδο

- Καθόλου εκπαίδευση
- Δημοτικό
- Γυμνάσιο
- Λύκειο
- Ανώτερη εκπαίδευση (ΤΕΙ, Πανεπιστήμιο)
- Ανώτατη εκπαίδευση (Μεταπτυχιακό, Διδακτορικό)

6. Έχετε υπάρξει μάρτυρες περιστατικών συντροφικής κακοποίησης; (ψυχολογικής, λεκτικής, σωματικής);

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

A. αν η απάντηση είναι ΝΑΙ:

Πού συνέβη το περιστατικό στο οποίο ήσαστε μάρτυρας;

- στο στενό οικογενειακό σας περιβάλλον
- σε δημόσιο χώρο (ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον)

B. Θεωρείτε ότι έφταιγε:

- Ο άνδρας
- Η γυναίκα
- Και οι δύο
- Άλλος λόγος (π.χ. παιδί)

7. Έχετε βιώσει προσωπικά κάποια μορφή συντροφικής κακοποίησης στο παρελθόν;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

A. Αν η απάντηση είναι ΝΑΙ:

A1. Τι είδους βία έχετε υποστεί;

- Ψυχολογική-Συναισθηματική
- Λεκτική
- Σωματική
- Σεξουαλική

A2. Θα θέλατε να αναφέρετε συνοπτικά την εμπειρία σας; (ελεύθερο κείμενο)

- B. Έχετε αναφέρει το περιστατικό:
- σε φίλο/φίλη
 - σε κοντινό συγγενή (π.χ. αδελφό/ή)
 - στις Αρχές (αστυνομία)
 - σε γραμμή υποστήριξης (π.χ. 15900)
 - ε. πουθενά

B1. Εάν η απάντηση είναι "πουθενά" (επιλογή ε):
Θα θέλατε να αναφέρετε τον λόγο; (ελεύθερο κείμενο)

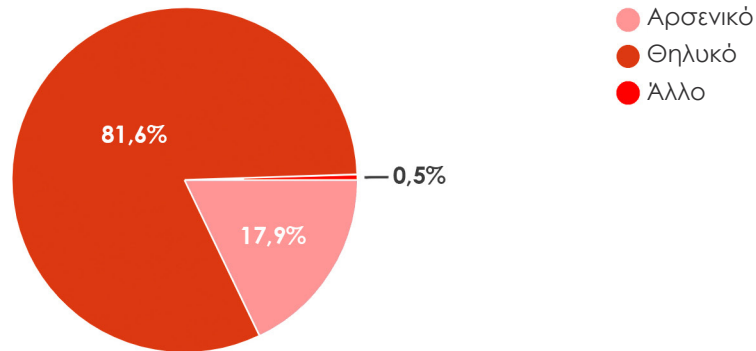
- 8.** Θεωρείτε ότι για κάποιον/κάποια που συμπεριφέρεται κακοποιοτικά απέναντι στον/στη σύντροφό του/της υπάρχει δικαιολογία;
- ποτέ
 - πάντα
 - κάποιες φορές
- 9.** Εάν αντιλαμβανόσαστε ότι ένα άτομο στο κοντινό σας ή στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον (π.χ. γείτονες) δέχεται επίθεση από τον/τη σύντροφό του/της:
- θα επεμβαίνατε
 - θα καλούσατε την αστυνομία
 - θα προσεγγίζατε το θύμα με σκοπό να το βοηθήσετε
 - θα προσπαθούσατε να μάθετε περισσότερα από το διαδίκτυο για να βοηθήσετε το θύμα
 - θα επικοινωνούσατε με μία οργάνωση κατά της συντροφικής κακοποίησης για να μάθετε πως πρέπει να συμπεριφερθείτε
 - δε θα έκανα τίποτα
- 10.** Σημειώστε ποια από τα παρακάτω είναι κατά τη γνώμη σας συντροφική κακοποίηση:
- ειρωνεία
 - προσβολή
 - υποτίμηση προσωπικότητας
 - απειλή τραυματισμού ή δολοφονίας
 - σεξ χωρίς τη σύμφωνη γνώμη
 - χαστούκι
 - χτύπημα σε κάποιο σημείο του σώματος
 - τράβηγμα μαλλιών
 - τραυματισμός
 - απόπειρα δολοφονίας
 - όλα τα παραπάνω
- 11.** Για τις περιπτώσεις που στην προηγούμενη ερώτηση θεωρείτε συντροφική κακοποίηση, θα μπορούσατε να κατατάξετε τις μορφές κακοποίησης με βάση την σοβαρότητά τους κατά τη γνώμη σας; (δίνοντας στη σοβαρότερη μορφή το 5, και στη λιγότερο σοβαρή το 1):
- ειρωνεία
 - προσβολή
 - υποτίμηση προσωπικότητας
 - απειλή τραυματισμού ή δολοφονίας
 - σεξ χωρίς τη σύμφωνη γνώμη
 - χαστούκι
 - χτύπημα σε κάποιο σημείο του σώματος
 - τράβηγμα μαλλιών
 - τραυματισμός
 - απόπειρα δολοφονίας
- 12.** Θεωρείτε ότι το φαινόμενο της συντροφικής κακοποίησης, είναι πιο έντονο στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια;
- ΝΑΙ
 - ΟΧΙ
 - ΙΣΩΣ

- 13.** Πιστεύετε ότι τα τηλεοπτικά, διαδικτυακά σποτ που αφορούν στο θέμα της συντροφικής κακοποίησης, βοηθούν να αφυπνιστεί η κοινωνία και να ενημερωθούν τα θύματα για το πώς να το αντιμετωπίσουν;
- ΝΑΙ
 - ΟΧΙ
- 14.** Αν αντιλαμβανόσαστε ότι κάποιος φίλος σας κακοποιεί με οποιοδήποτε τρόπο τον/τη σύντροφό του/της:
- δε θα έκανα τίποτα γιατί είναι ένα θέμα που αφορά την προσωπική ζωή του ζευγαριού
 - θαμίλαγα στον/στην φίλο/φίλη μου για να του/της πω ότι κάνει λάθος- θα προσεγγίζατε το θύμα με σκοπό να το βοηθήσετε
 - θα προσπαθούσα να μάθω μέσα από το διαδίκτυο ή τις τηλεφωνικές γραμμές υποστήριξης κατά της κακοποίησης τι πρέπει να κάνω
- 15.** Πιστεύετε ότι το θύμα συντροφικής κακοποίησης, μπορεί να βρει εύκολα υποστήριξη στην Ελλάδα:
- A. Από την κοινωνία:
- ΝΑΙ
 - ΟΧΙ
 - ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΩ
- B. Από την πολιτεία:
- ΝΑΙ
 - ΟΧΙ
 - ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΩ
- 16.** Πιστεύετε ότι στην Ελλάδα υπάρχει επαρκής ενημέρωση για το πώς να αντιμετωπιστεί η συντροφική κακοποίηση αν συμβεί σε κάποιον/κάποια;
- ΝΑΙ
 - ΟΧΙ
 - ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΩ

Αποτελέσματα Ερωτηματολογίων

Φύλο

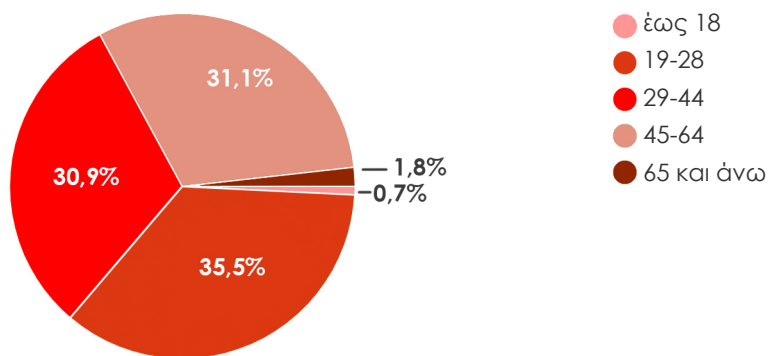
392 απαντήσεις

Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά 392 άτομα, εκ των οποίων 320 θηλυκά (81,6%), 70 αρσενικά (17,9%) και 2 (0,5%) χωρίς προσδιορισμό φύλου.

Ηλικιακή Ομάδα

392 απαντήσεις

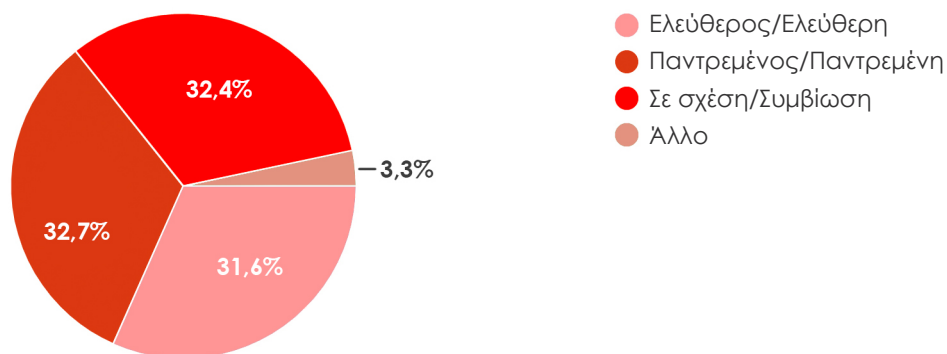

Στο σύνολο των ερωτηθέντων, οι ηλικιακές ομάδες 19-28, 45-64 και 29-44, συμμετέχουν σχεδόν ισόποσα, με αντίστοιχα ποσοστά 35,5%, 31,1% και 30,9%. Στην έρευνα συμμετείχαν με πολύ μικρό ποσοστό και οι ηλικιακές ομάδες έως 18 ετών (0,7%) και 65 ετών και άνω (1,8%).

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (72%) κατοικούν στην Αττική και κυρίως στην Αθήνα. Στη Θεσσαλονίκη κατοικεί το 11%, ενώ στην υπόλοιπη περιφέρεια της Ελλάδας το 14%. Στην έρευνα έλαβαν μέρος και Έλληνες κάτοικοι του εξωτερικού (από Ευρώπη και ΗΠΑ), που αντιπροσωπεύουν το 3% των συμμετεχόντων.

Οικογενειακή Κατάσταση

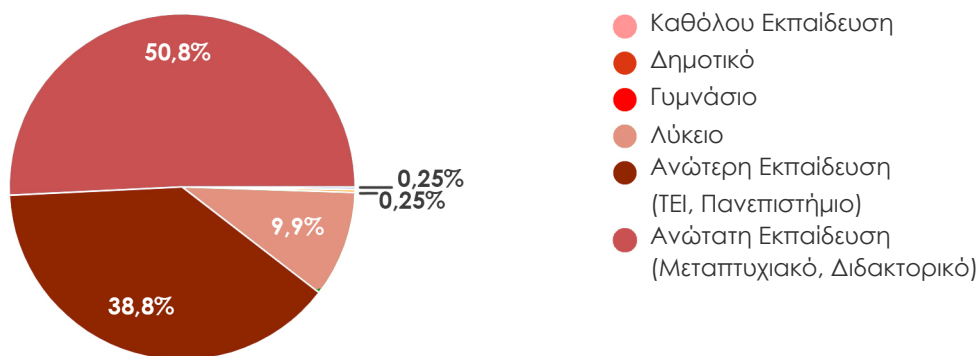
392 απαντήσεις

Όσον αφορά στην οικογενειακή κατάσταση των συμμετεχόντων, υπάρχει μία ισοκατανομή των παντρεμένων, αυτών που βρίσκονται σε σχέση ή συμβίωση και των ελεύθερων με αντίστοιχα ποσοστά 32,7%, 32,4% και 31,6%. Ένα μικρό ποσοστό 3,3% δήλωσε ότι δεν ανήκει σε καμία από τις παραπάνω κατηγορίες.

Μορφωτικό Επίπεδο

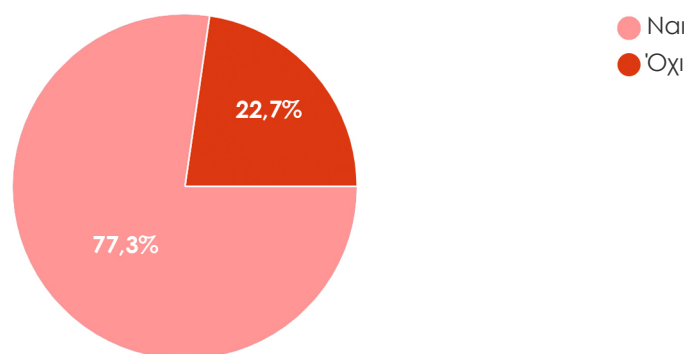
392 απαντήσεις

Οι μισοί περίπου συμμετέχοντες (50,8%), είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακών ή Διδακτορικών διπλωμάτων, ενώ ένα λίγο μικρότερο ποσοστό (38,8%) κατέχει πτυχίο Ανώτερης Εκπαίδευσης. Το 9,9% είναι απόφοιτοι Λυκείου, ενώ οι απόφοιτοι Γυμνασίου και αυτοί με καθόλου εκπαίδευση αποτελούν μόλις το 0,5% του συνόλου.

Έχετε υπάρξει μάρτυρες περιστατικών συντροφικής κακοποίησης; (ψυχολογικής, λεκτικής, σωματικής)

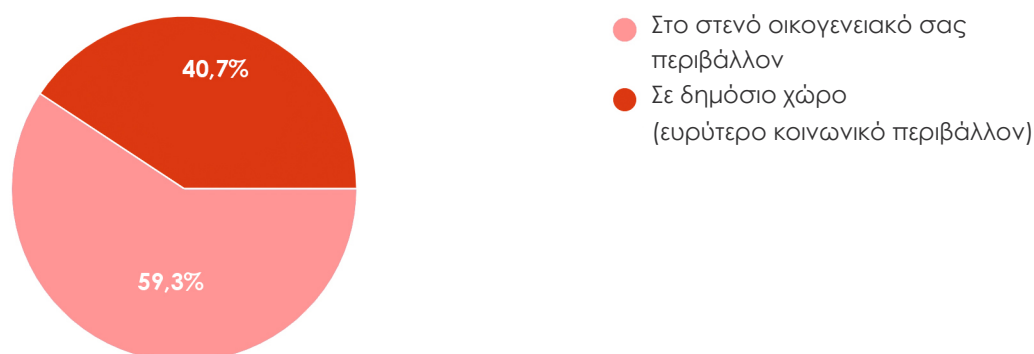
392 απαντήσεις

Περισσότεροι από 3 στους 4 ερωτηθέντες (ποσοστό 77,3%), δήλωσαν ότι έχουν υπάρξει μάρτυρες περιστατικών συντροφικής κακοποίησης (ψυχολογικής, λεκτικής ή και σωματικής).

Πού συνέβη το περιστατικό στο οποίο ήσαστε μάρτυρας;

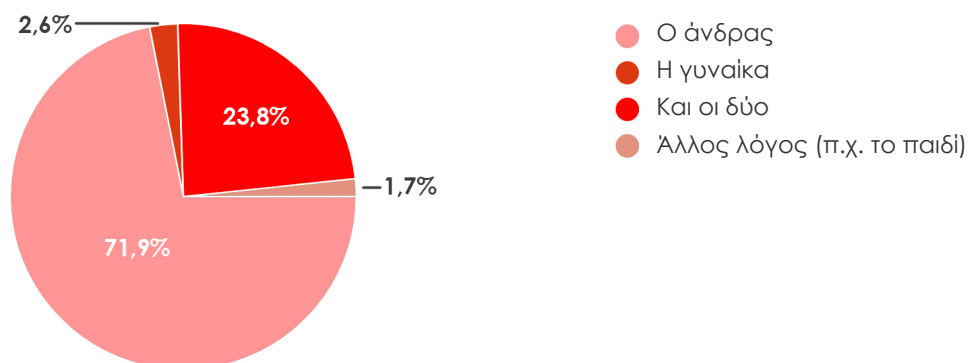
302 απαντήσεις

Για τους περισσότερους από αυτούς (το 59,3%), το περιστατικό συνέβη στο στενό οικογενειακό τους περιβάλλον, ενώ 123 (ποσοστό 40,7%), έχουν βρεθεί μπροστά στο συμβάν σε δημόσιο χώρο.

Θεωρείτε ότι έφταιγε...

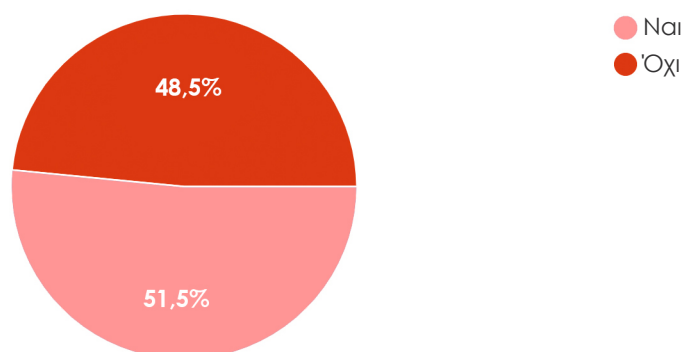
302 απαντήσεις

Για το εν λόγω περιστατικό συντροφικής κακοποίησης, ένα ιδιαίτερα μεγάλο ποσοστό (71,9%) θεωρεί ότι έφταιγε ο άνδρας, και ένα αντίθετα, ιδιαίτερα μικρό ποσοστό (2,6%), θεωρεί ότι έφταιγε η γυναίκα. Περίπου το ένα τέταρτο των μαρτύρων περιστατικού συντροφικής κακοποίησης (23,8%), θεωρεί ότι έφταιγαν και οι δύο, ενώ ένα πολύ μικρό ποσοστό (1,7%) πιστεύει ότι η ευθύνη δεν ανήκε σε κανέναν από τους δύο, αλλά σε κάποιον τρίτο, όπως π.χ. στο παιδί.

Έχετε βιώσει προσωπικά κάποια μορφή συντροφική κακοποίηση στο παρελθόν;

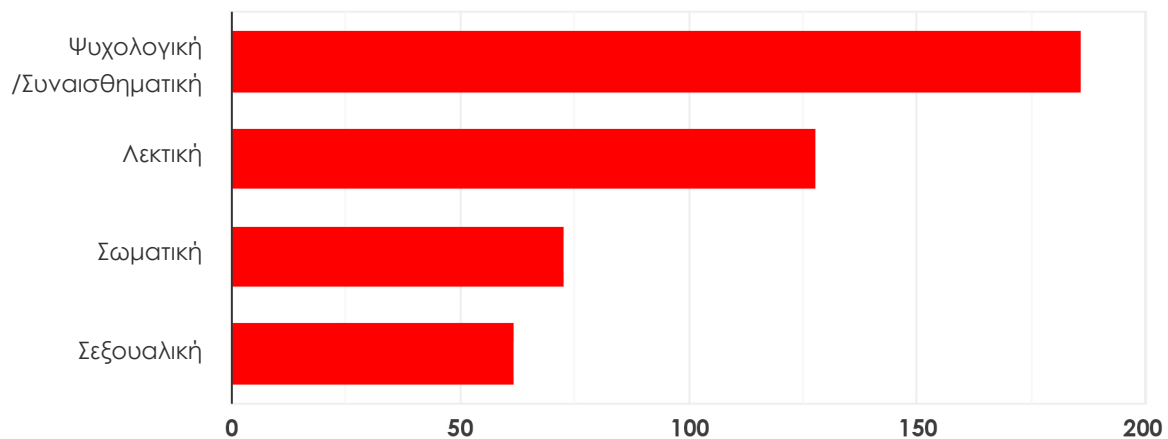
392 απαντήσεις

202 από τα 392 άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα, λίγο περισσότεροι από τους μισούς δηλαδή (ποσοστό 51,5%), έχουν βιώσει προσωπικά κάποια μορφή συντροφικής κακοποίησης στο παρελθόν.

Τι είδους βία έχετε υποστεί;

201 απαντήσεις

Η συντριπτική πλειοψηφία, σε ποσοστό 92,5%, έχει υποστεί ψυχολογική/συναισθηματική βία, ενώ ένα επίσης σημαντικό ποσοστό (63,7%) έχει υποστεί λεκτική βία. Το 36,3% των ερωτηθέντων έχει κακοποιηθεί σωματικά και περίπου το ένα τρίτο του συνόλου (30,8%) σεξουαλικά.

Από τους συμμετέχοντες που απάντησαν θετικά στο αν είχαν βιώσει συντροφική κακοποίηση προσωπικά, ζητήθηκε προαιρετικά να αναφέρουν συνοπτικά την εμπειρία τους. Οι μισοί περίπου (46,5%), απάντησαν και μάλιστα κάποιοι από αυτούς αρκετά λεπτομερώς.

Οι περισσότεροι έχουν βιώσει έντονη λεκτική κακοποίηση στις συντροφικές τους σχέσεις, που περιλάμβανε υποτίμηση προσωπικότητας, προσβολές, βρίσιμο, απειλές.

Αρκετά από τα περιστατικά που αναφέρθηκαν, αφορούσαν σε συναισθηματική κακοποίηση. Τα θύματα μίλησαν για εκβιασμό, εκφοβισμό, δημιουργία ενοχών, χειραγώγηση, αλλά και τιμωρητική σιωπή.

Δεν ήταν βέβαια λίγα, τα περιστατικά σωματικής κακοποίησης που αναφέρθηκαν, όπως δαγκωματιές, στιγματισμός με μώλωπες στο σώμα σε εμφανή σημεία, κλωτσιές, σπρωξίματα, χαστούκια, χτυπήματα, αλλά και βιασμός εντός της σχέσης (σεξ χωρίς τη σύμφωνη γνώμη). Υπήρξαν μάλιστα αναφορές για σωματική κακοποίηση που έφτασε σε επικίνδυνο σημείο για τη ζωή του θύματος.

Τέλος, υπήρξαν και κάποιες αναφορές για οικονομικό έλεγχο από τον σύντροφο.

Τα περισσότερα θύματα, μιλώντας για τον θύτη, τον περιγράφουν ως νάρκισσο, κτητικό και πολλές φορές με καταγωγή από κακοποιητικό οικογενειακό περιβάλλον.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι συχνές αναφορές στο γεγονός ότι ο κακοποιητής σύντροφος, χρησιμοποιούσε τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, προκειμένου να δημοσιεύσει ή να απειλήσει ότι θα δημοσιεύσει προσωπικές φωτογραφίες και videos των θυμάτων, χωρίς βέβαια, την άδειά τους.

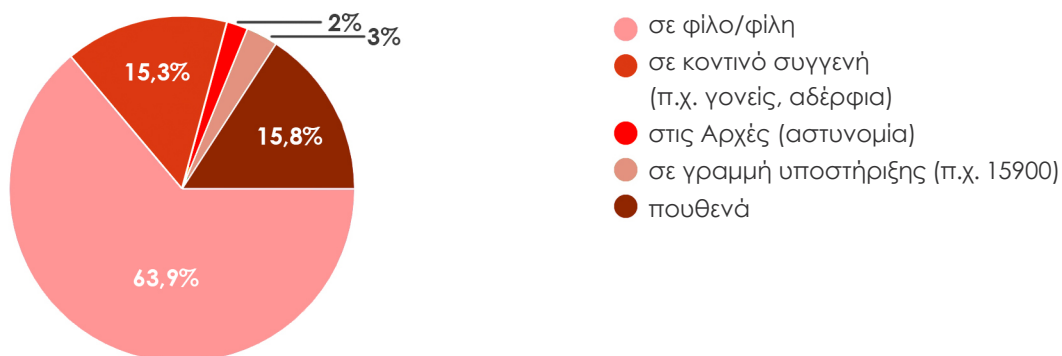
Σε αρκετές περιπτώσεις, αναφέρθηκε ότι δεν υπήρχε υποστήριξη από το φιλικό ή το οικογενειακό περιβάλλον και αυτό ήταν κάτι που στοίχιζε ψυχολογικά στο θύμα.

Πολλά από τα θύματα που μίλησαν, ανέφεραν ότι βίωσαν την εμπειρία της συντροφικής κακοποίησης σε μικρή ηλικία, είτε από συνομήλικο, είτε από αρκετά μεγαλύτερο σε ηλικία σύντροφο.

Αναφέρθηκαν περιπτώσεις κακοποίησης με θύτες και θύματα, τόσο άνδρες όσο και γυναίκες. Μάλιστα, ήταν αρκετές οι περιπτώσεις ανδρών που ανέφεραν συντροφική κακοποίηση από τις γυναίκες συντρόφους τους.

Έχετε αναφέρει το περιστατικό...

202 απαντήσεις

Στην ερώτηση εάν ως θύματα συντροφικής κακοποίησης, οι ερωτηθέντες ανέφεραν το περιστατικό, οι περισσότεροι (63,9%) απάντησαν ότι το ανέφεραν σε φίλο ή φίλη, ενώ το 15,3% σε κάποιον κοντινό συγγενή. Το 3% απευθύνθηκε σε γραμμή υποστήριξης, ενώ το 2% κατήγγειλε το περιστατικό στις Αρχές.

32 άτομα από τα 202, ένα ποσοστό δηλαδή 15,8%, δεν ανέφερε το περιστατικό πουθενά.

Στους τελευταίους, τέθηκε η ερώτηση “θα θέλατε να αναφέρετε τον λόγο για τον οποίο δεν αναφέρατε το περιστατικό πουθενά;”, η οποία ήταν προαιρετική.

Από τους 32 που ανήκουν στην κατηγορία αυτή, απάντησαν οι 22 (ποσοστό 68,7%). Από αυτούς, οι περισσότεροι αναφέρουν ως κύριους λόγους την ντροπή και τις ενοχές.

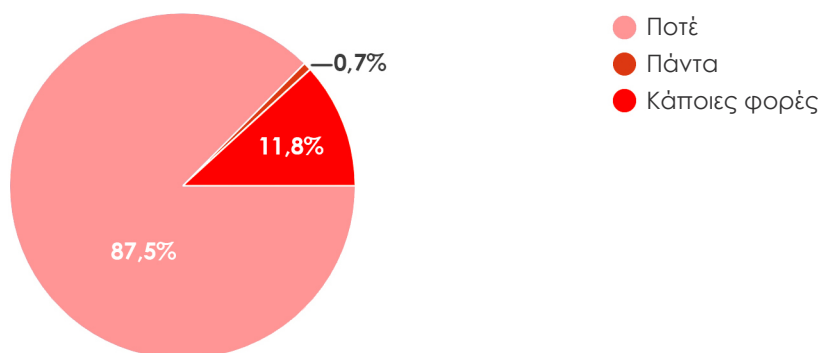
Σε αρκετούς, υπάρχει ο φόβος, τόσο για τους δράστες, όσο και για το ότι η συμπεριφορά των κοντινών τους ανθρώπων, προς αυτούς, θα επηρεαστεί εάν μάθουν για το περιστατικό. Επισημαίνουν σε πολλές περιπτώσεις ότι το οικογενειακό τους περιβάλλον γενικά, δεν είναι καθόλου ή δεν είναι αρκετά υποστηρικτικό, για να τους εμπνεύσει την εμπιστοσύνη να εκμυστηρευτούν τέτοιου είδους τραυματικές εμπειρίες.

Κάποιοι από τους ερωτηθέντες, θεώρησαν το συμβάν στιγμιαίο, ή δεν το αντιλήφθηκαν στην πραγματική του διάσταση. Υπήρξαν απαντήσεις, που δήλωναν ότι η εξομολόγηση του περιστατικού, θα τους έκανε να συνειδητοποιήσουν ότι συνέβη πραγματικά, (κάτι το οποίο επιθυμούν να αποφύγουν).

Ενδιαφέρον παρουσιάζει απάντηση άνδρα, ο οποίος έχοντας βιώσει συντροφική κακοποίηση, θεωρεί ότι κανείς δε θα ενδιαφερόταν πραγματικά να μάθει για αυτό, λόγω του έμφυλου στερεοτύπου περί “δυνατού” ανδρικού φύλου. Θεωρεί μάλιστα, ότι η ομολογία της συντροφικής κακοποίησης που υπέστη, θα τον στιγμάτιζε, λόγω ακριβώς αυτών των κοινωνικών στερεοτύπων.

Θεωρείτε ότι για κάποιον/κάποια που συμπεριφέρεται κακοποιητικά απέναντι στον/στη σύντροφό του, υπάρχει δικαιολογία;

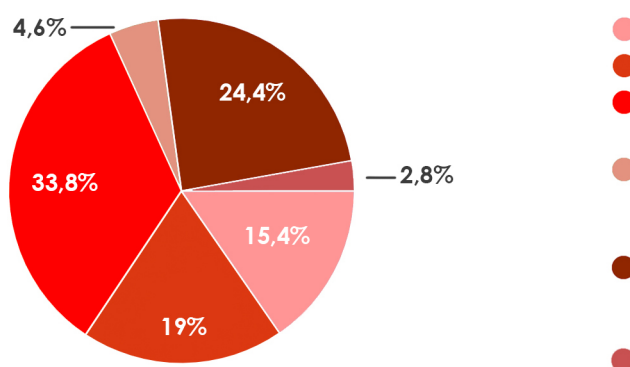
391 απαντήσεις

Οι 342 από τους 392 συμμετέχοντες στην έρευνα (87,5%), θεωρούν ότι δεν υπάρχει ποτέ δικαιολογία για κάποιον που συμπεριφέρεται κακοποιητικά απέναντι στον ή στη σύντροφό του. Οι 46 (11,8%) πιστεύουν ότι κάποιες φορές η συμπεριφορά αυτή είναι δικαιολογημένη, ενώ μόλις 3 (0,7%), πιστεύουν ότι η συντροφική κακοποίηση δικαιολογείται πάντα.

Εάν αντιλαμβανόσαστε ότι ένα άτομο στο κοντινό σας ή στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον (π.χ. γείτονες) δέχεται επίθεση από τον/την σύντροφό του/της

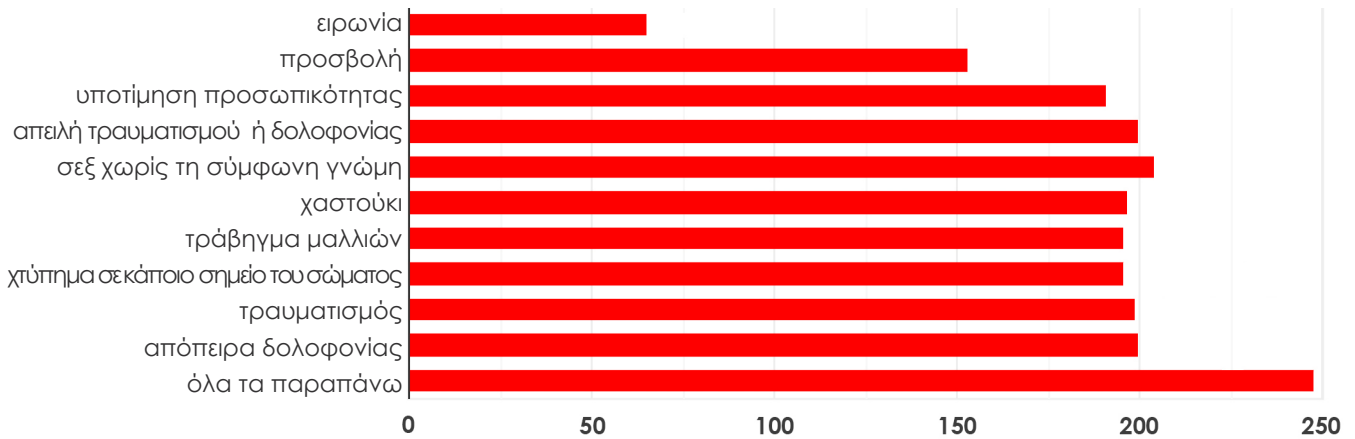
390 απαντήσεις

Στην ερώτηση σχετικά με την αντίδραση του καθένα, εάν αντιλαμβανόταν ότι ένα άτομο δέχεται επίθεση από τον ή τη σύντροφό του, το 33,8% θα προσέγγιζε το θύμα με σκοπό να το βοηθήσει και το 24,4% θα επικοινωνούσε με μια οργάνωση κατά της συντροφικής κακοποίησης προκειμένου να μάθει πως πρέπει να συμπεριφερθεί. Το 19% θα καλούσε την αστυνομία, ενώ ένα λίγο μικρότερο ποσοστό (15,4%) θα επενέβαινε με κάποιον τρόπο. Μόλις το 4,6%, θα προσπαθούσε να μάθει περισσότερα για να βοηθήσει το θύμα μέσω διαδικτύου και το 2,8% δε θα έκανε τίποτα.

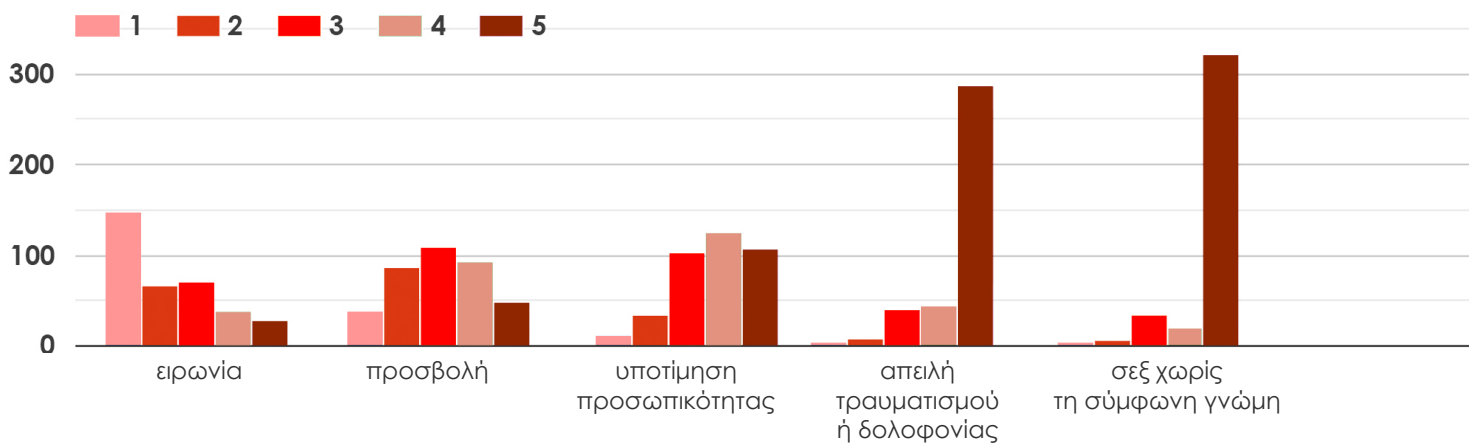
Σημειώστε ποιά από τα παρακάτω είναι κατά τη γνώμη σας συντροφική κακοποίηση

392 απαντήσεις

Το 16,6% των ερωτηθέντων θεωρεί συντροφική κακοποίηση την ειρωνεία, το 39% την προσβολή, το 48,7% την υποτίμηση προσωπικότητας, το 51% την απειλή τραυματισμού ή δολοφονίας, το 52% το σεξ χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του άλλου, το 50,3% το χαστούκι, το 50% το τράβηγμα μαλλιών, το 50% το χτύπημα σε κάποιο σημείο του σώματος, το 50,8% τον τραυματισμό, το 51% την απόπειρα δολοφονίας και το 63,3% όλα τα παραπάνω.

Για τις περιπτώσεις που στην προηγούμενη ερώτηση θεωρείτε συντροφική κακοποίηση, θα μπορούσατε να κατατάξετε τις μορφές κακοποίησης με βάση την σοβαρότητά τους κατά τη γνώμη σας; (δίνοντας στη σοβαρότερη μορφή το 5, και στη λιγότερο σοβαρή το 1),

Ακολούθησε ερώτηση, που με βάση τις απαντήσεις σχετικά με το τι θεωρεί ο καθένας συντροφική κακοποίηση, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να κατατάξουν τις μορφές κακοποίησης με βάση τη σοβαρότητά τους, δίνοντας το 5 στη σοβαρότερη κατά τη γνώμη τους μορφή και το 1 στη λιγότερο σοβαρή.

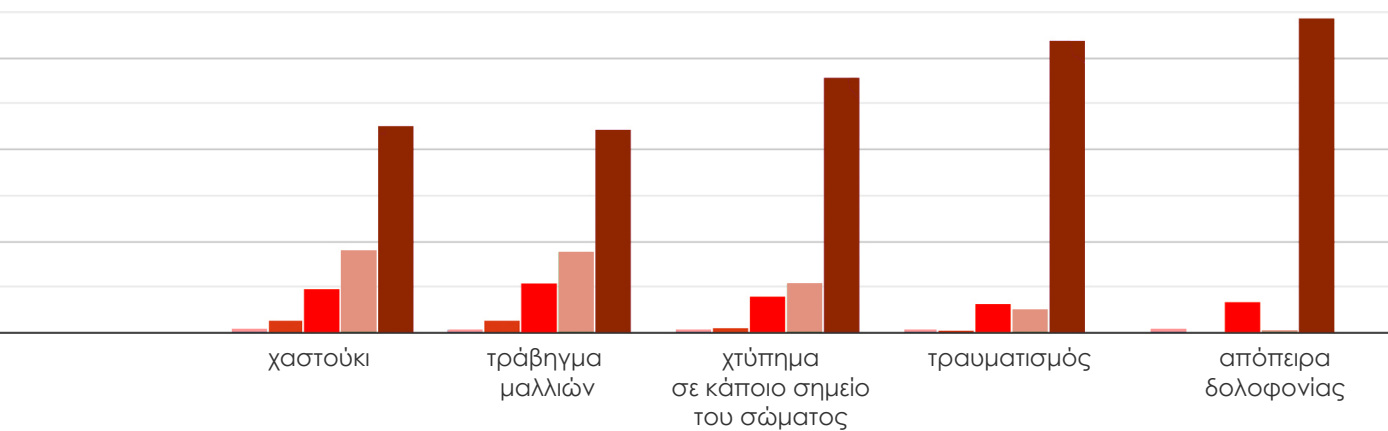
Οι απαντήσεις ήταν προαιρετικές και η συμμετοχή κυμάνθηκε από 89,7% (στην κατάταξη της ειρωνείας), έως 100% (στην κατάταξη της απόπειρας δολοφονίας). Έτσι, τα ποσοστά που προέκυψαν, έχουν ως σημείο αναφοράς την εκάστοτε συμμετοχή.

Η ειρωνεία, λοιπόν, θεωρείται ελάχιστα σοβαρή (κατάταξη 1) από το 42% των συμμετεχόντων, ενώ μόλις το 7,9% τη θεωρεί πολύ σοβαρή (κατάταξη 5).

Η προσβολή κατατάσσεται στο 3, όσον αφορά στη σοβαρότητά της ως πράξη συντροφικής κακοποίησης, συγκεντρώνοντας το 29,1% των απαντήσεων.

Το 32,7% των συμμετεχόντων, θεωρεί την υποτίμηση προσωπικότητας αρκετά σοβαρή (κατάταξη 4), με τους υπόλοιπους να μοιράζονται μεταξύ της μέτριας και της πολύ σοβαρής κατάταξης (3 και 5).

Η απειλή τραυματισμού ή δολοφονίας, συγκεντρώνει στην κατάταξη 5 (πολύ σοβαρή) το 74,6% των απαντήσεων, ενώ υψηλό ποσοστό 82,7%, στην ίδια κατάταξη (5), συγκεντρώνει το σεξ χωρίς τη σύμφωνη γνώμη.

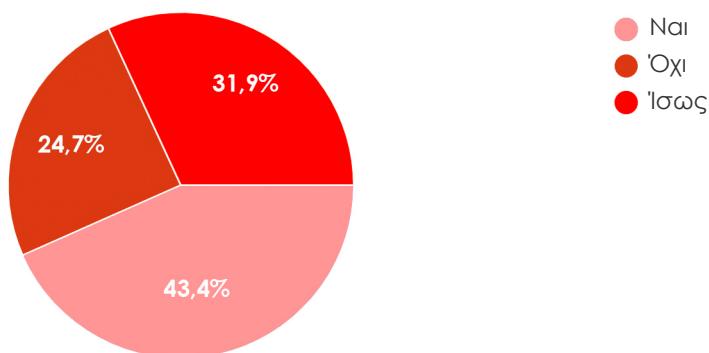
Όσον αφορά στο χαστούκι, λίγο περισσότεροι από τους μισούς (58,5%), το κατατάσσουν στις πολύ σοβαρές μορφές συντροφικής κακοποίησης (κατάταξη 5), ενώ περίπου ίδιο ποσοστό (57,9%) κατατάσσει στην ίδια κατηγορία και το τράβηγμα μαλλιών.

Το χτύπημα σε κάποιο σημείο του σώματος, θεωρείται πολύ σοβαρό (κατάταξη 5), από το 72,6% των συμμετεχόντων.

Αντίστοιχα υψηλό είναι το ποσοστό (82,9%) αυτών που πιστεύουν ότι ο τραυματισμός είναι πολύ σοβαρή συντροφική κακοποίηση (κατάταξη 5), όπως και αυτό που θεωρεί το ίδιο για την απόπειρα δολοφονίας (87,5%), σημείο στο οποίο, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, απάντησαν όλοι οι συμμετέχοντες στην έρευνα.

Θεωρείτε ότι το φαινόμενο της συντροφικής κακοποίησης, είναι πιο έντονο στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια;

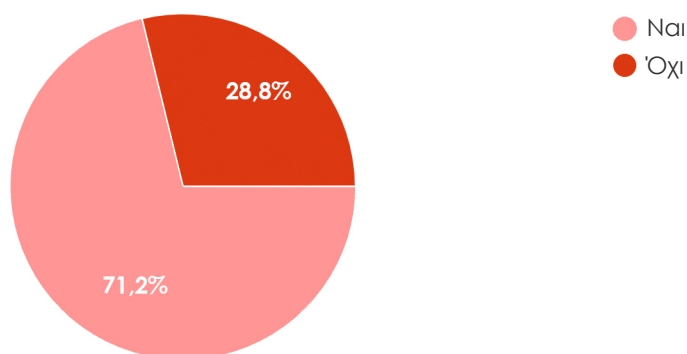
392 απαντήσεις

Μόλις το ένα τρίτο (24,7%) των ερωτηθέντων, θεωρεί ότι το φαινόμενο της συντροφικής κακοποίησης στην Ελλάδα δεν είναι πιο έντονο τα τελευταία χρόνια, ενώ οι υπόλοιποι πιστεύουν πως είναι πιο έντονο (43,4%), ή ίσως είναι πιο έντονο (31,9%).

Πιστεύετε ότι τα τηλεοπτικά, διαδικτυακά σποτ που αφορούν στο θέμα της συντροφικής κακοποίησης, βοηθούν να αφυπνιστεί η κοινωνία και να ενημερωθούν τα θύματα για το πώς να το αντιμετωπίσουν;

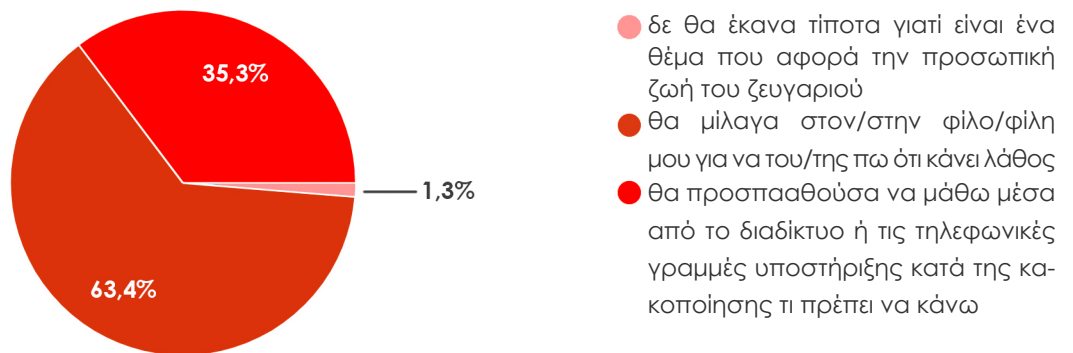
392 απαντήσεις

Οι 279 από τους 392 συμμετέχοντες στην έρευνα (71,2%), υποστηρίζουν ότι τα τηλεοπτικά ή διαδικτυακά σποτ που αφορούν στο θέμα της συντροφικής κακοποίησης, βοηθούν να αφυπνιστεί η κοινωνία και να ενημερωθούν τα θύματα στο πώς να το αντιμετωπίσουν. Ένα, ωστόσο, σημαντικό ποσοστό (28,8%), θεωρεί ότι ο τρόπος αυτός δε βοηθάει.

Αν αντιλαμβανόσαστε ότι κάποιος φίλος σας κακοποιεί με οποιοδήποτε τρόπο τον/την σύντροφό του/της:

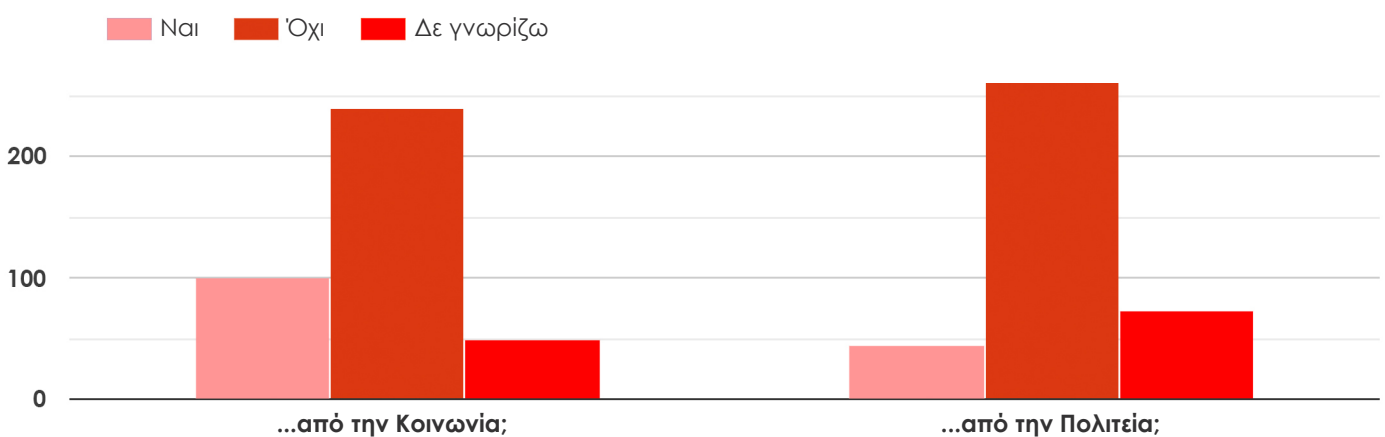
391 απαντήσεις

Το 63,4% των ερωτηθέντων, θα μιλούσαν στον φίλο ή στη φίλη τους, αν αντιλαμβανόταν ότι αυτός ή αυτή κακοποιεί με οποιονδήποτε τρόπο τον ή τη σύντροφό του. Το 35,3%, θα προσπαθούσε να μάθει τι πρέπει να κάνει για να βοηθήσει, μέσα από το διαδίκτυο ή τις τηλεφωνικές γραμμές υποστήριξης κατά της κακοποίησης. Μόλις 5 άτομα στα 392 (1,3%) απάντησαν ότι δε θα έκαναν τίποτα, θεωρώντας ότι το συγκεκριμένο θέμα αφορά την προσωπική ζωή του ζευγαριού.

Πιστεύετε ότι το θύμα συντροφικής κακοποίησης, μπορεί να βρει εύκολα υποστήριξη στην Ελλάδα...

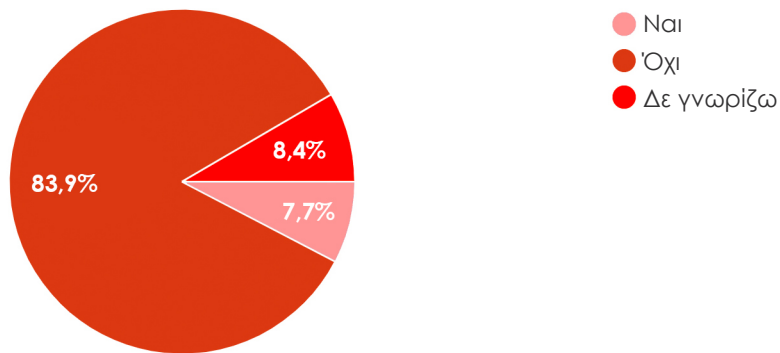
391 απαντήσεις

Ένα σημαντικό ποσοστό των ερωτηθέντων, θεωρεί ότι το θύμα συντροφικής κακοποίησης δε μπορεί να βρει εύκολα υποστήριξη στην Ελλάδα, ούτε από την κοινωνία (61,2%), αλλά ούτε και από την πολιτεία (69,2%). Ο ένας στους τέσσερις (25,7%) πιστεύει ότι υπάρχει υποστήριξη από την κοινωνία, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό που πιστεύει στην υποστήριξη της πολιτείας είναι σχεδόν ο ένας στους 10 (11,4%). Το 12,5% στην περίπτωση της κοινωνίας και το 18,8% στην περίπτωση της πολιτείας δήλωσαν ότι δε γνωρίζουν σχετικά.

Πιστεύετε ότι στην Ελλάδα υπάρχει επαρκής ενημέρωση για το πώς να αντιμετωπιστεί η συντροφική κακοποίηση αν συμβεί σε κάποιον/κάποια;

392 απαντήσεις

Για το 83,9% των ερωτηθέντων, δεν υπάρχει επαρκής ενημέρωση για το πώς να αντιμετωπιστεί η συντροφική κακοποίηση, εάν συμβεί σε κάποιον/κάποια. Το 7,7% πιστεύει πως η ενημέρωση αυτή είναι επαρκής, ενώ ένα ποσοστό 8,4% απάντησε ότι δε γνωρίζει.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ / ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ / ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Συμπεράσματα Μικτής Έρευνας

Η έρευνα που διενεργήθηκε, είναι μικτή και αποτελείται από 2 μέρη: την ποιοτική και την ποσοτική.

Η ποιοτική έρευνα, περιλαμβάνει την παρατήρηση κινηματογραφικών ταινιών, τηλεοπτικών σειρών και ντοκιμαντέρ, με κυρίως ή σχετικό θέμα με τη συντροφική κακοποίηση καθώς και συνεντεύξεις με επιστήμονες, ειδικούς πάνω στο ίδιο θέμα.

Όσον αφορά στην παρατήρηση ταινιών, διαπιστώθηκε ότι τόσο στον ξενόγλωσσο, όσο και στον ελληνικό κινηματογράφο, σε σειρές και ντοκιμαντέρ παρατηρούνται ομοιότητες, αλλά και ορισμένες αρκετά διαφορετικές θεματικές και αντιμετώπισεις του φαινομένου της συντροφικής κακοποίησης.

Αρχικά, η ιδέα του άντρα-θύματος είναι μια θεματική που σπάνια θίγεται από οποιοδήποτε μέσο. Όσες φορές έχει αναφερθεί άντρας-θύμα στις ξενόγλωσσες οθόνες, πρόκειται είτε για σχέσεις ίδιου φύλου είτε για παρωδίες. Στον ελληνικό χώρο από την άλλη, όταν ο άντρας εμφανίζεται ως θύμα, είναι κατά κύριο λόγο με τη γυναίκα να τον χαστουκίζει. Ωστόσο, το χαστουκι αυτό παρουσιάζεται ως αντίδραση της γυναίκας σε πράξη του άντρα, μη κάνοντας εμφανή την ύπαρξη έτσι, της κακοποιητικής συντρόφου.

Η ύπαρξη της γυναίκας-θύματος στο κινηματογράφο και τις σειρές, είναι η πιο συνηθισμένη απεικόνιση της συντροφικής κακοποίησης. Ωστόσο, ο τρόπος που παρουσιάζεται αυτή η μορφή κακοποίησης, διαφέρει αρκετά στον ελληνικό από τον ξενόγλωσσο κινηματογράφο.

Ο Ελληνικός κινηματογράφος στη Χρυσή Εποχή του (περίοδος των δεκαετιών '50 έως '70), δεν αναφερόταν συχνά στη συζυγική/συντροφική κακοποίηση της γυναίκας. Οι λίγες αναφορές που υπήρχαν, γίνονταν συνήθως χωρίς εμβάθυνση στην ουσία του προβλήματος, και μόνο στις δραματικές ταινίες. Τις περισσότερες φορές, η κακοποίηση της γυναίκας από τον σύντροφο ή σύζυγο, πέρανε ως κάτι καθημερινό και συνηθισμένο, σε σχέσεις ανθρώπων τόσο της "υψηλής κοινωνίας", όσο και στα χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα του πληθυσμού.

Ο σύγχρονος ελληνικός κινηματογράφος ωστόσο, δείχνει ότι τολμάει να ασχοληθεί άμεσα με το θέμα της συντροφικής κακοποίησης. Δημιουργήθηκαν ταινίες, με κεντρικό τους θέμα τη συντροφική κακοποίηση της γυναίκας. Οι νέοι σεναριογράφοι και σκηνοθέτες ταινιών, φροντίζουν να ενημερωθούν σωστά για το θέμα πριν το παρουσιάσουν και γι αυτό δείχνουν με σκληρό, τις περισσότερες φορές τρόπο, την πραγματικότητα. Συνήθως, στόχος τους είναι η αποτύπωση της αλήθειας και η αφύπνιση τόσο της κοινωνίας όσο και των γυναικών που βρίσκονται εγκλωβισμένες σε μια κακοποιητική σχέση.

Στον ξενόγλωσσο κινηματογράφο από την άλλη, η συντροφική κακοποίηση είναι μια αρκετά συνηθισμένη θεματική, τόσο που φτάνει σε σημείο να αποκτά παραλλαγές ή/και αλληγορικές απεικονίσεις, ξεφεύγοντας πολλές φορές από την πραγματικότητα.

Όπως και στον ελληνικό κινηματογράφο, είναι αρκετές οι φορές που δεν παρουσιάζεται η συντροφική κακοποίηση ως κύρια θεματική, αλλά εμφανίζεται με κάποιον τρόπο στην πλοκή. Παρόλα αυτά όμως, εμφανίζονται και αρκετές ταινίες που θίγουν την ίδια τη θεματική, με τη γυναίκα-θύμα να ξεφεύγει από τον κακοποιητικό σύντροφό της, να φτιάχνει τη ζωή της και να ψάχνει λύσεις στο πρόβλημά της.

Η εμφάνιση της συντροφικής κακοποίησης στην οθόνη ήταν αρκετά συχνή, με αποτέλεσμα να μπορεί να κατηγοριοποιηθεί σε ορισμένα θεματικά μοτίβα. Τα μοτίβα αυτά, δείχνουν χαρακτηριστικές ενέργειες ή καταλήξεις του θύματος και του θύτη, επιπτώσεις που μπορεί να εμφανίζονται στα παιδιά ενός τέτοιου ζευγαριού, καθώς επίσης και το πώς αντιμετωπίζει η κοινωνία αλλά και η ευρύτερη οικογένεια, έναν κακοποιητικό σύντροφο.

Μια πολύ συχνή απεικόνιση του θύτη, είναι να παρουσιάζεται ως αλκοολικός, άνεργος, ο οποίος νιώθει μειονεκτικά απέναντι στη σύντροφο τόσο ερωτικά, όσο και κοινωνικά ή οικονομικά, με αποτέλεσμα να οδηγείται στον ξυλοδαρμό ή την ψυχολογική κακοποίηση της συντρόφου του. Αρκετές φορές, ο εθισμός του άνδρα σε ουσίες, παρουσιάζεται ως δικαιολογία των πράξεών του, καθώς δεν είχε ο ίδιος επίγνωση. Η κακοποίηση

που προκαλεί, οφείλεται σε εξωτερικούς παράγοντες. Ο θύτης επίσης, δύσκολα μπορεί να αλλάξει συμπεριφορά ή να δείξει πραγματική μετάνοια. Οι ταινίες όπου ο άντρας καταλαβαίνει το λάθος του είναι πολύ λίγες, θέτοντας έτσι κοινωνικά ερωτήματα τύπου: Μπορεί τελικά ένας κακοποιητής να αλλάξει; Πρέπει να έχει δεύτερη ευκαιρία;

Επίσης, η γυναίκα-θύμα στην πλειοψηφία των περιπτώσεων εμφανίζεται πάντα νικήτρια. Πάντα καταφέρνει να ξεφύγει από τον κακοποιητή της και να καταλήξει οικονομικά ανεξάρτητη και πετυχημένη επιχειρηματίας, με έναν υπέροχο νέο σύντροφο και οικογένεια. Αρκετές φορές μάλιστα, παρουσιάζεται να αποκτά εξωσυζυγική σχέση ή δεσμό και να αιτιολογείται αυτή η πράξη και απόφαση τόσο μέσα στην ταινία, όσο και στο κοινό.

Αρκετές φορές, τόσο ο θύτης, όσο και το θύμα ανήκουν σε κοινωνικές και πολιτιστικές μειονότητες. Όσες φορές μάλιστα εμφανίζεται μόνο το ένα άτομο της σχέσης να ανήκει σε μειονότητα, πάντα το άτομο αυτό, είναι η γυναίκα-θύμα. Έτσι, γίνεται έντονη η αντίθεση μεταξύ θύτη (λευκός, εύπορος άντρας) και θύματος (γυναίκα που ανήκει σε μειονότητα).

Ο τρόπος που αντιμετωπίζει η κοινωνία και ο ευρύτερος οικογενειακός κύκλος τη γυναίκα-θύμα, διαφέρει. Σε αρκετές περιπτώσεις (κυρίως σε μη αμερικάνικες παραγωγές), τόσο η οικογένεια όσο και οι φίλοι του θύματος, παίρνουν το μέρος του θύτη, και εναντιώνονται στην απόφαση της γυναίκας να φύγει από τον σύντροφό της. Αρκετές φορές μάλιστα, η οικογένεια καταφεύγει σε δολοφονία τιμής, θεωρώντας πως η γυναίκα ατίμωσε την οικογένεια. Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων δηλαδή, η γυναίκα-θύμα συντροφικής κακοποίησης, θυματοποιείται και η απόφασή της να ξεφύγει από την κακοποιητική της σχέση καταδικάζεται, τόσο άμεσα όσο και έμμεσα. Λίγες είναι οι περιπτώσεις που η οικογένεια ή οι φίλοι θα πάρουν το μέρος της γυναίκας-θύματος και θα τη βοηθήσουν να φύγει.

Αρκετά συχνά, κυρίως στον αμερικανικό κινηματογράφο, παρατηρείται μια ρομαντικοποίηση των καταστάσεων και της ίδιας της πράξης της κακοποίησης. Η γυναίκα όπως αναφέρθηκε, βγαίνει μονίμως κερδισμένη (ψυχικά, σωματικά, οικονομικά και κοινωνικά) από αυτή την κακοποίηση, ανεξαρτήτως των πράξεών της. Η γυναίκα-θύμα, πολλές φορές καταλήγει γυναίκα-εκδικητής ή γυναίκα κατά συρροή δολοφόνος και οι πράξεις της δεν έχουν ποτέ επιπτώσεις. Αρκετές φορές μάλιστα, οι αρχές και κατ' επέκταση και το κοινό, παίρνουν το μέρος της, δικαιολογώντας τις βίαιες πράξεις της. Είναι σπάνιο να βλέπουμε φίλους-οικογένεια-κοινωνία, να παίρνουν το μέρος του θύματος.

Μια ακόμα συχνή θεματική όσον αφορά στη συντροφική κακοποίηση, είναι η επίπτωση αυτής, στα παιδιά. Αρκετές φορές, η γυναίκα-θύμα, παρουσιάζεται να υπομένει την κακοποίησή της από τον σύντροφο, μέχρι να νιώσει πως απειλούνται τα παιδιά της. Όταν όμως αυτό συμβεί, η γυναίκα-θύμα, φεύγει από τη σχέση για να τα προστατέψει από την κακοποίηση. Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, τα παιδιά αυτά, ακόμα και αν δεν είχαν υποστεί τα ίδια κακοποίηση από τον γονιό, παρουσιάζονται ως προβληματικά (λόγω της κακοποίησης), με σοβαρούς εθισμούς σε ποτό και ναρκωτικά. Τις περισσότερες φορές, προκύπτει και μια επανάληψη της κακοποίησης, δείχνοντας τους γιους να γίνονται οι ίδιοι κακοποιητές όταν μεγαλώσουν, ή τις κόρες να γίνονται οι ίδιες θύματα συντροφικής κακοποίησης.

Αρκετές είναι μάλιστα οι φορές, που το παιδί και κατ' επέκταση η ταινία, προσδίδει έναν κατηγορηματικό τόνο προς τη γυναίκα-θύμα και τις αποφάσεις της.

Ωστόσο, όσο μεγαλύτερο κι αν είναι το εύρος των ταινιών του ξενόγλωσσου κινηματογράφου και της τηλεόρασης, σπάνια γίνεται νύξη σε θεματικές προειδοποίησης εμφάνιση συντροφικής κακοποίησης.

Στις τηλεοπτικές σειρές, η συντροφική κακοποίηση και στον ελληνικό και στον ξενόγλωσσο χώρο, εμφανίζεται ως μια απλή αναφορά, άλλα σπάνια παρουσιάζεται πιο αναλυτικά από δευτερεύοντες χαρακτήρες, ποτέ όμως ως κύρια θεματική.

Μια πολύ μεγάλη διαφορά που παρατηρείται στον ελληνικό σε σχέση με τον ξενόγλωσσο κινηματογράφο/τηλεόραση, είναι το χαστούκι.

Οι κωμικές ταινίες και τα μιούζικαλ αποτελούσαν ένα σημαντικό μέρος της ελληνικής παραγωγής στον κινηματογράφο. Η βία κατά της γυναίκας, που εκφραζόταν συχνά με τη μορφή χαστουκιού, θεωρούνταν ένα πρώτης τάξεως αστέιο, το οποίο μάλιστα όσο κι αν σόκαρε το θύμα και τους γύρω της, κατέληγε ως εξαιρετικό τέχνασμα για την ευτυχή κατάληξη μιας ερωτικής ιστορίας. Εδώ, ενδιαφέρον έχει το γεγονός ότι τα περισσότερα σενάρια ακολουθούσαν αυτό το μοτίβο. Η γυναίκα-θύμα, μετά το χαστούκι, ερωτευόταν ακόμη

περισσότερο τον θύτη και με συνοπτικές διαδικασίες, η σχέση συνήθως κατέληγε σε άλλον έναν ευτυχισμένο γάμο. Όσο έξυπνη, δυναμική ή χειραφετημένη κι αν ήταν μία γυναίκα στο σενάριο, αυτή έπρεπε να δεχθεί το χαστούκι από τον σύντροφό της χωρίς αρνητική αντίδραση, ως κάτι που το είχε ανάγκη, προκειμένου να καταλάβει πόσο πολύ αυτός ενδιαφέρεται για εκείνη. Πρόκειται για ένα κοινωνικό στερεότυπο, με το οποίο μεγάλωσε μια ολόκληρη γενιά. Σε σκηνές που η βία αυτή εκφραζόταν δημόσια, το κοινό τις περισσότερες φορές, εκφράζοντας προφανώς τη θέση της τότε ελληνικής κοινωνίας, κράταγε μια παθητική στάση, με τάση να ρίχνει την ευθύνη στο θύμα, χρησιμοποιώντας στερεότυπες φράσεις όπως “κάτι θα του έκανες κι εσύ”.

Αξίζει να αναφερθεί ότι το χαστούκι στον ελληνικό κινηματογράφο, συνηθίζεται σε οποιονδήποτε συνδυασμό φύλων και σχέσεων, σχεδόν πάντα όμως, ως ένα αστείο που προκαλεί το γέλιο στο κοινό.

Οι τηλεοπτικές σειρές της ελληνικής τηλεόρασης που αφθονούν τις τελευταίες δεκαετίες, περιλαμβάνουν όλο και πιο συχνά το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής κακοποίησης γυναικών, άλλες φορές ως απλή αναφορά κι άλλες με σκοπό λεπτομερέστερης προσέγγισης. Κατά την άποψη σεναριογράφων, το κοινό είναι πιο δεκτικό στην εμφάνιση του φαινομένου όσο περνούν τα χρόνια, όπως ακριβώς συμβαίνει στις σειρές που παρακολουθεί, ενώ ακόμα και κωμικές σειρές που περιλαμβάνουν μια προσεκτική και όχι με αστεία διάθεση το θέμα, κερδίζουν αρκετά υψηλές θεαματικότητες και αποδοχή από το ευρύ κοινό.

Το μοτίβο βέβαια του παλιού ελληνικού κινηματογράφου, με τη γυναίκα που χρειάζεται ένα χαστούκι προκειμένου να καταλάβει πόσο ερωτευμένη είναι με τον σύντροφό της εξακολουθεί να συναντάται, αλλά είναι πια πολύ σπάνιο.

Από την άλλη όμως, στον ξενόγλωσσο κινηματογράφο, η ύπαρξη του χαστουκιού σε ένα ζευγάρι, σηματοδοτεί το τέλος της σχέσης. Σε αρκετές περιπτώσεις, στον ινδικό, αλλά και στον αμερικάνικο κινηματογράφο, η γυναίκα μπορεί να παραβλέψει αρκετές κακοποιητικές συμπεριφορές από τον σύντροφό της, ωστόσο με την πρώτη εμφάνιση του χαστουκιού, η γυναίκα δε συνεχίζει τη σχέση. Το χαστούκι δεν αντιμετωπίζεται ούτε ως αστείο ούτε ως ερωτική χειρονομία. Είναι βασικός λόγος για τον τερματισμό της σχέσης, δείχνοντας με αυτόν τον τρόπο, πόσο διαφορετικά αντιμετωπίζεται ίσως ακόμα και πολιτισμικά, αυτή η χειρονομία. Λαμβάνοντας αυτά υπόψη, αξίζει να αναφερθεί πως η ταινία αμερικανικής παραγωγής *The Notebook* (2004), θεωρούνταν από τις πιο ρομαντικές ταινίες της εποχής της, ακόμα και 20 χρόνια αργότερα, και η εμφάνιση του χαστουκιού αντιμετωπίστηκε τόσο στην ταινία όσο και στο κοινό, με τον ίδιο τρόπο που αντιμετωπίστηκε το χαστούκι στον ελληνικό κινηματογράφο: ως υπέρτατη μορφή εκδήλωσης αγάπης.

Επίσης, η νομιμοποίηση της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών στη συνείδηση των θεατών, ενισχύεται τόσο από τους τίτλους κάποιων ταινιών, όσο και από την ενσωμάτωση στο σενάριο τραγουδιών που πάντα “έντυναν” τις ελληνικές ταινίες, με στίχους που προωθούσαν αυτές τις απόψεις.

Στην πιο ακραία μορφή παρουσίασης ενδοοικογενειακής βίας, τη γυναικοκτονία, η κοινωνία εκφρασμένη μέσα από τις στήλες των κριτικών κινηματογράφου, έδειξε ανέτοιμη να δεχθεί την έλλειψη ευθύνης της γυναίκας για το τραγικό αποτέλεσμα. Έτσι, η ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών έμεινε στην εποχή εκείνη ως κάτι που έδινε μια δραματικότητα στην ταινία, αλλά και μια κακώς εννοούμενη ηθική δικαίωση της κοινωνίας για τη γυναίκα που παραβίαζε τα κοινωνικά στάνταρ.

Ένα άλλο σημείο προβολής του φαινομένου της συντροφικής βίας κατά των γυναικών, είναι τα ντοκιμαντέρ. Εμφανίζεται μια μεγάλη αντίθεση μεταξύ της θεματικής των ντοκιμαντέρ και του κινηματογράφου/τηλεόρασης, τα οποία παρουσιάζουν την πραγματική κατάσταση των γυναικών που έχουν καταφέρει να ξεφύγουν από την κακοποιητική τους σχέση, και καταλήγουν στη φυλακή ή σε καταφύγια και στην εξαθλίωση. Στην Ελλάδα τα ντοκιμαντέρ αυτά γίνονται όλο και περισσότερα τα τελευταία χρόνια.

Τόσο στα ελληνικά, όσο και στα ξενόγλωσσα ντοκιμαντέρ, παρουσιάζονται οι απόψεις ειδικών, Φορέων και εκπροσώπων της πολιτείας και των Αρχών, αλλά και το νομοθετικό πλαίσιο που συνεχώς εκσυγχρονίζεται. Οι εμπειρίες των θυμάτων παρουσιάζονται συχνά από τα ίδια τα θύματα. Οι περιπτώσεις των θυμάτων που παρουσιάζονται, είναι γυναίκες που έχουν καταφέρει να απεγκλωβιστούν από την κακοποιητική σχέση. Σε αντίθεση με τα ξενόγλωσσα ντοκιμαντέρ, τα ελληνικά δείχνουν συνήθως τις γυναίκες-θύματα να μιλούν προφυλάσσοντας το πρόσωπο ή το χώρο που βρίσκονται και σπάνια εμφανίζονται μπροστά στην κάμερα, επειδή βρίσκονται ακόμα σε δικαστική διαμάχη με τους θύτες και νιώθουν ότι κινδυνεύουν. Στο εξωτερικό και κυρίως στην Αμερική, πολλά ντοκιμαντέρ έχουν βοηθήσει στην δημιουργία νομοθεσιών που λειτουργούν υπέρ της γυναίκας-θύματος, δείχνοντας έτσι το πόσο θετική επίδραση μπορεί να έχει στην κοινωνία, η δημιουργία μιας ταινίας που θίγει/ενημερώνει για τη συντροφική κακοποίηση.

Συμπερασματικά, η έλλειψη αποτύπωσης της πραγματικότητας από τις κινηματογραφικές ταινίες και τις τηλεοπτικές σειρές, αλλά και το γεγονός ότι ο αριθμός των παραγόμενων ντοκιμαντέρ στην Ελλάδα είναι αισθητά μικρός, αφήνει μεγάλο περιθώριο για την παραγωγή και προβολή στην Ελλάδα, ταινιών κάθε είδους, με κεντρικό θέμα τη συντροφική κακοποίηση.

Όπως αναφέρθηκε, στην ποιοτική έρευνα που διενεργήθηκε, δόθηκε ο λόγος σε ειδικούς επιστήμονες που ασχολούνται ενεργά με το θέμα της συντροφικής κακοποίησης.

Οι συνεντεύξεις τους, πρόσφεραν σπουδαία και έγκυρη γνώση σχετικά με το εύρος των ηλικιών θυτών και θυμάτων και το μορφωτικό και κοινωνικοοικονομικό τους επίπεδο, τα προειδοποιητικά σημάδια μιας κακοποιητικής σχέσης, αλλά και τη σημασία της γνώσης του κύκλου της βίας. Το τελευταίο, σε συνδυασμό και με την άποψή τους ότι οι σχετικές με το θέμα οπτικοακουστικές παραγωγές, βοηθούν στην αντιμετώπιση του φαινομένου, οδήγησαν στο συμπέρασμα, ότι μια τέτοιου είδους δημιουργία που προβάλλει το θέμα αυτό, μπορεί να συνεισφέρει ουσιαστικά στην αφύπνιση και ενημέρωση κοινού και θυμάτων.

Οι δε πληροφορίες σχετικά με ηλικίες και το μορφωτικό και κοινωνικοοικονομικό επίπεδο θυτών και θυμάτων, αποτέλεσαν ουσιαστικό κριτήριο στην επιλογή του Target Group στο οποίο θα μπορούσε να απευθυνθεί μια τέτοια ταινία. Παράλληλα, τα στοιχεία αυτά καθόρισαν σε μεγάλο βαθμό, έναν αριθμό σημαντικών παραμέτρων που αφορούσαν στο περιεχόμενο της ταινίας, όπως η επιλογή γλώσσας, το λεξιλόγιο που μπορούσε να χρησιμοποιηθεί, αλλά και το μέγεθος της πολυπλοκότητας του σεναρίου και της εικαστικής του προσέγγισης, ώστε η ταινία να γίνεται εύκολα κατανοητή από το κοινό στο οποίο απευθύνεται.

Ιδιαίτερα βοηθητικές στην αποτύπωση της πραγματικότητας στην ταινία, ήταν οι πληροφορίες που έδωσαν οι ειδικοί, σχετικά με στοιχεία των χαρακτήρων και συμπεριφορών θυτών και θυμάτων καθώς και για τα προειδοποιητικά σημάδια κακοποιητικής συντροφικής σχέσης. Η δε εκτενής κοινή τους τοποθέτηση για τον “κύκλο της βίας” και τις φάσεις που αυτός ακολουθεί κάθε φορά που επαναλαμβάνεται, οδήγησε στη δημιουργία της βάσης όλου του σεναρίου.

Η επισήμανση των ειδικών για την έλλειψη ενημέρωσης για την ενδοοικογενειακή βία των γυναικών στην Ελλάδα, ενίσχυσε την ιδέα δημιουργίας μιας οπτικοακουστικής παραγωγής με σκοπό την αφύπνιση και ενημέρωση του ελληνικού κοινού.

Οι ειδικοί, μέσα από τις ερωτήσεις που τους τέθηκαν, έθιξαν και το ενδιαφέρον στοιχείο της κακοποίησης ανδρών και ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, για το οποίο δήλωσαν ότι έχουν γνώμη μόνο από μελέτες και στατιστικές στο εξωτερικό, ενώ η προσωπική τους άποψη είναι ότι οι ομάδες αυτές έχουν θύματα συντροφικής κακοποίησης και στην Ελλάδα.

Η ποσοτική έρευνα, πραγματοποιήθηκε με τη χρήση ερωτηματολογίου που συμπληρώθηκε από έναν σημαντικό αριθμό ατόμων, 392 συγκεκριμένα. Ο αριθμός αυτός κρίθηκε ικανός για να θεωρηθούν τα εξαγωγή αποτελέσματα, αρκετά αντιπροσωπευτικά του πληθυσμού και τα συμπεράσματα, σε ικανοποιητικό βαθμό αξιόπιστα.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων στην έρευνα ήταν γυναίκες και αυτό ίσως είναι ένα από τα αδύναμα σημεία της έρευνας καθώς δεν υπάρχει ίση κατανομή ανάμεσα στα συνηθισμένα φύλα

Όσον αφορά στις ηλικίες που συμμετείχαν, αυτές κυμάνθηκαν ομοιόμορφα από 19 έως 64 έτη, δίνοντας έτσι βάρος στις ηλικιακές ομάδες του ενεργού πληθυσμού.

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων διαμένουν μόνιμα σε Αττική (κυρίως Αθήνα) και Θεσσαλονίκη, διατηρώντας έτσι και τη σχετική αναλογία της κατανομής του πληθυσμού στην Ελλάδα.

Το μεγαλύτερο ποσοστό αφορούσε σε πτυχιούχους ή αποφοίτους λυκείου, κάτι που ήταν αναμενόμενο από τους περιορισμούς που λήφθηκαν υπόψη στην έρευνα, εφόσον η μέθοδος συλλογής αποτελεσμάτων προϋπέθετε γνώσεις χρήσης διαδικτύου και ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Ο διαχωρισμός επίσης των συμμετεχόντων, με βάση το προφίλ σχετικά με την οικογενειακή κατάσταση, ήταν ισόποσος, συνεπώς και από αυτό το στοιχείο έχουμε μια “δίκαιη” κατανομή ανάμεσα σε άτομα που είναι σε γάμο, σε σχέση ή συμβίωση και ελεύθερα.

Το εντυπωσιακό στοιχείο που προέκυψε, ήταν ότι οι 3 στους 4 ερωτηθέντες, έχουν υπάρξει μάρτυρες περιστατικού συντροφικής κακοποίησης, με περίπου τους 6 στους 10 από αυτούς, να το έχουν δει να συμβαίνει στο οικογενειακό ή στο φιλικό τους περιβάλλον. Τα στοιχεία αυτά, δείχνουν πόσο πολύ τους αφορά όλους το φαινόμενο αυτό. Για τους περισσότερους, την ευθύνη των συγκεκριμένων περιστατικών την έχουν οι άνδρες, στοιχείο το οποίο είναι ίσως αναμενόμενο, λόγω της μεγάλης συμμετοχής γυναικών στην έρευνα.

Ένα επίσης εντυπωσιακό στοιχείο που προκύπτει από την έρευνα, είναι ότι περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες, έχουν βιώσει προσωπικά συντροφική κακοποίηση στο παρελθόν. Η ψυχολογική ή συναισθηματική κακοποίηση υπερτερεί καθολικά στις προσωπικές εμπειρίες των θυμάτων, ενώ διόλου ευκαταφρόνητο δεν είναι και το γεγονός ότι ο ένας στους τρεις έχει κακοποιηθεί σωματικά ή σεξουαλικά.

Να σημειώσουμε εδώ, ότι οι προσωπικές ιστορίες των θυμάτων, είναι πραγματικά σοκαριστικές και δείχνουν τη βαθιά επίδραση του φαινομένου στην ψυχολογία των ανθρώπων που το έχουν βιώσει.

Στο θέμα της αναφοράς του περιστατικού, έχει αξία να ειπωθεί ότι οι τρεις στους τέσσερις δε δίστασαν να αναζητήσουν υποστήριξη σε κοντινά τους πρόσωπα (φίλους ή συγγενείς), ενώ ένα σοκαριστικά χαμηλό ποσοστό προέβη σε επίσημη καταγγελία στις Αρχές. Δυστυχώς όμως, περίπου ο ένας στους έξι κράτησε το περιστατικό στον εαυτό του, για διάφορους λόγους, κυρίως όμως γιατί ντρεπόταν να μιλήσει σε οποιονδήποτε ή νιώθει ενοχές για το περιστατικό, κάτι που ενδεχομένως να μη συνέβαινε εάν υπήρχε καλύτερη ενημέρωση για το ποιος πρέπει να ντρέπεται ή να νιώθει ενοχές σε περιπτώσεις σαν κι αυτές.

Σχεδόν όλοι, θεωρούν ότι κανένας κακοποιητικός σύντροφος δεν έχει δικαιολογία για τις πράξεις του, ενώ από τους περισσότερους υπάρχει η πρόθεση να αναλάβουν δράση με κάθε δυνατό τρόπο, σε περίπτωση που αντιληφθούν κάποιο ανάλογο περιστατικό.

Σχετικά πολλοί, (περισσότεροι από τους μισούς), αντιλαμβάνονται ως κακοποιητικές συμπεριφορές την ειρωνεία, την προσβολή, την υποτίμηση προσωπικότητας, την απειλή τραυματισμού ή δολοφονίας, το σεξ χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του άλλου, το χαστούκι, το τράβηγμα μαλλιών, το χτύπημα σε κάποιο σημείο του σώματος, τον τραυματισμό και την απόπειρα δολοφονίας.

Την ειρωνεία και την προσβολή, οι περισσότεροι τις κατατάσσουν στις λιγότερο σοβαρές μορφές συντροφικής κακοποίησης, ενώ το χτύπημα, τον τραυματισμό και πολύ περισσότερο από όλα, την απόπειρα δολοφονίας, τα κατατάσσουν στην σοβαρότερη βαθμίδα συντροφικής κακοποίησης.

Οι δύο στους τρεις, θεωρούν ότι η συντροφική βία είναι πιο έντονη στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Σε συνέχεια αυτού, οι περισσότεροι θεωρούν ότι τα σχετικά με το θέμα, τηλεοπτικά και διαδικτυακά σποτ βοηθούν, πράγμα που επιβεβαιώνει και την ανάγκη δημιουργίας όλο και περισσότερων νέων σποτ, προκειμένου να υπάρξει ουσιαστική αφύπνιση και ενημέρωση στον πληθυσμό. Επιπλέον, αυτό θα μπορούσε να εκληφθεί και ως μια θετική τάση αποδοχής από το ελληνικό κοινό, νέων οπτικοακουστικών δημιουργιών, με αυτό ως κυρίως θέμα.

Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας, συμπεραίνει κανείς, ότι ελάχιστοι είναι αυτοί που δε θα αντιδρούσαν σε μια κακοποιητική συμπεριφορά που θα παρατηρούσαν σε κάποιο γνωστό τους ζευγάρι. Αυτό σημαίνει πως προφανώς η σημερινή κοινωνία είναι διατεθειμένη να αναλάβει δράση σε αυτό το φαινόμενο και να συμβάλλει αποτελεσματικά στην εξάλειψή του.

Ωστόσο, υπάρχει η γενικότερη άποψη, πως στην Ελλάδα, ένα θύμα συντροφικής κακοποίησης δε μπορεί να βρει εύκολα υποστήριξη από την κοινωνία και πολύ περισσότερο από την πολιτεία, δείχνοντας την έλλειψη εμπιστοσύνης που υπάρχει, κυρίως στις Αρχές που μπορούν να βοηθήσουν σε τέτοιες καταστάσεις.

Τέλος, σημαντικό εύρημα της έρευνας αυτής, είναι το γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού, πιστεύει ότι υπάρχει έλλειψη ενημέρωσης για την αντιμετώπιση του φαινομένου της συντροφικής κακοποίησης.

Το τελευταίο αυτό στοιχείο, ενισχύει ιδιαίτερα την επιλογή δημιουργίας μιας ταινίας animation σχετικής με το θέμα αυτό καθώς φαίνεται συμπερασματικά ότι η ταινία μπορεί να βοηθήσει στην κάλυψη του κενού αυτού και να επιτελέσει αποτελεσματικά τον σκοπό της, αφυπνίζοντας και ενημερώνοντας.

Προτάσεις για Μελλοντικούς Ερευνητές

Κατά τη διάρκεια της έρευνας που διενεργήθηκε, παρουσιάστηκαν στοιχεία τα οποία χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης, αλλά δεν αφορούσαν (τουλάχιστον άμεσα) τη συγκεκριμένη ερευνητική εργασία. Τα θέματα αυτά παρατίθενται, με σκοπό να δοθεί το έναυσμα σε μελλοντικούς ερευνητές να προβούν σε μια πιο εκτεταμένη έρευνα που θα προσφέρει πολύτιμες, επιστημονικά τεκμηριωμένες πληροφορίες.

- Η παρούσα έρευνα, αφορούσε κυρίως στην Ελλάδα, ενώ παράλληλα, επιθυμητό ήταν, να στοχεύσει στο ελληνικό κοινό και μάλιστα με μια ευρύτητα ιδιαίτερα μεγάλη, όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο. Θεωρήθηκε λοιπόν, από την αρχή, ότι η animation ταινία που θα προέκυπτε, έπρεπε να γίνει στην ελληνική γλώσσα.

Ωστόσο, η μορφή και οι γραμματικοί και συντακτικοί κανόνες της ελληνικής γλώσσας, δημιουργούν υποχρεωτικά την ανάγκη, σχεδόν οποιοδήποτε κείμενο να προσδιορίζει φύλο, μέσω των άρθρων και επιθέτων που χρησιμοποιούνται κάθε φορά. Για παράδειγμα, η φράση: “Πόσο άχρηστη μπορεί να είσαι;”, προσδιορίζει ως αποδέκτη υποχρεωτικά μία γυναίκα. Αντίστοιχη φράση στην αγγλική γλώσσα (μτφρ. “How useless can you be?”), θα μπορούσε να ειπωθεί από οποιοδήποτε φύλο προς οποιοδήποτε φύλο.

Το γεγονός αυτό, αποτρέπει τη δυνατότητα να χρησιμοποιηθεί η ελληνική γλώσσα, στο πλαίσιο μιας διευρυμένης αποτύπωσης, όπως ήταν αρχικά επιθυμητό. Στην περίπτωση της συγκεκριμένης δημιουργίας, έγινε προσπάθεια να επιλεγούν προσεκτικά, εκφράσεις που δε πρόδιδαν φύλο, χωρίς όμως να υπάρχει η δυνατότητα να επιτευχθεί αυτό πάντα, καθώς θα έπρεπε να αποκλειστούν σημαντικά στοιχεία που ήταν απαραίτητα για να εξυπηρετηθεί ο σκοπός της ταινίας.

Καθώς σήμερα πια, γίνονται αποδεκτοί όλο και περισσότεροι προσδιορισμοί φύλου (που ξεφεύγουν από το δίπολο άντρας-γυναίκα) τόσο από την κοινωνία, όσο και από την πολιτεία, θα είχαν ενδιαφέρον έρευνες επάνω στις δυνατότητες εξέλιξης της πλούσιας ελληνικής γλώσσας, ώστε να ανταποκριθεί και σε αυτές τις ανάγκες επικοινωνίας της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας.

- Ένα σημαντικό θέμα που χρήζει περαιτέρω διερεύνησης, είναι το θέμα της κακοποίησης των ανδρών μέσα στις συντροφικές σχέσεις. Τα συμπεράσματα που προέκυψαν, τόσο από τις συνεντεύξεις με τους ειδικούς, όσο και από τα ερωτηματολόγια που τέθηκαν στον γενικό πληθυσμό, δείχνουν ότι το φαινόμενο είναι υπαρκτό και μάλιστα, πιθανόν σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι μπορεί ο καθένας μας να πιστεύει. Παρόλα αυτά, το συγκεκριμένο φαινόμενο συντροφικής κακοποίησης δε παρουσιάζεται ποτέ ή σχεδόν ποτέ στη μικρή και στη μεγάλη οθόνη.

Μια κατάλληλη ακαδημαϊκή έρευνα, που μάλιστα, δε διαθέτουν ούτε οι επίσημοι φορείς της χώρας, θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά στην επιστημονική αποτύπωση του φαινομένου, με σκοπό την αποτελεσματική του αντιμετώπιση στα επόμενα χρόνια.

- Το θέμα της συντροφικής κακοποίησης σε άτομα της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ+, είναι ένα επίσης ενδιαφέρον θέμα που προτείνεται σε μελλοντικούς ερευνητές. Στην παρούσα έρευνα, διαπιστώθηκε μέσα από τις συνεντεύξεις με τους ειδικούς, αλλά και από την ανάγνωση εμπειριών ανθρώπων που συμμετείχαν στην ποσοτική έρευνα που έγινε, ότι ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα βιώνουν παρόμοιες καταστάσεις και μάλιστα με την επιπλέον δυσκολία της κοινωνικής απομόνωσης ή μη αποδοχής τους, που δυστυχώς, συμβαίνει ακόμη στην Ελλάδα, σήμερα. Η μη ύπαρξη κατάλληλων δομών καθώς και η έλλειψη εξειδίκευσης των ειδικών επάνω σε τέτοιες περιπτώσεις, είναι θέματα που οπωσδήποτε, χρήζουν επιστημονικής έρευνας.
- Η έρευνα αυτή, ασχολήθηκε μόνο με το κομμάτι της συντροφικής κακοποίησης. Δεν θα έπρεπε ωστόσο, να παραλειφθεί το γεγονός, ότι η ενδοοικογενειακή κακοποίηση (όπως για παράδειγμα κακοποίηση παιδιών από γονείς), μπορεί να ευνοήσει τη δημιουργία προϋποθέσεων διαμόρφωσης χαρακτήρων και συμπεριφορών των κακοποιημένων μελών της οικογένειας. Η συνήθης κατάληξη της κατάστασης αυτής, είναι η εμφάνιση του φαινομένου της συντροφικής κακοποίησης στις οικογένειες που τα πρώην κακοποιημένα μέλη, δημιουργούν μεγαλώνοντας. Πρόκειται για ένα σοβαρό θέμα “μετάδοσης” της κακοποιητικής συμπεριφοράς από γενιά σε γενιά, για το οποίο η ακαδημαϊκή κοινότητα θα μπορούσε να προσφέρει ιδιαίτερα εποικοδομητικές, για την αντιμετώπισή του, ερευνητικές εργασίες.

ANIMATION

Μικρό Εισαγωγικό Κεφάλαιο

Η δημιουργία του animation βασίστηκε στις πληροφορίες που αντλήθηκαν από τη μικτή έρευνα. Από την ποιοτική, αντλήθηκαν απαντήσεις που αφορούν στη θεματική της ταινίας. Τι παρουσιάζει και πως ο χώρος του κινηματογράφου και της τηλεόρασης, αν συμφωνούν ή διαφωνούν με αυτό οι επαγγελματίες/ψυχολόγοι του χώρου καθώς και η απόκλιση που μπορεί να υπάρχει από την πραγματικότητα. Από την άλλη, η ποσοτική έρευνα έδωσε απαντήσεις στο κατά πόσο το κοινό είναι ενημερωμένο τόσο σε θέματα αντιμετώπισης της συντροφικής κακοποίησης, όσο και σε θέματα αναγνώρισής της στο κοινωνικό περιβάλλον.

Με βάση αυτές τις πληροφορίες, προέκυψε το συμπέρασμα, πως το (ελληνικό) κοινό, δεν είναι αρκετά ενημερωμένο επάνω σε θέματα συντροφικής κακοποίησης και το κυριότερο, που οδήγησε και στη δημιουργία της συγκεκριμένης ταινίας, δεν αναγνωρίζει πολλές φορές και τα σημάδια που προσδίδουν την ύπαρξη μιας κακοποιητικής σχέσης. Γι' αυτόν τον λόγο, η δημιουργία μιας animation ταινίας με θέμα τη συντροφική κακοποίηση, θα μπορούσε να αποτελέσει μια ουσιαστική συνεισφορά στην καταπολέμηση του φαινομένου και να τύχει της αποδοχής μεγάλου μέρους του κοινωνικού συνόλου, ως πρωτοβουλία, αλλά και ως μέσο αφύπνισης και ενημέρωσης.

Το Target Group της ταινίας, είναι άτομα που μιλούν ελληνικά, ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου, μορφωτικού επιπέδου και κοινωνικής θέσης. Η συντροφική κακοποίηση, είναι ένα γεγονός που μπορεί να επηρεάσει τους πάντες, οπότε έγινε προσπάθεια, να στοχευθεί ένα όσο το δυνατόν μεγαλύτερο κοινό. Καθώς η ταινία είναι όλη δομημένη με βάση την ελληνική γλώσσα, απαραίτητη προϋπόθεση για να καταλάβει το κοινό την ταινία, είναι η γνώση ελληνικών.

Θεματικά, η ταινία κινήθηκε στον κύκλο της κακοποίησης, με τη χρήση kinetic typography. Με βάση τις πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν από τη μικτή έρευνα, έγινε επιλογή λέξεων και φράσεων που παρουσιάζονται συχνά σε μια κακοποιητική σχέση.

Αξίζει να σημειωθεί, πως ένα πρόβλημα που παρουσιάστηκε στη δημιουργία της ταινίας, είναι η ίδια η γλώσσα. Στην ελληνική γλώσσα, γίνεται υποχρεωτικός προσδιορισμός του κάθε φύλου, μέσω των άρθρων και των επιθέτων. Αυτό, δημιουργεί τη δυσκολία να αναφερθεί κανείς σε ένα θύμα, χωρίς να του δώσει συγκεκριμένα την αρσενική ή τη θηλυκή υπόσταση. Καθώς η ερευνητική ήταν βασισμένη πάνω στη συντροφική κακοποίηση, ανεξαρτήτως φύλου, υποχρεωτικά στη δημιουργία της ταινίας, έγινε αυτή τη διαφοροποίηση. Για παράδειγμα, φράσεις όπως “Σ' αγαπώ”, “είσαι η ζωή μου”, “πού ήσουν”, ήταν αρκετά εύκολο να αποδοθούν χωρίς να είναι εμφανώς προσδιορισμένο το φύλο. Αντίθετα, σε φράσεις όπως “τον προκάλεσα”, “είναι ο τέλειος σύντροφος”, πρέπει αναγκαστικά να αποδοθεί φύλο μέσω άρθρου και επιθέτου. Το γεγονός ο θύτης μπορεί να είναι γυναίκα και όχι άντρας, οδήγησε σε νέα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία προτείνονται σε μελλοντικούς ερευνητές. Για τη δημιουργία της ταινίας ωστόσο, έγινε αναγκαστική χρήση (όπου δεν μπορεί να αποφευχθεί η ύπαρξη άρθρου ή επιθέτου) του αρσενικού γένους όταν γίνεται αναφορά στον θύτη και του θηλυκού όταν η αναφορά γίνεται στο θύμα. Αυτό, γιατί κατά κύριο λόγο, η ύπαρξη γυναικών θυμάτων είναι πιο πολύ καταγεγραμμένη από ότι των αντρών, οπότε οι περισσότερες πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν, αφορούσαν σε γυναίκες θύματα.

Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, ήταν εύκολο να αποφευχθεί αυτό το πρόβλημα, με τη χρήση πρώτου προσώπου.

Ανάλυση Τεχνικής Animation, Γραμματοσειράς και Επιλογής Χρωμάτων

Όπως προαναφέρθηκε, η τεχνική animation που επιλέχθηκε να ακολουθηθεί, είναι η τεχνική του kinetic typography ή πιο απλοϊκά, η τεχνική με τη χρήση “κινούμενου κειμένου”. Η ύπαρξη της σκέτης τυπογραφίας σε ένα τόσο σοβαρό θέμα, θεωρήθηκε πως θα κρατήσει τον θεατή προσηλωμένο καθ' όλη τη διάρκεια της ταινίας και θα βοηθήσει να μεταφερθεί το μήνυμα, με σαφήνεια και ακρίβεια. Οι λέξεις που αποφασίστηκε να χρησιμοποιηθούν, είναι αρκετά δυνατές και στέκονται από μόνες τους, γι' αυτόν τον λόγο, επιθυμητό ήταν να βρίσκονται στο επίκεντρο της προσοχής.

Με βάση αυτό, έγινε και η έρευνα των αντίστοιχων γραμματοσειρών που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν, ώστε να αποδώσουν σωστά τις έννοιες και να δώσουν το σωστό αντίκτυπο των λέξεων/φράσεων που θα χρησιμοποιούνταν. Ένα ακόμα πρόβλημα που αντιμετωπίστηκε με τη χρήση της ελληνικής γλώσσας, ήταν η αναζήτηση των κατάλληλων γραμματοσειρών, η ύπαρξή τους στην ελληνική γλώσσα, καθώς επίσης και η δωρεάν χρήση τους.

Η ταινία είναι χωρισμένη σε τέσσερις σκηνές, που θα αναφερθούν πιο αναλυτικά στο επόμενο κεφάλαιο. Σε αυτές τις σκηνές, υπάρχει ηρεμία, ένταση, κλιμάκωση, τόσο από τη μεριά του θύτη όσο και του θύματος. Υπάρχει “διάλογος” μεταξύ τους ή είναι μεμονωμένες σκέψεις των συντρόφων. Οπότε, οι γραμματοσειρές που χρησιμοποιήθηκαν, ήταν κατά κύριο λόγο ισοπαχείς, χωρίς πατούρες, ‘καθαρές’, ευκρινείς, με διαφορά στα πάχη ώστε να προσδίδουν ένταση. Η χρήση αυτών των γραμματοσειρών, έγινε κατά κύριο λόγο στις φορές που ήταν επιθυμητή η απόδοση της έντασης τόσο από τη μεριά του θύτη, όσο και από τη μεριά του θύματος. Σε αντίθεση με αυτές τις ισοπαχείς, χρησιμοποιήθηκαν καλλιγραφικές γραμματοσειρές για να αποδοθεί η ηρεμία και ο συναισθηματισμός. Καθώς υπήρχε όλος αυτός ο καταγισμός συναισθημάτων, εντάσεων, φράσεων, σκέψεων, σε όλα τα στάδια της ταινίας, τόσο από το θύτη όσο και από το θύμα, δεν υπήρξε περιορισμός σε μία γραμματοσειρά, αλλά σε τουλάχιστον τρεις ισοπαχείς και τρεις καλλιγραφικές, ώστε να αποδοθεί αποτελεσματικά αυτή τη διαφοροποίηση.

Σχετικά με το χρώμα, έγινε η επιλογή χρήσης λευκών γραμμάτων σε μαύρο φόντο ή η εναλλαγή αυτού, με τη χρήση μαύρων γραμμάτων σε λευκό φόντο. Θεωρήθηκε, πως η χρήση των φράσεων ήταν αρκετά δυνατή από μόνη της, οπότε δεν υπήρχε λόγος η ένταση αυτή, να μειωθεί με τη χρήση χρώματος. Ωστόσο, στο τέλος της ταινίας, ο τίτλος εμφανίζεται με κόκκινο χρώμα, που συμβολίζει το αίμα, την ένταση, το θυμό αλλά και την αγάπη.

Σενάριο

Το σενάριο είναι χωρισμένο σε τέσσερις σκηνές, οι τρεις εκ των οποίων, είναι τα στάδια που υπάρχουν στον κύκλο της βίας. Με βάση αυτό, η ταινία χωρίστηκε σε:

ΣΚΗΝΗ 1: Η αρχή της σχέσης. Σε αυτή τη σκηνή, υπάρχουν έντονες και πρόωρες εκδηλώσεις αγάπης από τον σύντροφο.

Εμφανίζονται οι φράσεις:

Είσαι ό,τι καλύτερο μου έχει συμβεί
Κανείς δε μ' έχει αγαπήσει τόσο πολύ
Είσαι η ζωή μου
Είναι ο τέλειος σύντροφος
Είσαι όμορφη
Είσαι δική μου
Μ' αρέσεις πολύ
Θέλω να σε παντρευτώ
Σ' αγαπώ

ΣΚΗΝΗ 2: Το πρώτο στάδιο του κύκλου της βίας, έχει και τη μεγαλύτερη διάρκεια, τόσο στην πραγματικότητα, όσο και στην ταινία. Σε αυτή τη σκηνή, δημιουργείται η ένταση. Το θύμα γίνεται κτητικό, επιθετικό, απειλητικό. Από την άλλη, το θύμα βρίσκεται σε άρνηση της κατάστασης και ρίχνει το φταίξιμο στον εαυτό του.

Εμφανίζονται οι φράσεις:

Με ποιόνμίλαγες;
Πούήσουν;
Δώσε μου να δω το τηλέφωνό σου
Εγώ κάνω κουμάντο εδώ μέσα
Θα κάνεις ό,τι σου λέω εγώ
Θα σου τα σπάσω όλα να μην έχεις τίποτα
Εγώ τον προκάλεσα
Τον αγαπώ
Τί θα μου κάνει εμένα η αστυνομία, ρε;
Θα κάνουμε σεξ όποτε θέλω εγώ
Πόσο άχρηστη μπορεί να είσαι;
Είσαι η γυναίκα μου και μπορώ να σου κάνω ό,τι θέλω
Θέλω να χωρίσουμε
Πώς το 'πες αυτό;
Ρεζίλι με έκανες μπροστά σε τόσο κόσμο
Αν δεν είχα πάρει βάρος
Τον προκάλεσα
Τη θες τη σφαλιάρα σου για να συνέλθεις

ΣΚΗΝΗ 3: Το δεύτερο στάδιο του κύκλου της κακοποίησης χαρακτηρίζεται από την έκρηξη και την ύπαρξη της σωματικής βίας. Οι φράσεις που χρησιμοποιούνται στο κομμάτι αυτό της ταινίας, είναι πολύ λιγότερες, και η τυπογραφία δημιουργεί εικόνες, καθώς πρόκειται και για την κορύφωση της ταινίας. Εδώ παρατηρείται συχνά, το θύμα να προκαλεί την έκρηξη του θύτη, μη αντέχοντας άλλο την αναμονή. Θεματικά, υπάρχει η πρόκληση του θύτη και η σωματική κακοποίηση του θύματος.

Οι φράσεις που εμφανίζονται, είναι:

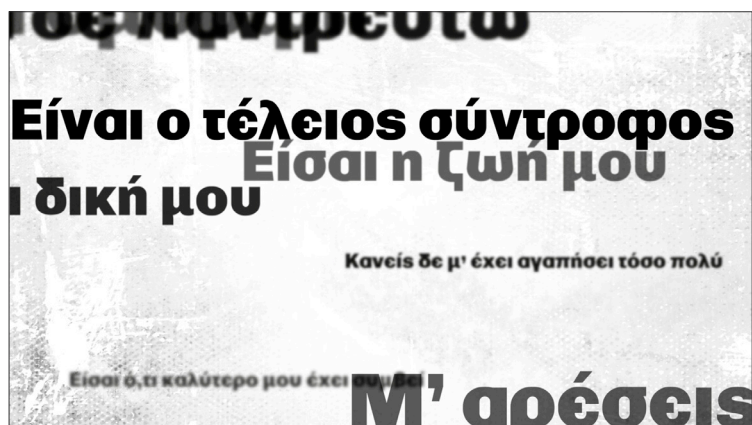
Βάρα λοιπόν, τί φοβάσαι;
Τη θες τη σφαλιάρα σου για να συνέλθεις
Μ' εκνευρίζεις!
Και χάρη σου κάνω
Εγώ νομίζεις δεν πονάω;
Πονάω
Σε φοβάμαι
Σε παρακαλώ σταμάτα

ΣΚΗΝΗ 4: Το τελευταίο στάδιο του κύκλου της κακοποίησης είναι αυτό που χαρακτηρίζεται και ως “ο μήνας του μέλιτος”. Σε αυτό το στάδιο, ο θύτης μετανοεί, δείχνει πως αναγνωρίζει το λάθος του, ζητάει συγχώρεση, δημιουργώντας έτσι τις προϋποθέσεις για ένα νέο ξεκίνημα του κύκλου της κακοποίησης.

Οι φράσεις που εμφανίζονται είναι:

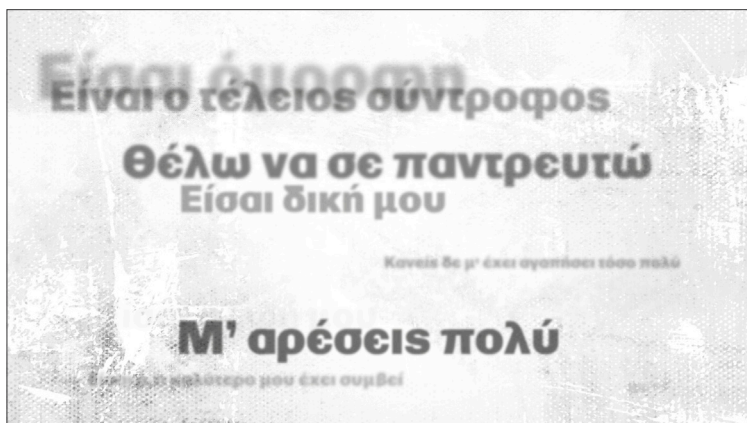
Δεν το 'θελα μωρό μου
Εσένα έχω μόνο
Μη μ' αφήσεις
Σ' αγαπώ

Storyboard

Η ταινία ξεκινά με φράσεις που λέγονται κυρίως από τον θύτη, αλλά και από το θύμα στην αρχή της σχέσης. Οι φράσεις αυτές εμφανίζονται μία-μία σε πρώτο πλάνο και αιωρούνται στην οθόνη.

Η κίνηση των φράσεων, συνοδεύεται από μια ήρεμη μουσική, που βάζει τον θεατή στο κλίμα μιας όμορφης σχέσης.

Οι φράσεις είναι πολλές και έρχονται η μία μετά την άλλη, όπως συμβαίνει στην πραγματικότητα μιας τέτοιας σχέσης. Ο θύτης λέει πολλά λόγια αγάπης και δέσμευσης ασυνήθιστα σύντομα, κάνοντας το θύμα να πιστεύει ότι βρήκε κάτι μοναδικό στη ζωή του.

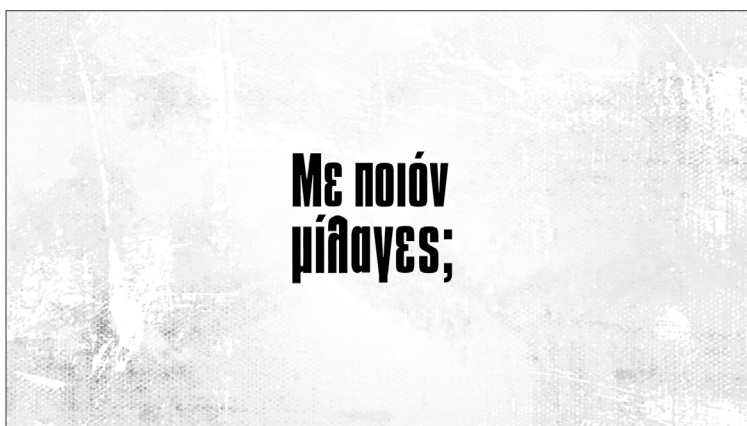

Ο καταιγισμός των φράσεων του ξεκινήματος της σχέσης καταλήγει στη φράση "Σ'αγαπώ", μια λέξη που σε μια συνηθισμένη σχέση δε λέγεται τόσο σύντομα και ίσως αποτελεί την κορύφωση της έκφρασης των συναισθημάτων ενός ανθρώπου προς τον σύντροφό του.

Το “Σ’αγαπώ” αλλάζει απότομα με glitch effect, όπως γίνεται στην πραγματικότητα μιας κακοποιητικής σχέσης.

Στο σημείο αυτό, αλλάζει και η μουσική και γίνεται πιο έντονη, για να φανεί και η αλλαγή στην κατάσταση, από την ηρεμία στην ένταση.

Αμέσως, αρχίζει να φαίνεται ο πραγματικός χαρακτήρας του κακοποιητή.

Ξεκινά ο έλεγχος: “Με ποιον μίλαγες;”, “Που ήσουν;” και η ένταση αρχίζει να ανεβαίνει.

Ο έλεγχος εντείνεται. Ο κακοποιητής σύντροφος, ζητά επιτακτικά να δει το τηλέφωνο. Το προσωπικό απόρρητο του θύματος χάνεται.

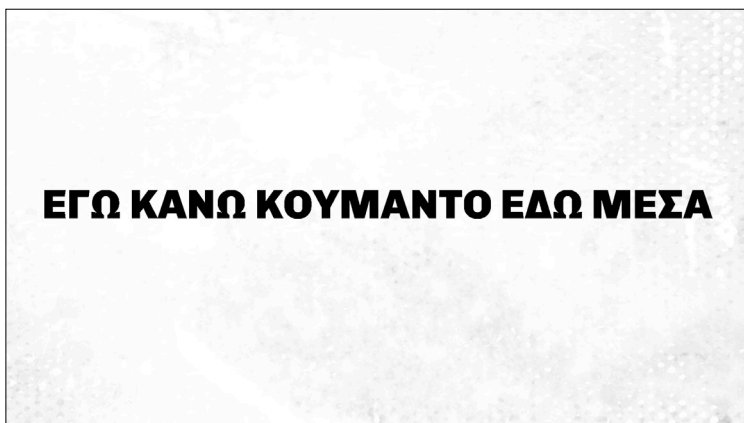
Οι λέξεις της φράσης “Δώσε μου να δω το τηλέφωνό σου” εμφανίζονται μία-μία, έτσι όπως θα μπορούσε να αποτυπωθεί η έκφρασή τους από κάποιον που είναι φανερά εκνευρισμένος.

Οι λέξεις της τελευταίας φράσης γίνονται τρισδιάστατες και έρχονται προς τα εμπρός, συμβολίζοντας έτσι την αυξανόμενη ένταση από τον κακοποιητή προς το θύμα.

Πίσω τους, εμφανίζεται μια φράση που πλέον βάζει τον κακοποιητή στο σημείο που πραγματικά ήθελε να φτάσει και να δείξει την ισχύ του απέναντι στο θύμα: "Εγώ κάνω κουμάντο εδώ μέσα".

Ακολουθεί η φράση "θα κάνεις ό,τι σου λέω Εγώ!", όπου το "Εγώ!", παρουσιάζεται με έμφαση για να τονίσει τον εγωιστικό χαρακτήρα του θύτη.

ΘΑ ΚΑΝΕΙΣ
ΟΤΙ ΣΟΥ ΛΕΩΣ!

Θα σου τα σπύσω όλα
να μην έχεις **ΤΙΠΟΤΑ**

Εγώ τον προκάλεσα

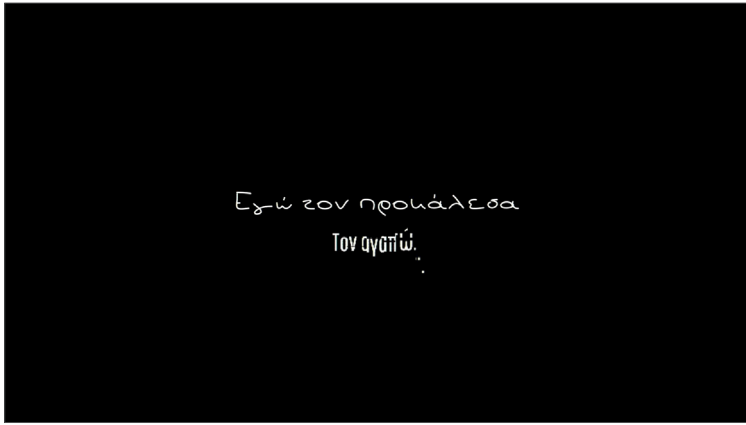
Στη συνέχεια ο θύτης ξεκινά τον εκφοβισμό του θύματος, απειλώντας ότι θα καταστρέψει ό,τι του ανήκει.

Οι λέξεις παρουσιάζονται με διαφορετικές γραμματοσειρές για να τονίσουν την νευρικότητα του θύτη και τις εναλλαγές στην ένταση της φωνής του.

Η φράση χάνεται με glitch effect, για να παραινεί την ένταση της στιγμής.

Το θύμα, έχοντας πλέον μπει στον κύκλο της βίας, σκέφτεται ότι φταίει για την κατάσταση του θύτη και στην οθόνη εμφανίζεται διστακτικά, η φράση "Εγώ τον προκάλεσα", ενώ ακολουθεί αυτό που νιώθει ακόμα για αυτόν:

"Τον αγαπώ".

Τα λόγια διαλύονται, ακολουθώντας την εναλλαγή των συναισθημάτων του θύματος, που να μην τα σκέφτεται, αλλά διαισθάνεται πια ότι κάτι δεν πάει καλά σε αυτή τη σχέση.

Ο θύτης πλέον, νιώθει ότι έχει τον απόλυτο έλεγχο πάνω στο θύμα και στη σχέση αυτή. Υπάρχει πια ένας καταιγισμός φράσεων που υποδηλώνουν την κυριαρχία του σε όλα τα θέματα, υποβιβάζοντας παράλληλα το θύμα, αλλά και μηδενίζοντάς του κάθε ελπίδα να αποδράσει, τονίζοντας ότι ακόμα και οι Αρχές δεν τον πτοούν.

Οι φράσεις ακολουθούν μια γρήγορη κίνηση και εναλλάσσονται σε λευκό και μαύρο, για να δείξουν πως δεν υπάρχει περιθώριο να τις αποφύγει το θύμα.

Ακολουθεί η δήλωση της απόλυτης κυριαρχίας επάνω στο θύμα:

“Είσαι η γυναίκα μου και θα σου κάνω ό,τι θέλω”.

**ΠΙΣΤΕΥΩ
ΓΥΝΑΙΚΑ
ΜΟΥ**

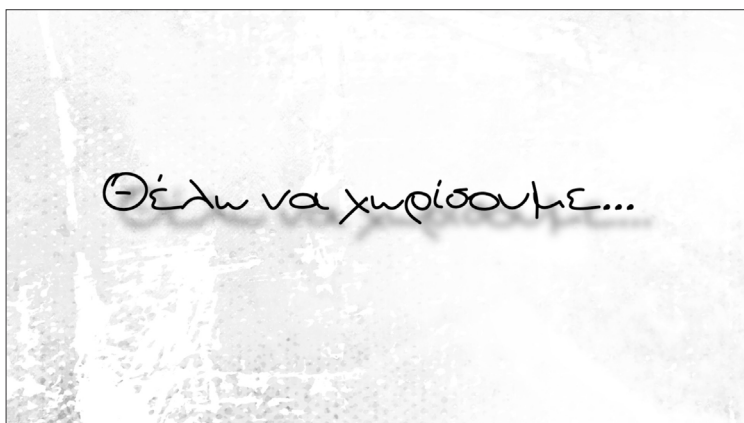
Ο θύτης, δηλώνει στο θύμα την ιδιοκτησία που νιώθει πια ότι έχει, αποτρέποντας κάθε σκέψη ανατροπής της κατάστασης.

**ΚΑΝΩ
Ό,τι**

ΘΕΛΩ

Οι λέξεις εμφανίζονται μία-μία για να δείξουν την ένταση, ενώ η τελευταία από αυτές, το "θέλω" αναβοσβήνει σε θετικό και αρνητικό, για να υποδηλώσει τον τρόπο που προκαλείται στο θύμα, όπως η τρομακτική στιγμή που χτυπάει ένας κεραυνός.

ΘΕΛΩ

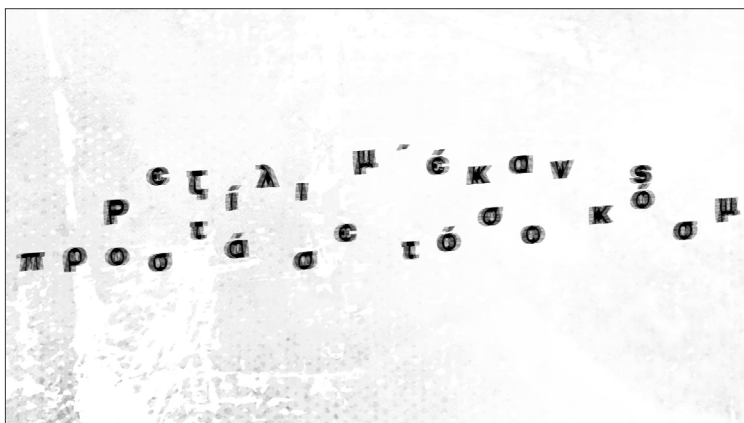
Το θύμα, τολμάει να σκεφτεί πως ο χωρισμός μπορεί να δώσει ένα τέλος σε όλο αυτό που ζει και διστακτικά λέει:

“θέλω να χωρίσουμε”.

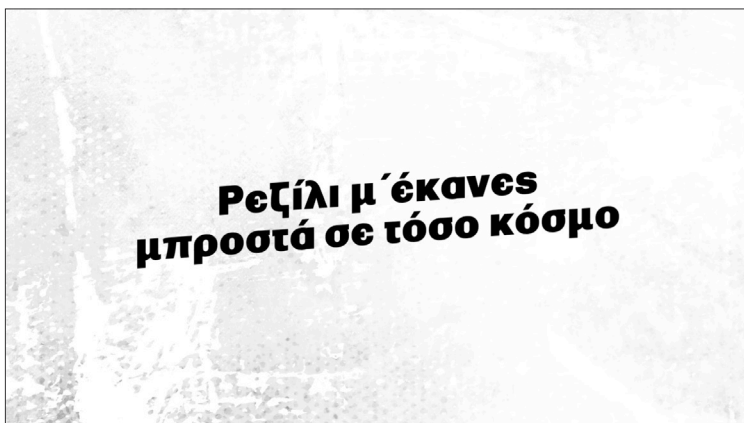
Τα γράμματα των λέξεων εμφανίζονται ένα-ένα δίνοντας αυτόν τον δισταγμό και το κόμπιασμα σε μια φράση που κατά βάθος το θύμα, γνωρίζει ότι θα προκαλέσει αντιδράσεις.

Η αντίδραση του θύτη είναι τόσο έντονη, που στην οθόνη, η φράση του “Πως το ‘πες αυτό;”, έρχεται και διαλύει τα λόγια του θύματος και μαζί κάθε ελπίδα για απεμπλοκή του από αυτή την κακοποιητική σχέση.

Ο θύτης εξακολουθεί να μειώνει και να προσβάλλει το θύμα, λέγοντας λόγια που του δημιουργούν ενοχές για οποιαδήποτε κατάσταση έχει να κάνει και με τις κοινωνικές τους συναναστροφές ως ζευγάρι.

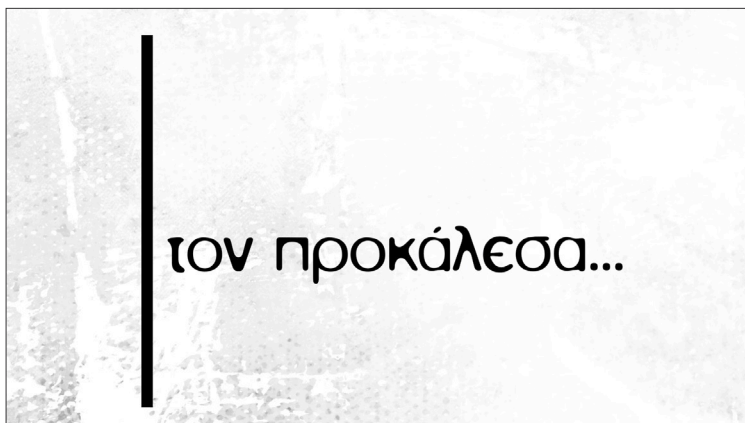
Η τακτική αποδίδει, και το θύμα νιώθει ένοχο για θέματα που το αφορούν προσωπικά, όπως το βάρος.

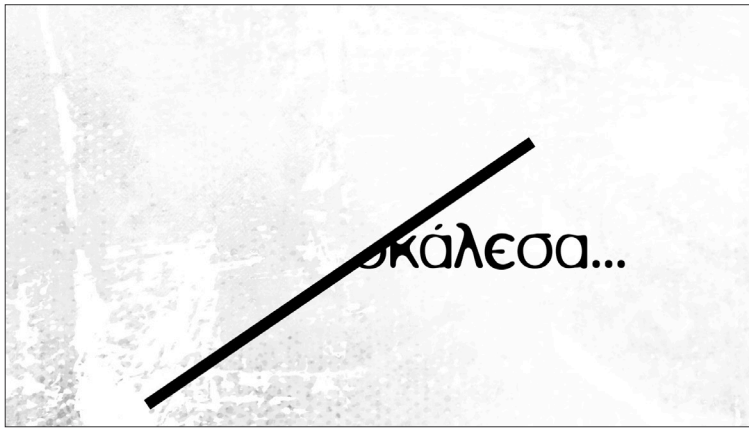

Εδώ, η λέξη 'βάρος' πέφτει προς τα κάτω, ενώ παράλληλα, η γραμματοσειρά γίνεται παχύτερη συμβολίζοντας την κυριολεξία της λέξης, έτσι όπως νιώθει το θύμα.

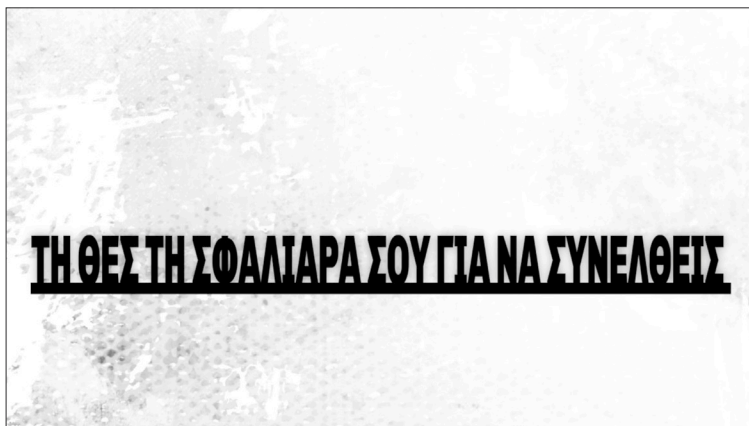

Η προηγούμενη σκέψη, εναλλάσσεται μέσω μιας κάθετης μπάρας με τη σκέψη "τον προκάλεσα", δηλώντας για μια ακόμη φορά την ενοχή του θύματος και την δικαιολόγησή του για τον εκνευρισμό του θύτη.

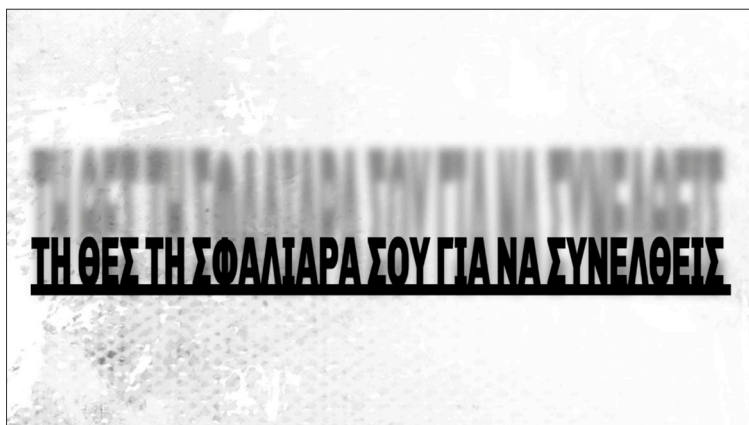

Η μπάρα πέφτει 'πλακώνοντας' τις σκέψεις του θύματος, δείχνοντας ότι ο θύτης δεν αρκείται στο να δημιουργεί ενοχές στο θύμα.

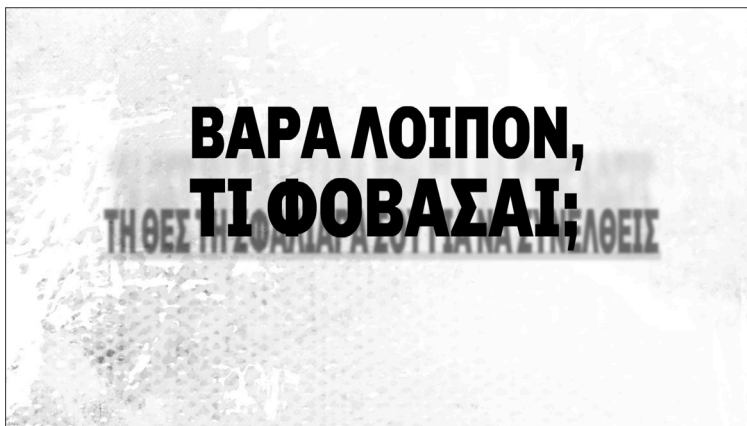

Από τη μπάρα που ισοπέδωσε τις σκέψεις του θύματος, αναδύεται η απειλή του θύτη για σωματική κακοποίηση.

Η γραμματοσειρά μεγαλώνει, παραμορφώνεται στο ύψος, συμβολίζοντας την έντονα απειλητική διάθεση του θύτη.

Πίσω της υψώνεται παραμορφωμένη στο ύψος, η σκιά της φράσης "ΤΗ ΘΕΣ ΤΗ ΣΦΑΛΙΑΡΑ ΣΟΥ ΓΙΑ ΝΑ ΣΥΝΕΛΘΕΙΣ", κάνοντας την απειλή ακόμη πιο τρομακτική.

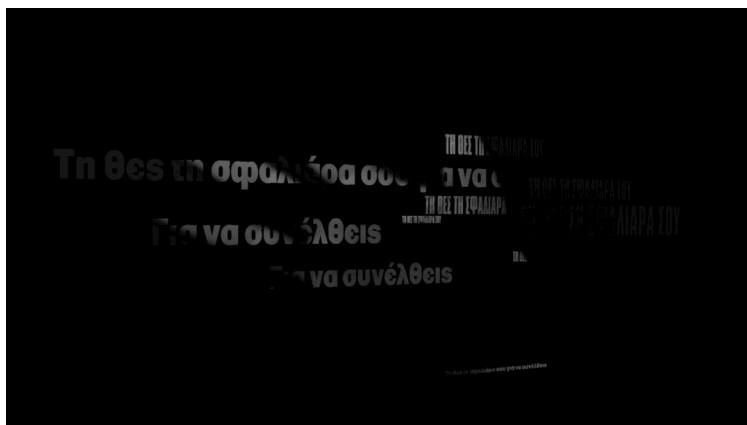
Στο σημείο αυτό, υπάρχει η πρόκληση της έκρηξης του θύτη, από το θύμα, που, γνωρίζοντας ότι δεν μπορεί να αποφύγει τη σωματική βία, προσπαθεί να οδηγήσει την κατάσταση εκεί, για να τελειώσει η βασανιστική αναμονή όσο γίνεται πιο σύντομα.

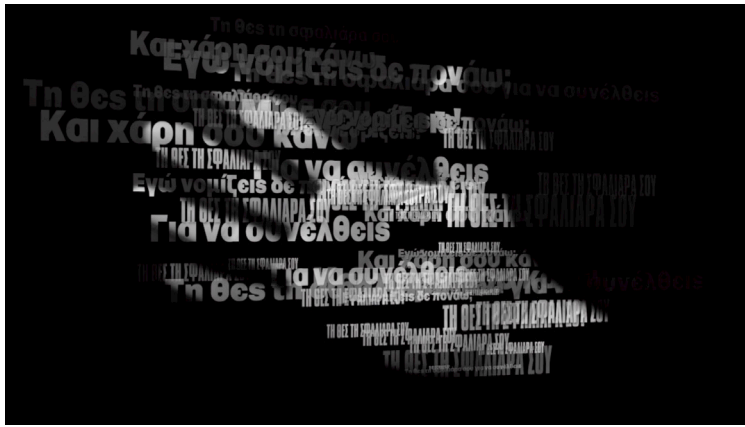
Η φράση “Βάρα λοιπόν, τί φοβάσαι;” εκφράζεται δυνατά και καθαρά από το θύμα. Γεμίζει την οθόνη, δείχνοντας τη βεβαιότητα με την οποία λέγεται από το θύμα.

Η φράση έρχεται απότομα μπροστά στην οθόνη. Το παχύ μαύρο γράμμα αλλάζει το χρώμα στο φόντο, από λευκό σε μαύρο, σηματοδοτώντας την αρχή της βίας.

Στο μαύρο φόντο, εμφανίζονται σιγά-σιγά φράσεις του θύτη προς το θύμα, που από τη μια εκφράζουν ειρωνικά την απενοχοποίησή του για τη βία που ασκεί (“εγώ νομίζεις δε πονάω;”) κι από την άλλη την υπεροψία του (“Και χάρη σου κάνω”), αλλά και τη σαφή του πρόθεση να κακοποιήσει σωματικά το θύμα (“τη θες τη σφαλιάρα σου...”).

Στην οθόνη, διακρίνεται το χέρι του θύτη και σύντομα, αυτό έρχεται προς τα εμπρός, υπονοώντας την άσκηση βίας με δύναμη.

Όταν η παλάμη έρχεται μπροστά, ακούγεται ο εκκωφαντικός ήχος του δυνατού χαστουκιού, δίνοντας με αυτό το τρόπο, ακόμα μεγαλύτερη ένταση στη σκηνή.

Εμφανίζονται σιγά-σιγά φράσεις του θύματος, που εκφράζουν τον τρόμο που νιώθει μπροστά στον κακοποιητή σύντροφό του ("Σε φοβάμαι"), τον πόνο ("πονάω") και την προσπάθειά του, ικετεύοντας, να σταματήσει τον θύτη ("Σε παρακαλώ σταμάτα").

Με παρόμοιο με πριν τρόπο, οι λέξεις δημιουργούν τη φιγούρα του θύματος. Ακούγονται οι παλμοί της καρδιάς του θύματος.

Το χέρι του θύτη, πλησιάζει τον λαιμό του θύματος.

Στο σημείο αυτό, οι παλμοί της καρδιάς του θύματος, σταδιακά ανεβαίνουν, όπως ακριβώς συμβαίνει στο ανθρώπινο σώμα, σε μια τέτοιου είδους στρεσογόνα κατάσταση.

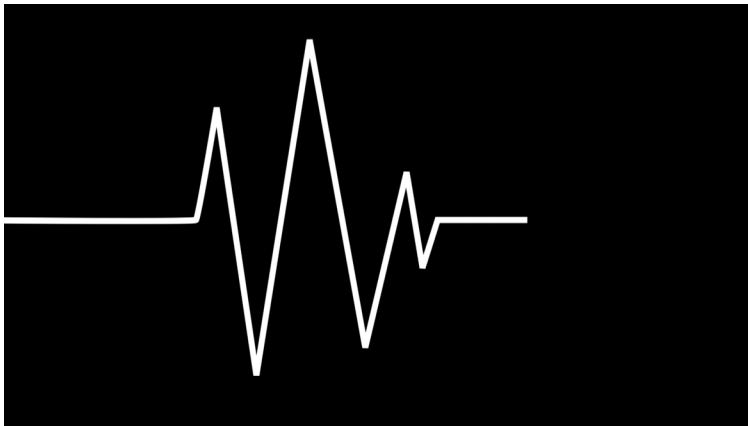
Το χέρι του θύτη, πιάνει τον λαιμό του θύματος. Στην περιοχή εκείνη, προκαλείται στο κείμενο μια μικρή παραμόρφωση προσομοιώνοντας το σφίξιμο του λαιμού.

Οι λέξεις "σπάνε" το θύμα, δίνοντας την αίσθηση ότι ο θύτης προκάλεσε το κακό που ήθελε. Οι λέξεις φεύγουν απότομα από την οθόνη.

Την ίδια στιγμή, το χέρι του θύματος μετατρέπεται σε μια ευθεία γραμμή, συμβολίζοντας τα μηχανήματα που δείχνουν τον παλμό της καρδιάς (flatline).

Παράλληλα με την ευθεία γραμμή που φαίνεται στο flatline, ακούγεται και ο ήχος από το μηχάνημα σε ευθεία γραμμή.

Δημιουργείται έτσι, το υπονοούμενο ότι ο θύτης σκότωσε το θύμα ή το έφτασε πολύ κοντά στον θάνατο.

Την ευθεία γραμμή, ακολουθούν οι χτύποι της καρδιάς από το μηχάνημα, όπως συμβαίνει σε ένα καρδιογράφημα.

Το θύμα ζει, συμβολίζοντας με αυτό τον τρόπο και την αναζωπύρωση της σχέσης του ζευγαριού.

Καθώς εμφανίζονται τα σημάδια ζωής στο μηχάνημα, οι χτύποι αλλάζουν και στη θέση τους εμφανίζονται φράσεις του θύτη, που δείχνει μετανοιωμένος για τις πράξεις του ("δεν το 'θελα μωρό μου").

Σε αυτό το στάδιο η γραμματοσειρά που χρησιμοποιείται, είναι χειρόγραφη, δίνοντας περισσότερη ηρεμία και συναισθηματισμό στα λόγια του θύτη.

~~εσένα έχω μόνο~~

Έχοντας ήδη μπει στην τέταρτη φάση του Κύκλου της Βίας, το Μήγα του Μέλιτος, ο θύτης προσπαθεί να πείσει το θύμα ότι νοιάζεται για εκείνο και δεν έχει κανέναν άλλον στον κόσμο ("εσένα έχω μόνο"), και ζητάει από το θύμα να μη φύγει χρησιμοποιώντας πια εκφράσεις πιο ήρεμες και συναισθηματικές ("μη μ' αφήσεις").

~~μη μ' αφήσεις...~~

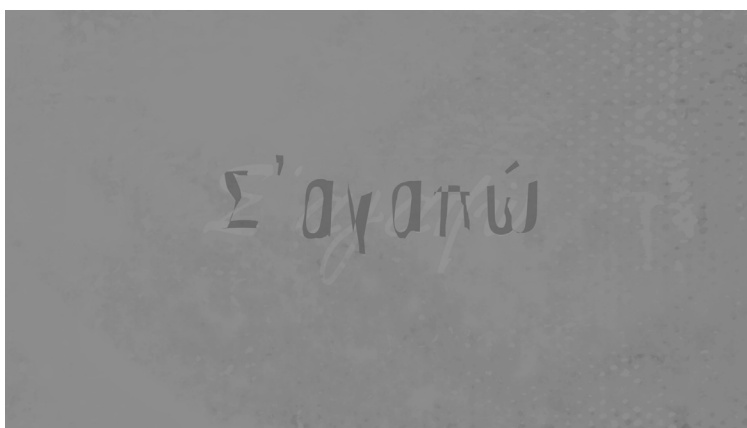
μη μ' αφήσεις

Ο ήχος του flatline σταματάει, οι λέξεις σβήνουν. Υπάρχει απόλυτη ησυχία.

μη μ' αφήσεις

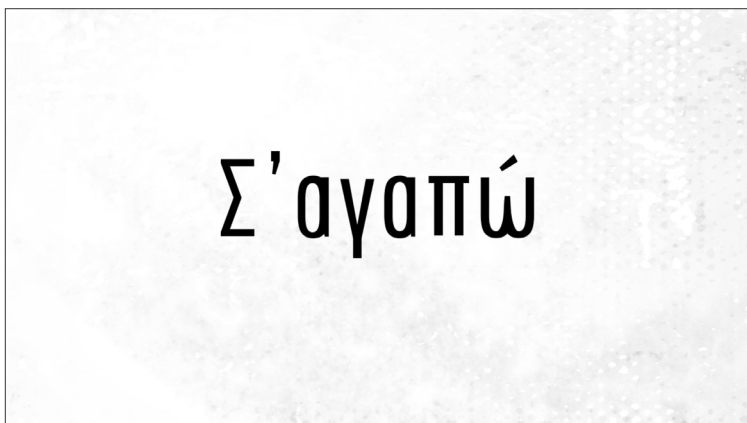

Γράφεται η φράση “Σ’ αγαπώ”, όπως θα την έγραφε κάποιος πραγματικά ερωτευμένος με τον σύντροφό του. Η φράση αυτή θα μπορούσε να ειπωθεί τόσο από το θύτη, όσο και από το θύμα, καθώς βρίσκονται στο στάδιο του Μήνα του Μέλιτος.

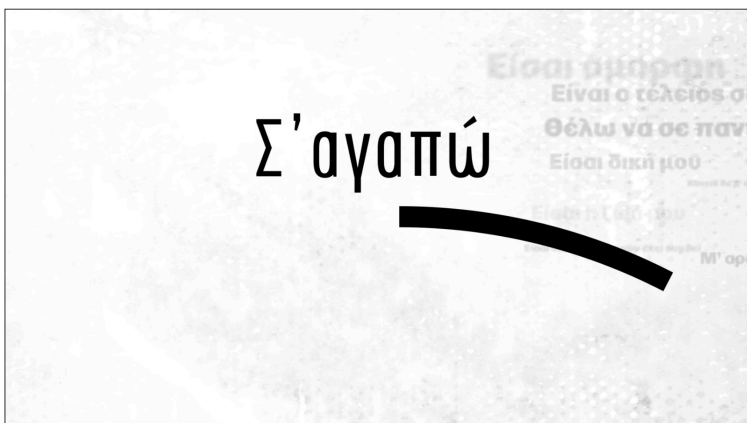

Το χειρόγραφο “Σ’ αγαπώ” της προηγούμενης οθόνης, μετατρέπεται με morphing, στο “Σ’ αγαπώ” της αρχής του κύκλου.

Δίνεται με αυτόν τον τρόπο η αίσθηση ότι όλα ξεκινούν από την αρχή.

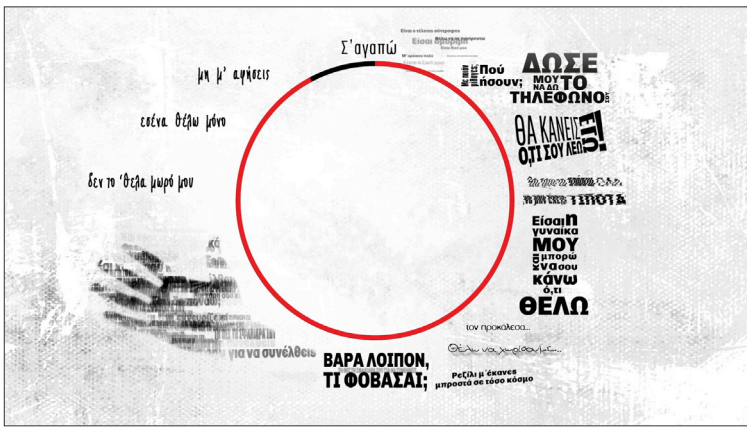
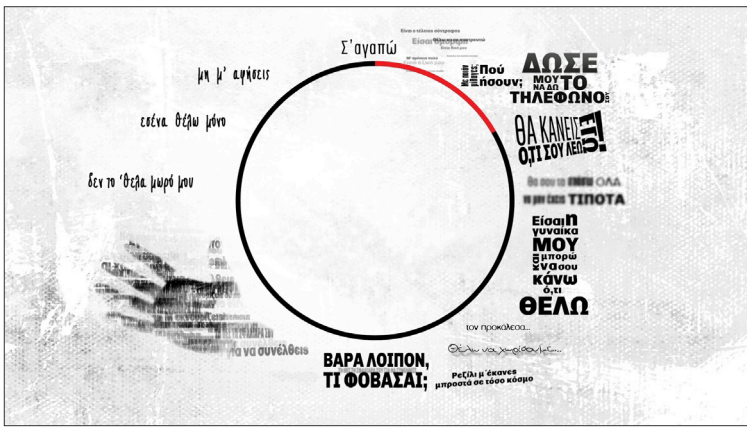
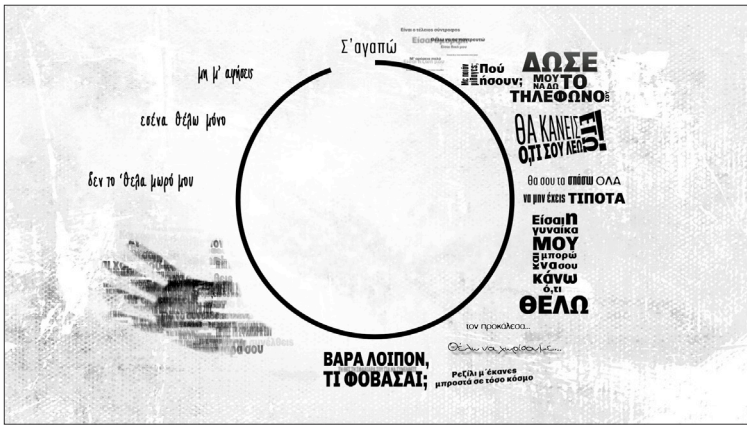
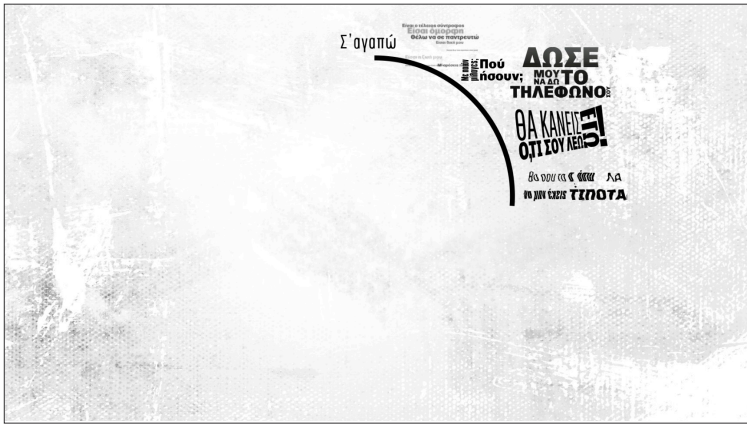

Στο σημείο αυτό ξεκινά να παίζει η όμορφη, γλυκιά μουσική που εμφανίστηκε στην αρχή της ταινίας.

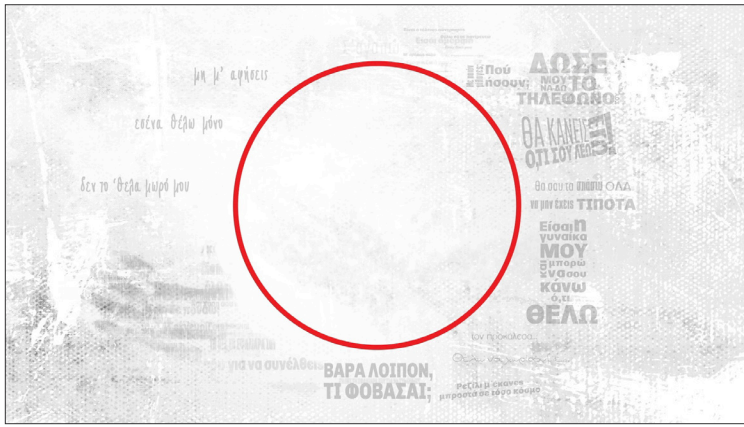

Κάτω από τη φράση, εμφανίζεται μία μαύρη γραμμή.

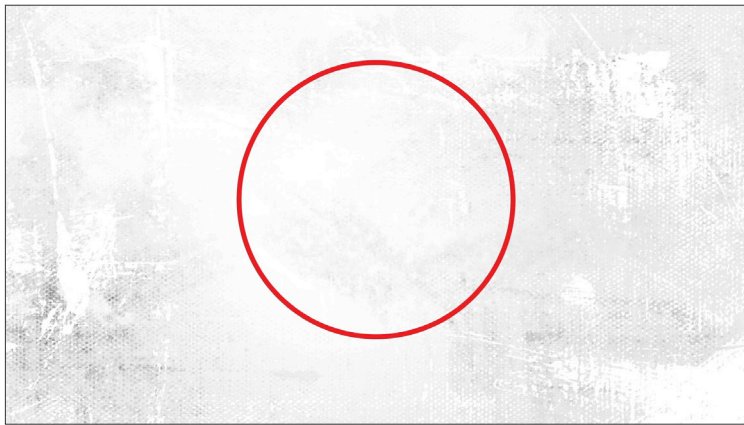
Η κάμερα απομακρύνεται, αποκαλύπτοντας ότι αυτή η γραμμή είναι η αρχή ενός κύκλου, που, όπως δημιουργείται, εμφανίζει όλες τις σκηνές που διαδραματίστηκαν κατά τη διάρκεια της ταινίας, επαναλαμβάνοντας τον κύκλο.

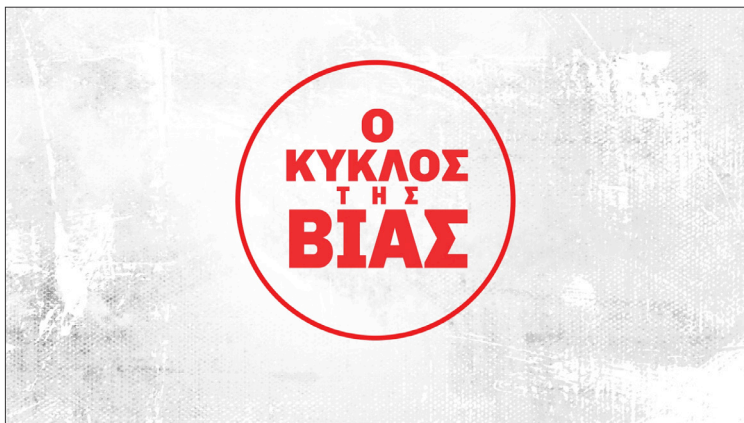
Ο κύκλος κλείνει, φτάνοντας πάλι στη φράση "Σ' αγαπώ". Ο κύκλος επαναλαμβάνεται για ακόμα μια φορά, αυτή τη φορά παρουσιάζεται με κόκκινο χρώμα.

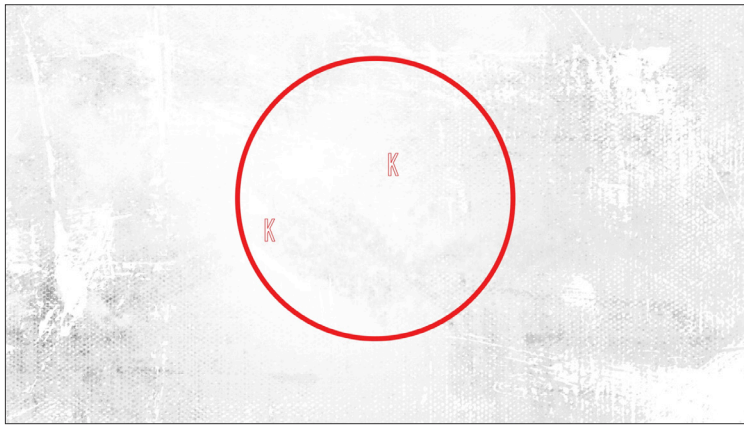
Ο κόκκινος κύκλος, ολοκληρώνεται για μια τελευταία φορά και όλα τα υπόλοιπα στοιχεία σβήνουν με fade out.

Μέσα στον κύκλο, σχηματίζονται τα περιγράμματα των λέξεων του τίτλου της ταινίας.

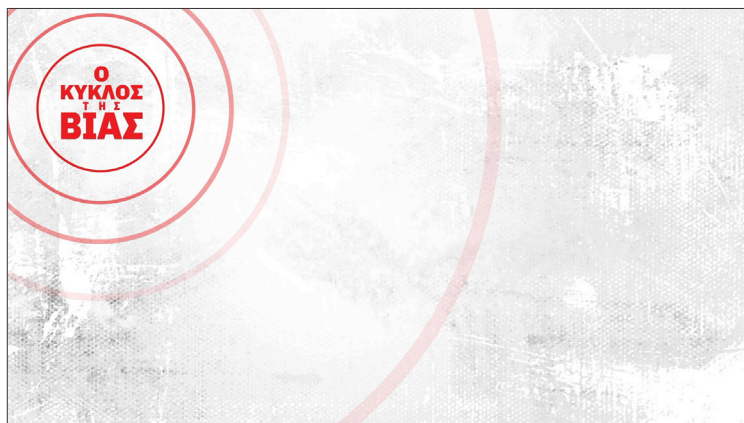
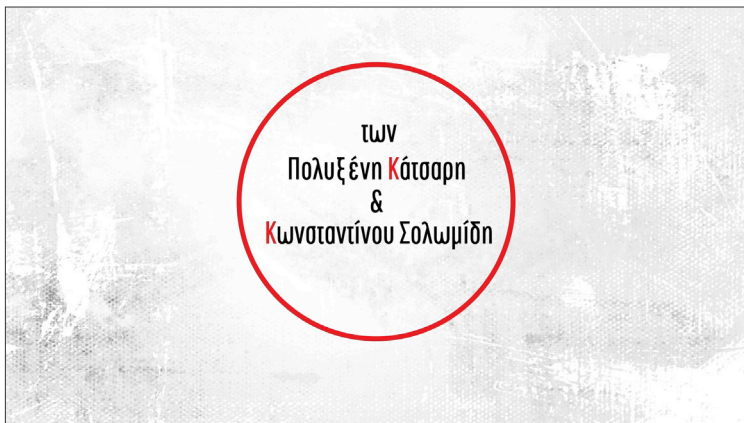
Τα γράμματα γεμίζουν με κόκκινο χρώμα.

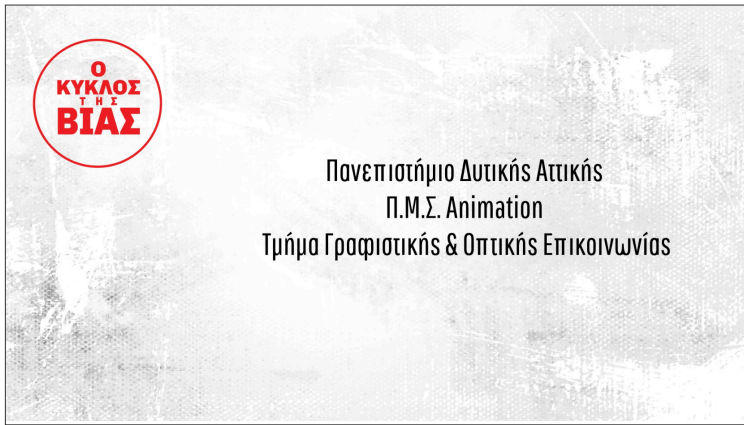
Μέσα στον κύκλο, εμφανίζονται 2 “Κ” σε κόκκινο χρώμα, παραπέμποντας στη λέξη “Κύκλος”.

Αποκαλύπτεται, ότι τα κόκκινα “Κ” είναι μέρος των λέξεων που σχηματίζουν τα ονόματα των δημιουργών.

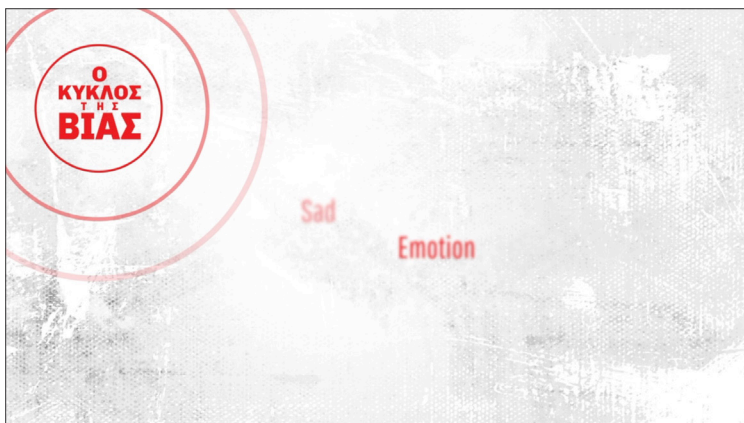
Ο κύκλος μικραίνει και πηγαίνει στο επάνω αριστερό μέρος της οθόνης. Ξεκινούν να εκπέμπονται δακτύλιοι γύρω από τον βασικό κύκλο.

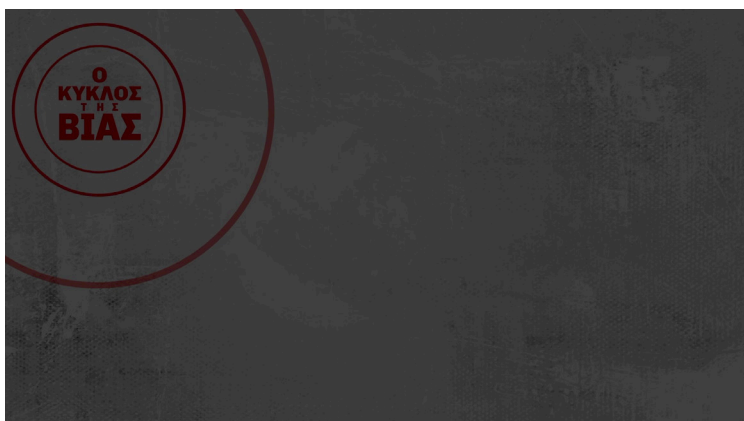
Όταν ο εξωτερικός δακτύλιος φτάσει στο κατάλληλο σημείο, εμφανίζεται το κείμενο. Η λογική αυτή ακολουθείται σε κάθε νέο κείμενο που ακολουθεί.

Στο σημείο που εμφανίζονται τα credits της μουσικής, οι λέξεις "Sad" και "Emotion" από τους τίτλους των μουσικών κομματιών που χρησιμοποιούνται, χρωματίζονται κόκκινες για να δημιουργήσουν ένα δραματικό λεκτικό συνδυασμό... Sad Emotion.

Οι λέξεις θολώνουν και χάνονται με fade out.

Οι δακτύλιοι γύρω από τον βασικό κύκλο, μαζεύονται πίσω και με fade to black η ταινία κλείνει ακολουθώντας το τέλος της μουσικής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Διδακτορικές και Διπλωματικές Εργασίες

- Θούπη Ρ., Ματσίνσκα Ε., Ρουσσάκη Μ., Χριστοδούλου Σ. (2011). *Η Συντροφική κακοποίηση κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης*. Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης.
- Ιντζεσίλογλου, Ν. (2008). *Ενδοοικογενειακή βία: κατά των γυναικών: Πολιτικές και δράσεις για την πρόληψη, την αντιμετώπιση και την καταστολή του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας*. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Κίτσιου, Χ. (χ.χ.). *Μορφές ενδοοικογενειακής βίας: διερεύνηση των αιτιών και των συνεπειών της βίας στο οικογενειακό περιβάλλον*. Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.
- Καλοειδά, Ε., Τσεχλιίδου, Γ., Φωτακίδου Σ. (2017). *Απόψεις φοιτητών/φοιτητριών ψυχολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και του Πανεπιστημίου Κρήτης για τους μύθους και τις στερεοτυπικές αντιλήψεις όσον αφορά στη σεξουαλική κακοποίηση*. Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης.
- Κυριακοπούλου, Δ. (2019). *Οι απόψεις και οι εμπειρίες των επαγγελματιών των Συμβουλευτικών Κέντρων κατά της βίας των γυναικών για την κακοποίηση που δέχονται οι γυναίκες*. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Νταλάσης, Σ. (2016). *Κοινωνία, θρησκεία και πολιτισμός, στον ελληνικό κινηματογράφο της δεκαετίας του '50*. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Πέτκογλου, Φ. (2016). *Η ενδοοικογενειακή βία ως κοινωνικό φαινόμενο, τα αίτια και η αντιμετώπισή της*. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Τουφεξή, Σ., Τσαμαλή, Α. (2009). *Οι στάσεις και οι πεποιθήσεις των σπουδαστών Κοινωνικής Εργασίας του ΤΕΙ Κρήτης ως προς την κακοποίηση των γυναικών στις συζυγικές σχέσεις*. Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης.
- Χατζή, Ι. (2021). *Η κακοποίηση των γυναικών με έμφαση στην περίοδο της πανδημίας του Covid-19: Πολιτικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικές πρακτικές*. Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.

Βιβλία

ΕΛΛΗΝΙΚΑ

- Αρτινοπούλου, Β. (2006) *Ενδοοικογενειακή Κακοποίηση Γυναικών*, Αθήνα: εκδόσεις Νομική βιβλιοθήκη.
- Γ.Γ.Ι.Φ. (χ.χ.). *Οδηγός Συμβουλευτικής για τη βία Δεν είσαι η μόνη Δεν είσαι μόνη*. Αθήνα. Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων.
- Δημητρά, Α. (2005). *Η γοητευτική πορεία του σχεδιασμού των τίτλων στον κινηματογράφο*. Αθήνα. Primarogli.
- Πετρουλάκη, Κ., Τσιριγώτη, Α., Κουβέλη, Ε., Σωτηρίου, Π. (2015). *Οδηγός "Απόδρασης" από μια Βίαιη Σχέση*. Αθήνα. Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας (Ε.Δ.κ.Β.).
- Σαμαρτζή-Παπαδοπούλου, Μ. (1996). *Γυναίκες στο χορό της οργής*. Αθήνα. Άδωνις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Atkinson, M. (1997). *Blue velvet*. London. British Film Institute.
- Bancroft, L. (2003). *Why does he do that? : inside the minds of angry and controlling men*. New York. Berkley Books.
- Bergen, R. (1996). *Wife Rape. Understanding the Response of Survivors and battering*. Thousand Oaks. Sage Publications.
- Brewster, S. (2006). *Helping her get free*. New York. Seal Press.
- Donald G. Dutton. (2007). *Rethinking Domestic Violence*. Vancouver. University Of British Columbia Press.
- Dutton, D. (2007). *Rethinking domestic violence*. Vancouver. University Of British Columbia Press.
- Fisher, B. and Lab, S. (2010). *Encyclopedia of victimology and crime prevention*. Thousand Oaks. SAGE Publications.
- Gartner, R. and McCarthy, W. (2019). *The Oxford handbook of gender, sex, and crime*. New York. Oxford University Press.
- Hamel, J. (2013). *Gender-Inclusive Treatment of Intimate Partner Abuse, Second Edition*. New York. Springer Publishing Company.
- Henslin, J. (2002). *Essentials of sociology*. Boston. Allyn and Bacon.
- Johnson, S. (2007). *Physical abusers and sexual offenders*. London. Boca Raton, FL. Taylor & Francis.
- Macionis, J. (2012). *Sociology*. Boston. Prentice Hall.
- Maurice, W. (1999). *Sexual medicine in primary care*. St. Louis. Mosby.
- McClennen, J., Keys, A. and Day, M. (2016). *Social Work and Family Violence*. New York. Springer Publishing Company.
- Mulvey, L. (1996). *Fetishism and Curiosity: Cinema and the Mind's Eye*. London. British Film Institute.
- Newman, W. and Newman, E. (2022). *Domestic Violence: Causes and Cures and Anger Management*. Tacoma. Newman International LLC.
- Oberwittler, D., Kasselt, J. (2014). "Honor Killings". In Gartner, Rosemary; McCarthy, Bill (eds.). *The Oxford Handbook of Gender, Sex, and Crime*. Oxford. Oxford University Press.
- Penfold, R. (2006). *Dragonslippers*. London. HarperCollins.
- Prince, S. (2007). *American cinema of the 1980s*. New Brunswick. Rutgers University Press.
- Russell, D. (1990). "Rape in Marriage". Bloomington. Indiana University Press.
- Taylor, V. and Winqvist, C. (2001). *Encyclopedia of postmodernism*. London. Routledge.
- Towell, J. and Shepard, H. (1986). *Acronyms, initialisms [and] abbreviations dictionary 1986-87*. Detroit. Gale Research.
- Walker, L. E. (1979). *The Battered woman*. New York. Harper & Row.
- Walker L. E. (2016). *The Battered Woman Syndrome*. New York. Springer Pub. Co.
- Wenzel, A. (2017). *The SAGE Encyclopedia of Abnormal and Clinical Psychology*. Thousand Oaks. SAGE Publications, Inc.

Άρθρα

ΕΛΛΗΝΙΚΑ

- Αντίοχος, Γ. (2016). Ελισάβετ Χρονοπούλου: “Η εμπειρία της σωματικής κακοποίησης είναι συντριπτική”. [online] Athinorama.gr. Διαθέσιμο στο: https://www.athinorama.gr/cinema/2512797/elisabet_xronopoulou_i_empeiria_tis_somatikis_kakopoiisis_einai_suntriptiki/ [Πρόσβαση στις 18 Απριλίου 2022].

- Ανώνυμος. (χ.χ). Απαγορευμένες ερωτικές σχέσεις, εκτρώσεις, τεντιμπόιδες, αναμορφωτήρια και πόρνες. Ο τολμηρός Γιάννης Δαλιανίδης έσπασε τα ταμπού στον κινηματογράφο και “νομιμοποίησε” το γυμνό - ΜΗΧΑΝΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ. [online] ΜΗΧΑΝΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ. Διαθέσιμο στο: <https://www.mixanitouxronou.gr/aragorevmenes-erotikes-schesis-ektrosis-tentimpoides-anamorfortiria-ke-pornes-o-tolmiros-giannis-dalianidis-espase-ta-tamprou-ston-kinimatografo-ke-nomimopiise-to-gimno/> [Πρόσβαση στις 21 Μαρτίου 2022].

- Ανώνυμος. (2016). Οι άγνωστες πτυχές της θρυλικής “Στέλλας” του ελληνικού κινηματογράφου. [online] Newsbeast. Διαθέσιμο στο: <https://www.newsbeast.gr/weekend/arthro/2463909/i-agnostes-ptiches-tis-thrilikis-stellas-tou-ellinikou-kinimatografou> [Πρόσβαση στις 25 Απριλίου 2022].

- Ανώνυμος. (2021). “Μη με αφήσεις ποτέ, γιατί θα σου κάνω κακό”: Η ταινία της Lacta για τις γυναικοκτονίες. [online] TVXS - TV Χωρίς Σύνορα. Διαθέσιμο στο: <https://tvxs.gr/news/ellada/mi-me-afiseis-pote-giati-tha-soy-kano-kako-i-tainia-tis-lacta-gia-tis-gynaikoktonies> [Πρόσβαση στις 9 Απριλίου 2022].

- Ανώνυμος. (2022). Δημήτρης Αποστόλου για “Τι ψυχή θα παραδώσεις μωρή”: “Ήταν ανεξέλεγκτο, δεν μπορούσε να σταματήσει” | Zappit. [online] Zappit. Διαθέσιμο στο: <https://www.zappit.gr/psychagogia/dimitris-apolou-gia-ti-psychi-tha-paradoseis-mori-itan-anekselegkto-den-mporouse-na-stamatisei/3160895> [Πρόσβαση στις 8 Μαρτίου 2022].

- Ανώνυμος. (2022). “Super Mammy”: Οργή για τη νέα σειρά του Σεφερλή-Κάνει αστεία για βιαστές. [online] Aftodioikisi.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.aftodioikisi.gr/koinonia/quot-super-mammy-quot-orgi-gia-ti-nea-seira-toy-seferli-kanei-asteia-gia-viastes/> [Πρόσβαση στις 19 Μαΐου 2022].

- Ανώνυμος. (χ.χ). Στέλλα. [online] Σαν Σήμερα .gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.sansimera.gr/articles/851> [Πρόσβαση στις 23 Μαρτίου 2022].

- Αξιώτη, Κ. (2021). Παγκόσμια Ημέρα για την Καταπολέμηση της Έμφυλης Βίας: Τέσσερα λεπτά στο μυαλό μιας κακοποιημένης - Εσύ αντέχεις;. [online] Έθνος. Διαθέσιμο στο: <https://www.ethnos.gr/greece/article/184475/ragkosmiahmeragiathnkatapolemshshthsemfylhsbiastesseralaptastomyalomiaskakopoihmenhshesyantexeishttps://www.ethnos.gr/greece/article/184475/ragkosmiahmeragiathnkatapolemshshthsemfylhsbiastesseralaptastomyalomiaskakopoihmenhshesyantexeis> [Πρόσβαση στις 21 Απριλίου 2022].

- Ampa Newsroom. (2022). Μη μ' αφήσεις ποτέ (γιατί θα σου κάνω κακό): Διοτίμα και Lacta σε μία μικρού μήκους κραυγή για τις γυναικοκτονίες - ampa. [online] ampa. Διαθέσιμο στο: <https://ampa.lifo.gr/eidiseis/mi-m-afiseis-pote-giati-tha-soy-kano-kako-diotima-kai-lacta-se-mia-mikroy-mikoys-kraygi-gia-tis-gynaikoktonies/> [Πρόσβαση στις 7 Απριλίου 2022].

- Βαμβακερού, Γ. (2022). Women In Need: Μια οργάνωση που βοηθάει γυναίκες να σπάσουν τα δεσμά της βίας. [online] ΝΟΤΙΑ ΠΡΟΑΣΤΙΑ - www.nou-pou.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.nou-pou.gr/stories/women-in-need-mia-organosi-pou-voithaei-ginaikes-na-spasoun-ta-desma-tis-vias/> [Πρόσβαση στις 16 Μαρτίου 2022].

- Βουκελάτου, Χ. (2015). “Βαρύς” ο Καπουτζίδης για την Κύπρο. [online] 3pointmagazine. Διαθέσιμο στο: <https://3pointmagazine.gr/βαρύς-καπουτζίδης-για-κύπρο/> [Πρόσβαση στις 23 Μαΐου 2022].

- Γεωργακοπούλου, Τ. (2022). Super Mammy: Ρεσιτάλ σεξισμού, γιατί το 2021 δεν μάς έμαθε τίποτα. [online] monopoli.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.monopoli.gr/2022/04/04/stories/epikaira/570103/super-mammy-resital-seksismou-kai-omofonias-apo-ton-marko-seferli-giati-to-2021-den-mas-emathe-tipota> [Πρόσβαση στις 29 Μαΐου 2022].

- Γιάνναρου, Λ. (2021). Κακοποίηση γυναικών, τα σημάδια που “φωνάζουν” [online] Kathimerini.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.kathimerini.gr/society/561584884/kakopoiisi-gynaikon-ta-simadia-poy-fonazoun/> [Πρόσβαση στις 14 Μαρτίου 2022].

- Γιαχουσιτίδης, Θ. (2016). *Μικρή Άρκτος (Ursa Minor) - Review / Κριτική*. [online] Moviesltd.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.moviesltd.gr/2016/03/ursa-minor-review.html> [Πρόσβαση στις 7 Μαρτίου 2022].
- Δασκαρόλη, Ι. (χ.χ.). *Εξώστης free press - Η Ελισάβετ Χρονοπούλου επέστρεψε με την “Μικρή Άρκτο”*. [online] exostispress.gr. Διαθέσιμο στο: <http://www.exostispress.gr/Article/i-elisabet-xronopoulou-epestrepse-me-tin-mikri-arkto#ixzz7QDbu1F38> [Πρόσβαση στις 16 Απριλίου 2022].
- Δημοκίδης, Α. (2015). *Χτες βράδυ ο Καπουτζίδης έκανε κάτι εξαιρετικό*. [online] LiFO.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.lifo.gr/lifoland/mikropragmata/htes-brady-o-karoytzidis-ekane-kati-exairetiko> [Πρόσβαση στις 12 Απριλίου 2022].
- Διακοσάββας, Α. (2015). *Ρατσισμός, ξενοφοβία, γκέι ζευγάρια: Ο Γιώργος Καπουτζίδης μιλά για την “Εθνική Ελλάδα”*. [online] LiFO.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.lifo.gr/now/media/ratsismos-xenofobia-gkei-zevgaria-o-giorgos-karoytzidis-mila-gia-tin-ethniki-ellados> [Πρόσβαση στις 27 Μαΐου 2022].
- Διοτίμα. (χ.χ.). *Σχόλιο για το τραγούδι που νομιμοποιεί την έμφυλη βία*. [online] Διοτίμα. Διαθέσιμο στο: <https://diotima.org.gr/scholio-gia-to-tragoydi-roy-nomimoroie/> [Πρόσβαση στις 22 Μαρτίου 2022].
- Έθνος. (2022). *The Bachelor: Πρόστιμο ύψους 180.000 ευρώ από το ΕΣΡ για το ριάλιτι με τηλεοπτικό εργένη τον Αλέξη Παππά*. [online] Διαθέσιμο στο: <https://www.ethnos.gr/lifestyle/article/195355/thebachelorproostimoyrpsouys180000eyroarotoesrgiatorialitimethleoptikoergenhtonalexhrappa> [Πρόσβαση στις 29 Μαΐου 2022].
- Ηυλοτ, Μ. (χ.χ.) *Πόσο κακοποιητικοί είναι οι στίχοι στην ελληνική τραπ;* [online] LiFO.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.lifo.gr/culture/music/rosos-kakoroiitiko-einai-oi-stihoi-stin-elliniki-trap> [Πρόσβαση στις 22 Μαρτίου 2022].
- Ιωάννου, Σ. (2017). *“Εθνική Ελλάδα”: Υπήρχε κι αυτή η ελληνική τηλεόραση... | Εξάλειψη της Βίας*. [online] MAXMAG | Πολιτισμός, Τέχνες, Διασκέδαση, Ομορφιά. Διαθέσιμο στο: <https://www.maxmag.gr/thematikes/exalipsi-tis-vias/ethniki-ellados-ypirche-ki-afti-elliniki-tileorasi/> [Πρόσβαση στις 12 Απριλίου 2022].
- Ιοαννα. (2022). *Απειλούν το “Super Mammy” με το ΕΣΡ: Η ατάκα του Σεφερλή για τον βιασμό που εξόργισε το τηλεοπτικό κοινό*. [online] Enimerotiko.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.enimerotiko.gr/lifestyle/gossip/apeiloun-to-super-mammy-me-to-esr-h-ataka-toy-seferli-gia-ton-viasmo-roy-exorgise-to-tileoptiko-koino/> [Πρόσβαση στις 24 Μαΐου 2022].
- Κάππα, Α. (2021). *Τι ψυχή θα παραδώσεις μωρή: Πώς η σειρά ξαναγίνεται επίκαιρη;* [online] MAXMAG | Πολιτισμός, Τέχνες, Διασκέδαση, Ομορφιά. Διαθέσιμο στο: <https://www.maxmag.gr/television/ti-psihi-tha-paradoseis-mori-ros-i-seira-xanaginetai-epikairi/> [Πρόσβαση στις 8 Μαρτίου 2022].
- Καλαμπορδάνη, Κ. (2017). *Οι Στάβλοι της Εριέτας Ζαΐμη: 5 κρατούμενες - “μορφές”*. [online] MAXMAG | Πολιτισμός, Τέχνες, Διασκέδαση, Ομορφιά. Διαθέσιμο στο: <https://www.maxmag.gr/television/vintage-tv/stavli-tis-erietas-za%CE%90mi-5-kratoumenes-rou-arodichthikan/> [Πρόσβαση στις 30 Μαΐου 2022].
- Καούνη, Α. (2020). *ΜΜΕ: Ενδοοικογενειακή και Σχεσιακή Βία*. [online] Mcaounilaw.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.mcaounilaw.gr/drasεις/changemediaforher/229-μμε-ενδοοικογενειακη-και-σχεσιακη-βια> [Πρόσβαση στις 21 Απριλίου 2022].
- Κατσουνάκη, Μ. (2021). *Όταν οι γυναίκες μιλούν*. [online] Kathimerini.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.kathimerini.gr/culture/561286612/otan-oi-gynaikes-miloun/> [Πρόσβαση στις 14 Απριλίου 2022].
- Κιουπελόγλου, Σ. (2021). *Η κακοποίηση δεν είναι αγάπη. Μία συνέντευξη που πρέπει να διαβάσεις*. [online] ELLE. Διαθέσιμο στο: <https://elle.gr/sex/psixologia/l-oreal-luxe-w-i-n-hellas-interview/> [Πρόσβαση στις 15 Μαρτίου 2022].
- Κομιώτη, Κ. (2015). *Εθνική Ελλάδα: η ελληνική τηλεόραση που αξίζει να δεις*. [online] Kulturosura.gr. Διαθέσιμο στο: <http://www.kulturosura.gr/ayta-kai-alla/ethniki-ellados-komioti-8343/> [Πρόσβαση στις 27 Απριλίου 2022].
- Κοντού, Ι. (2018). *Τα χαστούκια βγήκαν από τον ελληνικό κινηματογράφο*. [online] Tvxs.gr. Διαθέσιμο στο: <https://tvxs.gr/news/blogarontas/ta-xastoykia-bgikan-apo-ton-elliniko-kinimatografo> [Πρόσβαση στις 22 Μαρτίου 2022].

- Κοτσαπουϊκίδου, Β. (2021). Δέκα ελληνικά βίντεο που αποδομούν τα έμφυλα στερεότυπα. [online] Parallaximag.gr. Διαθέσιμο στο: <https://parallaximag.gr/deka-ellinika-vinteo-pou-apodomoun-ta-emfyila-stereotyra-121097> [Πρόσβαση στις 21 Απριλίου 2022].
- Κουλοπούλου, Κ. (2021). Η βία και η σεξουαλική κακοποίηση μέσα από τα μάτια της μεγάλης και της μικρής οθόνης. [online] OffLine Post. Διαθέσιμο στο: <https://www.offlinepost.gr/2021/04/07/via-kai-sexoualiki-kakoroisi-mesa-aro-ta-matia-megalis-kai-mikris-othonis/> [Πρόσβαση στις 20 Απριλίου 2022].
- konstdim. (2016). *The Day After* – ταινία μ.μ. (Η επόμενη μέρα) του Δ. Χριστοδούλου. [online] Ιστορία-Τέχνες-Πολιτισμός. Διαθέσιμο στο: <https://istoriatexnespolitismos.wordpress.com/2016/11/27the-day-after-tainia-m-m-epomeni-mera-tou-d-xristo/> [Πρόσβαση στις 16 Απριλίου 2022].
- Λοβέρδου, Μ. (2021). Γιώργος Καπουτζίδης: “Δεν χρειάζεται να ανησυχείς για τα βλέμματα και τη γνώμη των άλλων”. [online] BOVARY. Διαθέσιμο στο: <https://www.bovary.gr/faces/oramatistes/giorgos-karoytzidis-synenteuxi> [Πρόσβαση στις 14 Απριλίου 2022].
- Λυκούργου, Π. (2016). Μικρή Άρκτος. [online] Flix.gr. Διαθέσιμο στο: <https://flix.gr/cinema/ursa-minor-review.html> [Πρόσβαση στις 18 Απριλίου 2022].
- Λυκούργου, Π. (2021). “Μη με αφήσεις ποτέ”: Μια φορά κι έναν καιρό γεννήθηκε μια γυναικοκτονία. [online] Flix.gr. Διαθέσιμο στο: <https://flix.gr/news/dont-ever-leave-me-lacta-spot.html> [Πρόσβαση στις 14 Απριλίου 2022].
- Ματθαίου, Χ. (2021). Βία κατά των γυναικών - Το in.gr μιλά με ειδικούς, με θύματα, με άνδρες που λατρεύουν τις γυναίκες. [online] in.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.in.gr/2021/12/10/greece/via-kata-ton-gynaikon-voitheia-akous/> [Πρόσβαση στις 22 Μαρτίου 2022].
- Μπακούλη, Ν. (χ.χ.). Γυναικοκτονίες: Γραμμή SOS για θύματα ενδοοικογενειακής βίας. [online] OW.GR. Διαθέσιμο στο: <https://www.ow.gr/living/ginaikoktonies-grammi-sos-gia-thimata-endooikogeneiakis-vias/> [Πρόσβαση στις 22 Μαρτίου 2022].
- Μπορδόκας, Κ. (2021). Το “μαχαίρωμα” της Στέλλας από τους κριτικούς... [online] Tvxs.gr. Διαθέσιμο στο: <https://tvxs.gr/news/taksidia-sto-xrono/machairoma-tis-stellas-aro-toys-kritikoys> [Πρόσβαση στις 7 Μαΐου 2022].
- Μπουργάνη, Χ. (2019). Το ντοκιμαντέρ που αξίζει να δεις για τις γυναίκες σήμερα στις 7. [online] ELLE. Διαθέσιμο στο: <https://elle.gr/kinonia/to-ntokimanter-pou-axizi-na-dis-gia-tis-gynekes-simera-stis-7/> [Πρόσβαση στις 13 Μαρτίου 2022].
- Μονοπολι Team. (2021). Μη με αφήσεις ποτέ: Η ταινία της Lacta που πρέπει να δεις. [online] monopoli.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.monopoli.gr/2021/11/23/promotional-items/535729/mi-me-afiseis-pote-i-sygklonistiki-tainia-mikrou-mikrous-tis-lacta-pou-prerei-oloi-na-doun/> [Πρόσβαση στις 13 Μαΐου 2022].
- Νέγκα, Α. (2021). “Πάει την έσφαξε!” Πως οι στίχοι ενός δημοτικού τραγουδιού με στοιχειωναν από παιδί. [online] Oneofus.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.oneofus.gr/life/personal-essays/quot-raei-tin-esfaxe-quot-pos-oi-stichoi-enos-dimotikoy-tragoydiou-me-stoicheionan-aro-paidi/> [Πρόσβαση στις 22 Μαρτίου 2022].
- Νταβανάς, Δ. (2019). Στέλλα, ένα έκπτωτο είδωλο - η σπουδαιότερη ελληνική ταινία εποχής. [online] Filmakias.gr. Διαθέσιμο στο: <https://filmakias.gr/stella-merkouri-ena-ekptoto-eidolo/> [Πρόσβαση στις 25 Απριλίου 2022].
- neolaia.gr Team. (2018). Γιατί είχε καταδικαστεί η κάθε κρατούμενη στους Στάβλους της Εριέτας Ζαΐμη;. [online] neolaia.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.neolaia.gr/2018/07/05/giati-eixe-katadikastei-i-kathe-kratoumeni-stous-stavlous-tis-erietas-zaimi/> [Πρόσβαση στις 29 Απριλίου 2022].
- news247. (2022). Έλενα Ακρίτα για Σεφερλή: “Αστεία με βιασμούς; Αυτό είναι κακοποίηση”. [online] News247.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.news247.gr/koinonia/elena-akrita-seferlis-satira-tileorasi.9585642.html> [Πρόσβαση στις 10 Μαΐου 2022].
- Newsroom ifemerida.gr. (2021). “Μη με αφήσεις ποτέ (γιατί θα σου κάνω κακό)”: Η συγκλονιστική ταινία μικρού μήκους της Lacta για τις γυναικοκτονίες [βίντεο]. [online] ifemerida.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.ifemerida.gr/ellada/mi-me-afiseis-pote-tainia-lacta-gynaikoktonies> [Πρόσβαση στις 13 Απριλίου 2022].

- Παπαδόπουλος, Γ. (2018). “Κατήφορος”, η ταινία που ξεγύμνωσε τη συντηρητική κοινωνία του 1960 (pics+video). [online] E-Daily.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.e-daily.gr/themata/81355/katiforos-i-tainia-rou-xegymnawse-ti-syntiritiki-koinwnia-tou-1960-pics-video> [Πρόσβαση στις 6 Μαρτίου 2022].
- Parallaxi. (2016). Τότε που ήταν politically correct να χτυπάς σαν άντρας. [online] Parallaximag.gr. Διαθέσιμο στο: <https://parallaximag.gr/life/stis-palies-tenies-rantos-to-chastouki-epette-sinnefo> [Πρόσβαση στις 22 Μαρτίου 2022].
- psychologynow.gr. (χ.χ.) Διαταραχή Μετατραυματικού στρες (PTSD): Τι είναι και γιατί υπάρχουν δυσκολίες στη διάγνωσή της. [online] Διαθέσιμο στο: <https://www.psychologynow.gr/arthra-psyhikis-ygeias/psychikes-diataraxes/metatranmatiko-stres/6440-diataraxi-metatranmatikoy-stres-ptsd-ti-einai.html> [Πρόσβαση στις 29 Μαΐου 2022].
- Ρόκου, Λ. (2018). “Και ποια γυναίκα δεν έχει φάει χαστούκι;”. [online] Poraganda.gr. Διαθέσιμο στο: <https://poraganda.gr/postscripts/ta-gomenika-ke-ria-gineka-den-echi-fai-chastouki/> [Πρόσβαση στις 22 Μαρτίου 2022].
- Σάκκας, Ν. (χ.χ.). Μικρή Άρκτος. [online] cinemagazine.gr. Διαθέσιμο στο: https://www.cinemagazine.gr/kritikes/arthro/mikri_arktos-130308967/ [Πρόσβαση στις 18 Απριλίου 2022].
- Σαραντοπούλου, Δ. (2019). Γιατί η ελληνική τηλεόραση φοβάται τη γυναικεία κακοποίηση; [online] Ελληνοφρένεια. Διαθέσιμο στο: <https://ellinofreianet.gr/documents/mousafirides/9828-to-teleytaiio-diastima-aro-ta-kyria-themata-enascholis-ton-mme-synechizei-na-einai-i-dolofonia-tis-foititrias-elenis-topaloydi.html> [Πρόσβαση στις 22 Μαρτίου 2022].
- Σκαλιώνη, Δ. (2021). “Μη με αφήσεις ποτέ”: Η Lacta μας αιφνιδίασε με τη νέα ταινία μικρού μήκους, για το τι (δεν) είναι Αγάπη. [online] www.ertnews.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.ertnews.gr/eidiseis/ellada/mi-me-afiseis-pote-i-lacta-mas-aifnidias-me-ti-nea-tainia-mikroy-mikoy-gia-to-ti-den-einai-agapi/> [Πρόσβαση στις 15 Μαΐου 2022].
- Σκαρμπαδώνη, Μ. (2019). Όταν οι Στάβλοι της Εριέτας Ζαΐμη... [online] Typologos.com. Διαθέσιμο στο: <https://www.typologos.com/otan-oi-stavloi-tis-erietas-zaimi-maria-skabardon/> [Πρόσβαση στις 28 Μαΐου 2022].
- Σίχοι Ελληνικών Τραγουδιών - Artsandthecity. (χ.χ.) Άσε με να μπω Σίχοι - Lyrics Μαραβέγιας Κωστής. [online] Διαθέσιμο στο: <https://www.artsandthecity.gr/stixoi/ase-me-na-mpw/> [Πρόσβαση στις 29 Μαΐου 2022].
- Σταμάτη, Ν. (2021). 10 ελληνικά τραγούδια με προβληματικό περιεχόμενο που ίσως δεν είχαμε καταλάβει. [online] Oneofus.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.oneofus.gr/top/10-ellinika-tragoydia-me-provlimatiko-periechomeno-roy-prerei-na-stamatisoy-me-na-akoyme/> [Πρόσβαση στις 17 Απριλίου 2022].
- Στελλάκη, Α. (2015). Μικρή Άρκτος: Η Ελισάβετ Χρονοπούλου βλέπει μέσα από τα μάτια του θύτη. [online] in.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.in.gr/2015/09/18/culture/mikri-arktos-i-elisabet-xronopoyloy-blepei-mesa-aro-ta-matia-toy-thyti/> [Πρόσβαση στις 4 Απριλίου 2022].
- Συκκά, Γ. (2021). Από “αθώα” χαστούκια σε καταγγελίες. [online] Kathimerini.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.kathimerini.gr/society/561264040/aro-athoa-chastoykia-se-kataggelies/> [Πρόσβαση στις 22 Μαρτίου 2022].
- Single Woman Team. (2022). “The Day After”: Δείτε την ταινία μικρού μήκους για τις κακοποιημένες γυναίκες. [online] Singlewoman.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.singlewoman.gr/featured/the-day-after/> [Πρόσβαση στις 7 Μαρτίου 2022].
- tvxs. (2021). “Μη με αφήσεις ποτέ, γιατί θα σου κάνω κακό”: Η ταινία της Lacta για τις γυναικοκτονίες. [online] TVXS - TV Χωρίς Σύνορα. Διαθέσιμο στο: <https://tvxs.gr/news/ellada/mi-me-afiseis-pote-giati-tha-soy-kano-kako-i-tainia-tis-lacta-gia-tis-gynaikoktonies> [Πρόσβαση στις 3 Μαρτίου 2022].
- Φως Team, (2021). Δαλιανίδης για Φίνο: Άλλαξε το τέλος της ταινίας μου “Ο Κατήφορος” κι έγινε επιτυχία. [online] Fosonline.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.fosonline.gr/stiles/cine-spot/article/153770/dalianidis-gia-fino-allaxe-to-telos-tis-tainias-moy-o-katiforos-ki-egine-epitychia> [Πρόσβαση στις 9 Μαΐου 2022].

- Φωτάκη, Ε. (2020). Στην Κρήτη τα υψηλότερα ποσοστά της Ευρώπης στην κακοποίηση γυναικών. [online] Creta24. Διαθέσιμο στο: <https://creta24.gr/stin-kriti-ta-ypsilotera-pososta-tis-eyropis-stin-kakopoiosi-gynaikon/> [Πρόσβαση στις 13 Μαΐου 2022].

- Flash Team. (2020). “Ο κατήφορος”: Η ελληνική ταινία που “απογείωσε” τη Ζωή Λάσκαρη και τον Νίκο Κούρκουλο [vid & pics]. [online] www.flash.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.flash.gr/lifestyle/1604921/o-katiforos-i-elliniki-tainia-pou-arogeiose-ti-zoi-laskari-kai-ton-niko-kourkoulo-vid-pics> [Πρόσβαση στις 24 Απριλίου 2022].

- Fragho, S. (2021). Προσοχή στις παλιές καλές ελληνικές κωμωδίες - Part 2. [online] 2020mag.gr. Διαθέσιμο στο: <https://www.2020mag.gr/aropseis/1585-prosoxi-stis-palies-kales-ellinikes-komodies-part-2> [Πρόσβαση στις 22 Μαρτίου 2022].

- Χαμηλάκη, Μ. (2022). Υπόθεση Καρολαίν: Το συγκλονιστικό ρεπορτάζ για τη δολοφονία της από τον σύζυγό της. [online] Hello Magazine. Διαθέσιμο στο: <https://gr.hellomagazine.com/social-life/karolain-dolofonia-reportaz/> [Πρόσβαση στις 29 Μαΐου 2022].

- JTeam. (2022). Οι 5 φράσεις που χρησιμοποιούν οι άνδρες που κακοποιούν συναισθηματικά τη σύντροφό τους. [online] Jenny. Διαθέσιμο στο: <https://jenny.gr/well-being/psychologia/397227/oi-5-fraseis-poy-hrisimoroioun-oi-andres-poy-kakoroioun> [Πρόσβαση στις 2 Μαρτίου 2022].

- Vice Staff. (2019). Μια Γυναίκα που Μένει σε Κακοποιητική Σχέση “Δεν Είναι Άξια της Μοίρας της”. [online] Vice.com. Διαθέσιμο στο: <https://www.vice.com/el/article/ne834d/mia-gynaika-poy-menei-se-kakoroihtikh-shesh-den-einai-a3ia-ths-moiras-ths> [Πρόσβαση στις 22 Μαρτίου 2022].

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΑ

- BBC News. (2010). *BBC News - Cambodian acid attack victim on rebuilding her life*. [online] News.bbc.co.uk. Διαθέσιμο στο: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/8576279.stm> [Πρόσβαση στις 12 Απριλίου 2022].

- Boston Weatherford, C. (1996). *Speaking of Slavery: The Last Taboo*. [online] The Christian Science Monitor. Διαθέσιμο στο: <https://www.csmonitor.com/1996/0523/052396.opin.opin.2.html> [Πρόσβαση στις 24 Απριλίου 2022].

- Carlsen, A., Salam, M., Miller, C., Lu, D., Ngu, A., Patel, J. and Wichter, Z. (2018). *#MeToo Brought Down 201 Powerful Men. Nearly Half of Their Replacements Are Women*. [online] [Nytimes.com](http://www.nytimes.com). Διαθέσιμο στο: <https://www.nytimes.com/interactive/2018/10/23/us/metoo-replacements.html?nl=top-stories&nlid=72995439ries&ref=cta> [Πρόσβαση στις 5 Μαΐου 2022].

- Cassady Jr, C. (χ.χ) *The Purple Rose of Cairo Movie Review*. [online] Common Sense Media. Διαθέσιμο στο: <https://www.common Sense Media.org/movie-reviews/the-purple-rose-of-cairo> [Πρόσβαση στις 21 Απριλίου 2022].

- Chuck, E. (2017). *#MeToo: Alyssa Milano promotes hashtag that becomes anti-harassment rallying cry*. [online] NBC News. Διαθέσιμο στο: <https://www.nbcnews.com/news/us-news/metoo-hashtag-becomes-anti-sexual-harassment-assault-rallying-cry-n810986> [Πρόσβαση στις 12 Μαΐου 2022].

- Davies, M. (2020). *Hollyoaks boss Bryan Kirkwood confirms he's leaving the soap at the end of 2020*. [online] *Digital Spy*. Διαθέσιμο στο: <https://www.digitalspy.com/soaps/hollyoaks/a33915695/hollyoaks-boss-bryan-kirkwood-quits/> [Πρόσβαση στις 19 Απριλίου 2022].

- Devoe, D., Twersky, C. and Williams, K. (2021). *21 Shocking Facts About “The Notebook” That Will Change How You See the Movie*. [online] Seventeen. Διαθέσιμο στο: <http://www.seventeen.com/celebrity/movies-tv/a32718/the-notebook-facts/> [Πρόσβαση στις 28 Απριλίου 2022].

- Douglas, M. (2021). *Domestic Violence in Greece: How to Seek Help*. [online] High Heels & a Backpack. Διαθέσιμο στο: <https://www.highheelsandabackpack.com/domestic-violence-in-greece/> [Πρόσβαση στις 15 Απριλίου 2022].

- Felsenthal, E. (2017). *Why the Silence Breakers Are TIME's Person of the Year 2017*. [online] Time. Διαθέσιμο στο: <https://time.com/time-person-of-the-year-2017-silence-breakers-choice/> [Πρόσβαση στις 13 Μαΐου 2022].
- Fleming, M. (2007). *Sparks adaptation is "Dear" to Tatum*. [online] Variety.com. Διαθέσιμο στο: <https://variety.com/2007/film/news/sparks-adaptation-is-dear-to-tatum-1117961437/> [Πρόσβαση στις 23 Μαΐου 2022].
- Greve, J. E. (2014). *9 Best Quotes from The Notebook*. [online] Time. Διαθέσιμο στο: <http://time.com/2919207/best-notebook-quotes-anniversary/> [Πρόσβαση στις 21 Μαΐου 2022].
- Guerra, C. (2017). *Where'd the "Me Too" initiative really come from? Activist Tarana Burke, long before hashtags*. [online] BostonGlobe.com. Διαθέσιμο στο: <https://web.archive.org/web/20171017232531/https://www.bostonglobe.com/lifestyle/2017/10/17/alyssa-milano-credits-activist-tarana-burke-with-founding-metoo-movement-years-ago/o2Jv29v6ljObkKPTPB9KGP/story.html> [Πρόσβαση στις 10 Μαΐου 2022].
- Hayes, A. (2022). *Uncle Sam*. [online] Investopedia. Διαθέσιμο στο: <https://www.investopedia.com/terms/u/uncle-sam.asp> [Πρόσβαση στις 19 Απριλίου 2022].
- Hedges-Stocks, Z. (2020). *Police say there is "no trend" of using "acid" in hate crimes in Newham*. [online] Newham Recorder. Διαθέσιμο στο: <http://www.newhamrecorder.co.uk/news/crime-court/police-say-there-is-no-trend-of-using-acid-in-hate-crimes-1-5095019> [Πρόσβαση στις 9 Απριλίου 2022].
- Jeffries Warfield, Z. (2018). *Me Too Creator Tarana Burke Reminds Us This Is About Black and Brown Survivors*. [online] YES! Magazine. Διαθέσιμο στο: <http://www.yesmagazine.org/people-power/me-too-creator-tarana-burke-reminds-us-this-is-about-black-and-brown-survivors-20180104> [Πρόσβαση στις 18 Απριλίου 2022].
- Khomami, N. (2017). *#MeToo: how a hashtag became a rallying cry against sexual harassment*. [online] the Guardian. Διαθέσιμο στο: <https://www.theguardian.com/world/2017/oct/20/women-worldwide-use-hashtag-metoo-against-sexual-harassment> [Πρόσβαση στις 19 Απριλίου 2022].
- Kohlman, S., Baig, A., Balice, G., DiRubbo, C., Placencia, L., Skale, K., Thomas, J., Flitter, J., Mirzad, F., Moeckler, H. and Aquino, S. (2014). *Contribution of Media to the Normalization and Perpetuation of Domestic Violence*. [online] Austinpublishinggroup.com. Διαθέσιμο στο: <http://austinpublishinggroup.com/psychiatry-behavioral-sciences/fulltext/ajpbs-v1-id1018.php> [Πρόσβαση στις 25 Απριλίου 2022].
- Laderer, A. (2021). *How to spot gaslighting: 6 things that gaslighters say to manipulate you*. [online] Insider. Διαθέσιμο στο: <https://www.insider.com/gaslighting-examples> [Πρόσβαση στις 12 Απριλίου 2022].
- Lakshmi, S. (2021). *"The Notebook" Made Me Believe in Toxic "Love" For Years*. [online] Medium. Διαθέσιμο στο: <https://aninjusticemag.com/the-notebook-made-me-believe-in-toxic-love-for-years-6cd15eed0510> [Πρόσβαση στις 30 Μαΐου 2022].
- Livsey, A. (2018). *Liam Neeson says harassment allegations are now "a witch-hunt"*. [online] the Guardian. Διαθέσιμο στο: <https://www.theguardian.com/film/2018/jan/13/liam-neeson-says-harassment-allegations-have-become-a-witch-hunt> [Πρόσβαση στις 14 Μαΐου 2022].
- Mallenbaum, C. (χ.χ) *"The Notebook" is a dumpster fire and I didn't realize it 15 years ago*. [online] Eu.usatoday.com. Διαθέσιμο στο: <https://eu.usatoday.com/story/life/entertainthis/2019/06/21/rewatching-the-notebook-15-years-later/1449427001/> [Πρόσβαση στις 26 Μαΐου 2022].
- Rant, S. (2020). *Why The Shining Hasn't Aged Well*. [online] ScreenRant. Διαθέσιμο στο: <https://screenrant.com/the-shining-domestic-violence-aged-poorly> [Πρόσβαση στις 18 Μαΐου 2022].
- Renshaw, D. (2014). *"The Notebook" director claims Ryan Gosling tried to have Rachel McAdams removed from film*. [online] NME. Διαθέσιμο στο: <https://www.nme.com/filmandtv/news/the-notebook-director-claims-ryan-gosling-tried-to/342856> [Πρόσβαση στις 25 Μαΐου 2022].
- Ritchie, K. (2017). *Iris Ng, one of Toronto's busiest documentary cinematographers, returns to Hot Docs*. [online] NOW Magazine. Διαθέσιμο στο: <https://nowtoronto.com/movies/hot-docs-2017/life-behind-the-lens/> [Πρόσβαση στις 10 Απριλίου 2022].

- Snyder, C. and Lopez, L. (2017). *Tarana Burke on why she created the #MeToo movement — and where it's headed*. [online] Business Insider. Διαθέσιμο στο: <http://www.businessinsider.com/how-the-metoo-movement-started-where-its-headed-tarana-burke-time-person-of-year-women-2017-12> [Πρόσβαση στις 23 Απριλίου 2022].
- Taylor, K. (2017). *The year in critical viewing*. [online] Theglobeandmail.com. Διαθέσιμο στο: <https://www.theglobeandmail.com/arts/film/the-year-in-critical-viewing-kate-taylors-top-10-films-of2017/article37445528/> [Πρόσβαση στις 19 Απριλίου 2022].
- Teemunny, (2012). *The Girl With the Dragon Tattoo Title Sequence*. [online] The Superslice. Διαθέσιμο στο: <http://thesuperslice.com/2012/01/13/the-girl-with-the-dragon-tattoo-title-sequence-blur-studio/> [Πρόσβαση στις 27 Μαΐου 2022].
- Trombetta, S. (2018). *We Need To Talk About How Toxic Noah From “The Notebook” Actually Is*. [online] Bustle. Διαθέσιμο στο: <https://www.bustle.com/p/noah-from-the-notebook-is-actually-really-toxic-but-the-movie-made-it-so-much-worse-than-the-book-9033244> [Πρόσβαση στις 22 Μαΐου 2022].
- Tyler, A. (2022). *The Shining Ending Explained: Why Jack Is In The Photo*. [online] ScreenRant. Διαθέσιμο στο: <https://screenrant.com/shining-movie-ending-meaning-photo-book-explained/> [Πρόσβαση στις 13 Μαΐου 2022].
- Vandegriff, T. (2020). *How “The Invisible Man” Explores a Deadly Invisible Issue*. [online] Showbiz Cheat Sheet. Διαθέσιμο στο: <https://www.cheatsheet.com/entertainment/how-the-invisible-man-explores-a-deadly-invisible-issue.html/https://www.cheatsheet.com/entertainment/how-the-invisible-man-explores-a-deadly-invisible-issue.html/> [Πρόσβαση στις 19 Απριλίου 2022].
- Villines, Z. (2018). *Battered woman syndrome: Definition, symptoms, and getting help*. [online] Medicalnewstoday.com. Διαθέσιμο στο: <https://www.medicalnewstoday.com/articles/320747#what-is-it> [Πρόσβαση στις 23 Μαΐου 2022].
- Williams, J. (2017). *Will innocent men become “casualties” of #MeToo movement?*. [online] Newsweek. Διαθέσιμο στο: <http://www.newsweek.com/ronan-farrow-harvey-weinstein-metoo-755974> [Πρόσβαση στις 22 Απριλίου 2022].
- Woerner, M. (2012). *An Exclusive Look at the Making of Dragon Tattoo's Stunning Titles*. [online] Gizmodo. Διαθέσιμο στο: <http://io9.com/5873372/an-exclusive-look-at-the-making-of-dragon-tattoos-stunning-titles> [Πρόσβαση στις 23 Μαΐου 2022].
- Ανώνυμος. (2014). *Private Violence: Survivors & Advocates Confront Victim Blaming & the Epidemic of Domestic Abuse*. [online] Democracy Now!. Διαθέσιμο στο: http://www.democracynow.org/2014/1/22/private_violence_survivors_advocates_confront_victim [Πρόσβαση στις 10 Μαρτίου 2022].
- Ανώνυμος. (2022). *Taapsee Pannu's Thappad gets new release date. Anubhav Sinha says, no one told me*. [online] India Today. Διαθέσιμο στο: <https://www.indiatoday.in/movies/bollywood/story/taapsee-pannu-s-thappad-gets-new-release-date-anubhav-sinha-says-no-one-told-me-1628708-2019-12-16> [Πρόσβαση στις 10 Απριλίου 2022].
- Ανώνυμος, (χ.χ). *A Bug in the Brain: Amityville II: The Possession*. [online] Vhsrevival.com. Διαθέσιμο στο: <https://vhsrevival.com/2020/03/21/a-bug-in-the-brain-amityville-ii-the-possession/> [Πρόσβαση στις 20 Μαρτίου 2022].
- Ανώνυμος, (χ.χ). *5 Movies about Domestic Violence and Abusive Relationships*. [online] Human Rights Careers. Διαθέσιμο στο: <https://www.humanrightscareers.com/issues/movies-domestic-violence-abusive-relationships/> [Πρόσβαση στις 10 Απριλίου 2022].
- Ανώνυμος, (χ.χ). *Case Study: Sin by Silence*. [online] Fiona Ma, CPA for California State Treasurer (2022). Διαθέσιμο στο: <http://origin.fionama.com/news> [Πρόσβαση στις 10 Απριλίου 2022].
- Ανώνυμος, (χ.χ). *No Burqas Behind Bars* [online] Idfa.nl. Διαθέσιμο στο: <https://www.idfa.nl/en/film/95d522e3-196b-4ce7-ad9c-0fb482173e1e/no-burqas-behind-bars> [Πρόσβαση στις 11 Απριλίου 2022].

- Ανώνυμος. (χ.χ). *One Woman's Journey of Survival, a Revolution at a Crossroads*. [online] Power And Control. Διαθέσιμο στο: <http://www.powerandcontrolfilm.com/synopsis/> [Πρόσβαση στις 10 Απριλίου 2022].

- Delatiner, B. (1995). "A Hamptons Setting for a Film on Abuse". [online] *The New York Times*. Διαθέσιμο στο: <https://web.archive.org/web/20071001064841/https://pqasb.pqarchiver.com/nytimes/access/117230390.html?did=117230390&FMT=ABS&FMTS=&date=Oct+22,+1995&author=By+BARBARA+DELATINER&desc=A+Hamptons+Setting+For+a+Film+on+Abuse> [Πρόσβαση στις 11 Απριλίου 2022].

Διαδικτυακοί Τύποι και Οπτικοακουστικό Υλικό σε Social Media

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ

www.finosfilm.com/movies/view/100
www.finosfilm.com/movies/view/82
www.ellinikoskinimatografos.gr/i-adelfi-mou-thelei-xylo/
www.ellinikoskinimatografos.gr/o-katiforos/
www.ellinikoskinimatografos.gr/to-pio-labro-asteri/
www.ellinikoskinimatografos.gr/to-xylo-vgike-ap-ton-paradeiso/
www.greek-movies.com/movies.php?m=1648
www.greek-movies.com/movies.php?m=64
www.mcf.gr/el/στέλλα
[/www.megatv.com/ekpompes/43325/anastasia](http://www.megatv.com/ekpompes/43325/anastasia)
www.retrodb.gr/wiki/index.php/Ο_βιασμός_μιας_παρθένας
www.retrodb.gr/wiki/index.php/Ο_παπατρέχας
www.retrodb.gr/wiki/index.php/Οι_γυναίκες_θέλουν_ξύλο
www.retrodb.gr/wiki/index.php/Τι_ψυχή_θα_παραδώσεις_μωρή
www.youtube.com/channel/UCSmpfk_Yu4-yWuYNqHAKfXw
[/www.youtube.com/watch?v=_SRPOM3qnLg](http://www.youtube.com/watch?v=_SRPOM3qnLg)
www.youtube.com/watch?v=aEVi0ryKFHc
www.youtube.com/watch?v=bUmW4CQKtKE
www.youtube.com/watch?v=DQC1eatJy_M
www.youtube.com/watch?v=l9os1275UWo
www.youtube.com/watch?v=IGMgFwwNMhQ
www.youtube.com/watch?v=TOP10BUzhO8
www.youtube.com/watch?v=uxXPltBr8Jg&t=2s
www.youtube.com/watch?v=xWCE6I3tUOw
www.facebook.com/groups/530760717461346
www.instagram.com/p/BY54x4Fn4Ac/?hl=el
www.ertflix.gr/vod/vod.146649-mia-mera-gia-olo-ton-kosmo-4

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΟΙ

www.origin.fionama.com/news
www.thefledglingfund.org/
www.cogreatwomen.org/inductees/
www.domesticshelters.org/
www.domesticshelters.org/help/ny/east-hampton/11937/the-retreat
www.humanrightscareers.com/
www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/question-and-answers-hub/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19-violence-against-women
www.youtube.com/watch?v=5609_5FRjhY&t=37s
www.un.org
www.youtube.com/watch?v=sY4f_83t_rw&ab_channel=MovieclipsTrailers

Έρευνες - Εκθέσεις - Επιστημονικά Άρθρα

- Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των φύλων. (2021). *2η Ετήσια έκθεση για τη βία κατά των γυναικών*. Αθήνα.

- Ζουλιανάκη, Α., Κατσίκη Γ., Ξυδοπούλου, Ε.Κ., Παπαμιχαήλ, Στ. (2003). "Ενδο-οικογενειακή Βία κατά των Γυναικών: Πρώτη Πανελλαδική Επιδημιολογική Έρευνα". Αθήνα: ΚΕΘΙ.

- Finkelhor, D., & Yllo, K. (1985). *License to rape: Sexual abuse of wives*. New York. The Free Press.

- Kohlman, S., Baig, A., Balice, G., DiRubbo, C., Placencia, L., Skale, K., Thomas, J., Flitter, J., Mirzad, F., Moeckler, H., Aquino, S. (2014). *Contribution of Media to the Normalization and Perpetuation of Domestic Violence*. *Austin J Psychiatry Behav Sci*. (2014). [online] Διαθέσιμο στο: <https://austinpublishinggroup.com/psychiatry-behavioral-sciences/fulltext/ajpbs-v1-id1018.pdf> [Ανακτήθηκε στις 9 Απριλίου 2022].

- The Violence Policy Center (VPC). (2014). *When Men Murder Women An Analysis of 2012 Homicide Data* [online] Washington, DC. Διαθέσιμο στο: <https://www.vpc.org/studies/wmmw2014.pdf>. [Ανακτήθηκε στις 10 Μαρτίου 2022].

- Woodlock, D. (2016). *The Abuse of Technology in Domestic Violence and Stalking*. [online] Sage Journals. Διαθέσιμο στο: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1077801216646277> [Ανακτήθηκε στις 12 Απριλίου 2022].

- Woodlock, D., Bentley, K., Schulze, D., Mahoney, N., Chung, D., and Pracilio, A. (2020). *Second National Survey of Technology Abuse and Domestic Violence in Australia*. [online] WESNET. Διαθέσιμο στο: <https://wesnet.org.au/wp-content/uploads/sites/3/2020/11/Wesnet-2020-2nd-National-Survey-Report-72pp-A4-FINAL.pdf> [Ανακτήθηκε στις 4 Απριλίου 2022].

Νόμοι

ΣΥΜΒΑΣΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ ΦΕΚ Α' 62/2018

- Ελλάδα. (2018). *Νόμος υπ' αριθμ. 4531, I) Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας, II) Ενσωμάτωση της 2005/214/ΔΕΥ απόφασης-πλαίσιο, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ, σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης επί χρηματικών ποινών και III) Άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και λοιπές διατάξεις*. Αθήνα. Εθνικό Τυπογραφείο.

ΝΟΜΟΣ ΣΥΝΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ Α' 81/2021

- Ελλάδα. (2021). *Νόμος υπ' αριθμ. 4800, Μεταρρυθμίσεις αναφορικά με τις σχέσεις γονέων και τέκνων, άλλα ζητήματα οικογενειακού δικαίου και λοιπές επείγουσες διατάξεις*. Αθήνα. Εθνικό Τυπογραφείο.

Online Λεξικά - Εγκυκλοπαίδειες

- Cobuild Advanced English Dictionary. (2022). *red flag*. [online] Διαθέσιμο στο: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/red-flag> [Πρόσβαση στις 13 Μαΐου 2022].

- Dictionary.cambridge.org. (χ.χ). *escapism*. [online] Διαθέσιμο στο: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/escapism> [Πρόσβαση στις 9 Μαΐου 2022].

- Dictionary.com. (2021). *Red Flag emoji*. [online] Διαθέσιμο στο: <https://www.dictionary.com/e/emoji/red-flag-emoji/> [Πρόσβαση στις 11 Μαΐου 2022].

- Encyclopedia Britannica. (χ.χ). *feminism - The third wave of feminism*. [online] . Διαθέσιμο στο: <https://www.britannica.com/topic/feminism/The-third-wave-of-feminism#toc280085> [Πρόσβαση στις 31 Μαΐου 2022].

- Merriam-webster.com. (χ.χ). *honor killing*. [online] Διαθέσιμο στο: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/honor%20killing> [Πρόσβαση στις 11 Μαΐου 2022].

- Merriam-webster.com. (χ.χ). *me-too*. [online] Διαθέσιμο στο: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/me-too> [Πρόσβαση στις 15 Μαΐου 2022].

- Yourdictionary.com. (2022). *He-said-she-said*. [online] Διαθέσιμο στο: <https://www.yourdictionary.com/he-said-she-said> [Πρόσβαση στις 15 Μαΐου 2022].

ΦΙΛΜΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΤΑΙΝΙΕΣ

- Οι γυναίκες θέλουν ξύλο (1962, σκηνοθεσία Ορέστης Λάσκος)
- Οι θαλασσιές οι χάντρες (1967, σκηνοθεσία Γιάννης Δαλιανίδης)
- Ο κατήφορος (1961, σκηνοθεσία Γιάννης Δαλιανίδης)
- Μια τρελή τρελή οικογένεια (1965, σκηνοθεσία Ντίνος Δημόπουλος)
- Μικρή Άρκτος (2015, σκηνοθεσία Ελισάβετ Χρονοπούλου)
- Το ξύλο βγήκε απ' τον Παράδεισο (1959, σκηνοθεσία Αλέκος Σακελλάριος)
- Όλοι οι άνδρες είναι ίδιοι (1966, σκηνοθεσία Αλέκος Σακελλάριος)
- Στέλλα (1955, σκηνοθεσία Μιχάλης Κακογιάννης)
- Το πιο λαμπρό αστέρι (1967, σκηνοθεσία Κώστας Καραγιάννης)
- Φτωχαδάκια και λεφτάδες (1961, σκηνοθεσία Ορέστης Λάσκος)

ΣΕΙΡΕΣ

- Αναστασία (1993-1994, σκηνοθεσία Γιώργος Κορδέλλας)
- Εθνική Ελλάδα (2015-2015, σκηνοθεσία Αντώνης Αγγελόπουλος)
- Οι στάβλοι της Εριέτας Ζαϊμη (2002-2004, σκηνοθεσία Αλέξανδρος Ρήγας)
- Τι ψυχή θα παραδώσεις μωρή; (2001-2020, σκηνοθεσία Αλέξανδρος Ρήγας)

ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

- Από το Σκοτάδι στο Φως - Μια μέρα για όλο τον κόσμο Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας, (Α' Μέρος) επεισόδιο 7 (2021, σκηνοθεσία Μαριάννα Οικονόμου)
- Η Βία στις Σχέσεις (2021, παραγωγή Νιόβης Αναζίκου)
- Συντροφική Βία (2021, παραγωγή Νιόβη Αναζίκου)

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

ΤΑΙΝΙΕΣ

- Blue Velvet (1986, σκηνοθεσία David Lynch)
- Berlin Syndrome (2017, σκηνοθεσία Cate Shortland)
- Blue Velvet (1986, σκηνοθεσία David Lynch)
- Break Up (1998, σκηνοθεσία Paul Marcus)
- The Burning Bed (1984, σκηνοθεσία Robert Greenwald)
- The Color Purple (1985, σκηνοθεσία Steven Spielberg)
- Dangerous Intentions (1995, σκηνοθεσία Michael Toshiyuki Uno)
- Dirty God (2019, σκηνοθεσία Sacha Polak)
- eMANcipation (2011, σκηνοθεσία Philipp Müller-Dorn)
- Enough (2002, σκηνοθεσία Michael Apted)
- Gerald's Game (2017, σκηνοθεσία Mike Flanagan)
- The Girl in the Dragon Tattoo (2009, σκηνοθεσία Niels Arden Oplev)
- The Girl in the Dragon Tattoo (2011, σκηνοθεσία David Fincher)
- The Girl in the Spider's Web (2018, σκηνοθεσία Fede Álvarez)
- The Invisible Man (2020, σκηνοθεσία Leigh Whannell)
- Kettyolaanu Ente Malakha (2019, σκηνοθεσία Nissam Basheer)
- Men Don't Tell - abused men (1993, σκηνοθεσία Harry Winer)
- The Notebook (2004, σκηνοθεσία Nick Cassavetes)
- Not Without My Daughter (1991, σκηνοθεσία Brian Gilbert)
- Once Were Warriors (1994, σκηνοθεσία Lee Tamahori)
- The Prize Winner of Defiance, Ohio (2005, σκηνοθεσία Jane Anderson)
- Provoked (2006, σκηνοθεσία Jag Mundhra)
- The Purple Rose of Cairo (1985, σκηνοθεσία Woody Allen)
- Raging Bull (1980, σκηνοθεσία Martin Scorsese)
- Safe Haven (2013, σκηνοθεσία Lasse Hallström)
- The Shining (1980, σκηνοθεσία Stanley Kubrick)
- Sleeping with the Devil (1997, σκηνοθεσία William A. Graham)
- Sleeping with the Enemy (1991, σκηνοθεσία Joseph Ruben)
- South Park: Bigger, Longer & Uncut – man on man abuse (1999, σκηνοθεσία Trey Parker)
- The Stranger in Us (2010, σκηνοθεσία Scott Boswell)
- Take My Eyes (2003, σκηνοθεσία Icíar Bollaín)
- Tanya's Island (1980, σκηνοθεσία Alfred Sole)
- Thappad (2020, σκηνοθεσία Anubhav Sinha)
- 'Til Death Do Us Part (2017, σκηνοθεσία Christopher B. Stokes)
- Tyrannosaur (2011, σκηνοθεσία Paddy Considine)
- Uncle Sam (1996, σκηνοθεσία William Lustig)
- Unforgivable (1996, σκηνοθεσία Graeme Campbell)
- Urban Cowboy (1980, σκηνοθεσία James Bridges)
- A Vigilante (2018, σκηνοθεσία Sarah Daggar-Nickson)
- Visiting Hours (1982, σκηνοθεσία Jean-Claude Lord)
- Waitress (2007, σκηνοθεσία Adrienne Shelly)
- What Becomes of the Broken Hearted (1999, σκηνοθεσία Ian Mune)
- When No One Would Listen (1992, σκηνοθεσία Armand Mastroianni)
- When We Leave (2010, σκηνοθεσία Feo Aladag)
- The Zombie Farm (2009, σκηνοθεσία Ricardo Islas)

ΣΕΙΡΕΣ

- Big Little Lies (2017-2019, σκηνοθεσία Jean-Marc Vallée, Andrea Arnold)
- Hollyoaks (1995- σήμερα, παραγωγή Lime Pictures)
- Hollyoaks Favourites (2020-2021, σκηνοθεσία)
- How to Get Away with Murder (2014-2020)
- It (1990, σκηνοθεσία Tommy Lee Wallace)
- Kyiv Day and Night (2016-2019, σκηνοθεσία Kseniia Buhrimova (σεζόν 1–4), Inna Melnyk (σεζόν 5))
- Shameless (Season 6, 2016, δημιουργία Paul Abbott)
- The Shining (1997, σκηνοθεσία Mick Garris)
- Twin Peaks (1990-1991, ριμέικ, 2017, δημιουργία Mark Frost, David Lynch)
- A Weaver on the Horizon (2010, σκηνοθεσία Lee Kwok-lap, Wei Hantao, Lin Yufen, Liang Shengquan, Li Huizhu)

ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ

- A Better Man (2017, σκηνοθεσία Attiya Khan, Lawrence Jackman)
- The Conspiracy of Silence (1995, σκηνοθεσία Neal Marshad, Donna Olson)
- Crime After Crime (2011, σκηνοθεσία Yoan Potash)
- Defending Our Lives (1993, σκηνοθεσία Margaret Lazarus, Renner Wunderlich)
- Domestic Violence (2001, σκηνοθεσία Frederick Wiseman)
- No Burqas Behind Bars (2012, δημιουργία Maryam Ebrahimi, Nima Sarvestani)
- One Minute to Nine (2007, σκηνοθεσία Tommy Davis)
- Power and Control: Domestic Violence in America (2010, σκηνοθεσία Peter Cohn)
- Private Violence (2014, σκηνοθεσία Cynthia Hill)
- Silent Voices (2005, σκηνοθεσία Charles Harris)
- Sin by Silence (2009, σκηνοθεσία Olivia Klaus)
- Submission (2004, σκηνοθεσία Theo van Gogh)
- What's Love Got to Do with It (1993, σκηνοθεσία Brian Gibson)
- Winter Buoy (2015, σκηνοθεσία Frida Kempff)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: Προσωπικές Συνεντεύξεις με Ειδικούς Επιστήμονες

Συνέντευξη με την κ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΛΙΑΦΟΥ

Η κ. ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΛΙΑΦΟΥ, είναι Ψυχολόγος-Ψυχοθεραπεύτρια, Συνεργάτης Επικεφαλής Επιστημονικής Ομάδας W.I.N. Hellas.

- Ποιο είναι το εύρος ηλικιών στις οποίες παρατηρούνται κακοποιητικές σχέσεις;

Καταρχήν, σε όλες τις ηλικίες, αλλά ούτως ή άλλως, επειδή αυτό ξεκινάει σχετικά νωρίς, έρχεται και σε νεότερες ηλικίες. Να σας πω ότι το μεγαλύτερο ποσοστό γυναικών που υφίστανται ενδοοικογενειακή-συντροφική βία, είναι μεταξύ 17 και 35. Το φαινόμενο ξεκινάει σε αυτές τις νεαρές ηλικίες.

- Ποια είναι τα στοιχεία που δείχνουν ότι μια σχέση στο ξεκίνημά της μπορεί να εξελιχθεί σε κακοποιητική;

Μιλάμε για τα προειδοποιητικά σημάδια. Τι είναι αυτό δηλαδή που μπορεί να διακρίνω εγώ ως γυναίκα, που μπορεί να με βάλει στη λογική “μήπως έχω εμπλακεί στο φαινόμενο της συντροφικής βίας και δεν το έχω καταλάβει;”

Έτσι λοιπόν, υπάρχουν κάποια σημεία, τα οποία μπορώ να παρατηρήσω στον εαυτό μου, ή σε μια φίλη μου ή στην αδερφή μου, ή σε κάποιον γνωστό και να το δω και ενδεχομένως να το αντιληφθώ.

Ένα παράδειγμα είναι, όταν η γυναίκα έχει διαφορετική γνώμη την οποία κρατάει για τον εαυτό της, με σκοπό να μη διαταράξει την ηρεμία της σχέσης, προφανώς φοβούμενη τις συνέπειες.

- Αποφεύγει δηλαδή να εκφράσει τη διαφωνία της στον σύντροφό της.

Όταν θέλει ουσιαστικά να κάνει κάποια συζήτηση, να ζητήσει ίσως κάτι, μια πληροφορία, σχετικά για παράδειγμα, με τα οικονομικά της οικογένειας, ή για το που θα περάσουν το Πάσχα, το κρατάει. Το κρατάει, γιατί θα υπάρξει ξέσπασμα. Έτσι βλέπουμε ουσιαστικά, ότι δε νιώθει ελεύθερη. Νιώθει πάρα πολύ περιορισμένη και υπάρχει διαρκώς μία αίσθηση, σαν να είναι κάτω από την πιθανότητα να δεχτεί ένα χτύπημα με ηλεκτροφόρο καλώδιο. Η ατμόσφαιρα είναι πολύ ηλεκτρισμένη και φοβάται ότι ανά πάσα στιγμή θα συμβεί κάτι και θα υπάρξει έκρηξη.

- Έχουν προηγηθεί όμως τέτοια δείγματα από τον σύντροφό της ή αυτό είναι απλά κάτι που το νιώθει η ίδια σαν εσωτερική προειδοποίηση;

Αυτό που προηγείται, μπορεί να είναι ένα στραβό κοίταγμα.

Ας υποθέσουμε, ότι πρόκειται για ένα ζευγάρι που δεν έχει παντρευτεί ακόμα. Λέει ο άνδρας: “Θέλω να πάω στον φίλο μου την ημέρα του Πάσχα, που θα ψήσει” και η κοπέλα λέει: “Μα είχαμε πει ότι τα Χριστούγεννα θα πηγαίναμε στους δικούς σου και το Πάσχα στους δικούς μου” και γυρίζει και την κοιτάει στραβά. Αν αυτό συμβεί μπροστά σε φίλους, αυτό είναι αμέσως ένα προειδοποιητικό σημάδι, ότι διαφωνώ, δε το συζητώ, σε στραβοκοιτάω και μετά στο σπίτι, ή όταν είμαστε στο αυτοκίνητο στην επιστροφή, μπορεί να γίνει μεγάλη φασαρία. Μπορεί ο σύντροφος, να γίνει προσβλητικός: “Πως τολμάς να με θίγεις μπροστά στους φίλους μου; Να νομίζουν ότι εσύ αποφασίζεις τι θα κάνουμε...Και τι είμαι εγώ; Γυναικούλα είμαι για να σε ακούω; Τι σημαίνει αυτό ότι πήγαμε τα Χριστούγεννα στους δικούς μου; Δεν υπογράψαμε και συμβόλαιο.”

Σε πρώτη φάση, χρησιμοποιούνται τέτοιου είδους εκφράσεις, οι οποίες γίνονται όλο και πιο έντονες.

Το επόμενο, όταν θέλει να αναφερθεί σε κάποιο δύσκολο θέμα, αλλά περνούν συνήθως μέρες μέχρι και

εβδομάδες μέχρι να βρει την κατάλληλη στιγμή για να μιλήσει με τον σύντροφό της. Για παράδειγμα, η κοπέλα σκέφτεται ότι ίσως θα ήταν η κατάλληλη στιγμή να συζητήσουν και νιώθει διαρκώς ότι δεν είναι ελεύθερη να το συζητήσει αυτό. Διαρκώς το μεταθέτει, φοβούμενη μη της πει: “Καλά τι μου λες τώρα, εγώ θέλω την ελευθερία μου”, ή “δε θέλω να με ζαλίζεις” και φοβούμενη τις αντιδράσεις, αλλά και αυτό που θα πρέπει να κάνει εκείνη στη συνέχεια, προτιμάει να μην αντιδράσει, να μη πει κάτι.

Αυτό βέβαια συνεχίζεται. Όταν αισθάνεται στην παρουσία του συντρόφου της ταραγμένη, γιατί φοβάται πάλι τις όποιες αντιδράσεις, δε νιώθει χαλαρή, γιατί ανά πάσα στιγμή, μπορεί να πάρει ο σύντροφος φωτιά, όπως λέμε. Κάτι να συμβεί, κάτι να πει, κάτι ασυναισθητα, χωρίς να έχει την πρόθεση κι εκείνος να πυροδοτηθεί και να αντιδράσει έντονα.

Ένα ακόμα χαρακτηριστικό, κι αυτό το συναντάμε γενικά σε αρκετά νεαρά ζευγάρια, είναι όταν η γυναίκα έρχεται σε σεξουαλική επαφή με τον σύντροφό της. Ενώ μπορεί να είναι κουρασμένη, άρρωστη ή να μην έχει ερωτική διάθεση, της είναι πολύ δύσκολο να αρνηθεί. Γιατί υπάρχει μετά κάτι, που επίσης δεν είναι πολύ γνωστό για το κομμάτι της συντροφικής βίας. Είναι το γεγονός, ότι και η αποστέρωση της φροντίδας, της αγάπης της αγκαλιάς, μπορεί να θεωρηθεί βία, καθώς έρχεται με πρόθεση να εκβιάσει και να πιέσει ουσιαστικά, τη γυναίκα. Δεν είναι δηλαδή κάτι που μπορεί απλά να συμβεί κάποια στιγμή στο ζευγάρι, κάποιος απ’ τους δύο να μην έχει διάθεση, να είναι άρρωστος ή πραγματικά να έχει κάπως θυμώσει και να χρειάζεται τον χρόνο του. Είναι χειριστικό.

Όταν δίνει μεγάλη προσοχή στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα του συντρόφου της, ενώ παραμελεί τις δικές της ανάγκες. Όπως είπαμε στο προηγούμενο παράδειγμα, να υπαναχωρήσει και να πει: “εντάξει, να πάμε στον φίλο σου”.

Πριν προτείνει, ή κανονίσει συναντήσεις με φίλους, ή συναδέλφους, παίρνει πρώτα την άδεια του συντρόφου. Εδώ, κυριολεκτικά εννοούμε την άδεια. Λέει δηλαδή: “Κάνει να πάω το Σάββατο;”. Δε συμβαίνει αυτό που βλέπουμε στα ζευγάρια, όπου υπάρχει μία λειτουργική επικοινωνία: “Με κάλεσε η φίλη μου η Άννα και θα είμαστε μόνο γυναίκες. Σκέφτομαι να πάω. Τι θα έλεγες; Έχεις κανονίσει κι εσύ κάτι;”. Και φυσικά τις περισσότερες φορές, δε θα πάει στο κάλεσμα, ή θα πάει αφού περάσει πρώτα από έναν έλεγχο του πως είναι ντυμένη και του που θα βρίσκονται. Συνήθως μάλιστα, ο άνδρας θα την πάει στη συνάντηση, θα την περιμένει και με όλα τα επακόλουθα βέβαια του απόλυτου ελέγχου.

- Κάποια από αυτά τα σημάδια προφανώς γίνονται αντιληπτά και από ανθρώπους που βρίσκονται εκτός της σχέσης, έτσι δεν είναι;

Ναι, ναι, ναι. Πάμε σ’ αυτό. Πως διαφοροποιείται ο καβγάς από την ύπαρξη βίας. Μπορεί να διαφωνήσουμε ή μπορεί μερικές φορές, να υπαναχωρήσουμε. Προφανώς οι διαπληκτισμοί, η έλλειψη τακτ, οι προσβολές και οι κακές εμφανίζονται καθημερινά μεταξύ συντρόφων. Δεν είναι κάτι καινούριο. Δεν είναι βέβαια αυτές οι συμπεριφορές, που καθορίζουν την ύπαρξη ή απουσία βίας μέσα στη σχέση. Η βία είναι υπαρκτή, όταν οι διαφωνούντες δεν έχουν ισότιμες θέσεις. Έτσι, ουσιαστικά ο άνδρας χρησιμοποιεί την πιο ισχυρή θέση που έχει, με στόχο να αποδυναμώσει τη σύντροφό του και να την εξουσιάσει. Η γυναίκα, δε νιώθει ελεύθερη και ικανή να αντιδράσει. Πρόκειται για έναν άνισο αγώνα, όπου νικητής είναι φυσικά, πάντα ο άνδρας.

- Οι κακοποιητικές σχέσεις έχουν συγκεκριμένα στάδια-φάσεις εξέλιξης; Αν ναι, ποια;

Είναι ο κύκλος της βίας.

Ουσιαστικά, είναι η φάση της σταδιακής ανάπτυξης της έντασης. Σχετικά μικρός βαθμός βίας, με λεκτικές προσβολές και απόδοση ευθυνών στη γυναίκα. Το θύμα μπορεί να προσπαθήσει να καταπραΰνει τον θύτη, με το να τον αφήσει να κάνει ότι αυτός θέλει. Γίνεται προσπάθεια απομόνωσης της γυναίκας από τον οικογενειακό, φιλικό και κοινωνικό της περίγυρο, με στόχο την πλήρη εξάρτηση και έλεγχο της. Το θύμα βέβαια, ζει κάτω από ένα καθεστώς φόβου, παραβλέπει τις ανάγκες του και εστιάζει στο πως θα υποχωρήσει η ένταση, αλλά χωρίς κανένα πρόβλημα. Αυτό είναι η αρχή.

Στη δεύτερη φάση, έχουμε αύξηση της βίας. Μπορεί να υπάρξουν κάποια σπρωξίματα, ή απειλές. Το θύμα είναι σε μόνιμη επιφυλακή. Είναι σαν να σκανάρει διαρκώς για πιθανούς κινδύνους, όπου η κατάσταση θα μπορούσε να εκτροχιαστεί και είναι σαν να τρέχει να προλάβει την οποιαδήποτε σύγκρουση. Η ατμόσφαιρα

είναι διαρκώς ηλεκτρισμένη. Ο θύτης είναι σε διαρκή υπερδιέγερση στην καθημερινότητά του. Το θύμα συχνά εμφανίζει ψυχοσωματικές διαταραχές, απόρροια του έντονου στρες που βιώνει σε καθημερινή βάση.

Η φάση της έκρηξης. Εδώ έχουμε το βίαιο ξέσπασμα. Ο θύτης μπορεί να προκαλέσει ζημιές στον χώρο. Να τα σπάσει όλα μέσα στο σπίτι και στη συνέχεια να επιτεθεί και να τραυματίσει το θύμα. Και βέβαια δεν είναι λίγες οι φορές που το θύμα προκαλεί τη βίαιη συμπεριφορά, το ξέσπασμα του θύτη για να αποφορτίσει την κατάσταση. Και γιατί το κάνει αυτό; Ουσιαστικά δεν αντέχει αυτή τη φάση της αυξανόμενης έντασης και από το φόβο τώρα θα ξεσπάσει, σε λίγο θα ξεσπάσει και τι θα γίνει, προσπαθεί κάπως να κερδίσει έναν σχετικό έλεγχο και μερικές φορές τραβάει μία κατάσταση προκειμένου να ξεσπάσει και να τελειώσει όλο αυτό.

- Έχει μάθει τον κύκλο και ξέρει πως είναι τα στάδια έτσι;

Σωστά ναι.

Η φάση της ηρεμίας. Είναι αυτό που ουσιαστικά ονομάζουμε "Ο μήνας του μέλιτος". Ο θύτης εκφράζει τη μεταμέλειά του και γεμίζει με δώρα τη σύντροφό του. Την εκλιπαρεί βέβαια για συγχώρεση και υπόσχεται ότι θα αλλάξει και δε θα ξαναγίνει βίαιος. Η φάση αυτή χαρακτηρίζεται ως "Μήνας του μέλιτος" και η γυναίκα αποφασίζει να δώσει μια δεύτερη ευκαιρία στη σχέση και να αρχίσει πάλι να εμπιστεύεται τον σύντροφο. Εδώ, η καλή του συμπεριφορά μπορεί να διαρκέσει από εβδομάδες ως και μήνες. Δείχνει να δικαιώνει προσωρινά την απόφασή της, όχι όμως βέβαια για πάντα, γιατί μόλις ένα πολύ πολύ μικρό ποσοστό, ούτε καν 10% των ανθρώπων που έχουν εμπλακεί μία φορά σε αυτόν τον κύκλο δε τον επαναλαμβάνουν ξανά.

- Ο Κύκλος της Βίας επαναλαμβάνεται με παρόμοια χαρακτηριστικά ή τα πράγματα αγριεύουν, όσο περισσότερες φορές συμβαίνει;

Τα πράγματα αγριεύουν, γίνονται όλο και πιο έντονα. Τα διαστήματα απουσίας βίας γίνονται όλο και πιο μικρά.

Ας υποθέσουμε ότι ένα ζευγάρι ξεκινάει ημερολογιακά. Ο πρώτος καβγάς γίνεται Πρωτοχρονιά βράδυ, ο επόμενος μεγάλος καβγάς μπορεί να γίνει τον Σεπτέμβριο. Δηλαδή μέσα σε έναν χρόνο 2 ξεσπάσματα, με μέτριας έντασης έκρηξη. Τον επόμενο χρόνο, ή μετά από 2 χρόνια, έχουμε Χριστούγεννα, Πάσχα, καλοκαίρι, Σεπτέμβρη και Δεκέμβρη. Τα ξεσπάσματα δεν είναι 2 μέσα σε έναν χρόνο, είναι 5 και η ένταση είναι πολύ πιο έντονη.

Αν για παράδειγμα στην πρώτη φάση, ο σύντροφος έσπρωξε τη γυναίκα του και απείλησε ότι θα τα σπάσει όλα, στον δεύτερο χρόνο πιθανόν να έχει σπάσει την πόρτα. Στον τρίτο χρόνο, πιθανόν να της έχει σπάσει το χέρι.

Λίγο πριν το ζευγάρι συζητήσει. Ας πούμε λοιπόν, ότι πηγαίνουν να διαλέξουν το κρεβάτι μαζί και διαφωνούν και μέσα στο αυτοκίνητο γίνεται χαμός. Εκείνος χτυπάει το τιμόνι, θυμώνει, της λέει: "Βγες έξω, θα σε πετάξω έξω, μ' έχεις ζαλίσει, παράτα με με το παλιοκρέβατό σου". Αν υποθέσουμε ότι προχωράει η σχέση και το ζευγάρι συγκατοικεί, παντρεύεται και η γυναίκα διαπιστώνει ότι είναι έγκυος. Εκεί υπάρχει το επόμενο ξέσπασμα. Έπειτα από την απόκτηση του πρώτου παιδιού (σε ποσοστό 19,5%). Εδώ γίνεται ακόμα πιο έντονος, π.χ. σπάει την πόρτα.

- Ποια επίθετα περιγράφουν τον θύτη και ποια το θύμα σε μια κακοποιητική σχέση; Ποια χαρακτηριστικά έχει συνήθως ο θύτης και ποια το θύμα; (σχετικά με την κοινωνική τους συμπεριφορά, το επίπεδο μόρφωσης κ.λπ.)

Ο θύτης, μπορεί να είναι οποιοσδήποτε ανεξάρτητα από μορφωτικό και κοινωνικοοικονομικό επίπεδο. Απλά στα πρώτα χρόνια, γίνεται διαφορετικά βίαιος.

Δηλαδή, μπορεί να γίνει ειρωνικός. Αν υποθέσουμε ότι έχουμε έναν άνθρωπο, ο οποίος είναι ιδιαίτερα καλλιεργημένος, με πολύ καλές σπουδές, κι έχει ένα επάγγελμα που χειρίζεται πολύ καλά τον λόγο. Όχι πως κι εκείνος δε θα βρίσει... θα βρίσει. Αλλά στα πρώτα στάδια, θα γίνει ειρωνικός, θα γίνει απειλητικός, θα ενοχλήσει διαφορετικά. Θα κοιτάξει με ένα απαξιωτικό βλέμμα. Καθώς όμως ο καιρός προχωράει, πολύ γρήγορα, μετά

από τον πρώτο, δεύτερο το πολύ τρίτο χρόνο, θα έρθουν όλα τα γνωστά κοσμητικά επίθετα.

Δηλαδή σπάνια... για να είμαι ειλικρινής δε θυμάμαι κάποια γυναίκα, να μου έχει πει ότι υπήρξε ένα έντονο ξέσπασμα χωρίς εξύβριση. Δηλαδή, δεν πρόκειται για παράδειγμα να της πει: "Είσαι ανοικοκύρευτη, δεν μπορώ να πιστέψω το πόσο αδιάφορη είσαι, με απογοητεύεις". Δεν πρόκειται ένα ζευγάρι να φτάσει σε περιστατικά βίας με αυτούς τους χαρακτηρισμούς.

Σίγουρα οι άνθρωποι που έχουν μεγαλώσει σε ένα συγκεκριμένο περιβάλλον και δεν είχαν τη δυνατότητα να εξελιχθούν, καταλήγουν πολύ πιο γρήγορα σε βίαιες συμπεριφορές. Σίγουρα όμως, δεν αποκλείονται και εκείνοι που έχουν τις καλύτερες ευκαιρίες για εξέλιξη.

- Ποιες είναι οι συγκεκριμένες λέξεις ή φράσεις που χρησιμοποιούνται από την πλευρά του θύτη και του θύματος και "φωτογραφίζουν" μία κακοποιητική σχέση στο στάδιο του φλερτ (αρχή της σχέσης):
- Ποιες είναι οι συγκεκριμένες λέξεις ή φράσεις που χρησιμοποιούνται από την πλευρά του θύτη και του θύματος και "φωτογραφίζουν" μία κακοποιητική σχέση στο στάδιο της ωρίμανσης της σχέσης:
- Ποιες είναι οι συγκεκριμένες λέξεις ή φράσεις που χρησιμοποιούνται από την πλευρά του θύτη και του θύματος και "φωτογραφίζουν" μία κακοποιητική σχέση στο τελικό στάδιο της σχέσης (εκεί όπου παρατηρείται πια έντονη λεκτική και σωματική βία):

Θα το έβλεπα αυτό σαν τα προειδοποιητικά σημάδια. Καταρχήν, πολύ σύντομα καταλαβαίνει κανείς, πόσο τον παίρνει (να το πω έτσι). Όλοι δοκιμάζουμε τα όρια του συντρόφου μας, σε κάθε νέα σχέση. Αν μείνουμε τώρα στις ερωτικές σχέσεις, για παράδειγμα, μπορεί να παραβιάσουμε ένα όριο. Μπορεί ας πούμε, να στείλουμε 10 μηνύματα μέσα σε μία μέρα και να έρθει ένα ειρωνικό μήνυμα πίσω.

Αυτό ήδη δείχνει κάτι. Θα μου πεις, δεν είναι μια οριοθέτηση σωστή; Δηλαδή, βγαίνω μια εβδομάδα με μια κοπέλα, πρέπει να λάβω 10 μηνύματα; Προφανώς όχι, απλά μπορεί να οριοθετήσει κανείς με έναν διαφορετικό τρόπο, χωρίς να είναι για παράδειγμα ειρωνικός.

Αρα, ξεκινώντας από πολύ μέτριες αντιδράσεις, αλλά με πρόθεση να ελέγξουν και να απαξιώσουν τον άλλον, έστω κι αν είναι ένα ειρωνικό σχόλιο, ένα βλέμμα, έστω κι αν μπροστά στην παρέα γυρίσει και πει ο άνδρας: "Αχ τώρα μίλησε και η Μαρία. Κάντε ησυχία να την ακούσουμε". Που στην προκειμένη περίπτωση δεν έχει βρῖσει, αλλά τι είπε όμως, έτσι; Την είπε τουλάχιστον ανόητη.

- Υπάρχουν κάποιες λέξεις ή φράσεις συγκεκριμένες που αν τις ακούσει μια γυναίκα στην αρχή μιας σχέσης πρέπει να είναι λίγο προσεκτική; Φράσεις για παράδειγμα που δείχνουν μια κτητικότητα όπως το "Είσαι δική μου".

Νομίζω ότι έχει μεγάλη σημασία ο τόνος με τον οποίο το λέει κάποιος. Αν είναι ένα τρυφερό "είσαι δική μου", επάνω σε μία σεξουαλική συνέυρεση, όπου αντίστοιχα ο τόνος είναι μέσα σ' ένα παιχνίδι, μέσα σε ένα πλαίσιο ασφάλειας το οποίο είναι πολύ σημαντικό, μπορεί να σημαίνει "Σ' αγαπάω", "Σε θέλω κοντά μου", "Σ' έχω επιλέξει", και όχι ότι "Δε θα τολμήσεις να φύγεις απ' τη σχέση αυτή, γιατί θα σου κόψω τα πόδια και θα σε σκοτώσω". Νομίζω έχει μεγάλη σημασία ο τόνος. Και όλοι καταλαβαίνουμε τον τόνο.

Αυτό που ακούω πολλές φορές από γυναίκες που έχουν υποστεί συντροφική βία είναι ότι έκλεισαν τα αυτιά τους. Δηλαδή, άκουσαν αυτό που ήθελαν να ακούσουν εκείνη την ώρα και δεν είδαν το βαθύτερο νόημα.

Γιατί, ποια χρονική στιγμή στο λέει; Στο λέει την ώρα που είναι μια πολύ τρυφερή και πολύ δική σας στιγμή, ή σου το λέει την ώρα που έρχεται κάποιος να σου μιλήσει σε μια κοσμική εκδήλωση, σε μια συνάντηση και μετά έρχεται και σε παίρνει και σου λέει: "Είσαι δική μου, δεν έχεις καμία δουλειά".

Η πιθανότητα, η σχέση του ζευγαριού να είναι μια κανονική όπου δεν υπάρχει κακοποιητική συμπεριφορά και να φτάσουμε στη φάση της ωρίμανσης της σχέσης και ξαφνικά κάποιος να χτυπάει από το πουθενά, αυτό δεν υπάρχει. Προφανώς στην πρώτη φάση είναι κανείς ειρωνικός, απειλητικός, και σχολιάζει δυσμενώς, επικριτικώς. Στη συνέχεια, προσπαθεί στη φάση της ωρίμανσης να ελέγξει πλήρως τις συμπεριφορές της γυναίκας. Και στο τέλος βέβαια, μπορεί να υπάρξει και σωματική βία.

Εάν ένας άνθρωπος δεν έχει κανένα δείγμα και ξαφνικά εκδηλώσει μία ακραία συμπεριφορά, τότε το πιο πιθανό είναι να μιλάμε για ψυχοπαθολογία. Δηλαδή ο άνθρωπος να έχει πάθει κάτι. Αλλά αυτό είναι η εξαίρεση.

Αυτό που έχει σημασία να πούμε εδώ, είναι ότι όταν καταλάβουμε στο στάδιο του φλερτ, ότι ήδη κάτι δεν πάει καλά, εκεί κιόλας πρέπει να οριοθετήσουμε. Δεν πρέπει να το αφήσουμε φοβούμενοι ότι θα λήξει η σχέση, ότι θα μας θεωρήσει υπερβολικές ή πραγματικά γιατί δε θέλουμε να το δούμε ή γιατί δεν μπορούμε να το διακρίνουμε, μιας και όλες οι σχέσεις μας ήταν έτσι, ή στο σπίτι μπορεί να γινόταν κάτι αντίστοιχο με τους γονείς.

Αυτό το πράγμα, το να κλείσουμε τα μάτια στο πρώτο στάδιο, δε θα βοηθήσει καθόλου. Γιατί με μαθηματική ακρίβεια, θα φτάσουμε στο τρίτο. Εδώ δηλαδή, που στο τελικό στάδιο της σχέσης, υπάρχει η άσκηση σωματικής βίας.

- Ποια είναι η αντιμετώπιση της κοινωνίας μπροστά σε μια κακοποιητική σχέση σήμερα; Υπάρχουν συγκεκριμένες εκφράσεις-κλισέ που ο κόσμος (κοινωνία) χρησιμοποιεί όταν αναγνωρίζει μια κακοποιητική σχέση;

Δυστυχώς, είναι αυτό που βλέπουμε ξανά και ξανά. Μέχρι πρότινος, όλα τα προηγούμενα χρόνια, με εξαίρεση την τελευταία χρονιά, που υπήρξε μια μεγάλη αφύπνιση της κοινωνίας έπειτα από όλες αυτές τις γυναικονιές που πραγματοποιήθηκαν και με κάποια παραδείγματα που δόθηκε πολύ μεγάλη προσοχή και από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, οι περισσότεροι κλείνουν τα αυτιά τους.

Ο γείτονας δε θα αντιδράσει. Θεωρεί ότι δεν τον αφορά, ότι θα μπλέξει, ότι θα βρει τον μπελά του μετά, από τον άνδρα, ή ότι μπορεί η γυναίκα να του πει: "τι δουλειά έχεις εσύ κι ανακατεύεσαι!".

Η οικογένεια του ζευγαριού, για παράδειγμα, έχει πολύ συγκεκριμένες συμπεριφορές. Τις περισσότερες φορές υπάρχει η προτροπή: "Ελα, κάτι θα έκανες κι εσύ, βάλε λίγο νερό στο κρασί σου", "Γίνε πιο γλυκιά", "Ήταν κουρασμένος", "Μη τα παίρνεις όλα τοις μετρητοίς". Ακόμα, έχουμε μανάδες, οι οποίες μπορεί να πουν: "Καλά δεν βλέπεις κι εγώ τι τραβάω τόσα χρόνια με τον πατέρα σου;".

Ουσιαστικά, είναι όλες αυτές οι εκφράσεις, οι αντιδράσεις, οι οποίες είναι σαν να λένε στη γυναίκα: "Κάτσε στ' αυγά σου, δεν έχεις να πας πουθενά". Ή μπορεί να ακούσεις και την έκφραση: "Εσύ τον διάλεξες (άρα δεν έχεις να περιμένεις κάποια βοήθεια)". Είναι ένα κλείσιμο της πόρτας δηλαδή, δεν υπάρχει κάποια στήριξη, κάποια βοήθεια. Πολλές φορές η γυναίκα, μπορεί να θεωρηθεί και υπερβολική, ή ότι δε τα καταφέρνει και ότι γι αυτό ο σύντροφος είναι επιθετικός.

- Οπότε, σπάνια έχει την προτροπή από το περιβάλλον της να απευθυνθεί σε κάποιον ειδικό ή να αντιδράσει, να μιλήσει.

Αυτό που μπορεί καμιά φορά να δούμε, είναι κάποια φίλη να έχει πιο έντονες αντιδράσεις, αλλά και αυτό δεν είναι πάντα, βοηθητικό. Όταν η φίλη διαπιστώσει ότι η γυναίκα υφίσταται βία και της πει: "Τώρα καλά γιατί τον ανέχεσαι; Εγώ δε θα το έκανα ποτέ! Τι είναι αυτά τα πράγματα; Σήκω και φύγε".

Αυτό δεν είναι καθόλου βοηθητικό για τη γυναίκα, γιατί η γυναίκα νιώθει ότι κάνει κάτι λάθος, ότι εκείνη δεν είναι σε θέση να το αντιμετωπίσει, ντρέπεται, έχει ενοχές, θεωρεί ότι όλοι οι άλλοι είναι δυνατοί κι εκείνη αδύναμη, αρχίζει να λέει όλο και λιγότερα για πράγματα που συμβαίνουν και καλύπτει κι άλλο τον θύτη.

Άλλη πρέπει να είναι η συμπεριφορά των ανθρώπων που θέλουν να βοηθήσουν. Να είναι υποστηρικτικοί, να ανοίξουν την κουβέντα, να δώσουν χώρο να μιλήσει η γυναίκα, να προτείνουν λύσεις, να μπορέσει να παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο, κάποια ενημερωτική ημερίδα, μια ομιλία, μια εκπομπή στην τηλεόραση, κάτι τέτοιο.

- Υπάρχουν κάποιοι κοινοί λόγοι για τις γυναίκες-θύματα που τους αποτρέπουν να αντιδράσουν σε αυτό που βιώνουν;

Οι περισσότερες γυναίκες, λένε ότι δε θέλουν να φύγουν λόγω των παιδιών. Αλλά είναι κι αυτή η αίσθηση της βοήθησις, ότι δε θα τα καταφέρω, δε θα μπορέσω, δε θα βρω στήριξη...

- Τι είναι αυτό που κάνει τον θύτη να κατανοήσει τι προκαλεί στο θύμα;

Αν η βάση από την οποία ξεκινούμε είναι ότι ο θύτης θέλει να ελέγξει τη συμπεριφορά της συντρόφου του και θέλει πραγματικά να επιβληθεί, τότε αντιλαμβάνεται ότι προφανώς την εκφοβίζει κι ότι κάνει ζημιά. Τώρα το μέγεθος της ζημιάς, δεν μπορώ να απαντήσω ότι το καταλαβαίνει. Φαντάζομαι ότι δεν καταλαβαίνει ότι η κατάθλιψη που μπορεί να έχει η σύντροφός του, μπορεί να σχετίζεται με τη συντροφική βία που υφίσταται. Όπως και το PTSD¹, το μετατραυματικό σύνδρομο, ότι μπορεί να κάνει κρίσεις πανικού. Εκείνος, μπορεί να καρταλαβαίνει απλά ότι εντάξει: "Σου λέω να κάνεις κάτι και δεν το κάνεις και τι κλαψουρίζεις"... μέχρι εκεί. Το πολύ-πολύ, ότι φοβάται. Μέχρι εκεί καταλαβαίνει. Κάτι το οποίο είναι και το κίνητρό του εξάλλου, γιατί ακριβώς επειδή φοβάται, μπορεί και να την ελέγξει.

- Σας έχει τύχει να μιλήσετε με τον άνδρα του ζευγαριού και να δείτε ότι όταν αντιληφθεί τι έχει προκαλέσει, να δείχνει μια μεταμέλεια για ότι έχει κάνει και να αλλάξει;

Δεν είναι εύκολο, γιατί είναι παγιωμένες συμπεριφορές. Υπάρχουν σίγουρα άνδρες, οι οποίοι αντιλαμβάνονται ότι με αυτόν τον τρόπο καταστρέφεται η σχέση. Κι αυτό που εντέλει καταλαβαίνουν, είναι όταν η γυναίκα αποφασίζει να φύγει. Εκεί, πραγματικά νιώθουν ότι προφανώς αυτό που συμβαίνει, είναι αφόρητο. Μια μερίδα ανδρών το καταλαβαίνει και κάπως προσπαθεί αυτό, να το αλλάξει. Ελπίζουμε κάποια στιγμή να υπάρξει δυνατότητα να δούμε το θέμα σαν μια ολιστική προσέγγιση. Εγώ έχω μια πιο διευρυμένη αντίληψη και δε μου αρέσει να χρησιμοποιώ τις λέξεις "θύτης" και "θύμα" καθότι ο σημερινός θύτης, ήταν θύμα της ενδοοικογενειακής βίας ως μικρό παιδί καθώς γινόταν μάρτυρας αυτών των καταστάσεων στο σπίτι. Κι έτσι έμαθε αυτή τη συμπεριφορά, εφόσον δεν υπήρχε δυνατότητα να εκπαιδευτεί σε κάποια άλλη. Βγαίνοντας αργότερα στην κοινωνία, έμαθε τι σημαίνει το δίκαιο του ισχυρού. Θα χτυπήσω το χέρι μου στο τραπέζι και θα δω ότι με αυτόν τον τρόπο θα εκφοβίσω, άρα θα το αναπαράγω.

- Πώς μπορεί μια γυναίκα-θύμα κακοποίησης από τον σύντροφό της, να αντιμετωπίσει τον θύτη και να αντιδράσει; Που μπορεί να απευθυνθεί για βοήθεια και υποστήριξη;

Μπορεί να απευθυνθεί στη Γενική Γραμματεία Ισότητας, στο Ε.Κ.Κ.Α. (Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης), στο 177, στη W.I.N. Hellas. Η W.I.N. Hellas, μέσα από τα εκπαιδευτικά της σεμινάρια, παρέχει τα κατάλληλα εργαλεία, προκειμένου να μπορέσει κανείς σε πρώτη φάση, να αναγνωρίσει το φαινόμενο, να καταλάβει τη δική του συμμετοχή και να εκπαιδευτεί σε τρόπους αντίδρασης προκειμένου να μπορέσει να προστατευτεί και η γυναίκα, αλλά και η οικογένεια και τα παιδιά.

Να πω ότι ως W.I.N. Hellas, η πρόθεσή μας δεν είναι να διαλυθεί η οικογένεια, αλλά να μπορέσει να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο και η οικογένεια να μείνει ενωμένη, εφόσον αυτό βέβαια, δεν αποτελεί κίνδυνο για τη σωματική -όχι μόνο- αλλά κυρίως για τη σωματική υγεία των μελών της, των παιδιών και της ίδιας. Δεν υπάρχει πρόθεση δηλαδή, δεν είναι η λογική να φύγει πάντα μία γυναίκα. Μερικές φορές, δε μπορεί να φύγει κιόλας. Απλά, το θέμα είναι, τι μπορούμε να κάνουμε προκειμένου να μην υπάρχουν αυτά τα περιστατικά. Βέβαια, μιλάμε για κάτι άλλο όταν βλέπουμε ότι κινδυνεύει η γυναίκα, όπου εκεί, πραγματικά θα πρέπει να αναλάβει την ευθύνη της, να προετοιμαστεί και να χτίσει μία διέξοδο, έναν δρόμο, όπου θα μπορέσει να ακολουθήσει, σε περίπτωση που υπάρξει περιστατικό βίας και κινδυνέψει, για να μπορεί να φύγει.

Υπάρχουν συγκεκριμένα πρωτόκολλα. Εκπαιδύουμε τις γυναίκες, έτσι ώστε να ξέρουν τι μπορούν να κάνουν. Να έχουν διαβατήριο, ταυτότητα, να έχουν κάποια πρώτα χρήματα, σε σημείο όπου να μη μπορεί να

¹ Post-traumatic stress disorder Διαταραχή μετατραυματικού στρες. Η διαταραχή μετατραυματικού στρες εκδηλώνεται ύστερα από ένα στρεσογόνο γεγονός, ιδιαίτερα απειλητικό ή καταστροφικό για το άτομο, το οποίο θα μπορούσε δυνητικά να προκαλέσει στρες σχεδόν σε οποιοδήποτε άτομο εκτίθεται στις ίδιες ή παρόμοιες συνθήκες. Αναφέρονται σαν παράδειγμα φυσικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές, σοβαρά ατυχήματα, μάχες, το να είναι κανείς αυτόπτης μάρτυρας βίαιου θανάτου των άλλων ή θύμα βασανιστηρίων, τρομοκρατικής ενέργειας, βιασμού ή άλλου εγκλήματος.

Τα συχνότερα συμπτώματα είναι: Επεισόδια αναβίωσης των τραυματικών γεγονότων (flashbacks), Όνειρα ή εφιάλτες σχετικά με το τραυματικό γεγονός, Ένα αίσθημα συναισθηματικού μουδιάσματος, Απομάκρυνση από οικεία άτομα, Άμβλυση απαντητικότητας στην αλληλεπίδραση με το περιβάλλον, Αδυναμία βίωσης ευχαρίστησης, Αποφυγή δραστηριοτήτων και καταστάσεων σχετικών με το τραύμα, Επίμονα συμπτώματα υπερεκγρήγορης, όπως υπερεπαγρύπνιση και υπέρμετρη αντίδραση στο ξάφνιασμα, Διαταραχές ύπνου (www.psychologynow.gr).

γνωρίζει ο άνδρας που βρίσκονται. Υπάρχει μια σειρά από πληροφορίες, που μπορούν να πάρουν, προκειμένου να ξέρουν τι πρέπει να κάνουν. Και βέβαια, υπάρχουν κι οι ξενώνες, που μπορεί κανείς να ζητήσει βοήθεια σε περίπτωση που χρειαστεί να φύγει.

- Η πρώτη κίνηση πάντως είναι να επικοινωνήσει με τα τηλέφωνα που προσφέρουν βοήθεια:

Ναι. Βέβαια όχι την ώρα του ξεσπάσματος. Εκεί, θα πρέπει να πάει το 100. Σε περίπτωση που απειλείται η σωματική της ακεραιότητα και δεν μπορεί να διαφύγει με τα παιδιά, κλείνεται σε ένα δωμάτιο, παίρνει το 100. Έχει μεγάλη σημασία, όταν υπάρξει το περιστατικό βίας και πάει στο νοσοκομείο για να εξεταστεί, να δηλώσει από τι έγινε ο τραυματισμός. Πάρα πολλές γυναίκες ντρέπονται, δε λένε κάτι και στη συνέχεια, όταν χρειάζονται αποδεικτικά στοιχεία, αυτά δεν υπάρχουν. Όπως και στην αστυνομία, θα πρέπει να ζητήσει να γίνει καταγραφή στο βιβλίο συμβάντων.

- Από την εμπειρία σας, το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής κακοποίησης, εμφανίζεται και σε γυναίκες της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας; (λεσβίες, τρανς γυναίκες, κ.λπ.).

- Θεωρείτε ότι οι γυναίκες της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας έχουν την ίδια ευκολία να επικοινωνήσουν αυτό που μπορεί να βιώνουν;

Βεβαίως και εμφανίζεται. Και ίσως να είναι και πιο συχνό. Απλά δεν έχουμε στατιστικά στοιχεία. Από την κλινική μου εμπειρία όμως, μπορώ να σας πω ότι είναι αρκετά συχνό.

- Φαντάζομαι ισχύουν τα ίδια. Δεν υπάρχει κάποια διαφορά...

Όχι. Θα έλεγα ότι είναι και λίγο πιο δύσκολα τα πράγματα, εκεί. Πιο δύσκολα βέβαια, γίνονται εξαιτίας του ότι δεν μπορεί να επικοινωνηθεί αυτό που βιώνουν. Ούτως ή άλλως είναι πιο δύσκολο, καθώς, δυστυχώς ακόμα, αυτές οι ομάδες θεωρούνται μειονότητες με αρκετό αρνητικό φως στραμμένο επάνω τους. Υπάρχει δηλαδή, από την κοινωνία, μια μεγάλη μερίδα που δεν αποδέχεται ως μια κανονικότητα την ύπαρξή τους. Σκεφτείτε να πάει κανείς στην αστυνομία και να δηλώσει ως γυναίκα, ότι κακοποιήθηκε σωματικά από τη σύντροφό της.

Δύσκολα τα πράγματα...

- Η Διπλωματική μας εργασία έχει να κάνει με την οπτικοποίηση της ενδοοικογενειακής βίας κατά της γυναίκας, στη μικρή και στη μεγάλη οθόνη. Ποια είναι η άποψή σας για τη βία κατά των γυναικών στον ελληνικό κινηματογράφο και την τηλεόραση; (π.χ. το χαρακτηριστικό χαστούκι στις ελληνικές ταινίες).

Αυτή είναι μια πολύ ωραία ερώτηση, γιατί είναι ένα από τα βασικά πράγματα που αναφέρω. Ιδίως, όταν διεξάγουμε τα σεμινάρια της W.I.N. Hellas. Καθότι έρχομαι από τη γενιά εκείνη, που έχει παρακολουθήσει πάρα πολλές ελληνικές ταινίες και θεωρώ ότι οι ταινίες σε κάθε εποχή, αλλά ιδίως εκείνη την εποχή που δεν υπήρχαν πάρα πολλοί τρόποι, συμβάλλουν στο να γνωρίσει κανείς πολλές διαφορετικές απόψεις. Σήμερα υπάρχει το διαδίκτυο, υπάρχει υπερπληροφόρηση. Τότε υπήρχαν 2-3 κανάλια.

Μιλάμε για την εποχή του ελληνικού κινηματογράφου και δεν υπήρχαν και τα πολλά κανάλια στην τηλεόραση. Επομένως, πλαθόντουσαν συνειδήσεις, όπως συνηθίζω να λέω. Αντιλήψεις, πεποιθήσεις, στερεότυπα. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η γυναίκα εισέπραττε το χαστούκι σαν ένδειξη αγάπης. Καμιά φορά και τιμωρίας, αλλά συνήθως ο πρωταγωνιστής ζήλευε την γυναίκα και τη χαστούκιζε, γιατί ένιωθε ότι εκείνη κοιτούσε κάποιον άλλον, ή τελοσπάντων κάτι τέτοιο. Πάντως, υποτίθεται ότι ήταν ένδειξη αγάπης.

Επομένως αυτό το χαστούκι στις ελληνικές ταινίες, είναι ένα τεράστιο πρόβλημα και όσο προβάλλονται, θα ήταν καλό να προβάλλονται σαν ιστορικά στοιχεία και όχι σαν συμπεριφορές που θα ήταν άξιες να τις μιμηθεί κανείς.

- Θεωρείτε ότι σήμερα με την υπερπληροφόρηση που έχουν οι νεότερες γενιές, “κινδυνεύουν” να υιοθετήσουν κάποιες τέτοιες συμπεριφορές παρακολουθώντας τέτοιες σκηνές από κινηματογράφο που εποχής που οι κοινωνίες δεν είχαν “ψαχτεί” ιδιαίτερα σε τέτοια θέματα όπως σήμερα; Μπορούν αυτές οι σκηνές να θεωρηθούν επικίνδυνες;

Επικίνδυνες είναι και αυτό το επιβεβαιώνει μια έρευνα που είχαμε τρέξει πριν από περίπου 7-8 χρόνια, ως W.I.N. Hellas. Είχαμε πάει σε πέντε ή επτά επαρχιακές πόλεις και μοιράζοντας ενημερωτικά φυλλάδια, είχαμε δώσει και ερωτηματολόγια, όπου υπήρχε ερώτηση, αν το χαστούκι θεωρείται βία. Δυστυχώς, πάρα πολλές νεαρές κοπέλες (17-21), είχαν απαντήσει αρνητικά. Επομένως, καταλαβαίνετε τι σημαίνει αυτό. Είναι μια φάση μεταξύ του τέλους της εφηβείας και αρχή της ενήλικης ζωής, που υπάρχουν ακόμα πολύ έντονα συναισθήματα, οι ερωτικές σχέσεις έχουν τεράστια σημασία, καθορίζουν τη ζωή ενός ατόμου και η ένταση των συναισθημάτων, μοιάζει να επιτρέπει κάθε μέσο και να το νομιμοποιεί. Δηλαδή, η αγάπη να εκδηλώνεται μέσα από το χαστούκι. Σήμερα, μπορεί να θεωρηθεί ότι η αγάπη εκδηλώνεται μέσα από το να τσεκάρει κάποιος, τους λογαριασμούς του άλλου στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Νομίζω ότι αυτό με τον ελληνικό κινηματογράφο, αφορά περισσότερο παλαιότερες γενιές. Οι νεότερες, δε νομίζω ότι πολυβλέπουν. Αλλά υπάρχουν άλλοι τρόποι που αποτελούν κίνδυνο, που μπορεί να αφορούν για παράδειγμα σεξουαλικές πρακτικές. Μη ξεχνάμε ότι πριν από κάποιο διάστημα “Οι 50 αποχρώσεις του γκρι”, είχαν κάνει σαρωτική επιτυχία. Αν πάει κανείς να ζήσει κάπως έτσι και θεωρεί ότι αυτό είναι φυσιολογικό, είναι μία τάση. Θα μπορούσε κανείς να πει, ότι ένας άνθρωπος που ξεκινάει έτσι, με τη λογική “με την αγάπη μου εγώ θα τον ηρεμήσω, θα θεραπευτεί και δε θα είναι πλέον βίαιος και δε θα έχει ανάγκη για τέτοιες σεξουαλικές πρακτικές”. Αυτό βέβαια στην ταινία, γιατί ξέρουμε πολύ καλά πως δε μπορεί ένας άνθρωπος που έχει βίαιες τάσεις, να θεραπευτεί. Μπορεί να θεραπευτεί, άλλα πρέπει να έχει προσωπικά ένα εσωτερικό πολύ μεγάλο κίνητρο και βέβαια να πάρει βοήθεια και να το προσπαθήσει πολύ σοβαρά. Και πολλές φορές μπορεί να παγιδευτεί κι ένας νέος άνδρας σε τέτοιου είδους συμπεριφορές.

Το θεωρώ πολύ σημαντικό και αυτό που ρωτάτε είναι πολύ σημαντικό, γιατί υπάρχουν πρότυπα τα οποία αλλάζουν, αλλά δυστυχώς, δεν αλλάζουν πάντα με το να βγάλουμε τη βία μέσα από τη συντροφική σχέση. Απεναντίας, ίσως τη διαφοροποιούν κάπως, αλλά συνεχίζει να υπάρχει.

- Θα θέλατε να προσθέσετε κάτι;

Θα ήθελα να συμπληρώσω κάτι που αφορά στα πρώτα στάδια της σχέσης του ζευγαριού και αφορά μια τάση ελέγχου επάνω στην επικοινωνία της γυναίκας, της νεαρής γυναίκας μέσα από το ίντερνετ, μέσα από το τηλέφωνο, μέσα από τα μέσα μαζικής δικτύωσης.

Νομίζω ότι κι εκεί υπάρχει πάρα πολύς έλεγχος. Όταν χωρίζει ένα ζευγάρι, μπορεί να υπάρξουν ακόμα και απειλές, πως μπορεί να συμπεριφερθεί ένας άνδρας. Μέσα από τα κινητά πλέον, είναι τόσο εύκολη η καταγραφή, από ένας καβγάς μέχρι μια σεξουαλική συνέντευξη και πολύ προσωπικές στιγμές, που να γίνουν ένας τρόπος για να εκβιάσει κάποιος τη σύντροφό του και να την εξαναγκάσει σε συγκεκριμένες συμπεριφορές.

- Άλλο ένα όπλο στα χέρια του κακοποιητή έτσι;

Ναι, νομίζω ότι αυτό θα άξιζε κανείς να το δει και να το αποδώσει στις μέρες μας. Δεν είναι αυτό που θα συνέβαινε σε μια μεγαλύτερη γυναίκα απαραίτητα, αλλά είναι αυτό που είμαι πάρα πολύ σίγουρη ότι με πολύ μεγάλη πιθανότητα μπορεί να συμβεί σε μια νεότερη γυναίκα, καθότι όλη η νεολαία το χρησιμοποιεί και πραγματικά υπάρχουν ανεξάντλητες δυνατότητες σήμερα για να εκβιάσεις, να χειραγωγήσεις και να εξαναγκάσεις έναν άνθρωπο σε συγκεκριμένες συμπεριφορές μέσα από τη χρήση του διαδικτύου.

- Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Κι εγώ σας ευχαριστώ. Εύχομαι καλή συνέχεια και καλή επιτυχία στην εργασία σας.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Επειδή οι ερωτήσεις σχετικά με τη συντροφική κακοποίηση κατά των ανδρών τέθηκαν σε δεύτερο χρόνο, η επικοινωνία με την κ. Λιάφου, δε κατέστη δυνατή ώστε να απαντηθούν.

Συνέντευξη με την κ. ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΣΠΑΝΕΑ

Η κ. ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΣΠΑΝΕΑ, είναι Κλινική Ψυχολόγος στο Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών, στη Γενική Γραμματεία Ισότητας.

- Ποιο είναι το εύρος ηλικιών στις οποίες παρατηρούνται κακοποιητικές σχέσεις;

Γενικά δεν υπάρχει εύρος. Οι κακοποιητικές σχέσεις υπάρχουν από την ηλικία που ξεκινούν οι συντροφικές σχέσεις. Σε εμάς έρχονται συνήθως νέες γυναίκες. Όσο πιο νέες είναι, τόσο πιο γρήγορα θα έρθουν. Οι μεγαλύτερες γυναίκες μπορεί να έρθουν μετά από 20 ή 30 χρόνια. Αν ο σύντροφος είναι ιδιαίτερα ηλικιωμένος δε θα έρθουν. Αυτό δε σημαίνει βέβαια, ότι δε βρίσκονται σε ένα κακοποιητικό περιβάλλον. Αλλά είναι πλέον, πολύ αργά για να φύγει κανείς από τη σχέση, σε αυτές τις ηλικίες.

Θα έλεγα λοιπόν, ότι αφορά όλη την γκάμα της ηλικίας, από τότε που εισέρχεται κανείς σε μια σχέση, μέχρι το τέλος. Αν και εμείς δεν βλέπουμε έφηβες, ξέρουμε από την εμπειρία μας σε σχολεία, ότι η κακοποίηση είναι έντονη και στις εφηβικές σχέσεις. Είναι αρκετά συχνό και αυτό. Δεν έχει βέβαια τη δραματικότητα μιας χρόνιας σχέσης. Αλλά κι εκεί τα μέσα και ο τρόπος μοιάζουν.

- Ποια είναι τα στοιχεία που δείχνουν ότι μια σχέση στο ξεκίνημά της μπορεί να εξελιχθεί σε κακοποιητική;

Το ειδοποιητικό στοιχείο μιας κακοποιητικής σχέσης είναι η παραβίαση. Είναι ότι κάποιος παραβιάζει την αίσθηση του σώματος, των ορίων, του χώρου, του χρόνου. Ξεκινάει λοιπόν με τέτοιες παραβιάσεις.

Δε ξεκινάει κανείς με μια μπουνιά. Θα ήταν απλά, εύκολα να διακριθούν τέτοια σημάδια. Ξεκινάει με μικρές παραβιάσεις. Το ειδοποιητικό στοιχείο μιας κακοποιητικής σχέσης, είναι η παραβίαση. "Που δίνεις τον χρόνο σου;" Παραβιάσεις που έχουν να κάνουν με το ντύσιμο: "Γιατί ντύνεσαι έτσι;". Παραβιάσεις που αφορούν το πώς κατανέμεις την κοινωνικότητά σου: "Γιατί βγαίνεις μ' αυτούς;". Και αρχίζει σταδιακά η απομόνωση. Και μετά εγκαθιδρύεται ένας στενός έλεγχος. Κάποιος παραβιάζει όρια. Αυτό το καταλαβαίνεις, αλλά κάποιος άνθρωπος έχουν την τάση να το παραβλέπουν, γιατί αυτό που δίνεται, το νιώθουν ως πολύ σημαντικό. Μπορεί να είναι μια πολύ ισχυρή προσοχή, μια αίσθηση ζωντανίας, μια αίσθηση ασφάλειας, μια ταχύτητα στη δέσμευση, μια αίσθηση μοναδικότητας.

Οι περισσότερες γυναίκες το αντιλαμβάνονται εξ αρχής. Τείνουν όμως και να το παραβλέπουν. Αυτό, γιατί είναι μεγάλη μας η ανάγκη για άλλα πράγματα. Όπως όταν είμαστε πολύ πεινασμένοι, θα φάμε και κάτι που ξέρουμε από πριν ότι μπορεί να μας παχύνει, μπορεί να μας χαλάσει μετά, αλλά είναι τέτοια η ανάγκη μας που δε σκεφτόμαστε τις συνέπειες.

Επιπλέον, ο "δράστης" είναι και σαγηνευτικός. Δεν είναι απωθητικός. Είναι πολύ συχνό να έχει μια τέτοια όψη.

- Οι κακοποιητικές σχέσεις έχουν συγκεκριμένα στάδια-φάσεις εξέλιξης; Αν ναι, ποια;

Υπάρχουν διάφορα είδη κακοποιητικών σχέσεων. Υπάρχει κάποιος, ο οποίος είναι εξ αρχής τυραννικός, αλλά αυτό είναι ευκολοδιάγνωστο. Το θέμα είναι, αυτό που μπλέκει και μας και τις γυναίκες. Αυτό που δημιουργεί μια σύγχυση. Κι αυτό που δημιουργεί σύγχυση, είναι η εναλλαγή ενός καλού ή ευάλωτου προσώπου, με ένα πολύ κακοποιητικό πρόσωπο. Εναλλάσσονται αυτά τα πρόσωπα και μπερδεύουν τη γυναίκα.

Συνήθως, μπορεί η σχέση αυτή να αρχίσει με πολλά δώρα, με μεγάλη δοτικότητα, με μεγάλη προσφορά, με μεγάλη προσοχή του άνδρα προς τη σύντροφο. Δίνει στη γυναίκα άφθονα, αυτά που την κάνουν να νιώθει μοναδική. Παράλληλα, όταν εγκαθιδρυθεί ένας δεσμός εμπιστοσύνης, αρχίζει να ζητάει ελευθερίες. "Γιατί παίρνεις τηλέφωνο τη μητέρα σου;", "Η αδελφή σου θέλει να μας τα χαλάσει", "Με ποιον μιλάγες στο τηλέφωνο;" Αρχίζει ένας καταγισμός απαιτήσεων, τιμωριών, ελέγχου. Εκεί που η γυναίκα ένιωθε ότι είναι πάρα πολύ σπουδαία στα μάτια του, αρχίζει συνέχεια να της χτυπάει ελαττώματα, "Έχεις πάρει βάρος, πώς είσαι έτσι;", "Είσαι ανόητη", "Δεν καταλαβαίνεις, είσαι χαζή". Αρχίζει δηλαδή, μια επίθεση στην εικόνα της, στην αυτοεικόνα της.

Συνήθως μένει στο λεκτικό. Μπορεί να περάσει και στο σωματικό, αλλά μετά θα το αποσύρει αυτό και η γυναίκα θα το μεταφράσει ως μία κακή στιγμή. Δεν μπορεί να το εντάξει, γιατί ο καθένας ερμηνεύει έναν άν-

θρωπο, σε σχέση με την εικόνα που έχει από το παρελθόν. Όταν είναι ένας άνθρωπος, που μπορεί να είναι γενναιόδωρος, μπορεί να δείχνει και στη γυναίκα ένα πρόσωπο πολύ ευάλωτο.

Πολλές γυναίκες μας λένε “Μα εγώ ένιωθα ότι είχα τον έλεγχο σ' αυτή τη σχέση...”, “Αυτός ήταν ένα ευάλωτο παιδί. Αν τον άφηνα δε θα μπορούσε...”, “Εγώ ήμουν σημαντική γι' αυτόν...”.

- Αυτό από τη δική σας εμπειρία, αυτό γίνεται επιτηδευμένα από τον θύτη; Έχει ένα σχέδιο και ξεκινάει έτσι για να εξελιχθεί μετά ή απλά είναι έτσι ο χαρακτήρας του;

Έχει κάποια χαρακτηριστικά κτηκότητας ο θύτης, αυτονόητου δικαιώματος, κυριαρχίας. Η μεθόδευση για να επικρατήσουν αυτά τα χαρακτηριστικά και ουσιαστικά για να δημιουργηθεί μια σχέση στην οποία κάποιος έχει το πάνω χέρι και έχει όλο τον έλεγχο και ο άλλος έχει υποχρεώσεις χωρίς κανέναν έλεγχο, συνήθως θέλει μια επιτήδευση. Βγαίνει όμως και πολύ αυθόρμητα.

Και ξέρουμε ότι αυτά ήταν συνήθως παιδιά που ζούσαν σε τέτοιες σχέσεις. Νομίζω λοιπόν ότι είναι μια νοοτροπία, αυτή η νοοτροπία της κακοποίησης, θα την παρομοιάζα με έναν σπόρο. Πως παίρνουμε σπόρους οι οποίοι ...“φυτρώνουν” μέσα μας.

Τους έχουμε λάβει, δεν τους έχουμε ξεράνει, δεν τους έχουμε ασκήσει κριτική και κάπως τους επαναλαμβάνουμε. Αλλά είναι σίγουρα μια νοοτροπία κακοποίησης. Και μπορούμε να δούμε έναν άνθρωπο που αυτή την όψη δεν τη βγάζει πουθενά άλλου. Με τους συναδέλφους ή με τους φίλους, δεν έχει αυτόν τον χαρακτήρα. Και αυτό επίσης δημιουργεί μια σύγχυση στη γυναίκα και στους άλλους που μπορεί να της λένε “Αυτός είναι το καλύτερο παιδί”.

Οπότε θα λέγαμε ότι αρχίζει ύπουλα και εναλλάσσεται με στιγμές δοτικότητας, προσφοράς, ευαλωτότητας, ευαισθησίας, σύνδεσης. Μετά τον γάμο, μετά την εγκυμοσύνη, μετά το πρώτο παιδί, αρχίζουν να οξύνονται τα περιστατικά βίας. Γίνεται δηλαδή, όλο και πιο εμφανές το πρόσωπο του ελέγχου, το πρόσωπο της κακοποίησης. Αυτό, μπορούμε να πούμε ότι από τη μία οφείλεται και στην αύξηση του άγχους που φέρνουν τα επιπρόσθετα καθήκοντα. Θα λέγαμε όμως, ότι εκεί που ο δράστης αισθάνεται ότι έχει δεσμεύσει κι έχει “παγιδεύσει” κάπως το θύμα, αποκαλύπτει και τις άλλες του όψεις. Εκεί που ξέρει ότι το θύμα δε μπορεί να φύγει.

- Ποια επίθετα περιγράφουν τον θύτη και ποια το θύμα σε μια κακοποιητική σχέση; Ποια χαρακτηριστικά έχει συνήθως ο θύτης και ποια το θύμα; (σχετικά με την κοινωνική τους συμπεριφορά, το επίπεδο μόρφωσης κ.λπ.).

Για τον θύτη θα λέγαμε, κυριαρχικός, με εξουσία χωρίς υποχρεώσεις. Ουσιαστικά πρόκειται για την εγκαθίδρυση μιας σχέσης, σαν ο άλλος να μην έχει ψυχικό κόσμο, σαν να θες να τον κάνεις ένα εργαλείο. Δηλαδή σε θυμώνει κάθε τι που εκδηλώνει και είναι ατομικό χαρακτηριστικό του, ή πρωτοβουλία του.

Νιώθει ότι η γυναίκα του ανήκει, είναι κτήμα του. Είναι αυτό το παράδοξο, αυτή η αμφιθυμία. Μπορεί κάποια γυναίκα να έχει μια αυτόνομη ζωή πριν. Δεν είναι ακριβώς ο άνθρωπος που έχει ανάγκη τη συμμόρφωση. Από τη μια πιέζει πολύ τη γυναίκα να γίνει αυτό που έχει στο μυαλό του, κάτι δηλαδή πολύ πειθαρχημένο και υποταγμένο και από την άλλη δεν ξέρω αν του αρέσει και αυτή η υποταγή.

Ενώ στον θύτη βλέπουμε κάποια χαρακτηριστικά προσωπικότητας και κάποια κοινά μοτίβα, στο θύμα δεν έχουμε κάτι αντίστοιχο. Υπάρχει μεγαλύτερη ποικιλομορφία. Κατά κάποιον τρόπο, μπορεί να συμβεί σε όλες τις γυναίκες. Βέβαια, ανάλογα με την καλή ποιότητα των σχέσεων που είχαν πριν και τον βαθμό ελευθερίας που είχαν βιώσει, θα τους είναι πιο εύκολο να βγουν από την κακοποιητική σχέση. Θα τους φανεί αλλόκοτο και θα φύγουν.

- Ακόμα κι ένας πολύ δυναμικός χαρακτήρας σε γυναίκα θα μπορούσε να...

Ναι, ναι, ναι... Γιατί η όψη που βλέπουν αρχικά, δεν είναι ενός μπρουτάλ, σεξιστή. Μπορεί να βλέπουν έναν πολύ ευαίσθητο, ερωτευμένο, ας πούμε. Μπορεί να νιώθουν ότι θέλει καθοδήγηση συναισθηματική.

- Ποιες είναι οι συγκεκριμένες λέξεις ή φράσεις που χρησιμοποιούνται από την πλευρά του θύτη και του θύματος και “φωτογραφίζουν” μία κακοποιητική σχέση στο στάδιο του φλερτ (αρχή της σχέσης);

Ο θύτης είναι συνήθως αυτός που δε θα πει εύκολα “Φταίω”. Λέει για παράδειγμα: “Αν δε σ’ έχω εγώ δε θα σ’ έχει κανένας”.

- Αυτά λέγονται από την αρχή;

Ύστερα από λίγο. “Θέλω να γίνουμε ένα”, που σημαίνει θέλω να γίνεις εσύ, εγώ. Κρύβει την κτητικότητα. Και μετά μπορεί να αρχίσουν οι προσβολές. “Και χάρη σου κάνω”.

Υπάρχει πολύ μεγάλη φαντασία, ότι ένας τρίτος θα πάρει τη γυναίκα. Άρα όλα σχετίζονται με το σεξουαλικό... Η γυναίκα είναι πόρνη, βλέπει κι άλλους άνδρες, φλερτάρει συνέχεια... Υπάρχει ζήλια. Η λέξη “πόρνη” είναι πολύ συχρή.

- Ποιες είναι οι συγκεκριμένες λέξεις ή φράσεις που χρησιμοποιούνται από την πλευρά του θύτη και του θύματος και “φωτογραφίζουν” μία κακοποιητική σχέση στο στάδιο της ωρίμανσης της σχέσης;

- Ποιες είναι οι συγκεκριμένες λέξεις ή φράσεις που χρησιμοποιούνται από την πλευρά του θύτη και του θύματος και “φωτογραφίζουν” μία κακοποιητική σχέση στο τελικό στάδιο της σχέσης (εκεί όπου παρατηρείται πια έντονη λεκτική και σωματική βία);

Όταν η σχέση είναι στην αρχή, η αίσθηση της κτητικότητας, η αίσθηση της παραβίασης είναι και πιο ελκυστική. “Σε θέλω για μένα”, “δεν μπορώ να ζήσω χωρίς εσένα”. Παίρνει αυτές τις μορφές και μετά γίνεται: “είσαι πόρνη”. Γίνεται πιο απειλητικός, αλλά κρύβει πάντα ένα φόβο εγκατάλειψης και μια απειλή.

- Πραγματικό φόβο; Όντως φοβάται ότι θα τον εγκαταλείψει;

Ναι και βέβαια. Όσο κανείς φέρεται άσχημα, τόσο πιο πιθανό είναι να τον εγκαταλείψει ο άλλος. Οπότε είναι η πράξη του, που κινητοποιεί και τον φόβο του.

- Έχει συνείδηση του τι κάνει, τι προκαλεί έτσι;

Ναι φυσικά, γιατί όλα αυτά δε γίνονται ποτέ μπροστά σε τρίτους. Η συνείδηση είναι κάτι σχετικό, αλλά θέλω να πω ότι αυτοπροστατεύεται. Πολλές φορές λένε οι γυναίκες, “πρέπει να τον δείτε, είναι σαν θηρίο, έσπασε όλο το σπίτι”. Και τους ρωτάμε “σπάει δικά του πράγματα;”. Και λένε “ωχ, δεν το είχα σκεφτεί. Ναι, τα δικά μου σπάει”. Άρα, υπάρχει κάτι που φαίνεται ανεξέλεγκτο, αλλά και πάλι είναι στοχευμένο.

- Ποια είναι η αντιμετώπιση της κοινωνίας μπροστά σε μια κακοποιητική σχέση σήμερα; Υπάρχουν συγκεκριμένες εκφράσεις-κλισέ που ο κόσμος (κοινωνία) χρησιμοποιεί όταν αναγνωρίζει μια κακοποιητική σχέση;

Η κοινωνία δεν είναι ένα ενιαίο πράγμα και υπάρχουν διαφορετικές ταχύτητες σε μια κοινωνία. Υπάρχουν αυτοί που μπορεί να παροτρύνουν μια γυναίκα: “Φύγε”, “Δε σου κάνει καλό”. Αλλά υπάρχουν και τα αυτόματα αντανακλαστικά που λένε: “Να... κι εσύ μήπως...”.

Έχει σημασία αυτές οι φωνές, τι απήχηση έχουν μέσα της. Γιατί και οι φωνές που λένε “Φύγε”, “Γιατί είσαι μαζί του;”... Χαρακτηριστικό των γυναικών αυτών, είναι η αμφιθυμία. Επειδή εναλλάσσεται αυτό το πρόσωπο και η γυναίκα μετά από το επεισόδιο, εκεί που την έχει κουρελιάσει, εκεί που την έχει χτυπήσει, εκεί που την έχει ταπεινώσει, μετά ο ίδιος την απειλεί ότι θα αυτοκτονήσει, ότι δεν μπορεί χωρίς την ίδια, τι θα γίνουν τα παιδιά τους, κι ότι θα αλλάξει, ότι θα πάει σε ψυχολόγο, θα πάει στον πνευματικό τους. Αυτό τη δένει τη γυναίκα. Αυτή η εναλλαγή της βίας με την ευάλωτη όψη του. Δημιουργείται μια σχέση που είναι πάρα πολύ κολλώδης. Πως είναι ο τζογαδόρος που κερδίζει εκεί που χάνει; Αυτό το ότι κερδίζεις λίγα όταν έχεις πριν χάσει, εκεί που νιώθεις ότι είσαι ανύμφορη και μπορεί να σε σκοτώσει, σε βάζει εδώ κι αυτός είναι εκεί. Αυτή η σχέση της τραμπάλας είναι πολύ εξαντλητική και σου δημιουργεί μια ελπίδα. Αυτό σου καλλιεργεί.

Αυτός ποντάρει στο ότι ήταν μια κακή στιγμή. Και θα το πολεμήσει και θ' αλλάξει. Και ο ίδιος το πιστεύει. Οι φωνές που λένε "Φύγε" όταν η γυναίκα είναι σ' αυτή τη φάση, μπορεί να τις νιώσει ενοχλητικές. Μπορεί να νιώσει ότι την πιέζουν σε κάτι, ότι παραβιάζουν την ελευθερία της. Είναι σύνθετο το φαινόμενο. Έχει μια παραδοξότητα. Ζεις με κάποιον που θα λέγαμε ότι είναι και ο εχθρός σου. Κι η πόρτα μπορεί να είναι ανοιχτή. Γιατί δε φεύγεις; Αυτό είναι πολύ σημαντικό να κατανοηθεί γιατί πλέον η κοινωνία σε γενικές γραμμές δε καταδικάζει τη βία, δηλαδή την αποδίδει στον δράστη. Οπότε πρέπει να δει κανείς και τη φύση της κακοποιητικής σχέσης. Πως γεννά μια ισχυρή εξάρτηση και στα δύο μέλη. Και η εξάρτηση έχει τη μορφή της ελπίδας. Η ελπίδα δηλαδή, κρατάει τη σχέση απ' τη μεριά της γυναίκας.

- Υπάρχουν κάποιοι κοινοί λόγοι για τις γυναίκες-θύματα που τους αποτρέπουν να αντιδράσουν σε αυτό που βιώνουν;

Υπάρχουν οικονομικοί λόγοι που είναι πάρα πολύ σημαντικοί, υπάρχει το θέμα των παιδιών, που είναι επίσης πολύ σημαντικό. Γενικά εμείς οι υπόλοιποι, δεν έχουμε και πολλές εμπειρίες από κάποιον που μας μισεί και θέλει να μας σκοτώσει. Αυτό το βλέμμα όμως, το έχουν ζήσει οι γυναίκες αυτές. Το βλέμμα του μίσους. Το μίσος είναι κάτι πάρα πολύ βαρύ. Και ξέρουν ότι αυτό δεν αφορά μόνο τις ίδιες, αφορά και τα παιδιά τους. Οπότε σ' αυτόν τον άνθρωπο, που έχει αυτή την κακή όψη, όταν φύγεις, πως αφήνεις το παιδί σου; Είναι ένας παράγοντας ανάσχεσης.

Ο οικονομικός λόγος επίσης, γιατί η οικονομική βία είναι ένα μέρος της κακοποίησης. Απομονώνει τη γυναίκα και από τους φίλους και συγγενείς, αλλά και από όλες τις πηγές που θα της έδιναν μια αυτονόμηση. Άρα, αποθαρρύνεται να εργαστεί και γενικά δεν έχει πηγές εισοδήματος. Και θα έχει να αντιμετωπίσει έναν άνθρωπο, ο οποίος αρέσκειται στον πόλεμο. Οπότε, θα δώσει ότι έχει και δεν έχει για να τη διαλύσει. Φοβούνται οι γυναίκες το διαζύγιο. Και έχουν δίκιο.

Μετά, ο χωρισμός είναι επικίνδυνος. Η επιθετικότητα και η φονικότητα αυξάνεται κατά πολύ. Δεκαπλασιάζεται μετά τον χωρισμό. Στη φάση που είναι να φύγει η γυναίκα, γίνονται οι περισσότερες συζυγοκτονίες. Υπάρχουν πολλά πράγματα ανασχετικά/αποτρεπτικά της απόφασης μιας γυναίκας να φύγει.

Και το ψυχολογικό είναι πολύ σημαντικό. Είναι μια τέτοια σχέση, που αιχμαλωτίζει τον ψυχισμό σου. Δίνει τόσο χρόνο που πραγματικά καταλαμβάνει ένα πολύ μεγάλο εύρος του ψυχισμού. Δεν μπορείς να σκεφτείς τον εαυτό σου, γιατί είναι τόσα τα πράγματα που γίνονται, τόσα τα επεισόδια, τόσες συναλλαγές που δε φαίνονται έξω. Βιτρίνα. Μέσα υπάρχει τέτοια συναισθηματική αναστάτωση, που δεν έχεις χρόνο να σκεφτείς.

Ακόμη κι ένας άνθρωπος που είναι ανώτερου κοινωνικοοικονομικού επιπέδου, χρησιμοποιεί την ευφυΐα του για να γίνει πιο επιθετικός. Άρα είναι και πιο ύπουλος ο τρόπος που κακοποιεί. Επιτίθεται πιο έξυπνα στο μυαλό σου. Δεν είναι ακατέργαστο, όπως μια μπουνιά. Μπορεί να είναι λεκτικό, εκβιαστικό, τρομοκρατικό.... Για παράδειγμα, είναι κάποιος μέλος μιας πολυεθνικής, πολύ πλούσιος, πολύ ισχυρός και λέει στη γυναίκα του, στο αυτί της, ενώ ήταν απέναντι ο πατέρας της: "Θα του σπάσω τα δόντια και θα στα δώσω να τα φας ένα-ένα". Της έκανε συνέχεια τέτοιες επιθέσεις.

Ένα άλλο συχνό στην κακοποίηση, είναι η επικίνδυνη οδήγηση. Μπαίνουν με το παιδί και γίνεται κάτι που τον ενοχλεί, τρεχει με 200 και πατάει το χειρόφρενο, ή πάει ανάποδα. Της λέει: "Θα σε σκοτώσω, θα σε κάνω ότι θέλω". Το παιδί τρομάζει, κλαίει...άλλος ένας τρόπος που δε φαίνεται. Κι όμως είναι τόσο τρομακτικός. Είναι πολύ συχνός τρόπος. Και αρχίζει το παιδί: "Μπαμπά σταμάτα, μπαμπά σταμάτα, μαμά μη του μιλάς, μη του μιλάς...". Μπαίνουν και τα παιδιά και προσπαθούν να ελέγξουν αυτόν που μπορούν, που είναι η μητέρα...

- Τι είναι αυτό που κάνει τον θύτη να κατανοήσει τι προκαλεί στο θύμα;

Αυτό είναι κάτι πολύ-πολύ μεταγενέστερο. Για να μπει ο θύτης στη θέση του θύματος και να κατανοήσει ότι την τρομάζει, ότι την πληγώνει, πρέπει να έχουν συμβεί πολλές δικές του αλλαγές στον ψυχικό του κόσμο. Και σίγουρα πρέπει να έχει προηγηθεί η δική του εγκατάλειψη. Πρέπει να έχει μείνει μόνος από όλους. Να έχει καταδικαστεί από όλους και να εισπράττει μια πολύ μεγάλη μοναξιά. Όχι τιμωρία... σαν συνέπεια σ' αυτό που κάνει.

Εκεί σ' αυτήν την ερημιά, εάν δεν αυξηθεί η επιθετικότητά του και η τάση εκδίκησης, γιατί αυτό τον τρέφει, ο θυμός τον τρέφει, και επιλέξει να πενήσει και να νιώσει ντροπή γι αυτό που έχει κάνει, που είναι πολύ δύσκολες

και οι δύο ψυχικές καταστάσεις τις οποίες αποφεύγει και γι αυτό γίνεται βίαιος. Και τροφοδοτούν αυτές, το θυμό. Συχνά έτσι νιώθουν αυτοί οι άνθρωποι, αδικημένοι. Πρέπει λοιπόν να περάσει απ' αυτά τα στάδια, που είναι δύσκολο να τα περάσει κανείς. Για όλους μας. Πόσο μάλλον κάποιος να παραδεχτεί την καταστροφή που έχει φέρει και πόσο έχει πληγώσει και τι άσχημα πράγματα έχει κάνει.

- Από την εμπειρία σας δε θα μπορούσε να βοηθήσει το να του μιλήσει κάποιος φίλος για παράδειγμα, που έχει εντοπίσει μια τέτοια σχέση;

Χρειάζεται και είναι πολύ βοηθητικό να το πείτε, να μη σιωπήσετε, γιατί απ' τη σιωπή ζει μια τέτοια συμπεριφορά. Να την αποδοκιμάσετε, να την καταδικάσετε, είναι πολύ σημαντικό. Αλλά αυτό μέχρι να φτάσουμε στο σημείο να κατανοήσει τα συναισθήματα, είναι πολύ πιο μακριά. Μπορούμε όμως να επισημάνουμε... π.χ. "Η γυναίκα σου είναι τρομοκρατημένη".

Μπορεί στην προσπάθεια αυτή, να βρεις και μια μεγάλη αυτοδικαιολόγηση: "Ξέρεις εγώ τι έχω περάσει;". Υπάρχει γενικά μια τάση δικαιολόγησης.

Το θέμα της κακοποίησης είναι πολύ κρυφό και ακριβώς για να γίνει η θεραπεία αυτών των ανθρώπων, πρέπει να συμβεί αυτό. Τότε βλέπεις την επιθετικότητά τους. Όταν τους θίξεις αυτό το κομμάτι. Κατά τα άλλα μπορεί να μην έχει κανείς αντίληψη αυτής της όψης τους.

- Πώς μπορεί μια γυναίκα-θύμα κακοποίησης από τον σύντροφό της, να αντιμετωπίσει τον θύτη και να αντιδράσει; Που μπορεί να απευθυνθεί για βοήθεια και υποστήριξη;

Η κακοποίηση δεν αποβλέπει στο σώμα, αποβλέπει στο μυαλό. Είναι μια κυριαρχία, δηλαδή... "Θέλω να σκέφτεσαι και να κάνεις αυτό που θέλω και σκέφτομαι εγώ".

Στο μυαλό αποβλέπει, στην αλλοίωση του μυαλού. Χάνει κανείς την αίσθηση της πραγματικότητας και αυτή αντικαθίσταται με την αίσθηση της πραγματικότητας του θύτη.

Αυτό λοιπόν που χρειάζεται αρχικά μια γυναίκα που βιώνει μια τέτοια σχέση, που έχει αλλοιωθεί η πραγματικότητα της, είναι να ξαναεστιαστεί λίγο στον εαυτό της. Γιατί είναι πολύ μπλεγμένα όλα αυτά που γίνονται... Άρα, ένα πράγμα που θα τη βοηθούσε, είναι καταρχάς να έχει ανθρώπους έμπιστους με τους οποίους μπορεί να συζητήσει όλα αυτά τα μπερδεμένα πράγματα και τις αλλοιώσεις... γιατί όλα τα περιστατικά αλλοιώνουν. Από το "δεν έγιναν και τα φαντάστηκες" μέχρι το "Εσύ φταις" και "υπερβάλλεις".

Οπότε, χρειάζεται ανθρώπους έμπιστους, που δε θα την ωθήσουν να κάνει κάτι που δεν είναι έτοιμη ακόμα, ας πούμε να φύγει. Ανθρώπους που θα συζητάει αυτά που γίνονται και να την ξανασυνδέουν με την πραγματικότητα.

Είναι σημαντικό να έχουν απομείνει κάποιοι άνθρωποι, που θα τη βοηθήσουν να ξεπεράσει και την ντροπή της, γιατί όλα αυτά τα επεισόδια είναι επιφορτισμένα και με μια διάσταση ντροπής, είναι λίγο και μια ταπείνωση. Όταν σε φτύνει για παράδειγμα, δεν είναι εύκολο να το πεις σε κάποιον... Ντρέπεσαι για τον εαυτό σου που είσαι εκεί και το υφίστασαι. Νιώθεις συνένοχη. Οπότε, όλα αυτά κρύβονται. Η γυναίκα δε τα λει.

Αλλά είναι πολύ σημαντικό να έχει ένα πρόσωπο, μια φίλη που να αντέξει, (η φίλη της, η αδερφή της...) που τα βιώνει όλα αυτά. Γιατί υπάρχουν άνθρωποι που δε τα αντέχουν. Λένε: "Η θα χωρίσεις ή δεν ξέρω τι θα κάνεις".

Το δεύτερο πολύ σημαντικό, είναι η γυναίκα να κρατάει ένα ημερολόγιο. Να γράφει αυτά που της συμβαίνουν. Με το δικό της φίλτρο. Για να κρατηθεί μια εικόνα του τι πιστεύει, τι νιώθει κι η ίδια. Και να μην το ξεχνάει όταν μετά, αυτός που π.χ. σ' έχει φτύσει, σου προσφέρει ένα λουλούδι. Το ημερολόγιο έχει την έννοια του να κρατηθεί, να περισσωθεί η πραγματικότητα. Η πραγματικότητα της γυναίκας, η αλήθεια της. Γιατί η επίθεση θα γίνει στην αλήθεια της.

Και φυσικά μπορεί να απευθυνθεί στα κέντρα υποστήριξης κ.λπ.

- Από την εμπειρία σας, το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής κακοποίησης, εμφανίζεται και σε γυναίκες της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας: (λεσβίες, τρανς γυναίκες, κλπ).

- Θεωρείτε ότι οι γυναίκες της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας έχουν την ίδια ευκολία να επικοινωνήσουν αυτό που μπορεί να βιώνουν;

Εμείς εδώ δεν έχουμε δει ποτέ τέτοια περίπτωση, αλλά ξέρουμε ότι συμβαίνουν. Γενικά δεν έχω κάτι από τη δική μου εμπειρία να σας μεταφέρω.

- Παρόλα αυτά, εσείς δέχεστε άτομα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας έτσι;

Βέβαια. Δεν εξετάζουμε τη σεξουαλικότητα ως παράγοντα απόκρισης.

Ίσως βέβαια, οι γυναίκες αυτές, να πηγαίνουν εκεί που νιώθουν πιο οικεία. Ίσως υπάρχουν δομές, στις οποίες αισθάνονται πιο προφυλαγμένες, πιο προστατευμένες.

Παρόλα αυτά, είμαστε ανοιχτοί σε όλες τις γυναίκες.

- Η Διπλωματική μας Εργασία έχει να κάνει με την οπτικοποίηση της ενδοοικογενειακής βίας κατά της γυναίκας, στη μικρή και στη μεγάλη οθόνη. Ποια είναι η άποψή σας για τη βία κατά των γυναικών στον ελληνικό κινηματογράφο και την τηλεόραση; (π.χ. το χαρακτηριστικό χαστούκι στις ελληνικές ταινίες).

Είναι πολύ σημαντικό, το μήνυμα να είναι οπτικό. Είναι πολύ σημαντικό, μια γυναίκα που της συμβαίνει, να το βλέπει. Το ξαναζεί και άρα δε το λησμονεί. Το όργανο της κακοποίησης, είναι από τη μία η βία κι από την άλλη η λήθη. Η οπτικοποίηση βοηθάει συναισθηματικά. Είναι πολύ σημαντικό μέσο.

Με τη βία στον ελληνικό κινηματογράφο και την τηλεόραση, επέρχεται ένα είδος απευαισθητοποίησης. Αν φάω ένα χαστούκι, πονάω, το σαγόνι μου αντιδρά, θυμώνω. Κάτι έχει συμβεί που είναι έντονο.

Όταν είχα έρθει, γιατί έχω 10 χρόνια σ' αυτόν τον χώρο, νόμιζα ότι θα ερχόντουσαν οι γυναίκες και θα μου λέγανε πόσο πονάνε. Δε το ξεχνάω. Καμία γυναίκα... με σπασμένα πλευρά ερχόντουσαν, δε μιλάγανε για το πόσο πονάνε. Ζώντας σ' ένα τέτοιο περιβάλλον για να επιβιώσεις, αποσυνδέεσαι. Συμβαίνουν πράγματα, παίρνεις το μυαλό σου και το πας αλλού. Αντιδρά ο οργανισμός με πάγωμα. Και πάγωμα σημαίνει ότι αποσυνδέονται, πραγματικά κλείνουν και νευρολογικά τμήματα του σώματος και δε νιώθεις. Ακόμα και άνθρωποι που έχουν βρεθεί στα σαγόνια θηρίων, λένε ότι δεν ένιωθαν εκείνη τη στιγμή τίποτα. Είναι σαν ένα δώρο που σου δίνει η φύση, όταν είσαι κοντά στον θάνατο και είναι κάτι πολύ επώδυνο, να σε απευαισθητοποιεί, να σε παγώνει. Γι' αυτό και δεν αντιδρά. Γι' αυτό δε φεύγει. Γιατί εμείς που δε το ζούμε, θα θυμώναμε...

Προχθές, συναντήθηκα με μια γυναίκα η οποία πήγε να βγάλει τη χολή της. Ενώ έκανε ένα χειρουργείο ρουτίνας, τελικά κράτησε πάρα πολλές ώρες. Της λέει ο γιατρός μετά το χειρουργείο, "με το είδος της φλεγμονής που έχετε, κανονικά δεν θα έπρεπε να μπορείτε να σταθείτε απ τον πόνο". Δε μπορούσε να πιστέψει ότι είχε αυτή την κλινική εικόνα.

Ένα τέτοιο είδος απευαισθητοποίησης, το συνηθίζουν και δεν αντιδρούν.

- Θεωρείτε ότι ο κινηματογράφος μπορεί να επηρεάσει τους θύτες ή τα θύματα;

Είναι πολύ μεγάλη η δύναμη, γιατί ουσιαστικά ο κινηματογράφος, η καλή του όψη, θα λέγαμε όπως και το θέατρο από την αρχαιότητα, λειτουργεί ως ένα μέσο αύξησης της ενσυναίσθησης. Μπαίνεις στη θέση του ήρωα. Πάσχεις. Άρα, έχει αυτή την πολύ μεγάλη δύναμη. Και για να το ελαχιστοποιήσει, αλλά και για να κάνει τον θύτη και το θύμα να το ξαναζήσουν.

- Ασχολείστε με το κομμάτι που αφορά σε συντροφική κακοποίηση ανδρών; Έχετε κάτι να πείτε πάνω σε αυτό το θέμα;

Δεν ασχολούμαστε με αυτό, όχι. Κλινική εμπειρία εδώ στο κέντρο δεν έχουμε. Σαν εμπειρία εδώ στο κέντρο δε βλέπουμε άνδρες, όχι.

- Γνωρίζετε κάποιον φορέα που ασχολείται με τη συντροφική κακοποίηση κατά των ανδρών;

Δεν υπάρχει κάποιος εξειδικευμένος φορέας. Αν μας ζητήσει βοήθεια κάποιος σε αυτό το θέμα, τον παραπέμπουμε στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ).

Τα κέντρα αυτά δημιουργήθηκαν με έναν στόχο, είχαν μια φεμινιστική οπτική. Έβλεπαν πολύ έντονα το κομμάτι της πατριαρχίας που κάνει τη βία και πιο κοινωνικά αποδεκτή και πιο επικίνδυνη. Απ' την άλλη όμως, υπάρχει κι ένα κομμάτι που αφορά και χαρακτηριστικά προσωπικότητας με ναρκισσιστικά στοιχεία κάποιων ανθρώπων που επιβάλλονται στον συνάνθρωπό τους.

Νομίζω λοιπόν, ότι σ' αυτό το δεύτερο κομμάτι, (που θα το δούμε και από γυναίκα σε άνδρα), κάθε θεραπευτής έχει μια εμπειρία. Δηλαδή κάποιος που έχει στο περιβάλλον του έναν άνθρωπο με κάποια συγκεκριμένη δομή προσωπικότητας, αυτός ναι, θα τυραννεί, θα δημιουργεί τέτοιες συνθήκες.

- Υπάρχει περίπτωση δηλαδή να υπάρχουν και κοινά χαρακτηριστικά...

Ναι, ναι, ακριβώς! Υπάρχει ένα ντοκιμαντέρ στο youtube (είναι το Narcissistic Abuse Documentary, 2019 (Παραγωγή Aletta Meijer, με βοήθεια από Femi Olasehinde). Εκεί φαίνεται να μιλάει ένας άνδρας και η εμπειρία του είναι ακριβώς ίδια.

Στην πατριαρχική κοινωνία είναι πιο τραχιά, πιο βίαιη, χρησιμοποιείται πολύ το σώμα, ενώ εδώ είναι πιο πολύ ψυχολογική η βία.

Έχει ενδιαφέρον. Θέλει όμως κάτι διαφοροδιαγνωστικό θα έλεγα. Ότι πολύ συχνά οι κακοποιητές θεωρούν τους εαυτούς τους, ένας τύπος κακοποιητή όπως αυτός που θεωρεί ότι η γυναίκα ποτέ δεν ασχολείται μαζί τους, φοβούνται την εγκατάλειψη, αισθάνονται τους εαυτούς τους ως θύματα. Και θα πουν ότι κακοποιούνται. Γιατί έχουν μια τάση να αντιστρέφουν την πραγματικότητα. Δηλαδή πρέπει να διαφοροποιήσει αυτούς, που ενώ κακοποιούν, νιώθουν ότι κακοποιούνται και ας πούμε είναι εύλογο ότι προβαίνουν σε βία, γιατί έχουν δεχτεί μεγαλύτερη ψυχολογική (κάπως έτσι το μεταφράζουν μέσα τους), από τους ανθρώπους που όντως βλέπουμε μια γυναίκα που τους τυραννά, τους βάζει σε μαρτύρια, τους υποτιμά, τους απομονώνει, όλο αυτό το ψυχολογικό.

Είναι ένα πολύ σημαντικό κομμάτι και είναι πολύ σημαντικό γιατί και αυτοί υποφέρουν, και δεν μπορούν να το εντοπίσουν εύκολα. Το εντοπίζουν πιο δύσκολα, γιατί και δεν υπάρχει και σωματική βία που είναι κι ένα σημάδι ότι κάτι συμβαίνει, και γιατί αυτό συμβαίνει και με το ένα φύλο και με το άλλο. Ο δράστης δεν είναι μόνο δράστης. Είναι και πολύ γλυκός και πολύ τρυφερός, εμφανίζει τον εαυτό του ως ευάλωτο...

Εδώ υπάρχει και το στίγμα, όπως βλέπουμε στους άνδρες που έχουν βιαστεί. Κι αυτός είναι ένας μεγάλος αριθμός αφανής και ένα μεγάλο θέμα. Και δεν είναι εύκολο να το παραδεχτεί κανείς. Και πάλι εδώ είναι προτεραιότητα του φύλου.

- Σας ευχαριστώ πολύ!

Σας ευχαριστώ κι εγώ, καλή επιτυχία στη διπλωματική σας!

Συνέντευξη με την κ. ΑΝΤΩΝΙΑ ΤΣΙΡΙΓΙΩΤΗ

Η κ. ΑΝΤΩΝΙΑ ΤΣΙΡΙΓΙΩΤΗ, είναι Ψυχολόγος, Ιδρυτικό μέλος Ε.Δ.κ.Β. (Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας).

- Ποιο είναι το εύρος ηλικιών στις οποίες παρατηρούνται κακοποιητικές σχέσεις;

Εδώ να πούμε ότι στη χώρα μας, έχουμε ένα τεράστιο πρόβλημα συλλογής δεδομένων και μελετών για την κακοποίηση των γυναικών. Μιλάμε βέβαια, για την πλειοψηφία των θυμάτων. Οπότε, αρκετά δεδομένα αντλούμε από διεθνείς μελέτες.

Αυτό που βλέπουμε σε γενικές γραμμές γενικά, είναι ότι οι κακοποιητικές σχέσεις μπορούν να συμβούν σε οποιαδήποτε ηλικία. Η πλειοψηφία ουσιαστικά των περιπτώσεων που βλέπουμε αφορά στις ηλικίες 18 έως 35 ετών. οπότε η πλειοψηφία των θυμάτων βρίσκεται σε αυτό το ηλικιακό εύρος. Αλλά αυτό, δε σημαίνει ότι δε συμβαίνει σε όλες τις ηλικίες, ακόμα και στις εφηβικές σχέσεις. Απλά εκεί κατατάσσεται η πλειοψηφία.

- Ποια είναι τα στοιχεία που δείχνουν ότι μια σχέση στο ξεκίνημά της μπορεί να εξελιχθεί σε κακοποιητική;

Ουσιαστικά μια κακοποιητική σχέση δε ξεκινάει με σωματική βία με το καλημέρα σας. Αλλιώς δε θα εγκλωβιζόταν και μια γυναίκα σε μια τέτοια σχέση. Οπότε υπάρχει η κλιμάκωση.

Μπορείτε να βρείτε περισσότερα σχετικά στοιχεία στον "Οδηγό "απόδρασης" από μια βίαιη σχέση", που έχει εκδόσει το Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας.

- Οι κακοποιητικές σχέσεις έχουν συγκεκριμένα στάδια-φάσεις εξέλιξης; Αν ναι, ποια;

Μέσα σε μια κακοποιητική σχέση παρατηρούμε ουσιαστικά τον κύκλο της βίας. Υπάρχει η φάση της δημιουργίας της έντασης, που είναι και μια πάρα πολύ στρεσογόνα κατάσταση για το θύμα, γιατί είναι σαν να ζει μια κατάσταση που ξέρει ότι θα σκάσει μια βόμβα, αλλά δεν ξέρει πότε, ποια στιγμή θα συμβεί αυτό

Έχουμε το συμβάν της κακοποίησης και στη συνέχεια έρχεται ο "μήνας του μέλιτος", η φάση που ο κακοποιητής υπόσχεται ότι θα αλλάξει, ότι δε θα ξανασυμβεί κ.λπ. Και αυτό είναι αυτό το οποίο εγκλωβίζει τις γυναίκες σε μια τέτοια σχέση, γιατί όντως το θύμα ελπίζει ότι η κατάσταση θα αλλάξει. Έτσι, προσπαθεί να αλλάξει τη δική της συμπεριφορά, ώστε να αποφύγει ένα επόμενο συμβάν. Αυτό βέβαια, σιγά-σιγά, αντιλαμβάνεται ότι δεν έχει αποτέλεσμα, γιατί την ευθύνη της κακοποίησης δεν την έχει η ίδια. Εκείνος επιλέγει να κακοποιεί και κάθε φορά, αυτό συμβαίνει για μια ασήμαντη αφορμή.

Οπότε ουσιαστικά, υπάρχει αυτή η κλιμάκωση. Είναι σημαντικό να πούμε ότι κακοποίηση δεν είναι τίποτε μα τίποτε άλλο, παρά ένα ζήτημα ισχύος και ελέγχου. Ο στόχος του θύτη είναι να έχει τον έλεγχο της ζωής του θύματος. Στη φάση αυτή της απόκτησης ελέγχου, μπορεί ο θύτης να χρησιμοποιεί διάφορες τακτικές, όπως τη λεκτική κακοποίηση... Και σε κάποιες περιπτώσεις, σε κάποιες σχέσεις, δεν υπάρχει πάντα σωματική κακοποίηση. Όταν η λεκτική κακοποίηση δεν επιτυγχάνει το αποτέλεσμα, μπορεί ο θύτης να οδηγηθεί σε σωματική κακοποίηση. Όμως, υπάρχουν πάρα πολλές γυναίκες οι οποίες είναι κακοποιημένες πάρα, πάρα πολύ βαριά ψυχολογικά. Και η ψυχολογική, είναι και η χειρότερη μορφή κακοποίησης. Γιατί είναι αυτή, η οποία κάνει το θύμα να χάνει τον έλεγχο, την αυτοεκτίμηση, την αυτοαξία κ.λπ. και λειτουργεί πολύ ύπουλα.

Η ερώτησή σας ουσιαστικά αφορά στο ζήτημα της κλιμάκωσης, όπου μέσα στην κακοποιητική σχέση, σταδιακά παρατηρούμε τον κύκλο της βίας, που είναι πάρα πολύ συγκεκριμένος και ακολουθεί τα συγκεκριμένα ίδια στάδια κάθε φορά.

- Αυτός ο κύκλος εμφανίζεται και λειτουργεί από την αρχή της σχέσης;

Το μοτίβο επαναλαμβάνεται σχετικά νωρίς. Ας μιλήσουμε όμως λίγο, για τις προειδοποιητικές ενδείξεις. Στην αρχή της σχέσης υπάρχουν κάποιες ενδείξεις, τα λεγόμενα red flags, που δείχνουν ότι η σχέση αυτή, μπορεί να εξελιχθεί σε κακοποιητική. Είναι αυτή η γρήγορη δέσμευση ουσιαστικά. Ενώ δηλαδή, θύτης και θύμα

δε γνωρίζονται καλά-καλά ούτε 3 ή 6 μήνες, αυτός την πιέζει να μείνουν μαζί, να συγκατοικήσουν, να κάνουν παιδιά κ.λπ. Εκδηλώνεται επίσης από την πλευρά του θύτη, υπέρμετρη αγάπη και αφοσίωση, αλλά και ζήλια που ουσιαστικά είναι ο έλεγχος, η κτητικότητα. Αυτά ερμηνεύονται ως υπερβολική αγάπη. Το ότι δε φταίει εκείνος και πάντα φταίνε οι άλλοι, οι υπερβολικές απαιτήσεις, και βέβαια οι στερεοτυπικές αντιλήψεις για τους ρόλους των δύο φύλων.

Ξέρετε, η κάθε περίπτωση είναι διαφορετική. Υπάρχει ένα μοτίβο. Ο έλεγχος υπάρχει από την αρχή. Απλώς σε αυτό το σημείο, υπάρχει μια παρερμηνεία και αυτό οι γυναίκες το αντιλαμβάνονται αργότερα. Όταν ξεκινάει η σωματική κακοποίηση, υπάρχουν κάποια πράγματα που δείχνουν αυξημένη επικινδυνότητα. Το να έχει προσπαθήσει ο θύτης να πνίξει το θύμα, για παράδειγμα.

Η πιο επικίνδυνη δε, στιγμή σε μια κακοποιητική σχέση, είναι η στιγμή που εκείνη αποφασίζει να φύγει. Εκεί, συμβαίνουν και οι περισσότερες γυναικοκτονίες. Ουσιαστικά, όταν ο θύτης αντιλαμβάνεται ότι χάνει τον έλεγχο. Ότι τη χάνει απ' τον έλεγχό του.

Συχνά βλέπουμε ότι η σωματική κακοποίηση μπορεί να ξεκινήσει τη στιγμή της εγκυμοσύνης. Που αυτό είναι επίσης μια ένδειξη ότι ουσιαστικά, ένα κομμάτι της προσοχής μεταφέρεται σε ένα άλλο άτομο. Δυστυχώς, είναι πάρα πολύ συχνό φαινόμενο, η σωματική κακοποίηση να ξεκινάει στην εγκυμοσύνη.

**- Ποια επίθετα περιγράφουν τον θύτη και ποια το θύμα σε μια κακοποιητική σχέση;
- Ποια χαρακτηριστικά έχει συνήθως ο θύτης και ποια το θύμα; (σχετικά με την κοινωνική τους συμπεριφορά, το επίπεδο μόρφωσης κ.λπ.)**

Καταρχάς, να πούμε ότι δεν υπάρχει προφίλ θύματος. Οποιαδήποτε γυναίκα μπορεί να πέσει θύμα κακοποίησης από τον σύντροφό της. Δε παίζει κανέναν ρόλο η κοινωνικοοικονομική κατάσταση, η μόρφωση... κανέναν απολύτως. Απλώς, ενδεχομένως οι γυναίκες που είναι χαμηλότερου κοινωνικοοικονομικού status, είναι πιο ορατές στο δημόσιο σύστημα υγείας, άρα καταγράφονται περισσότερο σε σχέση με άλλες, πιο εύπορες. Μια γυναίκα που έχει πόρους, δε θα αναζητήσει βοήθεια, ούτε ξενώνα, γι' αυτό και αυτές οι γυναίκες, είναι λιγότερο ορατές στο δημόσιο σύστημα πρόνοιας.

Αυτό το οποίο μελετάται τα τελευταία χρόνια ως προς τα θύματα, είναι το ποιοι παράγοντες οδηγούν στο να αντιληφθεί μια γυναίκα, έγκαιρα, ότι αυτό που ζει είναι μια κακοποιητική σχέση και να φύγει νωρίτερα από τη σχέση αυτή. Εδώ τώρα μελετώνται διάφοροι παράγοντες, το πως είναι το περιβάλλον στο οποίο έχει μεγαλώσει εκείνη, κατά πόσο αναγνωρίζει αυτές τις προειδοποιητικές ενδείξεις ή όχι. Αλλά γενικά, η εμπλοκή σε μια κακοποιητική σχέση, μπορεί να συμβεί σε οποιαδήποτε γυναίκα.

Οι δράστες τώρα. Ένας παράγοντας σε ότι αφορά τους δράστες, είναι εάν οι ίδιοι έχουν μεγαλώσει σε ένα περιβάλλον ενδοοικογενειακής βίας. Η κακοποίηση είναι μία μαθημένη συμπεριφορά. Κανένας δε γεννιέται βίαιος. Οπότε, είναι κάτι το οποίο έχουν μάθει οι δράστες. Αν λοιπόν έχουν μεγαλώσει σε ένα περιβάλλον ενδοοικογενειακής βίας, τείνουν να επαναλαμβάνουν αυτό στις σχέσεις τους.

Να σας πω κάτι για τους θύτες. Ουσιαστικά κανένας δεν πρέπει να είναι υπεράνω υποψίας. Αυτοί οι άνθρωποι, που στη σχέση τους έχουν αυτή τη συμπεριφορά, μπορεί προς τα έξω, στον κόσμο, να έχουν τέλεια συμπεριφορά. Αυτό είναι και το οξύμωρο που βιώνουν και οι γυναίκες, γιατί ουσιαστικά μπορεί να ακούν "Τι τυχερή που είσαι.." και στη σχέση να βιώνουν αυτό που βιώνουν.

Αυτό που στην ερώτησή σας ζητάτε σαν επίθετο, είναι αυτή η κτητική συμπεριφορά. Δεν είναι τόσο εμφανές προς τα έξω. Δεν είναι έτσι στις φιλικές-κοινωνικές τους σχέσεις. Πολλές φορές συζητάμε αν είναι άνθρωποι που δεν μπορούν γενικά να διαχειριστούν τον θυμό τους. Αυτό είναι κάτι το οποίο δεν ισχύει, γιατί δεν είναι άνθρωποι οι οποίοι αν θυμώσουν, θα αρχίσουν να χτυπάνε τον συνάδελφό τους, τον γείτονα κ.λπ. Πρόκειται για πολύ-πολύ στοχευμένη συμπεριφορά, γιατί έχει να κάνει με τον έλεγχο της συντρόφου ή και των παιδιών. Το ίδιο συμβαίνει και με την κακοποίηση των παιδιών. Δηλαδή ο γονέας που χτυπάει το παιδί... πρόκειται για ζήτημα εξουσίας αλλά και κτητικότητας. Είναι δικό μου, το κάνω ότι θέλω. Το ίδιο είναι και για τη σύντροφο.

Για τον θύτη, επίσης δεν έχει να κάνει με τη μόρφωση και το κοινωνικοοικονομικό προφίλ. Το κομμάτι της ζήλιας είναι ένα ζήτημα που κρύβει από πίσω, ουσιαστικά ανασφάλεια του θύτη. Ο περιορισμός της ελευθερίας ενός ανθρώπου, είναι κακοποιητική συμπεριφορά.

- Ποιες είναι οι συγκεκριμένες λέξεις ή φράσεις που χρησιμοποιούνται από την πλευρά του θύτη και του θύματος και “φωτογραφίζουν” μία κακοποιητική σχέση στο στάδιο του φλερτ (αρχή της σχέσης);
- Ποιες είναι οι συγκεκριμένες λέξεις ή φράσεις που χρησιμοποιούνται από την πλευρά του θύτη και του θύματος και “φωτογραφίζουν” μία κακοποιητική σχέση στο στάδιο της ωρίμανσης της σχέσης;
- Ποιες είναι οι συγκεκριμένες λέξεις ή φράσεις που χρησιμοποιούνται από την πλευρά του θύτη και του θύματος και “φωτογραφίζουν” μία κακοποιητική σχέση στο τελικό στάδιο της σχέσης (εκεί όπου παρατηρείται πια έντονη λεκτική και σωματική βία);

Δε μπορούμε να κάνουμε ακριβώς μια τέτοια κατηγοριοποίηση. Το ένα που μπορώ να πω, είναι ότι στο στάδιο της αρχής της σχέσης όπως είπα και πριν, δεν εκδηλώνονται συμπεριφορές κακοποίησης. Είναι αυτή η υπέρμετρη υπερβολική αγάπη και αφοσίωση. Οπότε, φανταστείτε εκφράσεις λίγο πιο υπερβολικές από τις συνηθισμένες. “Δε μπορώ να ζήσω χωρίς εσένα”, για παράδειγμα. Στο κομμάτι της ωρίμανσης τώρα... Για να διατηρηθεί ο έλεγχος εδώ, εκτός από τη λεκτική κακοποίηση, ξεκινούν και οι συμπεριφορές εκφοβισμού. Απειλές, εκφοβιστικές συμπεριφορές...

Ο άνθρωπος που έχει αυτό το προφίλ, είναι κακοποιητικός από την αρχή. Απλώς δεν είναι βαριά κακοποιητικός από την αρχή. Για παράδειγμα, προτού ξεκινήσει η βαριά σωματική κακοποίηση μπορεί να χτυπάει αντικείμενα, να σπάει αντικείμενα που είναι ένα μέσο εκφοβισμού. “Αν ξαναγίνει αυτό κοίτα τι μπορώ να σου κάνω”. Μπορεί να απειλεί, να καταδιώκει, να παρακολουθεί, να υποτιμάει, να μειώνει την αξία της συντροφιάς, να ειρωνεύεται.

Μετά, σε ένα πιο τελικό στάδιο κάτι που συχνά ακούμε και αν ο δράστης αντιλαμβάνεται ότι το θύμα μπορεί να φύγει, είναι λόγια όπως “δε μπορώ να ζήσω χωρίς εσένα”, ή “θα αυτοκτονήσω”. Και αυτός είναι ένας παράγοντας ο οποίος πάλι γυρίζει τις γυναίκες πίσω στη σχέση. Πολύ συχνά, βλέπουμε ότι ένα σημείο όπου οι γυναίκες αποφασίζουν να φύγουν, είναι όταν αρχίζουν και βλέπουν τις επιπτώσεις της κακοποίησης στα παιδιά τους. Είναι κάτι το οποίο κινητοποιεί τη γυναίκα πολύ έντονα. Ανάλογα και με την επικινδυνότητα της κατάστασης, αλλά μπορεί για παράδειγμα, να της πει “Αν δε σε έχω εγώ δε θα σε έχει κανείς”, “χωρίς εμένα τι θα κάνεις;”.

Η κοινωνική απομόνωση, είναι κάτι που συναντάμε σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις. Και αυτό είναι κάτι που είτε επιδιώκει ο δράστης, (να την αποκλείσει από φίλους, συγγενείς κ.λπ.), ή όταν υπάρχει σωματική κακοποίηση, μπορεί και η ίδια να αποσύρεται. Αυτό είναι πάρα πολύ συχνό. Εμείς, συναντάμε τις γυναίκες όταν θέλουν να φύγουν, ή έχουν φύγει και είναι η φάση που ουσιαστικά δεν έχουν κανένα υποστηρικτικό πλαίσιο, είτε οικογενειακό, είτε συγγενικό, είτε φιλικό. Ή εκείνος το έχει απαγορεύσει, ή έχουν αποσυρθεί εκείνες.

Το θύμα καταρχάς, αναλαμβάνει την ευθύνη, μέχρι να συνειδητοποιήσει ότι δε φταίει εκείνη. Αν π.χ. η κακοποίηση συνέβη σήμερα γιατί έκλαψε το μωρό, ή γιατί το φαγητό δεν είχε το σωστό αλάτι κ.λπ. την επόμενη φορά θα προσπαθήσει να είναι όλα σωστά, αλλά την επόμενη φορά θα βρεθεί μια άλλη αφορμή και μια άλλη και μια άλλη, πάντα διαφορετική. Εκεί είναι που χάνει και τον έλεγχο. Δε ξέρει σε ποια στιγμή θα συμβεί. Οπότε προσπαθεί να αλλάξει, αλλά αυτό δεν έχει κανένα αποτέλεσμα.

Αυτό είναι το δύσκολο, όταν εμείς συναντάμε τις γυναίκες. Το να καταφέρουμε να αποβάλλουμε αυτή την ευθύνη, την οποία την ενισχύει και η κοινωνία. Αυτό θέλει αρκετή δουλειά. Ακόμα και στα παιδιά. Αν ένα παιδί έρθει και πει ο μπαμπάς μου, η μαμά μου με έδειρε χθες, το πιθανότερο είναι να του πουν “τι του έκανες;”. Το ίδιο ισχύει για τις γυναίκες. Οπότε, γενικά τα μηνύματα από την κοινωνία...αυτό βέβαια, έχει αρχίσει λίγο και αλλάζει με το #metoo, αλλά όχι και εντελώς. Οι γυναίκες δύσκολα θα μιλήσουν, αλλά αν αποφασίσουν να μιλήσουν, το γεγονός ότι δεν τις πιστεύουν δεν είναι καθόλου βοηθητικό.

- Ποια είναι η αντιμετώπιση της κοινωνίας μπροστά σε μια κακοποιητική σχέση σήμερα;

Είναι σημαντικό το τι κάνει κάποιος, όταν αντιλαμβάνεται ότι συμβαίνει κάτι τέτοιο δίπλα του. Έχουμε συνηθίσει ότι αυτό αποτελεί μια οικογενειακή υπόθεση “Δεν μπορώ να μπλέκω με τα οικογενειακά των άλλων”. Λόγω της επικαιρότητας παρατηρούμε μία μικρή αλλαγή και ελπίζουμε να γίνει μεγαλύτερη. Το να καλέσει κανείς την αστυνομία, όταν αντιλαμβάνεται ότι δίπλα υπάρχει κακοποίηση, είναι πάρα πολύ σημαντικό.

Επίσης, το κομμάτι της ευθύνης. “Αν δεν της αρέσει αυτό γιατί δε φεύγει;”. Το “γιατί δε φεύγεις;” είναι κάτι που ακούνε πολύ συχνά οι γυναίκες. Αυτό κάνει πάρα πολύ μεγάλο κακό όταν το λέμε, γιατί πάλι επιρρίπτουμε την ευθύνη σε εκείνη. Γιατί δε λέμε “γιατί εκείνος δε φεύγει;”. Γιατί πάλι η ευθύνη πέφτει στο θύμα;

- Αυτό είναι και θέμα της ελληνικής κουλτούρας ή είναι κάτι που μπορεί να αλλάξει με μια σωστή ενημέρωση;

Το φαινόμενο της κακοποίησης των γυναικών συμβαίνει παγκοσμίως. Σε άλλες χώρες σε μεγαλύτερο βαθμό, σε άλλες σε μικρότερο. Σίγουρα ο παράγοντας της πατριαρχικά δομημένης κοινωνίας και των στερεοτύπων είναι ένας αιτιακός παράγοντας. Φυσικά, για να αλλάξει αυτό, πρέπει να αλλάξουν πάρα πολλά, παιδεία, ΜΜΕ, και το κομμάτι της νομοθεσίας φυσικά, της νοοτροπίας γενικότερα ή της ισότητας, της ίσης μεταχείρισης.

Αγόρια και κορίτσια μεγαλώνουν ακούγοντας τελείως αντίθετα πράγματα. Ο άνδρας πρέπει να είναι ο δυνατός, αυτός ο οποίος δεν μπορεί να εκφράζει συναισθήματα, αλλά μπορεί να εκφράζει τον θυμό του, την επιθετικότητα του. Τα κορίτσια πρέπει να είναι υπάκουα, ευαίσθητα, ο άνδρας όχι. Μέσα σε μία σχέση ακούς κάποιες φορές εκείνη να λέει, δεν επικοινωνούμε, δε μιλάει για τα συναισθήματά του. Είναι κάτι το οποίο δεν έχει μάθει να κάνει. Και εκεί αρχίζουν οι προστριβές...
Οπότε η πατριαρχικά δομημένη κοινωνία, είναι ένας αιτιακός παράγοντας.

Είναι και η νομοθεσία ένα θέμα. Όταν κάποιος κακοποιεί τη σύντροφό του και όταν πηγαίνει η αστυνομία, ουσιαστικά δε γίνεται τίποτα. Οι ποινές στα δικαστήρια δεν υπάρχουν, παρά μόνο αν τη σκοτώσει. Γενικότερα, τα μηνύματα της κοινωνίας από διάφορες πλευρές, είναι ότι δεν υπάρχει αυστηρό πλαίσιο. Στην πράξη, δεν υπάρχουν ουσιαστικές κυρώσεις. Σύμφωνα με τον νόμο της ενδοοικογενειακής βίας, φυλάκιση υπάρχει μόνο στην ανθρωποκτονία και όλα τα υπόλοιπα είναι ποινές με αναστολή ή και τίποτα.

Στην πράξη -επειδή εμείς το βλέπουμε- τα εμπόδια και οι δυσκολίες είναι τεράστια για μια κακοποιημένη γυναίκα. Δεν υπάρχει ουσιαστική στήριξη. Ειδικά για γυναίκες που δεν έχουν οικονομική δυνατότητα, στο κομμάτι της δικαιοσύνης είναι δυστυχώς, πάρα πολύ δύσκολα τα πράγματα. Είναι πάρα πολύ ακριβή η πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Δεν υπάρχει θυματοκεντρική προσέγγιση.

Εμείς τώρα κάνουμε μια συνεργασία με την αστυνομία της Ισλανδίας. Η Ισλανδία είναι πολύ μπροστά και πρώτη στην ισότητα. Ουσιαστικά υπάρχει ένα τεράστιο χάσμα, γιατί εδώ, προσπαθεί το θύμα να αποδείξει ότι αυτά που λέει είναι αλήθεια, ενώ εκεί για παράδειγμα, είναι δουλειά της πολιτείας να αποδείξει ότι αυτό ισχύει και φεύγει το βάρος της απόδειξης από το θύμα. Εδώ έχουμε την αντίστροφη λογική. Σαν να πιστεύουμε τον δράστη και το θύμα προσπαθεί να αποδείξει ότι είναι ψέμα αυτό που λέει ο δράστης. Αυτό είναι πάρα πολύ δύσκολο και δεν είναι καθόλου ενθαρρυντικό για τις γυναίκες.

Στο κομμάτι της κοινωνίας είναι η ευθύνη, το κατά πόσο αντιδρούμε όταν το βλέπουμε να συμβαίνει. Ακόμα και σε περιπτώσεις σεξιστικών συμπεριφορών. Αντιδρούμε; Δεν αντιδρούμε. Δεν υπάρχει μηδενική ανοχή και όταν δεν αντιδρούμε, το μήνυμα που εκπέμπουμε είναι πως ότι κάνει εκείνος είναι οκ και δε στηρίζουμε το θύμα.

- Υπάρχουν συγκεκριμένες φράσεις κλισέ που χρησιμοποιεί ο κόσμος;

Θα σας πω το εξής παράδειγμα. "Τα 'θελε και τα 'παθε". Αυτό είναι κι ένας μηχανισμός άμυνας για εμάς. Δηλαδή εγώ, που δεν έχω τα χαρακτηριστικά εκείνης, δε θα κακοποιηθώ ποτέ. Οπότε κάτι κάνουν λάθος εκείνες. Τείνουμε να το κάνουμε αυτό, ως κοινωνία γενικότερα. Ότι αυτός που έπαθε αυτό, κάπου έχει φταίξει και το 'χει πάθει. Ενώ σε μένα που είμαι διαφορετικός/ή, δε θα μου συμβεί. Κάτι έχει γίνει και γι αυτό το λόγο της συνέβη και άρα εμένα δε θα μου συμβεί γιατί είμαι διαφορετικός/ή.

- Υπάρχουν κάποιοι κοινοί λόγοι για τις γυναίκες-θύματα που τους αποτρέπουν να αντιδράσουν σε αυτό που βιώνουν;

Θα σας παραπέμψω και πάλι στον "Οδηγό "απόδρασης" από μια βίαιη σχέση", που έχει εκδόσει το Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της βίας.

- Τι είναι αυτό που κάνει τον θύτη να κατανοήσει τι προκαλεί στο θύμα; Υπάρχουν περιπτώσεις που οι θύτες δε καταλαβαίνουν τον πόνο που προκαλούν στις συντρόφους τους;

Όλοι. Γιατί αν το καταλάβαιναν, θα το άλλαζαν. Για να αλλάξει ένας άνθρωπος την κακοποιητική του συμπεριφορά θα πρέπει να αναγνωρίσει ότι εκείνος έχει πρόβλημα και να πάει να ζητήσει βοήθεια. Εδώ τώρα,

μιλάμε για ανθρώπους που δεν αναλαμβάνουν καμία τέτοια ευθύνη. Γι αυτούς, πάντα φταίει ο άλλος για το όποιο πρόβλημα έχει προκύψει. Οπότε, αυτό είναι και το κλειδί στα θεραπευτικά προγράμματα. Η ανάληψη της ευθύνης από τον δράστη. Να αναγνωρίζει ότι κάτι δεν πάει καλά σε εκείνον και να θέλει να το αλλάξει.

- Υπάρχει τρόπος σε μια τέτοια σχέση να δώσει κάποιος στον θύτη να καταλάβει τι κάνει;

Αυτό είναι πάρα πολύ δύσκολο. Προσπαθούν οι ίδιες οι γυναίκες να το κάνουν αυτό και δεν... Η γυναίκα τον αγαπάει και εξακολουθεί και τον αγαπάει και είναι εκεί και προσπαθεί να τον βοηθήσει. Μπορεί να πάνε μαζί σε κάποιο σύμβουλο κ.λπ. Στο κομμάτι της θεραπείας, η θεραπεία ζευγους είναι κάτι τελειώς αποτυχημένο. Όταν ένα ζευγάρι πηγαίνει σε τέτοια θεραπεία σημαίνει ότι έχουν και οι δύο κοινή ευθύνη για το πρόβλημα το οποίο υπάρχει στη σχέση. Εδώ δεν υπάρχει κοινή ευθύνη. Η ευθύνη ανήκει σε εκείνον. Και γι αυτό και αυτά τα προγράμματα αποτυγχάνουν. Όπως και τα προγράμματα διαχείρισης θυμού. Γιατί δεν είναι τέτοιο θέμα. Εμείς βέβαια δεν έχουμε προγράμματα δράσεων. Παρέχουμε υπηρεσίες μόνο στο θύμα.

Εγώ δεν έχω συναντήσει περιπτώσεις δραστών οι οποίοι να έχουν αναγνωρίσει το πρόβλημά τους και να έχουν κάνει κάτι γι αυτό. Δεν θεωρούν ότι κάνουν κάτι λάθος. Αλλιώς δε θα το έκαναν ή θα προσπαθούσαν να το αλλάξουν. Δύσκολα κάποιος μπορεί να τον πείσει.

Και για τους δράστες οι οποίοι υποχρεώνονται σε θεραπεία, γιατί είναι περιπτώσεις που φτάνουν στα δικαστήρια, αλλά μπαίνει η υπόθεση στο αρχείο και στέλνουν τον δράστη σε ένα θεραπευτικό πρόγραμμα, υπάρχει πλήρης αποτυχία. Ειδικά η αναγκαστική συμμετοχή σε τέτοιο πρόγραμμα, είναι πλήρως αναποτελεσματική.

- Πώς μπορεί μια γυναίκα-θύμα κακοποίησης από τον σύντροφό της, να αντιμετωπίσει τον θύτη και να αντιδράσει; Που μπορεί να απευθυνθεί για βοήθεια και υποστήριξη;

Ανάλογα με την περίπτωση, θα πρέπει να γίνει μία καταγγελία, να απευθυνθεί στην αστυνομία. Αν χρειαστεί ξενώνα, να μείνει σε κάποιο ξενώνα, να παρακολουθήσει συμβουλευτικά κέντρα γυναικών με ψυχολόγο και κοινωνικό λειτουργό.

Το πρώτο που κοιτάμε εδώ ουσιαστικά, είναι η ασφάλεια του θύματος, το να φύγει με ασφάλεια. Από κει και πέρα κοιτάμε τις ανάγκες, ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε μίας, είτε σε νομική συμβουλευτική στήριξη, είτε σε ψυχολογική υποστήριξη. Το κομμάτι της εύρεσης εργασίας, το οποίο είναι και πάρα πολύ δύσκολο. Αν υπάρχουν ή δεν υπάρχουν παιδιά. Η κάθε περίπτωση είναι διαφορετική.

Παρατηρούμε ότι μετά την υπόθεση της Καρολαίν², πολλές γυναίκες άκουσαν λίγο περισσότερο τον φόβο τους και αυτό ουσιαστικά, είναι το κλειδί. Γιατί κάποιες φορές υποτιμούν τον φόβο. Αν ρωτήσουμε μια γυναίκα αν τον φοβάται, σίγουρα υπάρχει κίνδυνος. Γενικότερα, η υπερβολική δημοσιότητα που δόθηκε, λειτούργησε καλά στο κομμάτι της ευαισθητοποίησης. Το βλέπουμε και στα στατιστικά. Πολύ περισσότερες γυναίκες ζήτησαν βοήθεια. Έχουμε περισσότερες καταγγελίες στην αστυνομία και περισσότερες κλήσεις στη γραμμή 15900. Και η каранτίνα και η επικαιρότητα... παρατηρούμε πολύ σημαντική αύξηση.

Ευελπιστούμε αυτό να αποτυπωθεί και στην κοινωνία, να αλλάξει κάτι στην κοινωνία στο πως αντιδρούμε. Το ότι είναι ευθύνη όλων μας. Όταν αντιλαμβανόμαστε ένα περιστατικό κακοποίησης πρέπει να κάνουμε κάτι.

- Θεωρείτε ότι υπάρχει αρκετή ενημέρωση στον κόσμο γενικότερα για το πως μπορεί κάποιος να αντιμετωπίσει αυτές τις καταστάσεις ή υπάρχει ακόμη πολύ περιθώριο για πληροφόρηση;

Δεν υπάρχει επαρκής ενημέρωση. Καταρχάς, δεν υπάρχουν προγράμματα πρόληψης στα σχολεία. Τρέχουμε πίσω απ' το πρόβλημα, αλλά τι είναι αυτό που πρέπει να κάνουμε ώστε να προλάβουμε; Να παρέχουμε ενη-

² Υπόθεση της Καρολαίν. Πρόκειται για την Καρολαίν Κράουτς που βρέθηκε νεκρή τον Μάιο του 2021 στο σπίτι της, στα Γλυκά Νερά, έχοντας δίπλα της το 11 μηνών κοριτσάκι της. Η υπόθεση συγκλόνισε την ελληνική κοινή γνώμη καθώς σύμφωνα με τη μαρτυρία του συζύγου, η δολοφονία έγινε από ληστές που εισέβαλαν στο σπίτι του ζευγαριού, όμως, όπως αποδείχθηκε λίγο αργότερα, το τραγικό τέλος της Καρολαίν, προήλθε από τον άνθρωπο που είχε ερωτευθεί και είχε κάνει οικογένεια μαζί του (Χαμηλάκη, 2022).

μέρωση, εκπαίδευση. Στα σχολεία λοιπόν, δεν υλοποιούνται προγράμματα πρόληψης για την κακοποίηση. Γιατί από κει πρέπει να ξεκινήσουμε.

Αυτό που επίσης παρατηρούμε στο κομμάτι της στήριξης των γυναικών, είναι καταρχάς η μη ποιοτική στήριξη που υπάρχει. Δεν είμαστε σε καθόλου καλή κατάσταση ως χώρα στην παροχή υπηρεσιών. Είναι μια γυναίκα, η οποία μπαίνει σε έναν γολγοθά, αφού αποφασίσει να φύγει, πηγαίνοντας από υπηρεσία σε υπηρεσία για να βρει άκρη και στήριξη και συνεχώς αντιμετωπίζει προβλήματα και εμπόδια. Από απλά διαδικαστικά πράγματα, χαρτιά, κ.λπ. μέχρι την ουσιαστική στήριξη και είναι και πάλι μόνη της.

Κι αν έχει και παιδιά, τα πράγματα είναι πάρα πολύ δύσκολα και δεν έχει και δουλειά. Ακόμα κι αν πάει σε ξενώνα, μπορεί να μείνει 3 και 6 μήνες. Μετά, τι; Και τι ενέργειες γίνονται για να μπορέσει να σταθεί στα πόδια της, να έχει δουλειά; Γενικά η κατάσταση είναι αρκετά περίπλοκη, δύσκολη και δαιδαλώδης. Και ειδικά όταν υπάρχουν και δικαστήρια που υπάρχουν μηνύσεις, αντιμηνύσεις... είναι ένας ατελείωτος γολγοθάς. Τλαιπωρούνται για χρόνια.

Και τώρα με τη συνεπιμέλεια, τα πράγματα είναι ακόμα χειρότερα. Αντί να πηγαίνουμε καλύτερα, πάμε πίσω. Γιατί παλιότερα, πριν από τον νόμο της συνεπιμέλειας, μπορούσε μια γυναίκα να φύγει και να μη δηλώσει διεύθυνση, να μη ξέρει ο θύτης που είναι για να προστατευθεί, να μη τη βρει και τη σκοτώσει. Με τον νόμο της συνεπιμέλειας υποχρεούται να δηλώσει που βρίσκεται.

- Από την εμπειρία σας, το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής κακοποίησης, εμφανίζεται και σε γυναίκες της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας; (λεσβίες, τρανς γυναίκες, κ.λπ.).

- Θεωρείτε ότι οι γυναίκες της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας έχουν την ίδια ευκολία να επικοινωνήσουν αυτό που μπορεί να βιώνουν;

Να πούμε καταρχήν, ότι δεν έχουμε μελέτες. Επίσης, δεν έχουμε εξειδικευμένες υπηρεσίες για ΛΟΑΤΚΙ+. Υπάρχει λοιπόν ένα τεράστιο έλλειμμα εκεί. Ξέρουμε και από μελέτες σε άλλες χώρες ότι υπάρχει. Δεν υπάρχει στον βαθμό που υπάρχει μεταξύ άνδρα-γυναίκας, αλλά είναι και λιγότερο ορατό.

Σε ελάχιστες περιπτώσεις είχαμε ως τώρα εμπειρία από ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα που ήρθαν για υποστήριξη.

- Η Διπλωματική μας εργασία έχει να κάνει με την οπτικοποίηση της ενδοοικογενειακής βίας κατά της γυναίκας, στη μικρή και στη μεγάλη οθόνη. Ποια είναι η άποψή σας για τη βία κατά των γυναικών στον ελληνικό κινηματογράφο και στην τηλεόραση; (π.χ. το χαρακτηριστικό χαστούκι στις ελληνικές ταινίες).

Φυσικά περνάει λάθος μηνύματα ο κινηματογράφος, εκείνης ειδικά της εποχής.

Όμως ακόμα και σήμερα, έχουμε το πρόσφατο επεισόδιο με τον Σεφερλή³ για το οποίο έχει γίνει ντόρος, ή τηλεοπτικές εκπομπές όπως το "Bachelor"⁴. Η ελληνική τηλεόραση δεν έχει αλλάξει σε αυτό το κομμάτι. Και η διαφήμιση. Υπάρχουν κάποιες προσπάθειες. Κάποιες σειρές θίγουν το θέμα της κακοποίησης, αλλά μετά έρχονται κάποιες άλλες, οι οποίες κάνουν ακριβώς το αντίθετο. Κάπως έτσι, ακυρώνεται η προσπάθεια. Θέλει μεγαλύτερη προσοχή. Σίγουρα έχουν αλλάξει κάποια πράγματα. Δεν είμαστε όπως στον παλιό ελληνικό κινηματογράφο, αλλά δεν είμαστε και πολύ πιο μπροστά.

- Ο κινηματογράφος ή η τηλεόραση μπορεί να επηρεάσει συνειδήσεις;

Βέβαια, και πολλά άλλα όπως η μουσική. Πολλές φορές ακούμε μέσα στο στίχο πράγματα, και εκεί είναι και πιο καλυμμένο, δεν το αντιλαμβανόμαστε.

³ Η αναφορά γίνεται στον ηθοποιό-παρουσιαστή Μάρκο Σεφερλή, ο οποίος μέσα από την κωμική τηλεοπτική σειρά "Super Mamma" που παίχτηκε για πρώτη φορά το 2022, απασχόλησε την ελληνική κοινή γνώμη λόγω έντονα σεξιστικών αστειών που ειπώθηκαν σε επεισόδια της σειράς (Γεωργακοπούλου, 2022).

⁴ Πρόκειται για τηλεοπτικό reality show που παίχτηκε το 2022, στην ελληνική τηλεόραση, όπου ένας άνδρας επιλέγει μετά από δοκιμές σύντροφο ανάμεσα σε περίπου 20 γυναίκες. Στο συγκεκριμένο show, επιβλήθηκε πρόστιμο 180.000 ευρώ, που αφορούσαν σε δυσμενή διάκριση προσώπων στη βάση του φύλου, ποιοτική υποβάθμιση του προγράμματος και προσβολή προσωπικότητας (Εθνός, 2022).

Για παράδειγμα, πρόσφατα αντιλήφθηκα τον στίχο ενός πολύ γνωστού τραγουδιού του Μαραβέγια⁵. Παρόλο που το χα ακούσει πάρα πολλές φορές. “Ανοιξέ μου να μπω...το ξέρω έσφαλα...” ένας στίχος που ουσιαστικά μεταφέρει τη ζήλια, ότι όποιος ζηλεύει δικαιούται να κάνει κάποια πράγματα. Οπότε και η μουσική και τα παιχνίδια... υπάρχει παντού γύρω μας και πολλά δεν τα αντιλαμβανόμαστε.

- Ασχολείστε με το κομμάτι που αφορά σε συντροφική κακοποίηση κατά των ανδρών; Έχετε κάτι να πείτε πάνω σε αυτό το θέμα;

Εμείς, δε προσφέρουμε υπηρεσίες σε άντρες που υφίστανται συντροφική βία. Ως προς το θέμα αυτό: γενικά η πλειοψηφία των θυμάτων είναι γυναίκες. Υπάρχει ωστόσο και συντροφική βία κατά των ανδρών (σε χαμηλότερα ποσοστά) και οι διεθνείς μελέτες δείχνουν ότι οι επιπτώσεις της βίας του άνδρα προς τη γυναίκα είναι κατά πολύ βαρύτερες σε σχέση με την κακοποίηση των ανδρών. Δυστυχώς στην Ελλάδα, δεν έχουμε επαρκή δεδομένα (βασίζομαστε στα διεθνή) και δεν έχουμε και εξειδικευμένες υπηρεσίες που να απευθύνονται σε άντρες.

- Γνωρίζετε κάποιον φορέα που ασχολείται με τη συντροφική κακοποίηση κατά των ανδρών;

Πρόσφατα έμαθα ότι το Συμβουλευτικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων προσφέρει υπηρεσίες και σε άνδρες. (Μπορείτε να δείτε περισσότερα στον ιστότοπο www.acsmr.gr, στο άρθρο με τίτλο “Εναρξη λειτουργίας του κέντρου για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας και των πολλαπλών διακρίσεων του δήμου Αθηναίων”).

- Σας ευχαριστούμε πολύ για τη βοήθειά σας στην έρευνα που κάνουμε.

Και μπράβο σας, θα χαρούμε πολύ να μας ενημερώσετε όταν ολοκληρωθεί. Καλή επιτυχία! Ευχαριστούμε πολύ κι εμείς.

⁵ Πρόκειται για τον τραγουδιστή-συνθέτη Κωστή Μαραβέγια και η αναφορά γίνεται για τραγούδι του, οι στίχοι του οποίου είναι οι εξής: “Ξανάρθα χαράματα για να σε συναντήσω, της γούνας μου τα ράμματα είπα να αφήσω πίσω, φταίω, το ξέρω, έσφαλα, τη νύχτα που είπα αντίο, μα νόμιζα πως φλέρταρες τον μπάρμαν τον αχρείο. Άσε με να μπω, μέρες τώρα στην πόρτα σου λιώνω, δυο κουβέντες να σου πω, άνοιξέ μου, είμαι απ’ έξω, κρυνώνω. Αρρώστια η ζήλια γίνεται, παραφορά και πάθος, και κάθε της ξημέρωμα με οδηγεί στο λάθος, όσοι ζηλεύουν, μάτια μου, να ξέρεις αγαπάνε, κι όσοι αγαπάνε, μάτια μου, στο βόθος σε πονάνε” (artsandthecity.gr).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: Πληροφορίες Φορέων

Στο Παράρτημα αυτό, παρατίθενται (σε αλφαβητική σειρά) στοιχεία επικοινωνίας με τους πιο γνωστούς Φορείς στην Ελλάδα, που ασχολούνται με τη συντροφική κακοποίηση, όπως βέβαια και με άλλα σχετικά θέματα. Οι παρακάτω Φορείς, μπορούν να προσφέρουν ουσιαστική ενημέρωση και υποστήριξη σε θύματα, αλλά και να πληροφορήσουν οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο, σχετικά με την αντιμετώπιση του φαινομένου.

Τηλεφωνική γραμμή SOS 15900

Η Γραμμή SOS 15900 είναι μια υπηρεσία εθνικής εμβέλειας που δίνει τη δυνατότητα στις γυναίκες θύματα βίας ή σε τρίτα πρόσωπα να επικοινωνήσουν άμεσα με ένα φορέα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας. Τη γραμμή στελεχώνουν ψυχολόγοι και κοινωνιολόγοι που παρέχουν άμεση βοήθεια σε έκτακτα και επείγοντα περιστατικά βίας σε 24ωρη βάση, 365 μέρες το χρόνο.

Ταυτόχρονα υπάρχει δυνατότητα ηλεκτρονικής επικοινωνίας των γυναικών μέσω της διεύθυνσης e-mail: sos15900@isotita.gr

(πηγή: <https://womensos.gr/15900-24ori-tilefoniki-grammi>)

Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων

Ιστότοπος: www.isotita.gr

Τηλ. Επικοινωνίας: 214-4055251

E-mail: infoisotitagr

Διοτίμα, Κέντρο για τα έμφυλα δικαιώματα και την ισότητα

Ιστότοπος: www.diotima.org.gr

Τηλ. Επικοινωνίας: 210-3244380

Email: diotima@otenet.gr

Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.)

Ιστότοπος: www.ekka.org.gr

Τηλ. Επικοινωνίας: 197

Email: epikoinonia@ekka.org.gr

Ελληνικό Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης

Ιστότοπος: www.enowhumanrights.gr

Τηλ. Επικοινωνίας: 210 6411449

Email: info@enowhumanrights.gr

ΚΕΘΙ - Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας

Ιστότοπος: www.kethi.gr

Τηλ. Επικοινωνίας: 210 38 98 000

Email: kethi@kethi.gr

ME NOW ME TOO - Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας (Ε.Δ.κ.Β)

Ιστότοπος: www.menowmetoo.gr & www.antiviolence-net.eu

Τηλ. Επικοινωνίας: 210-92.25.491

Email: info@antiviolence-net.eu

W.I.N. Hellas - Διεθνής Υποστήριξη Γυναικών

Ιστότοπος: www.winhellas.gr

Επικοινωνία: Μέσω φόρμας στον ιστότοπο

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: Μικρού Μήκους Ταινίες και Τηλεοπτικά Spots Κατά της Συντροφικής Κακοποίησης στην Ελλάδα

THE DAY AFTER (2016)

Πρόκειται για μία ταινία μικρού μήκους που ασχολείται αποκλειστικά με το θέμα της ενδοοικογενειακής κακοποίησης γυναικών, είναι το "The Day After" (Η επόμενη μέρα, 2016) σε σενάριο της Ελένης Κόντη και του Δ. Χριστοδούλου. Αφορά σε μια χαρακτηριστική κακοποιητική σχέση, όπου κυριαρχεί η λεκτική και σωματική βία. Η σκηνοθετική πρωτοτυπία της, είναι ότι η πρωταγωνίστρια-θύμα εύχεται κλαίγοντας, γεμάτη θυμό με τον εαυτό της, να ήταν άνδρας και οι σκηνές κακοποίησης παρουσιάζονται με θύτη την ίδια. Βλέπουμε λοιπόν σκηνές που δεν έχουμε συνηθίσει και ίσως είναι και απρόσμενες. Την ενδοοικογενειακή κακοποίηση της γυναίκας σε αντίστροφους ρόλους.

Η ταινία εξελίσσεται με τη γυναίκα - θύμα να προσπαθεί να ζητήσει βοήθεια από την κοινωνία χρησιμοποιώντας ένα υποθετικό σινιάλο κινδύνου, μια μαύρη τελεία στην παλάμη, το οποίο μόλις κάποιος δει μπορεί να καταλάβει αμέσως ότι η ζωή της είναι σε κίνδυνο. Η ταινία προσπαθεί από τη μία να δείξει το παράδοξο του συνηθισμένου κακοποιητικού σχήματος σε μια σχέση με τον άνδρα κακοποιητή και τη γυναίκα θύμα, ενώ από την άλλη, την ανάγκη να σπάσει η παθητικότητα της κοινωνίας απέναντι σε τέτοια νοσηρά φαινόμενα.

Η σύλληψη και η υλοποίηση της ταινίας αυτής γεννήθηκε στη θέα των συγκλονιστικών ποσοστών κακοποίησης γυναικών στην Ελλάδα το 2016 και μέσα από την προσωπική ανάγκη της σκηνοθέτιδας να πείσει τις γυναίκες αυτές ότι πρέπει να αντισταθούν και ότι πάντα υπάρχει μια καλύτερη μέρα, αρκεί να μιλήσουν.

Η ταινία βραβεύτηκε από την Unesco την ημέρα κατά της γυναικείας κακοποίησης στις 25 Νοέμβρη (Χριστοδούλου Μ., 2020).

ΜΗ ΜΕ ΑΦΗΣΕΙΣ ΠΟΤΕ (2021)

Στις σύγχρονες ελληνικές ταινίες μικρού μήκους, συγκαταλέγεται και η πιο πρόσφατη δημιουργία από μια σειρά ταινιών της καμπάνιας με θέμα τον έρωτα και την αγάπη για τη σοκολάτα Lacta, σε σενάριο των Α.Κορνελάτου, Κ.Ανδρουλή και Π.Σαμπράκου και σκηνοθεσία του Α.Παπαδημητρόπουλου, η οποία έκανε πρεμιέρα μέσα από το Youtube, αλλά προβλήθηκε και στην τηλεόραση. "Μη με αφήσεις ποτέ" (2021), είναι ο τίτλος της ταινίας. Ένας τίτλος που προκύπτει από μια πολύ συνηθισμένη έκφραση του κακοποιητή σε μια τέτοια σχέση. Μια έκφραση που αν και για πολλούς, ανάμεσά τους και για τα θύματα, δείχνει αδυναμία και συναισθηματική εξάρτηση, κρύβει κτητικότητα και διάθεση απόλυτου ελέγχου της σχέσης.

Η ιστορία αφορά δύο νέους που ερωτεύονται και η εξέλιξη της σχέσης τους αποκαλύπτει όλο και περισσότερα ξεσπάσματα βίας από τον άνδρα προς την γυναίκα. Όταν αυτή αποφασίζει να χωρίσει και να φύγει, ο θύτης προβαίνει στη γυναικοκτονία. Πρόκειται για μια ταινία που παρουσιάζει τα πράγματα όπως ακριβώς είναι στην πραγματικότητα, προκαλώντας στον θεατή ένα σφίξιμο στο στομάχι, όχι γιατί οι εικόνες είναι απεχθείς, αλλά γιατί είναι ιδιαίτερα οικείες. Έχοντας πετύχει αυτό και ιδιαίτερα σε γυναίκες που το ζουν καθημερινά, το θύμα προτρέπει τις γυναίκες που βρίσκονται σε μια τέτοια σχέση να δράσουν όσο ακόμα μπορούν (Παπαδημητρόπουλος Α., 2021).

ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ (2016)

Οι τηλεοπτικές/διαδικτυακές διαφημίσεις αποτελούν ένα προϊόν των media που πολλές φορές λόγω της μεγάλης τους διείσδυσης στο κοινό μπορούν να αναπαράγουν έμφυλα στερεότυπα και ίσως να αποκτούν μερίδιο ευθύνης στην αντιμετώπιση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής κακοποίησης γυναικών από την κοινωνία.

Το Πάσχα του 2016 παρουσιάστηκε ένα τηλεοπτικό spot για μεγάλο κατάστημα παιχνιδιών της χώρας, με πρωταγωνίστρια τη λαϊκή τραγουδίστρια Αντζελα Δημητρίου, προκαλώντας θύελλα αντιδράσεων. Στο spot αυτό, η πρωταγωνίστρια συναντά έναν άνδρα με τον οποίο υπονοείται ότι έχει κάποιο παρελθόν και κρατώντας στο χέρι κόκκινο αυγό του λέει "Χτύπα, χτύπα σαν άνδρας", αφήνοντας αμφίβολα υπονοούμενα για το αν το θύμα της πρόκλησης θα ήταν το αυγό ή η ίδια.

Η διαφήμιση προκάλεσε αντιδράσεις από οργανώσεις υπεράσπισης των δικαιωμάτων γυναικών όπως η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, που χαρακτήρισε τη συγκεκριμένη φράση “σεξιστική και επικίνδυνη” στο βαθμό που παρουσιάζει εγκληματικές συμπεριφορές ως “κανονικότητα” ή “επικοινωνία”.

Το Συμβούλιο Ελέγχου Επικοινωνίας (νυν ΕΣΡ) εισηγήθηκε τότε την αλλαγή του συγκεκριμένου σημείου στη διαφήμιση, όμως η διαφημιστική εταιρία θεωρώντας την αντίδραση αδικαιολόγητη διέκοψε οριστικά την προβολή της στην τηλεόραση, αφήνοντάς την ωστόσο να συνεχίζεται μέχρι και σήμερα στο επίσημο κανάλι Youtube του καταστήματος παιχνιδιών.

ΛΙΣΤΑ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΣΠΟΤ

Τηλεοπτικό Σποτ - Συμβουλευτικά Κέντρα Γυναικών - ΓΓΙΦ (Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, 2013).

Πρόληψη της βίας εναντίον των γυναικών. Μια πρόκληση για όλους. (European parliament, 2014).

Δες τη μεγάλη εικόνα (Κέντρο Διοτίμα, 2015).

Παγκόσμια ημέρα για την εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών (Queen.gr, 2017).

Τηλεοπτικό spot με τίτλο “Η τελευταία φορά” - Γραμμή SOS 15900 (Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων, 2017).

Μην προσπερνάς τα σημάδια της Έμφυλης Βίας (Κέντρο Διοτίμα, 2018).

Μίλα, δεν είσαι μόνη (markostrakas, 2019).

Σποτ για τη βία κατά των γυναικών με ακουστική περιγραφή της ΓΓΙΦ (Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων, 2019).

Η “Αποστολή” δίνει φωνή στις γυναίκες-θύματα ενδοοικογενειακής βίας (Αποστολή, 2020).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ: Τίτλοι Ταινιών / Σειρών / Ντοκιμαντέρ που Εμφανίζουν τη Θεματική της Συντροφικής Κακοποίησης

ΕΛΛΗΝΙΚΑ

(ΤΑΙΝΙΕΣ - ΣΕΙΡΕΣ - ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ)

- Α**
- Αναστασία (Σειρά, 1993-1994)
 - Από το σκοτάδι στο Φως (Α' Μέρος) (Ντοκιμαντέρ, 2021) - Μια μέρα για όλο τον κόσμο Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας, Από το σκοτάδι στο Φως (Α' Μέρος) επεισόδιο 7
- Β**
- Η Βία στις σχέσεις (Ντοκιμαντέρ, 2021)
- Γ**
- #PAINted Γιατί η Έμφυλη Βία Αφορά Όλ@ (Ντοκιμαντέρ, 2019)
 - Οι γυναίκες θέλουν ξύλο (Ταινία, 1962)
- Δ**
- Ε**
- Εγωισμός (Ταινία, 1964)
 - Εθνική Ελλάδα (Σειρά, 2015-2015)
- Ζ**
- Η**
- Η αδελφή μου θέλει ξύλο (Ταινία, 1966)
 - Η δε γυνή να φοβείται τον άνδρα (Ταινία, 1965)
- Θ**
- Οι θαλασσιές οι χάντρες (Ταινία, 1967)
- Ι**
- Κ**
- Ο κατήφορος (Ταινία, 1961)
 - Οι Κατίνες μου (Ντοκιμαντέρ, 2018)
 - Το καφέ της Χαρaras (Σειρά, 2003-2021)
 - Κωνσταντίνου και Ελένης (Σειρά, 1998-2000)
- Λ**
- Λόλα (Ταινία, 1964)
- Μ**
- Μια τρελή τρελή οικογένεια (Ταινία, 1965)
 - Μικρή Άρκτος (Ταινία, 2015)
 - Miss Violence (Ταινία, 2013)
- Ν**
- Νήσος (Ταινία, 2009)
- Ξ**
- Το ξύλο βγήκε απ' τον Παράδεισο (Ταινία, 1959)

Ο

- Όλοι οι άνδρες είναι ίδιοι (Ταινία, 1966)

Π

- Ο Παπατρέχας (Ταινία, 1966)

Ρ

Σ

- Οι στάβλοι της Εριέτας Ζαϊμη (Σειρά, 2002-2004)
- Στέλλα (Ταινία, 1955)
- Συντροφική Βία (Ντοκιμαντέρ, 2021)

Τ

- Το πιο λαμπρό αστέρι (Ταινία, 1967)

Υ

Φ

- Φτωχαδάκια και λεφτάδες (Ταινία, 1961)

Χ

- Χωρίς ταυτότητα (Ταινία, 1963)

Ψ

- Τι ψυχή θα παραδώσεις μωρή; (Σειρά, 2001-2020)

Ω

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΑ

TAINIES

A

- Agni Sakshi (1996)
- Amityville II: The Possession (1982)
- The Amityville Horror (1979)
- The Amityville Horror (2005)
- Angel Eyes (2001)
- Anjaam (1994)
- The Art of Murder (1999)

B

- Bed of Lies (1992)
- Before Women Had Wings (1997)
- A Better Man (2017)
- Berlin Syndrome (2017)
- Beyond Betrayal (1994)
- Bhoomi (2017)
- Bitter Melon (2018)
- Black and Blue (1999)
- Bleeder (1999)
- Blinded (2006)
- Blood and Bones (2009)
- Blue Valley Songbird (1999)
- Blue Velvet (1986)
- Boyhood (2014)
- Boy Wonder (2010)
- Break Up (1998)
- Brothers (2015)
- The Burning Bed (1984)
- The Butchers (2014)

C

- Chhapaak (2020)
- China Moon (1994)
- The Color Purple (1985)
- Cries Unheard: The Donna Yaklich Story (1994)
- Crimes of the Heart (1986)
- Custody (2017)

D

- Daman (2001)
- Dangerous Intentions (1995)
- Daraar (1996)
- Daughters (1997)
- Dead Before Dawn (1993)
- Death of a Centerfold (1996)
- Deliver Us from Evil (2014)
- Dirty God (2019)
- Dolores Claiborne (1995)
- Duma (2011)

E

- Edge of Madness (2002)
- eMANcipation (2011)
- Enough (2002)

F

- Fear (1996)
- Firecracker (2005)
- Forever Young (1992)
- Fried Green Tomatoes (1991)

G

- Gerald's Game (2017)
- The Girl in the Dragon Tattoo (2009)
- The Girl in the Dragon Tattoo (2011)
- The Girl in the Spider's Web (2018)

H

- Halloween (2007)
- Heaven on Earth (2008)
- Heaven's Hell (2019)
- Herself (2020)
- House of Good and Evil (2013)

I

- I Killed My Lesbian Wife, Hung Her on a Meat Hook, and Now I Have a Three-Picture Deal at Disney (1993)
- I, Tonya (2017)
- If Someone Had Known (1995)
- In the Bedroom (2001)
- Intimate Strangers (1977)
- The Invisible Man (2020)
- Iraivi (2016)
- It Chapter Two (2019)
- It Was Him or Us (1995)

J

- Joe the King (1999)
- Jons und Erdme (1959)
- Judgment Day: The John List Story (1993)

K

- Kapag Napagod ang Puso (1988)
- Karla (2006)
- Kettyolaanu Ente Malakha (2019)
- The Kindness of Strangers (2019)
- Kızım Ve Ben (1988)

L

- Ladybird, Ladybird (1994)
- Lajja (2001)
- The Last Seduction (1994)
- Lies of the Heart: The Story of Laurie Kellogg (1994)
- Life with Billy (1994)
- Like Dandelion Dust (2009)
- Little Boy Blue (1997)
- The Living (2014)
- The Long Falling (2011)
- Looking for Angelina (2005)
- Looking for Mr. Goodbar (1977)
- Loved (1997)
- Lovelace (2013)
- Luchakali (2012)

M

- Madea's Family Reunion (2006)
- Malignant (2021)
- Men Don't Tell (1993)
- Mine Alone (2001)
- Mortal Thoughts (1991)
- Murdered by My Boyfriend (2014)

N

- Nadhi Karaiyinile (2003)
- No One Would Tell (1996)
- No One Would Tell (2018)
- The Notebook (2004)
- Not Without My Daughter (1991)

O

- Once Upon a Time There Lived a Simple Woman (2011)
- Once Were Warriors (1994)
- The Opponent (2000)

P

- Paris, Texas (1984)
- Pleasure Party (1975)
- Paththini (1997)
- Pelli (1997)
- The Perfect Guy (2015)
- Personal Velocity: Three Portraits (2002)
- Petulia (1968)
- Poor Cow (1967)
- A Private Storm (2010)
- The Prize Winner of Defiance, Ohio (2005)
- Provoked (2006)
- Purple Rain (1984)
- The Purple Rose of Cairo (1985)

R

- Raging Bull (1980)
- The Rainmaker (1997)
- Resurrection (2022)
- Reviving Ophelia (2010)
- Riwayat (2010)
- Romper Stomper (1992)

S

- Safe Haven (2013)
- Sarah and Son (1930)
- Scenes from a Marriage (1973)
- The Secret Life of Bees (2008)
- Shattered Dreams (1990)
- The Shining (1980)
- Sin City: A Dame to Kill For (2014)
- Sinister 2 (2015)
- Sleeping with the Devil (1997)
- Sleeping with the Enemy (1991)
- Sling Blade (1996)
- South Park: Bigger, Longer & Uncut (1999)
- Srikaram (1996)
- The Stepfather (2009)
- The Stranger in Us (2010)

- Strive (2019)
- Swimming Upstream (2003)

T

- Take My Eyes (2003)
- Tanya's Island (1980)
- Terribly Happy (2008)
- Thappad (2020)
- 'Til Death Do Us Part (2017)
- Tyrannosaur (2011)

U

- Uncle Sam (1996)
- Unforgivable (1996)
- Urban Cowboy (1980)

V

- Verdict (2019)
- A Vigilante (2018)
- Visiting Hours (1982)

W

- Waitress (2007)
- Water and Fire (2001)
- What Becomes of the Broken Hearted (1999)
- When Darkness Falls (2006)
- When No One Would Listen (1992)
- When We Leave (2010)
- The Widows of Thursdays (2009)

Y

- Yelling to the Sky (2011)

Z

- The Zombie Farm (2009)

ΣΕΙΡΕΣ

A

B

- Big Little Lies (2017-2019)
- Bouquet of Barbed Wire (1976, ριμέικ 2010)

C

- Coronation Street (1960-σήμερα)

D

E

- Emmerdale (1972-σήμερα)

F

G

H

- Hollyoaks (1995- σήμερα)
- Hollyoaks Favourites (2020-2021)
- How to Get Away with Murder (2014-2020)

I

- Iraglaban Mo! (1989-σήμερα)
- It (1990)

J

K

- Kyiv Day and Night (2016-2019)

L

M

- Mann Kee Awaaz Pratigya (2009-2012)
- Mann Kee Awaaz Pratigya 2 (2021)
- Mulheres Apaixonadas (2003)

N

O

P

Q

R

S

- Shameless (Season 6, 2016)
- The Shining (1997)

T

- Twin Peaks (1990-1991, ριμέικ, 2017)

U

V

W

- A Weaver on the Horizon (2010)

X

Y

Z

NTOKIMANTEP

A

B

- A Better Man (2017)

C

- The Conspiracy of Silence (1995)
- Crime After Crime (2011)

D

- Defending Our Lives (1993)
- Domestic Violence (2001)

E

F

G

H

I

G

K

L

M

N

- No Burqas Behind Bars (2012)

O

- One Minute to Nine (2007)

P

- Power and Control: Domestic Violence in America (2010)
- Private Violence (2014)

Q

R

S

- Saving Face (2012)
- Silent Voices (2005)
- Sin by Silence (2009)
- Submission (2004)

T

U

V

W

- What's Love Got to Do with It (1993)
- Winter Buoy (2015)

X

Y

Z

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε: Στίχοι Τραγουδιού "Θέλω τα ώπα μου"

Καλλιτέχνης: Φόνσου Άννα

Άλμπουμ: 45άρια 1966

Συνθέτης: Σπανός Γιάννης

Στιχουργός: Σακελλάριος Αλέκος

Είδος μουσικής: Ελληνικό λαϊκό

Έτος Κυκλοφορίας: 1966

Θέλω τα ώπα μου,
θέλω τις τρέλες μου,
θέλω τις τσάρκες μου με γιώτα χι.
Θέλω τις μάσες μου,
θέλω τις φούμες μου,
θέλω τις ξάπλες μου στην εξοχή.
Θέλω τ' αλλιώτικα,
θέλω τ' απίθανα,
και τα παράξενα, που 'χει η ζωή.
Θέλω τα γλέντια μου,
και τα ξενύχτια μου,
θέλω τα όργανα ως το πρωί.
Θέλω τα αστεία μου,
τα καλαμπούρια μου,
την σαχλαμάρα μου να την επω.
Θέλω τα χάδια μου,
και την σφαλιάρα μου,
από τον άνθρωπο που αγαπώ,
Θέλω τα πείσματα,
θέλω τις ζήλιες μου,
και τις κορδέλες μου τις πονηρές.
Θέλω τα όμορφα,
θέλω τα ήσυχα,
θέλω τις τρέλες μου τις ζωηρές.

